

Kestävää tulevaisuutta yhteensovittaen

Metsähallituksen vuosi- ja
vastuullisuusraportti 2023

 METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐÐEHUS

Näin toimimme **13**

Vastuullisuus-
raportti
32

57 Henkilöstö

12,6
miljoonaa
hehtaaria
maa- ja
vesialueita

106
Ympäristö

Kasvatamme huomista.....	3	Ympäristö.....	106
Pääjohtajan katsaus	4	Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen	114
Keskeiset saavutukset 2023	6	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit	126
Avainluvut 2023	8	Vesivarat ja merten luonnonvarat	141
Näin toimimme.....	13	Hyvä hallinto.....	148
Strategia ja arvonluonti	14	Johtamisperiaatteet	149
Vastuullisuus	18	Riskienhallinta	153
Toimintaympäristö	21	Palkitseminen	155
Asiakkaat, kumppanit ja sidosryhmät	24	Hallitus	157
		Johtoryhmä	161
Vastuullisuusraportti	32	Raportointiperiaatteet	162
Johtaminen.....	39	Metsähallituksen sidosryhmien odotukset ja sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	165
Eettinen ja vastuullinen toimintatapa	43	GRI-taulukko	175
Toimittaja- ja kumppanihallinnan vastuullisuus	47	Tilinpäätös ja toimintakertomus	179
Tiedon ja datan hallinta	51		
Ihmiset ja yhteiskunta.....	54		
Henkilöstö	57		
Hankinta- ja arvoketjujen henkilöstö	65		
Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	70		
Saamelaiskulttuuri	92		
Kuluttajat ja loppukäyttäjät	97		

Kasvatamme huomista

Me Metsähallituksessa haluamme, että kaikilla, myös tulevilla sukupolvilla, on mahdollisuus nauttia luonnosta ja sen luomasta arvosta. Sen eteen teemme töitä joka päivä.

Sisältö:

Pääjohtajan katsaus.....	4
Keskeiset saavutukset 2023.....	6
Avainluvut 2023	8

PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

Saavutimme hyviä tuloksia epävakassa toimintaympäristössä

Vuotta 2023 leimasivat taloudellinen epävarmuus sekä epävaka geopoliittinen tilanne.

Toimintaympäristön muutoksista huolimatta toimintamme jatkui suhteellisen vakaana ja saavutimme sekä taloudelliset että toiminnalliset tavoitteemme. Vuoteen 2023 mahtui sekä onnistumisia että vaikeita päätöksiä.

Jatkoimme vuonna 2023 strategiamme mukaisesti toimia monimuotoisuuden heikkenemisen ja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja edistimme vihreää siirtymää. Toimintamme tuottaa hyvinvointia sekä yksittäisille ihmisille että aluetalouksiin.

Vuosi 2023 oli sekä taloudellisesti että toiminnallisesti hyvä. Metsähallitus-konsernin liikevaihto oli 435,3 miljoonaa euroa (423,3 milj. € vuonna 2022) ja tulos 142,3 miljoonaa euroa (150,9 milj. €).

Valtion metsistä korjatun puun määrä 6,29 milj. m³ nousi hieman edellisvuodesta (5,94 milj. m³) ja puusta saatu hyvä hinta nosti Metsähallitus Metsätalous Oy:n liikevaihtoa ja tulosta. Samalla panostukset luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja muihin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin nousivat 107,8 miljoonaan euroon. Kiinteistökehityksessä epävarma taloustilanne vaikutti erityisesti tonttikauppaan, sen sijaan kaivannaisliiketoiminnassa vuosi oli varsin hyvä.

Kuva: Mikael Ahlfors

Metsähallituksella on merkittävä rooli Suomen hiili-neutraaliustavoitteen saavuttamisessa. Olemme kasvattaneet omistajapoliittisten linjausten mukaisesti metsien hiilinieluja ja edistäneet uusiutuvan energia tuotantoa tuulivoiman hankekehityksellä. Yksi tärkeä virstanpylväs oli valtioneuvoston periaatepäätös huutokauppamenettelyn käynnistämisestä viidellä merituulivoima-alueella. Päätös antaa meille vahvan selkänogan jatkaa merituulivoiman hankekehitystä yleisillä vesialueilla. Parhailaan on käynnissä kilpailutusprosessi, jossa valitaan toteuttajat kahdelle uudelle merituulivoimahankkeelle.

PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen on yksi strateginen painopisteemme. Jatkoimme Helmi-ohjelman mukaisia ennallistamis- ja luonnonhoitotöitä suojelualueilla ja monikäyttömetsissä yhteensä 13 900 hehtaarin alueella. Uhanalaisten lajien suojelusta saatiin hyviä uutisia: naalin pentujen määrä nousi 25:een ja myös saimaannorppakanta on kasvussa. Metsätalous Oy on kehittänyt toimintamalleja ja henkilöstönsä osaamista uhanalaisten lajien turvaamisessa monikäyttömetsissä.

Valtion alueisiin kohdistuu paljon odotuksia, joita yhteensovitamme alueellisissa luonnonvarasuunnitelmissa yhdessä sidosryhmien kanssa. Vuonna 2023 valmistui kaksi suunnitelmaa: Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueen suunnitelma sekä merialueen luonnonvarasuunnitelma. Jälkimmäinen laadittiin nyt ensimmäistä kertaa ja se linjaa toimintamme hallinnassamme olevilla merialueilla.

Retkeilyn ja eräharrastusten suosio säilyi korkeana, vaikka kansallispuistojen ja muiden retkikohteiden kävijämäärät ovat tasaantuneet koronapandemian

aikaisista luvuista. Kansallispuistoissa ja muilla retkikohteillamme vierailtiin yhteensä 8,7 miljoonaa kertaa.

Metsäkeskustelu jatkui vilkkaana ja alkuvuodesta nähtiin myös mielenilmauksia hakkuukohteillamme. Myös biodiversiteettistrategian toteuttamiseen liittyvä vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu oli paljon esillä, mutta kriteerit, joiden pohjalta suojelupäätökset tehdään ovat vielä poliittisessa käsittelyssä. Kun kriteerit valmistuvat, käynnistämme maastoinventoinnit valtion metsissä ja tulemme esittämään kriteerit täyttävien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelua.

Loppuvuonna jouduimme tekemään vaikeita päätöksiä, kun Luontopalveluja ja konsernitoimintoja koskevat muutosneuvottelut johtivat 42 henkilön työsuhteen päättymiseen. Luontopalvelujen muutosneuvottelujen taustalla oli jo pidempään valmisteilla ollut toimintatapauudistus sekä merkittävä budjetti-rahoituksen aleneminen.

Taloudellinen epävarmuus heijastuu liiketoimintaamme ja julkisten hallintotehtävien rahoitukseen. Pitkällä aikavälillä Metsähallituksen tulevaisuus näyttää kuitenkin hyvältä. Olemme vahvasti mukana vihreän siirtymän mahdollistajana ja uusiutuville, kestävästi tuotetuille raaka-aineille ja energialle on kasvavaa kysyntää. Luonto- ja eräharrastuksilla on tärkeä merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja toimintamme tuottaa yhdessä arvoketjujen kanssa merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia.

Metsähallituksen toiminta linkittyy vahvasti isoihin megatrendeihin kuten ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseen ja nämä teemat tulevat säilymään keväällä valmistuvassa uudessa strategiasamme. Sen avulla haluamme yhdessä sidosryhmien, asiakkaiden ja kumppanien kanssa edistää siirtymistä kohti luonnon rajoja kunnioittavaa ja kestävää tulevaisuutta.

Juha S. Niemelä
Pääjohtaja

KESKEISET SAAVUTUKSET 2023

Kuva: Mikko Törmänen

Kasvatamme huomista:

Laadimme luonnonvarasuunnitelmat Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle ja merialueelle.

Vastuullisuus ja yhteistyö:

Liiketoiminnan panostus yleisiin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin kasvoi viime vuodesta noin 30 miljoonaa euroa.

Kuva: Katri Lehtola

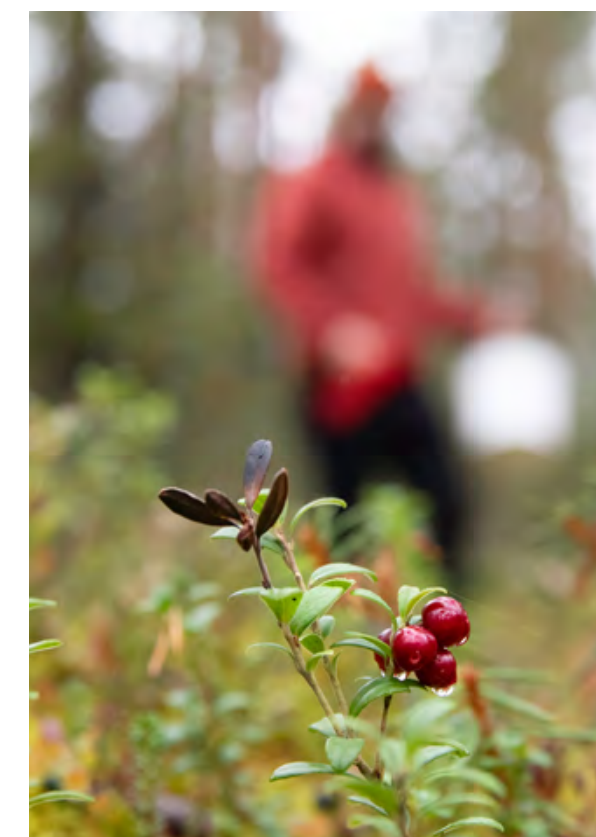

Kuva: Mikko Törmänen

Ilmasto: Kehitämme aktiivisesti uusiutuvan energian liiketoimintamahdollisuuksia valtion alueilla.

Luonnon monimuotoisuus:

Edistimme monimuotoisuutta suojelualueilla ja monikäyttömetsissä aktiivisilla luonnonhoitotoimilla ja ennallistamisella.

Kuva: Katri Lehtola

Kuva: Katri Lehtola

Hyvinvointi:

Käyntimäärät kansallispuistoissa ja muissa retkeilypalveluilla varustetuissa kohteissa sekä asiakastytyväisyys säilyivät korkeina.

Biotalous:

Metsätalous saavutti sekä hyvän taloudellisen tuloksen että muut omistajapoliittiset tavoitteet esimerkiksi jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen ja luonnonhoidon osalta.

Kuva: Mikko Törmänen

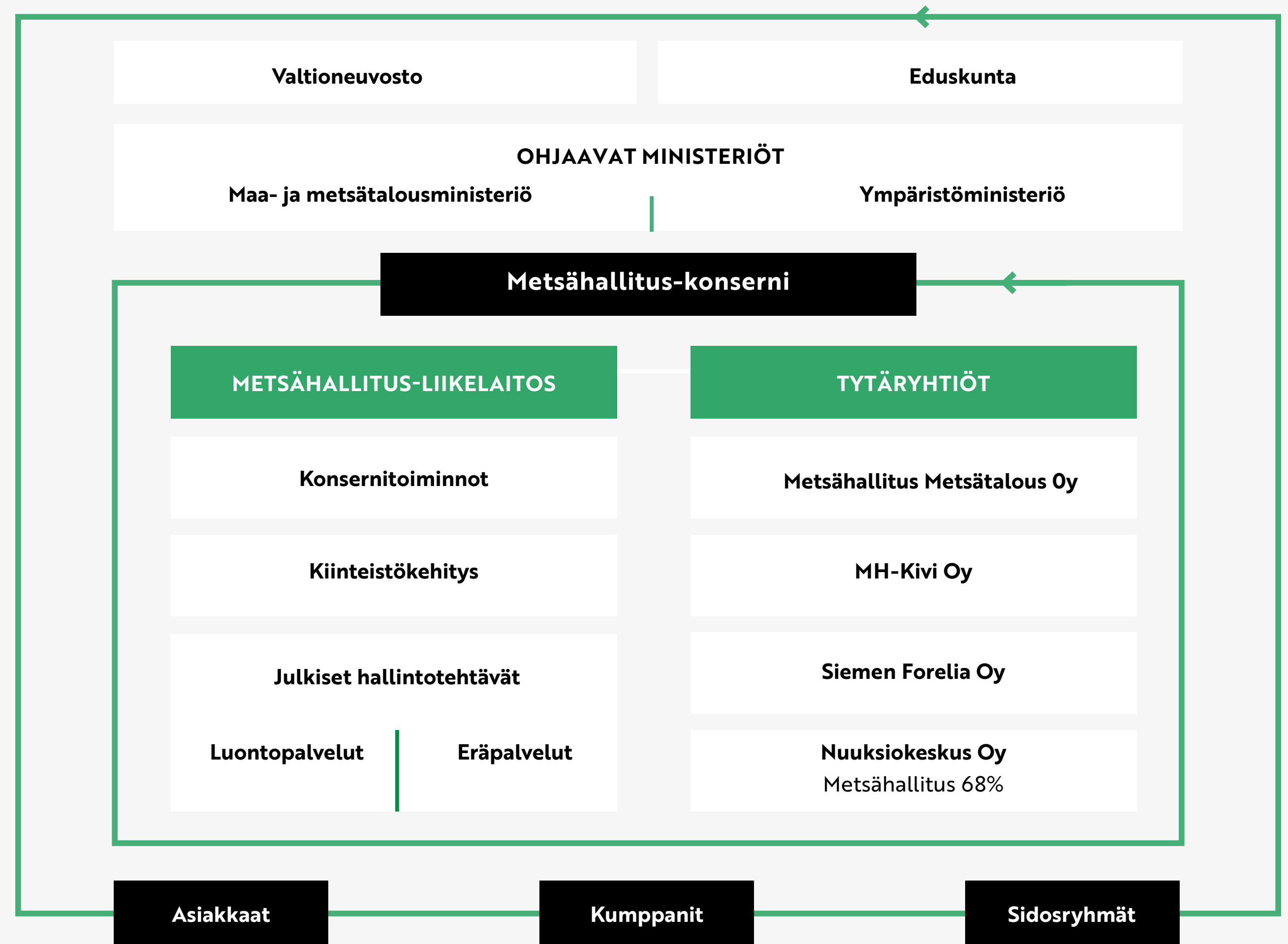
KASVATAMME HUOMISTA

Metsähallitus on valtion liikelaitoskonserni, joka käyttää, hoitaa ja suojelee valtion maa- ja vesialueita vastuullisesti ja kestävästi. Olemme toiminnassamme sitoutuneet edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Agenda 2030) sekä yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia YK:n ohjaavia periaatteita.

Sovitamme työssämme yhteen erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asiakkaiden tavoitteita ja odotuksia. Tuotamme kestävästi hoidetuista metsistä uusiutuvia raaka-aineita, lisäämme uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia ja mahdollistamme luonnosta nauttimisen retkeillen, mökkeillen, metsästäen ja kalastaen. Toimimme yhtäaikaaisesti ja pitkäjänteisesti sekä luontokadon että ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

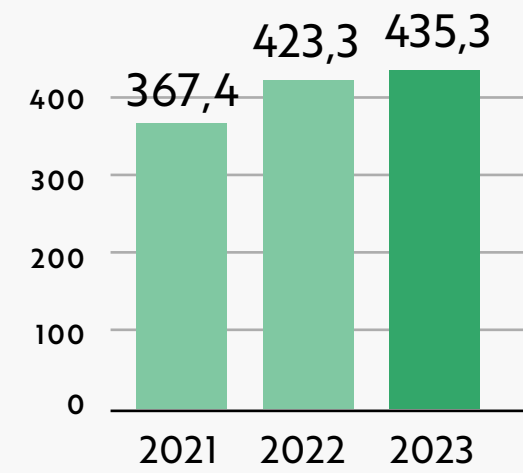
Toimintamme kautta olemme osa kansainvälisiä arvoketjuja esimerkiksi puukaupassa, matkailussa, tuulivoimahankkeissa, luonnonsuojelutyössä ja hankinnoissa.

Metsähallituksen organisaatio

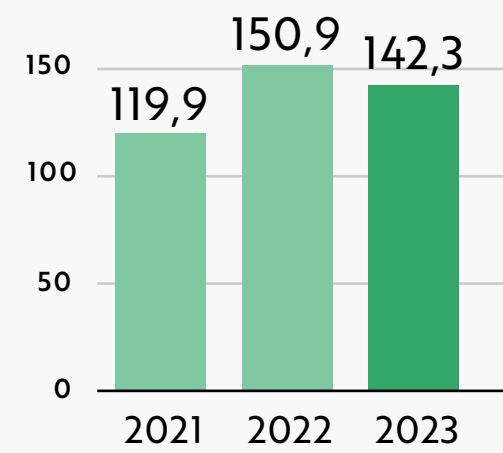

Vuosittaiset tavoitteemme hyväksytään eduskunnassa osana valtion budjettia. Tulosohjauksestamme vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Julkisia hallintotehtäviä ohjaa myös ympäristöministeriö oman hallinnonalansa asioissa.

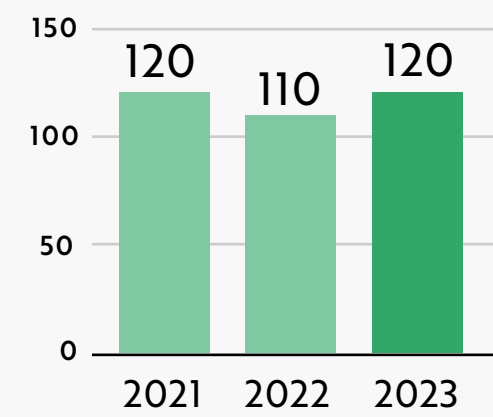
AVAINLUVUT 2023

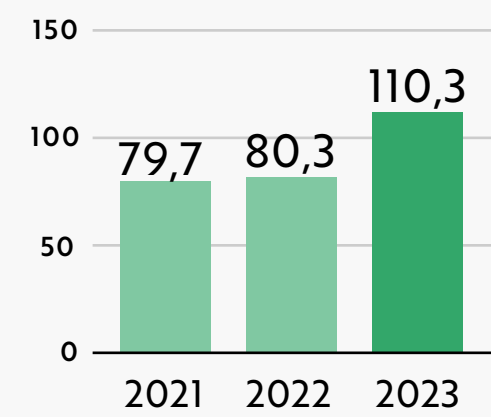
Liikevaihto,
milj. €
435,3
(423,3)

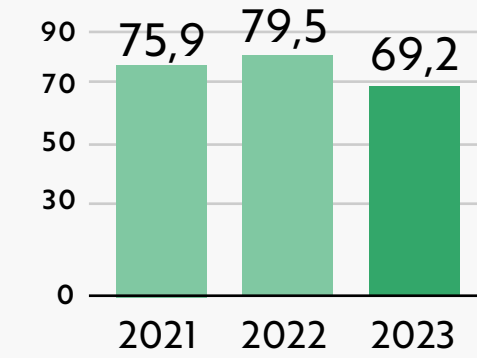
Tilikauden
voitto, milj. €
142,3
(150,9)

Tuloutus valtiolle
edellisen vuoden
tuloksesta, milj. €
120,0
(110)

Yleiset
yhteiskunnalliset
velvoitteet,
liiketoiminnan
panostus, milj. €
110,3
(80,3)

Valtion
talousarvioista
saatu rahoitus,
julkiset hallinto-
tehtävät, milj. €
69,2
(79,5)

Luonnonhoito-
ja ennallistamis-
toimet, ha
13 904
(17 044)

Lahopuun
määrä kaikilla
valtion
mailla, milj.
kuutiometriä
75
(73)

Metsähallitus
työnantajana
(asteikko 4–10)
8,2
(3,94 asteikolla
1–5)

Metsähallituksen
asiakaskokemus
(asteikko 1–5)
3,66
(3,65)

Liikevoitto,
milj. €
158,9
(165,8)

Liikevoitto-
prosentti, %
36,5
(39,2)

Investoinnit
liikevaihdosta %
7,5
(6,3)

Valtion metsien
hiilinielu
MtCO₂e
-12,80
(-13,6)

Valtion metsien
puuston hiilivarasto
milj. t C
190
(187)

Metsähallituksen
hiilijalanjälki
MtCO₂e
0,1
(0,1)

Koko konsernin
henkilötyövuodet
31.12.2023
1 125
(1 244)

AVAINLUVUT 2023

Vastuullinen liiketoiminta

Harjoitamme liiketoimintaa tytäryhtiössämme Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä, MH-Kivi Oy:ssä ja Siemen Forelia Oy:ssä sekä liikelaitokseen kuuluvassa Kiinteistökehityksessä. Nuuksiokeskus Oy on kiinteistöyhtiö, joka vastaa Suomen luontokeskus Haltian hallinnoinnista Espoossa, ja josta Metsähallitus omistaa 68 prosenttia.

Liiketoimintaamme kuuluvat valtion metsien kestävä hoito ja käyttö, metsäpuiden siementuotanto sekä valtion maa- ja vesialueiden hankekehitys ja myynti- ja vuokraustoiminta.

Olemme osa metsä- ja energiateollisuuden arvoketjua tarjoamalla kestävästi tuotettua puuraaka-ai-

netta. Asiakkaina ovat puuta ostavat, pääasiassa suomalaiset metsäteollisuusyritykset, itsenäiset sahat sekä kotimaiset energiayhtiöt.

Valtion maa- ja vesialueiden haltijana luomme toiminnallamme monipuolisia liiketoimintamahdollisuuksia muille yrityksille. Olemme tuulivoiman hankekehityksen sekä maan vuokraus- ja myyntitoiminnan kautta osa energiateollisuuden, matkailun, infra- ja maanrakennuksen sekä kaivannaisteollisuuden arvoketjua. Asiakkainamme on sekä isoja kansainvälisiä yrityksiä että yksityisasiakkaita.

Osana luonnonvarojen kestävä hoitoa ja käyttöä huolehdimme liiketoiminnassamme yleisten yhteis-

kunnallisten veloitteiden toteutumisesta. Otamme toiminnassamme huomioon luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, luonnon virkistyskäytön sekä työllisyyden edistämisen. Lisäksi sovitamme yhteen luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun saamelaisen kotiseutualueella siten, että turvaamme saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytykset. Poronhoitoalueella täytämme poronhoitolaissa säädetyt veloitteet.

AVAINLUVUT 2023

Metsähallitus Metsätalous Oy

Liikevaihto,
milj. €
393,0
(349)

Tulos,
milj. €
38,9
(17,1)

Valtion metsien
käytöstä maksettu
käyttöoikeus-
korvaus, milj.
95
(95)

Yleiset
yhteiskunnalliset
velvoitteet,
panostus, milj.
107,8
(77,8)

Metsätalous-
toiminnan
ulkopuolella tai
rajoitetun käytön
piirissä oleva
metsämaa,
830 052
(831 915)

Monikäyttömetsien
puuston hiilinielu
MtCO₂e
-8,6
(-9,2)

Luonnonhoito-
ja ennallistamis-
toimet
monikäyttö-
metsissä, ha
2 591
(2 144)

Puuston
kasvu VMI 12
milj. m³/v
13

Korjatun puun
määrä (aines-
ja energiapuu),
milj. m³
6,3
(6)

Puunkorjuun
piirissä olevan
monikäyttö-
metsän osuus, %
2,6
(2,4)

Henkilöstömäärä,
hlö 31.12.2023
369
(353)

Metsähallitus Kiinteistökehitys

Liikevaihto,
milj. €
24,5
(56,2)

Liikevoitto,
milj. €
16,8
(50,7)

Valtion
maa- ja
vesialueiden
käyttöön
liittyvät
voimassa
olevat
sopimukset,
kpl
18 329

Valtion
alueilla olevat
tuulivoimalat,
kpl
173
(157)

Vuokrattuja
kiviainesten
ottoaikoja,
kpl
200
(200)

Yleiset
yhteiskunnalliset
velvoitteet,
panostus, milj. €
2,5
(2,5)

Tuulivoimalla
tuotetun energian
määrä valtion
alueilla, GWh
1 727
(1 500)

joista
kiviaineksia
rakentamiseen,
milj. T
2
(2,7)

Henkilöstö-
määrä, hlö
31.12.2023
78
(65)

Mökkitontit

Vuokratut,
kpl
32
(47)

Myydyt

uudet
mökkitontit,
kpl
43
(91)

vuokralla
olleet
mökki-
tontit, kpl
37
(58)

AVAINLUVUT 2023

Julkiset hallintotehtävät

Hoidamme julkisia hallintotehtäviä Luontopalvelut- ja Eräpalvelut-vastuualueilla. Tehtäviimme kuuluvat maamme luonnonsuojelualueverkoston sekä kymmenien kulttuuriperintökohteiden hoitaminen, useiden uhanalaisten lajien suojeleminen, maksuttomien retkeilypalvelujen tuottaminen, metsästys- ja kalastusmahdollisuuksien tarjoaminen erälupia myöntämällä sekä kestävän eränkävynnin edistäminen lupatuloja hyödyntämällä. Lisäksi tehtäviimme kuuluu erävalvonta valtion alueilla.

Julkiset hallintotehtävät hoidetaan erillään liiketoiminnasta ja ne rahoitetaan valtion talousarviossa osoitetuilla varoilla ja lupatuloilla.

Metsähallituksen Luontopalvelut

Käyntimäärät yhteensä (kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, historiakohteet, luontokeskukset ja muut suositut kohteet), käyntiä
8,7 milj.
 (8,4)

Luontokeskusten ja maastopalvelujen asiakastyytyvyys (asteikolla 1–5)
4,50
 (4,43)

Kävijöiden rahan käytön vaikutukset kohteiden lähiseudulla, milj. €
413,0
 (391,8)

Elinympäristöjen ennallistaminen ja hoito suojelualueilla
5 580 ha

Perinnebiotooppien jatkuva hoito
5 733 ha

Käyntien kokonaistyöllisyysvaikutus, htv
3 342
 (3 158)

Syntyneiden saimaannorppien määrä, kpl
103
 (92)

Henkilöstömäärä, hlö 31.12.2023
455
 (545)

Metsähallituksen Eräpalvelut

Eränkävintipäivät
578 454
 (548 547)

Myydyt

Metsästysluvut, kpl
84 268
 (86 369)

Erätarkastajien ja -valvojien asiakaskontaktit, kpl
8 139
 (8 532)

Kalastusluvut, kpl
101 258
 (94 032)

Henkilöstömäärä, hlö 31.12.2023
67
 (69)

Kalastonhoitomaksut, kpl *
286 770
 (266 703)
 *(sis. vuosi-, viikko- ja vuorokausimaksut)

AVAINLUVUT 2023

Hoidossa kolmannes Suomea

Metsähallituksen hoidossa on

9 179 000

hehtaaria maa-alueita ja

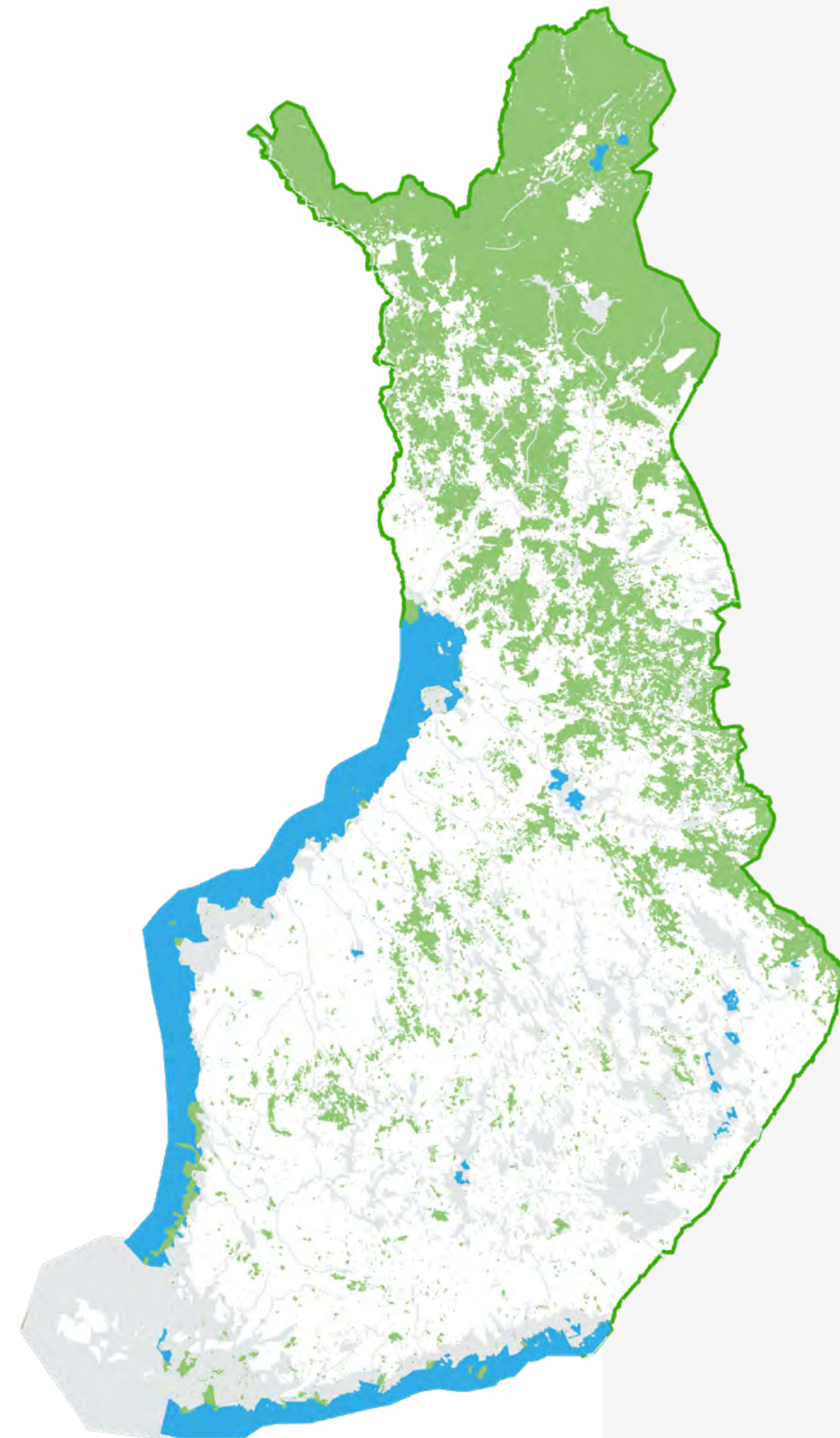
3 414 000

hehtaaria vesialueita.

Yhteensä

12 593 000

hehtaaria.

■ Vesialueet
■ Maa-alueet

Maa-alueet

53 %

Monikäyttömetsät*
4 862 000 ha

Monikäyttömetsien metsämaa**
3 483 000 ha (71,5 %)
Kitumaa 705 000 ha (14,5 %)
Joutomaa 674 000 ha (14 %)

* Kaikki monikäyttömetsät ovat PEFC-sertifioituja, poisluettuna Luonnonvarakeskuksen tutkimusmetsät, 24 300 hehtaaria.

**Metsätalousmaat on jaettu pohjoismaisen metsätalousluokittelun mukaan puuntuotokyvyn perusteella: metsämaalla puuston keskimääräinen vuotuinen kasvu on vähintään 1 m³/ha, kitumalla 0,1–1 m³/ha ja joutomalla alle 0,1 m³/ha.

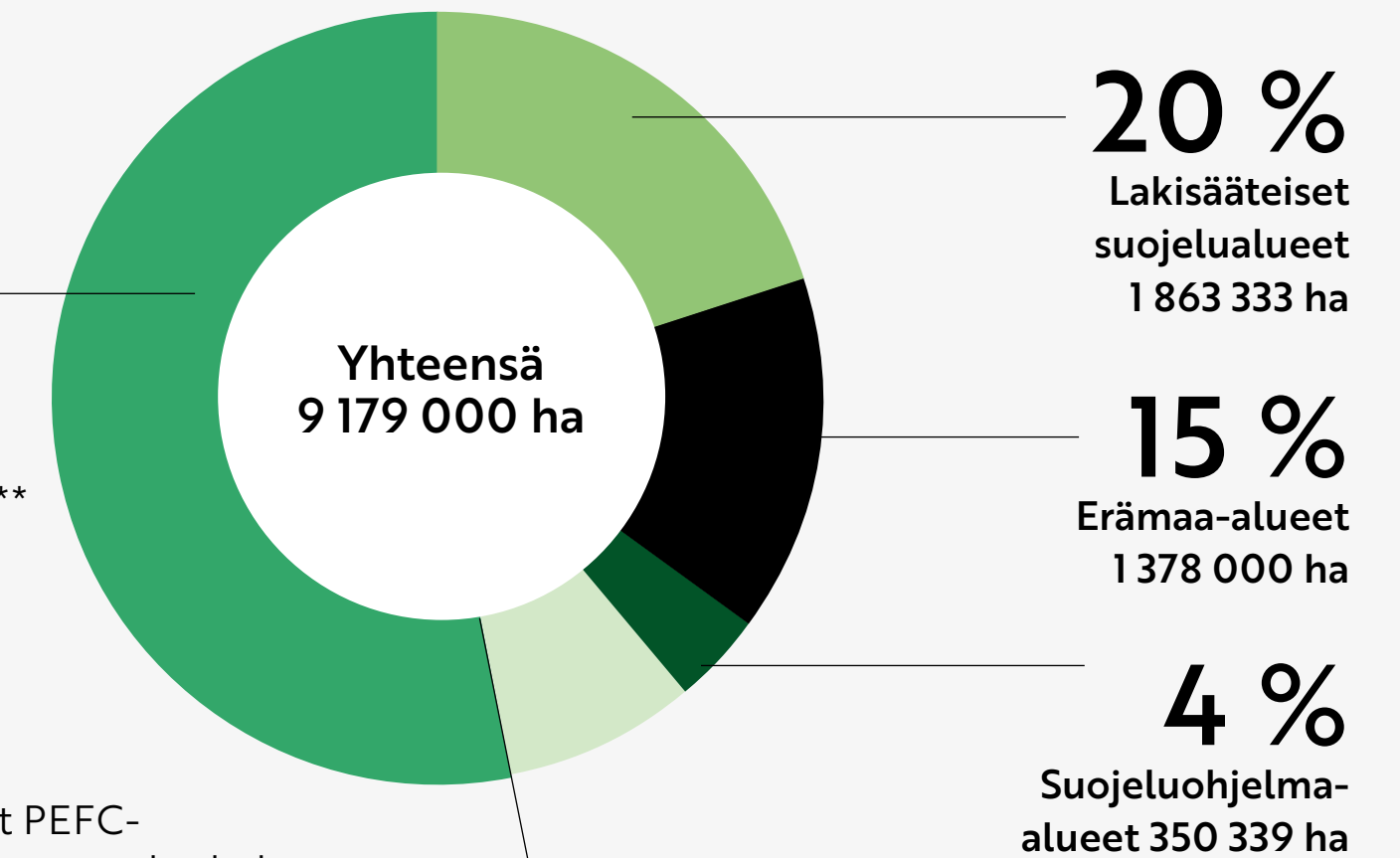
Vesialueet

78 %

Yleiset vesialueet***
2 663 000 ha

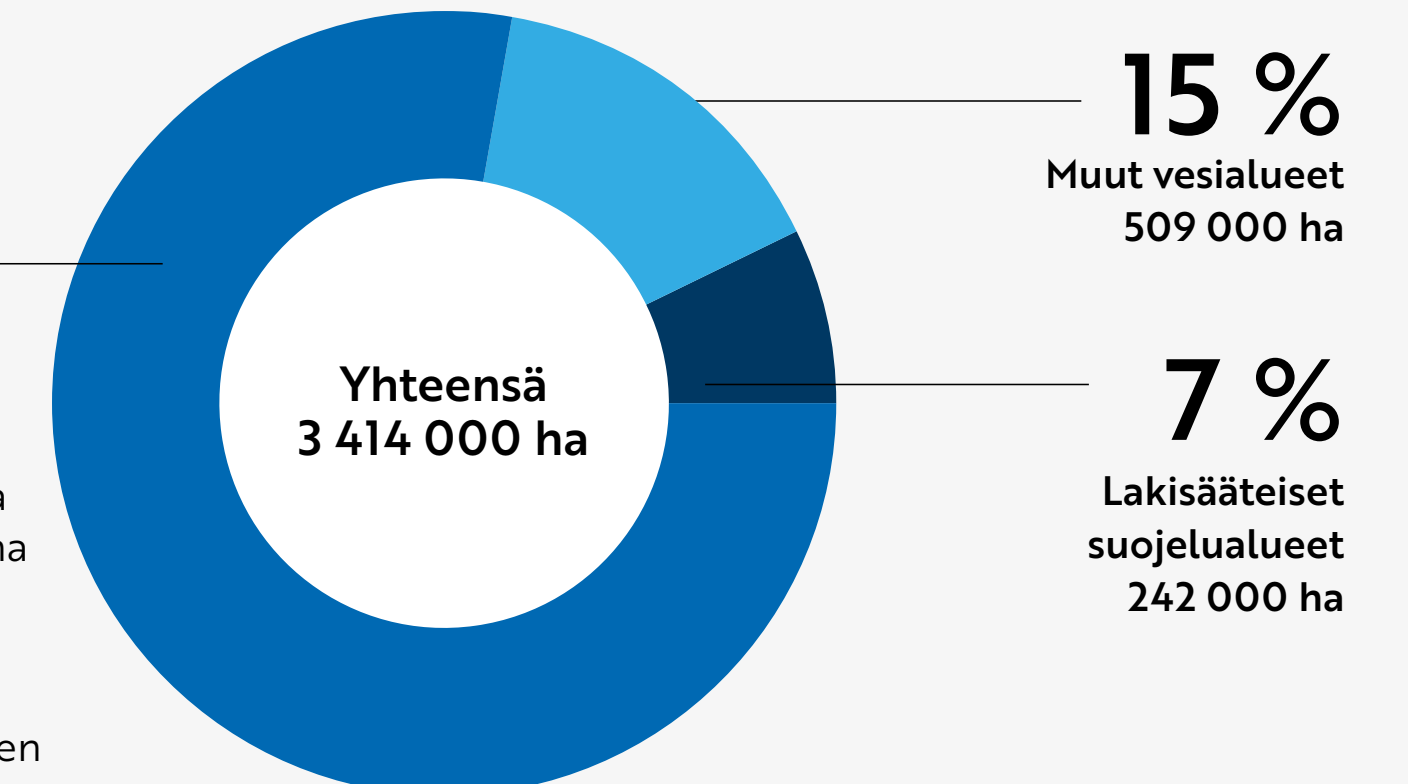
joista merialueilla 2 555 000 ha
joista sisävesialueilla 108 000 ha

***Iakisääteisten suojelualueiden ulkopuolella

8 %

Muut erikoisalueet
725 328 ha

Näin toimimme

Kasvatamme huomista kehittämällä vastuullisesti luonnon arvoa ja yhteistä varallisuutta yli sukupolvien. Vastuullisuus ja kestävyys on sisäänrakennettu toimintaamme ja tavoitteisiimme tukien ja ohjaten niitä.

Sisältö:

Strategia ja arvonluonti.....	14
Vastuullisuus.....	18
Toimintaympäristö.....	21
Asiakkaat, kumppanit ja sidosryhmät	24

STRATEGIA JA ARVONLUONTI

Toimintamme tuottaa arvoa ihmisille, ympäristölle ja yhteiskunnalle

Kasvatamme huomista -strategiamme ohjaa toimintaamme. Visiomme koostuu viidestä teemasta, jotka ovat vastuullisuus ja yhteistyö, ilmastonmuutos, luonnon monimutaisuus, hyvinvointi ja biotalous. Jokainen teema sisältää lupauksia, joilla hillitsemme ilmastonmuutosta ja luontokatoa, mahdollistamme siirtymisen pois fossiilisista energialähteistä, varmistamme vastuullisen ja vaatimustenmukaisen toiminnan, pyrimme yhä paremmin ymmärtämään ja kuulemaan sidosryhmiämme sekä luomaan kokonaisvaltaista hyvinvointia luonnon sallimissa rajoissa. Strategian lupauksen läpileikkaavana teemana ovat vastuullisuus ja yhteistyö.

Strategiakauden lupauksista olemme saavuttaneet tai ylittäneet kokonaisuudessaan vuoden 2023 lopussa kaksi: valtiolle tuloutettavien varojen euroääräisen tavoitteen sekä heikentyneiden elinympäristöjen kunnostustavoitteen. Liiketoimintamme on vuosien 2021–2023 aikana tuottanut yhteensä 350 miljoona euroa tuloutusta valtiolle. Elinympäristöjen ennallistamista ja hoitoa suojelualueilla on tehty jo vuosien 2021 ja 2022 aikana yhteensä 27 810 hehtaaria. Samojen vuosien aikana liiketoiminnan alueilla, tarkemmin monikäyttömetsissä luonnonhoito- ja ennallistamistoimia on tehty yhteensä 5 422 hehtaarin alalla.

Onnistuaksemme tehtävässämme luonnon arvon ja yhteisen varallisuuden kehittämisessä yli sukupolvien on sidosryhmiemme tuella ratkaiseva merkitys.

Kasvatamme huomista -strategia 2021-2024

Lupauksemme

Vastuullisuus ja yhteistyö

Rakennamme luottamusta avoimella vuorovaikutuksella ja lupaamme kehittää asiakaslähtöisempiä ja digitaalisia yhteistyön muotoja.

Laajennamme vastuullisia ja eettisiä toimintatapoja koko arvoketjussamme.

Ilmastonmuutos

Kolminkertaistamme uusiutuvan energian tuotantomme vuoteen 2030 mennessä.

Kasvatamme monikäyttömetsien hiilinieluja 10 prosentilla vuoteen 2035 mennessä.

Kasvatamme valtion maiden puuston hiilivarastoa 10 prosentilla vuoteen 2035 mennessä.

Luonnon monimuotoisuus

Tehostamme aktiivisia toimia lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen pysäyttämiseksi.

Kunnostamme heikentyneitä elinympäristöjä suojelualueilla 17 000 hehtaaria ja liiketoiminnan alueilla 4 760 hehtaaria vuoteen 2023 mennessä.

Nostamme luonnonsuojelu-alueverkoston hoidon maailmanluokkaan mm. sen ekologisen tilan parantamiseksi.

Parannamme luonnonvarojen käytön kestävyyttä tavoitteenamme luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen minimointi.

Hyvinvointi

Lisäämme kaikille terveyttä ja hyvinvointia edistäviä luonto- ja eräelämyksiä sekä virkistysmahdollisuuksia.

Liiketoimintamme tuottaa 114 miljoonaa euroa valtiolle tuloutusta vuoteen 2024 mennessä.

Työllistämme ja vahvistamme aluetalouksia erityisesti haja-asutusalueilla.

Parannamme kumppanien mahdollisuuksia kehittää turvallista ja kestävää luonto- ja erämatkailua kohteillamme.

Biotalous

Kehitämme ja tuotamme kestäviä ratkaisuja tulevaisuuden uusille tuotteille ja palveluille, joilla siirrymme fossiilitaloudesta biotalouteen.

Olemme kestävä metsätalouden edelläkävijä.

Metsähallituksen tarkoitus: luonnon arvon ja yhteisen varallisuuden vastuullinen kehittäminen yli sukupolvien

STRATEGIA JA ARVONLUONTI

Tavoitteemme kasvattaa hiilinieluja ja -varastoja 10 prosentilla sekä uusiutuvan energian tuotannon kolminkertaistaminen ovat hyvässä vauhdissa. Vastuullisten ja eettisten toimintatapojen laajentaminen arvoketjussa on osa vuonna 2023 laadittua vastuullisuustiekarttaamme. Turvallisen ja kestävä luonto- ja erämatkailun eteen olemme tehneet töitä niin digitaalisten palveluiden kuin retkeilykohteiden kehittämisen osalta.

Vuonna 2023 jatkoimme strategian edistämistä myös stream-työskentelyllä, jossa eri vastuualueiden ja yksiköiden asiantuntijat kehittivät yhdessä toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Tuulivoiman kehittämisessä selkeytimme rooleja ja loimme toimintamallin, jolla lisätään sisäistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa tuulivoimahankkeissa. Kaivannaisia koskevassa työssä tarkasteltiin Metsähallituksen roolia vastuullisen kaivostoiminnan mahdollistajana. Valmistauduimme myös EU:n kriit-

tisiä mineraaleja koskevasta asetuksesta ja hallitusohjelmasta tuleviin muutoksiin.

Vuoden lopussa käynnistimme strategian päivitystyön, jonka on määrä valmistua keväällä 2024. Samalla siirrymme jatkuvasti päivittyvään strategia-työskentelyyn, jolla pystymme vastaamaan paremmin toimintaympäristössä tapahtuviin nopeisiin muutoksiin. Strategian päivityksessä on kiinnitetty erityistä huomiota yhteissuunnitteluun. Ydintiimiin kuuluu avoimella haulla valittuja henkilöitä, jotka työskentelevät Metsähallituksen eri yksiköissä. Tavoitteemme on myös tehdä ja toteuttaa strategiaa tiiviimmässä yhteistyössä sidosryhmiemme kanssa.

Arvonluontimalli kuvaa toimintamme vaikuttavuutta

Mittaamme strategiamme ja vastuullisuustyömme onnistumista Metsähallituksen arvonluontimallilla: malli kertoo, missä työmme suurin vaikuttavuus syntyy ja mihin se kohdistuu. Se kertoo myös

miten tuottamamme arvo edistää kansainvälisten sitoumusten tavoitteiden saavuttamista.

Strategiamme suurimmat vaikutukset kohdistuvat viiteen arvoa tuottavaan teemaan, jotka ovat ilmasto, luonnon monimuotoisuus, talous, kulttuuri sekä terveys ja hyvinvointi.

Tarkastelemme toimintamme vaikuttavuutta positiivisten ja negatiivisten kokonaisvaikutusten kautta. Arvonluontimalli on tehty osana vastuullisuusohjelmaa ja sen mittareita kehitetään pitkäjänteisesti erityisesti vaikuttavuuden osalta.

Metsähallituksen arvonluontimalli

Vuosi 2023 – Kestävää tulevaisuutta yhteensovittaen

Tärkeimmät pääomamme

Taloudellinen pääoma

Luonnonpääoma

Inhimillinen ja tiedollinen pääoma

Globaalit megatrendit

Sidosryhmien odotukset

Terveys ja hyvinvointi	6,76 miljoonaa luontokäyntiä kansallispuistoihin, valtion retkeilyalueille ja muille retkeilykohteille	0,58 miljoonaa eränkäyntipäivää			
Ilmasto	Hiilinielu -12,8 MtCO ₂ e	Hiilivarasto 190 milj. t C	Hiilijalanjälki 0,1 MtCO ₂ e	Hiilikädenjälki 3,7 MtCO ₂ e	
Luonnon monimuotoisuus	Luonnonhoito- ja ennallistamistoimia 13 900 ha	Suomen lahopuumäärästä 75 miljoonaa m ³	Poistettuja vaellusesteitä 170 kpl	Sekapuuston määrä metsämaan pinta-alasta 12 %	
Talous	Tuloutus valtiolle 120 milj. €	Materiaali- ja palveluostot 283,1 milj. €	Henkilöstön palkat ja palkkiot 60,5 milj. €	Verot 68,9 milj. €	Epäsuorat vaikutukset aluetalouteen 3,77* mrd. €
Kulttuuri	1,89 miljoonaa käyntikertaa luontokeskuksissa ja kulttuuriperintökohteilla	Yli 101 000 henkilöä tavoitettu opastusten, tapahtumien ja luontokasvatuksen kautta			

- 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTIÖT**
Kestävät kaupungit ja yhteisöt
- 13 ILMASTOTEKOJA**
Ilmastotekoja
- 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ**
Vedenalainen elämä
- 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ**
Maanpäällinen elämä
- 8 IHMISSARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA**
Ihmisarvosta työtä ja talouskasvua
- 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA**
Vastuullista kuluttamista
- 16 RAUHA, OIKEUKSIEN MUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO**
Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto
- 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS**
Yhteistyö ja kumppanuus

* ei sisällä Kiinteistökehityksen aluetalousvaikutuksia

VASTUULLISUUS

Vastuullisuus on integroitu strategiaan

Vastuullisuus on Metsähallituksessa strategista. Se on sisäänrakennettu kaikkeen toimintaamme ja se ohjaa ja tukee tavoitteidemme saavuttamista. Toiminnan lisäksi vastuullisuus kuuluu meillä kaikessa – siinä, miten puhumme ja kuinka kohtaamme asiakkaita, kumppaneita ja sidosryhmiä esimerkiksi luonnonvarasuunnittelussa, lupa-asioissa, kauppa- ja hankeneuvotteluissa, kansallispuistoissa ja retkeilyalueilla, vuokra- ja käyttöoikeusasioissa tai sosiaalisessa mediassa. Hyvä hallinto, vaatimustenmukaisuus ja tapa toimia muodostavat toimintamme eettisen ja vastuullisen perustan.

Edistämme vastuullisuutta globaalilla tasolla YK:n kestävä kehityksen tavoitteet (Agenda 2030) sekä YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia ohjavia periaatteet (UNGP) huomioiden. Tavoitteena on luonnon rajoja kunnioittava, yhdenvertainen ja oikeudenmukainen maailma, jossa ketään ei jätetä jälkeen.

Metsähallituksen vastuullisuuden ydin syntyy asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien tarpeiden ja toiveiden sekä toimintaympäristön ja oman toiminnan vaikutusten ymmärtämisestä. Tässä tar-

kastelussa syntyvät olennaiset teemat määrittävät Metsähallituksen vastuullisen toiminnan painopisteitä: mikä on keskeistä meille sekä asiakkaillemme, kumppaneillemme ja sidosryhmillemme. Teemat käsittävät kaikki kestävyden osa-alueet: sosiaalisen,

VASTUULLISUUS

---

ympäristöllisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyuden. Ne ohjaavat vastuullisuustyötä ja -tavoitteita sisältyen strategian ja vastuullisuusohjelman kautta jokaisen metsähallituslaisen työhön.

Vastuullisuuden johtaminen

Metsähallituksen toimintaa ohjaavat Metsähallituksesta annettu laki ja asetus, omistajapoliittiset linjat sekä strategia, työjärjestys ja politiikat. Tärkein vastuullisuutta ohjaava politiikkamme on koko Metsähallitusta koskeva vastuullisuuspolitiikka, joka on päivitetty tammikuussa 2023. Vastuullisuus- ja ympäristöasioiden lisäksi vastuullisuuspolitiikka sisältää ihmisoikeuksiin liittyvät periaatteemme.

Vastuullisuuspolitiikan mukaisesti Metsähallituksen hallitus vastaa vastuullisuuden ja ympäristöasioiden johtamisen järjestämisestä ja integroimisesta osaksi strategiaa ja toimintaa. Hallitus hyväksyy Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikan ja päättää ympäristöjärjestelmän sertifiointin periaatteista.

Pääjohtaja vastaa vastuullisuuden ja ympäristöasioiden johtamisesta ja toteutumisesta. Viestintä- ja vastuullisuusyksikön johtaja vastaa vastuullisuusohjelman kehittämisestä ja toteuttamisesta. Toiminnan tukena ovat konserniyksiköiden ja vastualueiden asiantuntijoista kootut vastuullisuus- ja ympäristöryhmät. Lakiasiainjohtaja vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeesta (Code of Conduct) sekä huolehtii eettisten ja vastuullisten toimintatapojen edistämisestä.

Metsähallituksen johtoryhmä asettaa yhteiset strategiset vastuullisuustavoitteet, mukaan lukien ympäristötavoitteet. Vastualueiden johtajat vastaavat niiden toteutumisesta omilla vastualueillaan. Metsähallituksen johtoryhmä katselmoi ympäristöjärjestelmän vuosittain varmistaakseen, että se on soveltuva, tarkoituksenmukainen ja vaikuttava. Johtoryhmä käsittelee ja hyväksyy Metsähallituksen ympäristökatselmuksen.

Vastuullisuutta johdetaan ja kehitetään parhaiden käytäntöjen mukaisesti.

VASTUULLISUUS

Vastuualueet ja konserniyksiköt varmistavat, että vastuullisuus- ja ympäristöperiaattemme näkyvät toiminnassamme asiakkaiden, kumppanien, toimittajien ja muiden sidosryhmien kanssa. Jokainen Metsähallituksen työntekijä vastaa siitä, että vastuullisuusohjelma ja ympäristöjärjestelmän ohjeistus sekä toimintatapaohje toteutuvat omassa työssä.

Vastuualueet raportoivat säännöllisesti kvartaaleittain vastuullisuustavoitteiden etenemisestä sekä omissa johtoryhmissään ja vastuullisuus- ja ympäristöryhmässä sekä Metsähallituksen johtoryhmässä ja hallituksessa. Ympäristönsuojelun tasoa ja ympäristöjärjestelmän toimivuutta arvioidaan vuosittain sisäisin ja ulkoisin auditoinnein.

Raportoimme strategian ja vastuullisuusohjelman tavoitteiden etenemisestä vuosittain Metsähallituksen vuosi- ja vastuullisuusraportissa sekä Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet -raportissa. Viestimme tuloksista aktiivisesti eri sidosryhmät huomioiden.

Vastuullisuustavoitteet on integroitu kannustinjärjestelmiin. Koko henkilöstöä koskevan tulospalkkiomme yhtenä kriteerinä on yhtenäinen ja vastuullinen Metsähallitus, jonka onnistumista mitataan sekä luonnon monimuotoisuus- että asiakaskokemusmitarilla.

Vastuullisuuden ja vaatimustenmukaisuuden merkittävimmät riskit

Metsähallituksen keskeisiä vastuullisuusriskejä ovat toiminnan mahdollinen negatiivinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen, ilmastonmuutokseen ja alkuperäiskansojen oikeuksiin sekä epäonnistuminen yhteiskunnan eri tarpeiden yhteensovittamisessa ja yhdenvertaisuuden varmistamisessa. Riskinä ovat myös mahdolliset puutteet toimittaja- ja kumppanihallinnassa sekä ihmisoikeuksien toteutumisessa toimitus- ja arvoketjuissa, tiedonhallintaan ja tietoturvaan liittyvät riskit sekä toiminnan vaatimustenmukaisuuden puutteet. Lisäksi vastuullisuus- ja maineriskeinä on tunnistettu mahdolliset poikkeamat sovitusta ja viestityistä toimintamalleista.

Kuva: Mikko Törmänen

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kestävyystvaatimusten kasvu haastaa ja luo uutta

Metsähallituksen toimintaympäristössä on käynnissä laajoja, osin globaaleja ja yhtäaikaista, toisiinsa kytkeytyviä muutoksia. Näistä keskeisimmät muutosajurit liittyvät geopoliittiseen tilanteeseen, kestävään toimintaan ja vihreän rahoituksen kasvuun, digitalisaatioon, hyvinvointiin, ympäristön tilan heikkenemiseen ja ilmastonmuutokseen.

YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ohjaavat globaalilla tasolla toimintaympäristöä vastuullisuuteen ja kestävään kehitykseen. Tavoitteiden saavuttaminen tulee vaatimaan yrityksiltä ja toimijoilta tulevina vuosina yhä parempaa luonnon kantokyvyn huomi-

oimista, ilmastonmuutosta kiihdyttävien päästöjen vähentämistä, ihmisoikeuksien huomioimista koko arvoketjussa, oikeudenmukaisuuden varmistamista ja tiiviimpää yhteistyötä.

Kestävä kehityksen tavoitteiden lisäksi muutosajurina vastuullisuudessa toimivat kansainväliset ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen sekä ihmisoikeuksiin liittyvät sopimukset. Vuonna 2023 Dubaissa järjestetyssä YK:n COP28-ilmastokokouksessa päätettiin siirtymisestä pois fossiilisista polttoaineista. Tavoitteena on saavuttaa Pariisin ilmastosopimuksen 1,5 asteen tavoite sekä tavoite maailmanlaajui-

Metsähallituksen toimintaympäristössä tunnistettuja muutostekijöitä:

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

sen ilmastoneutraaliuden saavuttamisesta vuoteen 2050 mennessä. YK:n biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 15. osapuolikokouksessa Montrealissa hyväksyttiin puolestaan uusi maailmanlaajuinen luonnon monimuotoisuuskehys, joka sisältää tavoitteet luontokadon pysäyttämiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Euroopan unionissa tullaan vuosikymmenen loppuun mennessä ohjaamaan noin biljoonan euron arvosta rahoitusta vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) tavoitteiden saavuttamiseen. Ohjelman tavoite on tehdä Euroopasta ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa oikeudenmukaisella, kustannustehokkaalla ja kilpailukykyisellä tavalla vuoteen 2050 mennessä. Ilmaston lisäksi vihreän kehityksen ohjelma sisältää useita alatavoitteita, jotka liittyvät esimerkiksi liikenteeseen, energiajärjestelmään, rakentamiseen, luonnon monimuotoisuuteen ja ihmisoikeuksiin.

Sopimusten ja ohjelmien lisäksi toimintaympäristöön vaikuttaa lähivuosina voimakkaasti vastuullisuuden parhaiden käytäntöjen muuttuminen velvoittavaksi lainsäädännöksi, jolla varmistetaan vastuullisuus- ja kestävyystavoitteiden saavuttaminen. Vuoden 2023 aikana Euroopan unionissa hyväksyttiin EU:n raportointidirektiivi (CSRD) ja direktiiviin liittyvät raportointistandardit (ESRS). Raportointidirektiivi astui voimaan Suomessa vuoden 2023 lopussa. Metsähallitusta direktiivin vaatimukset koskevat 1.1.2025 lähtien. Direktiivin myötä kestävyystiedot siirtyvät osaksi hallituksen toimintakertomusta ja ne tulee varmentaa. Raportointidirektiivin lisäksi EU:n parlamentti, Euroopan neuvosto ja komissio sopivat ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevan yritys vastuudirektiivin (CSDDD) sisällöstä. Direktiiviin perustuvan kansallisen lainsäädännön arvioidaan tulevan voimaan aikaisintaan vuonna 2026.

Kansainväliset sopimukset ja tavoitteet ohjaavat toimintaa yhä vastuullisempaan ja kestävämpään suuntaan.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kestävyysvaatimusten kasvu ja muuttuminen laeiksi sekä rahoituksen ohjautuminen kestävään toimintaan vaikuttavat Metsähallituksen strategiaan, tavoitteisiin ja prosesseihin. Nämä tekijät vaikuttavat myös sekä epäsuorasti arvoketjujen ja sidosryhmien toiveiden että suoraan esimerkiksi omistajapolitiikan, ilmasto- ja luontotavoitteiden sekä raportointivelvollisuuksien kautta. Käynnissä olevat muutokset tarjoavat myös mahdollisuuksia luoda kestävää talouskasvua ja kokonaisvaltaista arvonluontia esimerkiksi kiertotalouden, uusiutuvan energian ja innovaatioiden sekä tutkimuksen avulla. Pyrimme vastaamaan muutokseen kehittämällä ennakoivia prosesseja, vastuullisuutta, raportointia, riskienhallintaa ja yhteistyötä sidosryhmiemme kanssa.

Toimintaympäristö ja Metsähallituksen strategia ja vastuullisuus

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Yhteistyö sidosryhmien kanssa on toimintamme ytimessä

Yhteistyö sidosryhmien kanssa on kaiken toimintamme ja sen yhteensovittamisen perusta. Onnistuaksemme tehtävässämme luonnon arvon ja yhteisen varallisuuden kasvattajina yli sukupolvien, on asiakkaidemme, kumppaneidemme ja sidosryhmiemme tuella ratkaiseva merkitys. Se edellyttää aktiivista vuoropuhelua sidosryhmiemme kanssa.

Valtion maiden hoitajana, käyttäjänä ja suojelijana Metsähallituksen sidosryhmävuorovaikutus on monimuotoista. Siihen kuuluu sekä lakisääteistä ja järjestelmällistä yhteydenpitoa sidosryhmien

kanssa että epämuodollisempaa vuorovaikutusta. Metsähallituslaissa määritettyä sidosryhmätyötä edustavat esimerkiksi Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun sekä Pohjois-Karjalan alueilla toimivat maakunnalliset neuvottelukunnat ja saamelaiden kotiseutualueen kuntakohtaiset neuvottelukunnat. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa neuvottelukunnat ja niiden jäsenet. Tehtävänä on toimia valtion alueiden käyttöä koskevan päätöksenteon apuna paikallisen väestön aseman huomioon ottamiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi.

Metsähallituslakiin pohjautuvaan sidosryhmävuorovaikutukseen kuuluvat myös yhteistyö saamelaiden kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen kanssa sekä yhteistyö paliskuntien, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kanssa. Metsähallituksen hallinnassa olevien luon-

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

nonvarojen hoito, käyttö ja suojeleminen on sovittava yhteen saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan, sekä poronhoitolaissa tarkoitettua poronhoitoaluetta siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään. Toiminnassa tulee ottaa huomioon myös tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet.

Maankäytön suunnittelussa monenlaisten käyttötarkpeiden ja toiveiden yhteensovittaminen tehdään yhdessä sidosryhmien kanssa. Luonnonvarasuunnittelu ja siihen kytkeytyvä alue-ekologinen suunnittelu sekä suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelu ovat kaikki pitkän aikavälin strategista suunnittelua, jota tehdään yhdessä sidosryhmien kanssa. Sidosryhmät voivat kertoa näkemyksensä suunnitelmista myös hankekohtaisissa kaavoitusprosesseissa ja ympäristövaikutusten arvioinnissa. Erityisesti isoissa hankkeissa, kuten esimerkiksi meritulivoimaloissa, joiden hankekehittäjänä Metsähallitus toimii, osallistetaan paikallisia sidosryhmiä alusta lähtien ja laki-

säateisiä velvoitteita enemmän, jotta huomioidaan mahdolliset huolenaiheet ja näkemykset. Kuntien ja kaupunkien kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti maankäytön ja kaavoituksen parissa, esimerkiksi kiinteistöjen ja tuulivoiman hankekehityksessä sekä retkeilyalueiden kehittämisessä.

Olemme mukana kehityshankkeissa ja erilaisissa työryhmissä

Teemme jatkuvaa kehitys- ja tutkimusyhteistyötä erilaisissa hankkeissa ja projekteissa tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Oppilaitosyhteistyötä tehdään sekä sopimusperusteisesti opetusmetsissä että vapaamuotoisesti. Toteutamme luonnonhoitoa ja ennallistamista sekä lajien- ja vesiensuojelua useissa monivuotuisissa EU-rahoitteisissa LIFE-projekteissa. Näissä Metsähallituksen edustajia on sekä projekti-että ohjausryhmissä.

Kansallisella tasolla olemme mukana esimerkiksi ministeriöiden asettamien ohjelmien tai hankkeiden suunnittelussa, toteutuksessa tai seurannassa. Ohjaa-

vat ministeriöt asettavat hankkeisiin tai ohjelmiin yhteistyöryhmiä ja Metsähallitukselta pyydetään niihin edustajia. Olemme osallistuneet esimerkiksi biodiversiteetti-, metsä- ja virkistyskäyttöstrategioiden valmisteluun ja maankäyttösektorin seurantaryhmään. Olemme mukana myös Metsäneuvostossa, joka toimii hallinnon tukena laajakantoisissa ja periaatteellisesti tärkeissä metsäpoliittisissa kysymyksissä. Valtakunnallisessa Helmi-elinympäristöohjelmassa olemme sekä suurin toteuttaja että mukana Helmi-seurantaryhmässä ja alueellisissa yhteistyöryhmissä sekä Helmi-viestintäryhmässä. METSO – metsien monimuotoisuusohjelmassa suojeleminen kohdistuu yksityismetsiin, mutta olemme mukana seurantaryhmässä ja suojelemissuunnittelun ohjausryhmässä sekä keränneet tietoa ja toteuttaneet luonnonhoitoa valtionmailla.

Teemme paljon työtä vesien kestävästä käytöstä ja vesiensuojelun parissa. Metsähallituksen edustajia on mukana ELY-keskusten koordinoimissa alueellisissa vesien- ja merenhoidon suunnittelun yhteistyö-

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

ryhmissä, missä vesienhoitosuunnitelmia ja niiden toimenpiteitä edistetään. Vesien hoitosuunnitelmat ovat vesipuidedirektiivin kansallinen toimeenpanokeino.

Metsähallituksen edustajia on mukana monissa kansallisissa ja kansainvälisissä työryhmissä ja verkostoissa, neuvottelukunnissa ja valiokunnissa. Luontopalvelujen asiantuntijoita osallistuu erityisesti ympäristöministeriössä tehtävään säädösvalmisteluun työryhmissä ja metsätalouden edustajia esimerkiksi metsäalan standardien kehittämistyöryhmiin. Metsähallitukselta pyydetään lausunnot hallituksen esityksiin sen toimialoja koskeviin lainsäädännön muutoksiin.

Kansainvälistä yhteistyötä teemme mm. suojelualueiden hoidon kysymyksissä, missä Metsähallituksen Luontopalvelut edustaa Suomen ympäristöhallintoa kansainvälisessä luonnonsuojeluliitossa (IUCN). Merkittävä yhteistyöfoorumi on myös Euroopan suojelualueeliitto (EUROPARC). Metsähalli-

tus on jäsen Kansainvälisessä riistansuojeluneuvostossa (CIC). Euroopan laajuisesti toimii European State Forest Association -järjestö (EUSTAFOR), jonka puheenjohtaja Metsähallituksen pääjohtaja on 2023–2025. Työskentelemme lisäksi Eustaforin viestintäverkostossa sekä Advocacy-ryhmässä. Euroopan unionin tasolla vaikutamme ministeriöiden vetämien EU-jaostojen toiminnan kautta sekä erilaisissa metsä- ja ympäristösektoriin liittyvien toimielinten järjestämissä sidosryhmätilaisuuksissa. Ministeriöiden vetämissä EU-jaostoissa Metsähallituksella on jäsen sekä metsäjaostossa että ympäristöjaostossa. Jaostoissa muun muassa muodostetaan ja sovitaan yhteen valtioneuvoston kantaa ajankohtaisiin EU-säädösaloitteisiin.

Monipuolinen asiakas- ja kumppaniverkosto

Asiakkaitamme on monilla toimialoilla kuten esimerkiksi metsäteollisuudessa, matkailualalla, infra- ja maanrakennusalalla, energiateollisuudessa, porotaloudessa ja luonnonvara-alalla. Retkeilijät, kalastajat ja metsästäjät sekä vapaa-ajan ja asumisen tontteja

etsivät ovat meille tärkeitä yksityisasiakkaita, ja mahdollistamme moninaiselle joukolle esimerkiksi harrastamisen valtion mailla. Kehitämme palvelujamme asiakaslähtöisesti, ja lisäksi eri asiakasryhmien edustajat ovat sidosryhmien tapaan mukana myös erilaisissa yhteensovittamisen prosesseissamme.

Luonnon arvon ja yhteisen varallisuuden vastuullinen kehittäminen ei onnistuisi myöskään ilman laajaa ja monipuolista palveluntuottajien ja toimittajien verkostoa. Metsähallitukselle keskeiset asiakkaat, kumppanit ja sidosryhmät on koottu liitteeksi erilliseen taulukkoon, missä kuvataan sidosryhmien odotuk-

Metsähallituksen sidosryhmien odotukset ja sidosryhmävuorovaikutuksen muodot on listattu sivuille [163-172](#) »

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

set ja vuorovaikutuksen muodot kunkin sidosryhmäkategorian kanssa. Lisäksi taulukossa kuvataan miten sidosryhmien odotukset ja vuorovaikutuksen tulokset huomioidaan toiminnassa.

Tavoitteena asiakas- ja sidosryhmäkokemuksen jatkuva parantaminen

Asiakslähtöisyys on yksi strategiamme läpileikkävistä teemoista ja osa vastuullisuusohjelmaa. Seuraamme sidosryhmien näkemyksiä toiminnastamme ja tavoittelemme sidosryhmä- ja asiakaskokemuksen jatkuvaa parantamista. Seuraamme säännöllisesti asiakas- ja sidosryhmäkokemuksen tasoa asiakas- ja sidosryhmätutkimuksella sekä useilla tiettyihin tavoitteisiin tai prosesseihin liittyvillä asiakastytyväisyys- tai kävijätutkimuksilla. Saamme toiminnan kehittämisen kannalta tärkeää tietoa jatkuvasti myös palautekanavien kautta. Asiakaskokemus on ollut myös yksi tulospalkkiokriteerimme vuonna 2023 ja siinä onnistumista on mitattu yhteisellä asiakas- ja sidosryhmätutkimuksella.

Metsähallituksen asiakkaat, kumppanit ja sidosryhmät

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Mittaamme asiakkaidemme, kumppaneidemme ja muiden sidosryhmiemme kokemusta toiminnastamme ja näkemystä maineestamme vuosittain T-Median Luottamus & Maine -tutkimuksella sekä siihen räätälöidyllä asiakaskokemusosiolla. Vuonna 2023 tutkimukseen vastasi 1 623 yksityis-, yritys- ja yhteisöasiakasta ja 566 kumppani- ja sidosryhmien edustajaa. Vastausprosentti pysyi asiakasryhmien osalta samana 30 prosentissa, kumppani- ja sidosryhmien osalta vastausprosentti oli 24, missä on laskua yhden prosenttiyksikön verran. Suurta yleisöä tutkimuksessa edusti tuhannen henkilön otanta.

Tutkimustulosten perusteella Metsähallituksen asiakas- ja sidosryhmäkokemus on pysynyt edellisten vuosien tapaan hyvällä tasolla. Asiakaskokemuksen arvio eri asiakasryhmissä on 0,01 virhemarginaalin sisällä ja edelleen kokonaisuudessaan hyvällä tasolla (2023: 3,66 ja 2022: 3,65 asteikolla 1–5). Kumppani- ja sidosryhmissä kokemus on hieman parantunut ja oli myös 3,66 (2022: 3,64).

Vaikuttavampia vahvuksiamme ovat edelleen asiantunteva palvelu sekä laadukkaat ja tarpeita vastaavat palvelut. Myös luonnon hyvinvointivaikutusten edistäminen koetaan vahvuudeksi, kun asiakas- ja sidosryhmiä tarkastellaan kokonaisuudessaan. Merkittävin kehitysmahdollisuus kaikkien asiakas- ja sidosryhmien näkökulmasta tarkasteltuna on edelleen avoin vuorovaikutus. Edellisen vuoden tapaan kehityslistalle nousevat myös eri asiakas- ja sidosryhmien tarpeiden yhteensovittaminen sekä palvelujen kehittäminen palautteen pohjalta. Asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen keskeisimmistä kehittämismahdollisuuksista tehdään kehittämissuunnitelmat ja niitä seurataan vuosittain.

Asiakasryhmien osalta Metsähallituksen kokonaismaineessa (3,62) ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Kumppanien ja sidosryhmien osalta arvosana (3,57) on laskenut hieman edellisestä vuodesta (2022: 3,59). Talousmielikuva ja työnantajakuva arvosana vaikuttivat laskuun. Kahden viime vuoden tapaan maineen osalta sidosryh-

mille merkittävimmät ulottuvuudet ovat läpinäkyvä hallinto ja vastuullinen toiminta.

Kehitämme toimintaamme palautteiden pohjalta

Toiminnan kehittäminen palautteiden pohjalta on vastuullista sidosryhmävuorovaikutusta. Se oli myös yksi vuoden 2022 asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen kehittämiskohteista, johon olemme panostaneet vuoden 2023 aikana. Metsähallitukselle tulee vuosittain tuhansia palautteita, ja olemme parantaneet niiden käsittelyn prosesseja monin tavoin. Otimme keväällä 2023 käyttöön uuden palautteiden käsittelyjärjestelmän ja määritimme samalla yhteiset palautteiden käsittelyn periaatteet, vastuut ja määräajat koko konsernille.

Vuonna 2023 palautetta Metsähallituksen verkkosivustoilla sijaitsevien virallisten palautelomakkeiden kautta tuli hieman yli 8000. Luku ei sisällä ilmoituskanavan kautta tulleita ilmoituksia. Eniten palautetta tuli Eräpalveluille, joka sai yli 6000 palautetta. Suu-

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

rin osa palautteista liittyi kalastuksen eri teemoihin ja erityisesti kalastuslupiin. Toiseksi eniten palautetta tuli metsästysasioista, erityisesti pienriistaluvista. Kolmantena teemana olivat maastoliikenneluvat.

Luontopalveluille kertyi hieman yli 1000 palautetta, joista yli puolet koski maastopalveluita tai retkeilyrakenteita ja reittejä. Metsätalouden palautteita oli 142 kappaletta. Yleisin teema oli kritiikki metsien käsittelyä kohtaan joko jollain tietyllä alueella tai yleisemmällä tasolla. Etenkin Aalistunturiin liittyviä palautteita oli useita. Kiinteistökehitykselle kertyi 42 palautetta, ja ne liittyivät pääosin tuulivoimaan ja sen vaikutuksiin alueeseen ja ympäristöön.

Ympäristöpalautteiksi merkittyjä palautteita kertyi kokonaisuudessa hieman vajaa 300 kappaletta. Ne raportoidaan myös osana ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän johdon katselmuksia. Turvallisuuspalautteita oli 109 kappaletta. Palautteiden määrää ja aiheita seurataan vastuualueilla ja konsernitasolla. Periaatteena on, että kehitämme palveluja ja toimin-

taamme palautteiden pohjalta. Vastuualueilla on toimintamallit, jotka kuvaavat, miten toimintaa kehitetään.

Asiakslähtöisellä kehittämisellä huomioidaan myös sidosryhmien tarpeita

Olemme strategiassamme luvanneet kehittää asiakslähtöisempiä ja digitaalisia yhteistyön muotoja, ja työ on jatkunut myös vuonna 2023. Jatkoimme Eräluvut-palveluihin muutoksia tuovan digitaalisen myyntikanavan uudistustyötä. Myyntikanava tulee palvelemaan sekä kalastus-, metsästys- ja maastoliikennelupa-asiakkaita että tupien varaajia. Hankkeessa tehtiin asiakastestausta konkreettisissa toiminnallisuuksissa, ja olemme hyödyntäneet saatua palautetta kehitystyössä. Pyrimme varmistamaan, että palvelu saadaan julkaistua vuonna 2024.

Määritimme yhteisesti sosiaalisen median kanavien palvelutason, ja erityisesti sen, missä ajassa pyrimme vastaamaan yhteydenottoihin.

Luonto- ja Eräpalvelut edistävät sekä digitaalisten että fyysisten palvelujen asiakslähtöistä kehittämistä palvelumuotoilun keinoin. Alkuvuodesta 2023 toimintansa aloittanut Erä- ja luontoyhteisö toimii asiakasymmärryksen keräämisen ja palvelujen yhteiskehittämisen digitaalisena alustana. Yhteisöön kuuluu 1500 yksityisasiakastamme retkeilijöistä metsästäjiin ja kalastajiin. Erä- ja luontoyhteisön toiminnasta on kerrottu tarkemmin osiossa [Kuluttajat ja loppukäyttäjät](#).

Osallistuimme biodiversiteetti-, metsä- ja virkistyskäyttöstrategioiden valmisteluun

Metsähallitus osallistui aktiivisesti edellisellä hallituskaudella kesken jääneen, ympäristöministeriön johtaman kansallisen monimuotoisuusstrategian ja sen toimintaohjelman valmisteluun. Vuoden aikana käytiin aktiivista keskustelua valtion maiden lisäsuojelutarpeesta. Metsähallitus on korostanut valmistelutyössä strategian ja hallitusohjelman yhdenmukaisuutta. Vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojeluun hallitusohjelman mukaisesti on varau-

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

duttu, mutta kriteerien laatiminen oli vielä kesken vuoden 2023 lopussa. Samoin biodiversiteettistrategia on vielä keskeneräinen ja sen odotetaan tulevan julkiselle lausuntokierrokselle keväällä 2024

Osallistuimme myös maa- ja metsätalousministeriön johtaman Kansallisen Metsäneuvoston työvaliokuntaan ja lakisääteisen Kansallisen metsästrategian 2035 (KMS 2035) valmisteluun ja toteutuksen suunnitteluun. Metsästrategia ohjaa Suomen metsäpolitiikkaa vuoteen 2035 asti. Strategiassa kuvataan keskeiset metsäalan kehittämisen tavoitteet ja painopisteet mukaan lukien kokonaisvaltainen kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen.

Olemme keskeinen kansallisen vuonna 2023 valmistuneen virkistyskäyttöstrategian toteuttaja. Metsähallituksen edustajia oli mukana myös strategian valmistelussa ja sen toimintaohjelman laatineessa koordinaatioryhmässä. Virkistyskäyttöstrategian koordinaatio ja toteutus lisäsivät merkittävästi verkostomaista yhteistyötä niin valtionhallinnon toimijoi-

den kuin muidenkin sidosryhmien ja kumppaneiden kanssa.

Kansalaisten huoli ilmastosta ja luonnon monimuotoisuudesta jatkuu

Keskustelu luonnon monimuotoisuuden heikkene- misestä ja ilmastonmuutoksen etenemisestä kiihtyi vuoden 2023 aikana ja jatkuu yhä tiiviinä alkuvuonna 2024. Keskustelun taustalla ovat muun muassa EU:n biodiversiteettistrategia, joka asettaa EU-tason tavoitteet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja luontokadon hillitsemiseksi, sekä Suomen ilmastotavoitteiden saavuttaminen. Aiheesta käyty laaja keskustelu erityisesti sosiaalisessa mediassa on painottunut valtion maihin ja Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimintaan niiden hoitajana.

Koneen Säätiön rahoittama Luonnonmetsä-työryhmä jatkoi arvokkaiden metsäkohteiden kartoittamista valtion mailla, pääasiassa Pohjois-Suomessa. Saamelaisalueiden vanhoihin metsiin keskittynyt Luonnonmetsät-Sápmi -työryhmän inventointi valmis-

tui lokakuussa. Molemmat ryhmät osoittivat kohteita Metsähallitukselle tiedoksi sekä suorilla yhteyden- oitoilla että sosiaalisen median kautta. Olemme huomioineet meille toimitetut tiedot kohteiden suunnittelussa siten, että Metsätalouden ympäristöoppaan luontokohdekriteerit täyttävät kohteet on siirretty toiminnan ulkopuolelle luontokohteiksi. Lisäksi joisain tapauksissa olemme muuttaneet hakkuutapaa ja puunkorjuualan rajausta.

Vuoden 2023 alussa Länsi-Lapissa sijaitsevan Aalistenturin eteläpuolen harvennuspainotteiset hakkuut nousivat esille niin sosiaalisessa kuin perinteisessä mediassa. Aiheen käsittely alkoi kansallispuistoesityksestä, joka sisälsi hakkuiden kohteena olevia alueita. Keskustelu laajeni myöhemmin käsittelemään yleisemminkin metsätaloutta ja metsätalouden käytössä olevia alueita.

Alueelta oli saatu lajihavaintotietoja yksityisiltä luontokartoittajilta, ja lisäksi Metsähallituksen omat asiantuntijat kartoittivat alueen luontoarvoja ja lajisto-

ASIAKKAAT, KUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

havaintoja. Kaikki havainnot käytiin läpi ja arvokkaat kohteet huomioitiin kohteen suunnittelussa ennen toimenpiteiden aloittamista.

Elokapinan, Luonto-Liiton ja Greenpeacen aktivisteista koostuva Metsäliike järjesti alueella mielenosoituksia ja keskeytti hakkuut useaan otteeseen. Mielenosoittajat estivät kulkemisen työmaalle, joten töiden toteuttamisen turvaamiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi paikalle kutsuttiin viranomaisapua. Metsäliikkeen mielenosoitukset ja niistä seuranneet toiminnan keskeytykset aiheuttivat taloudellisia tappioita. Metsähallituksen vahingonkorvausvaatimus on edelleen syyteharkinnassa.

Metsähallitus kävi tilanteesta keskusteluja aktivistien ja muiden sidosryhmien kanssa, järjesti medialle vierailuja hakkuualueella, antoi lukuisia haastatteluita sekä tiedotti hakkuiden toteutuksesta verkkosivullaan ja sosiaalisen median kanavissa. Puunkorjuukohdeet alueella saatiin valmiiksi maaliskuun puolivälissä.

Joulukuussa joukko suomalaisia taiteilijoita teki vetoomukseen Suomen metsäluonnon puolesta. Noin 1600 kulttuurialan toimijaa allekirjoitti metsien suojelemista vaativan vetoomuksen, joka toimitettiin ministereille. Tammikuussa 2024 Metsäliike, Elokapina, Greenpeace ja Luontoliitto käynnistivät sosiaalisessa mediassa #Luonnonmetsähälytys-kampanjan, jossa vedottiin muun muassa Metsähallitukseen vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelemiseksi.

Metsähallitus vastaa kansalaisten huoliin monella tapaa. Jatkamme myös vuoropuhelua ympäristöjärjestöjen kanssa. Metsätalouden ympäristö- ja monimuotoisuustoimista on kerrottu tarkemmin osioissa [Ympäristö](#) ja sen alla osiossa [Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit](#)

Jatkoimme yhteistyöprosessia ympäristöjärjestöjen kanssa

Vuonna 2019 alkanut yhteistyö Greenpeacen, Suomen Luonnonsuojeluliiton ja paikallisten luon-

nonsuojelupiirien kanssa jatkui edelleen. Prosessin tavoitteena on ollut kasvattaa yhteisymmärrystä biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaista alueista ja turvata monimuotoisuuden säilyminen lisäämällä suojelun tasoa sekä kehittämällä metsien käsittelytapoja. Neuvotteluissa on käyty läpi järjestöjen esiin nostamia, lajistollisesti arvokkaita tai muuten kriittisiksi arvioituja kohteita sekä etsitty ratkaisuja näihin kohteisiin.

Vuonna 2023 valtakunnallisia tapaamisia oli kaksi, joista toinen oli maastoretkeily. Alueellisia tapaamisia oli 12, joissa käsiteltiin 404 kohdetta. Kohteiden käsittelyssä käytiin läpi hakkuiden rajauksia sekä hakkuutapoja, joihin tehtiin muutoksia yhteisen näkemyksen löytämiseksi. Useimmissa tapauksissa yhteinen näkemys löydettiin.

Vastuullisuus- raportti

Vastuullisuus tarkoittaa Metsähallituksessa tavoitteellista tekemistä ja kehittämistä yhdessä kestävämmän, tasa-arvoisemman ja yhdenvertaisemman tulevaisuuden puolesta. Huomioimme toimintamme vaikutukset kaikkialla, mihin ne ulottuvat.

Sisältö:

Johtaminen.....	39
Ihmiset ja yhteiskunta	54
Ympäristö	106

Pitkäjänteistä ja systemaattista työtä kestävyysvaatimusten täyttämiseksi

Vastuullisuutta on Metsähallituksessa rakennettu systemaattisesti vuodesta 2017 lähtien. YK:n kestävä kehityksen tavoitteista ja yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevista ohjaavista periaatteista ponnistava vastuullisuus on integroitu osaksi Kasvatamme huomista -strategiaa, jonka toteuttaminen käynnistyi vuoden 2021 alusta.

Olemme tunnistaneet työmme yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja luoneet Metsähallituksen arvontimallin sekä edistäneet strategista vastuul-

lisuutta muun muassa johtamisen, asiakaskokemuksen, matkailun, luonnon monimuotoisuuden, uusiutuvan energian ja vuorovaikutuksen osalta. Olemme myös ottaneet käyttöön vaatimustenmukaisuuden toimintamallin ja kartoittaneet laajasti sekä vastuullisuus- että vaatimustenmukaisuusriskejä mukaan lukien Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutukset.

Vuonna 2023 olemme vastuullisuustyössä valmistautuneet kestävyysääntelyn muutoksiin. Laadimme

Kuva: Katri Lehtola

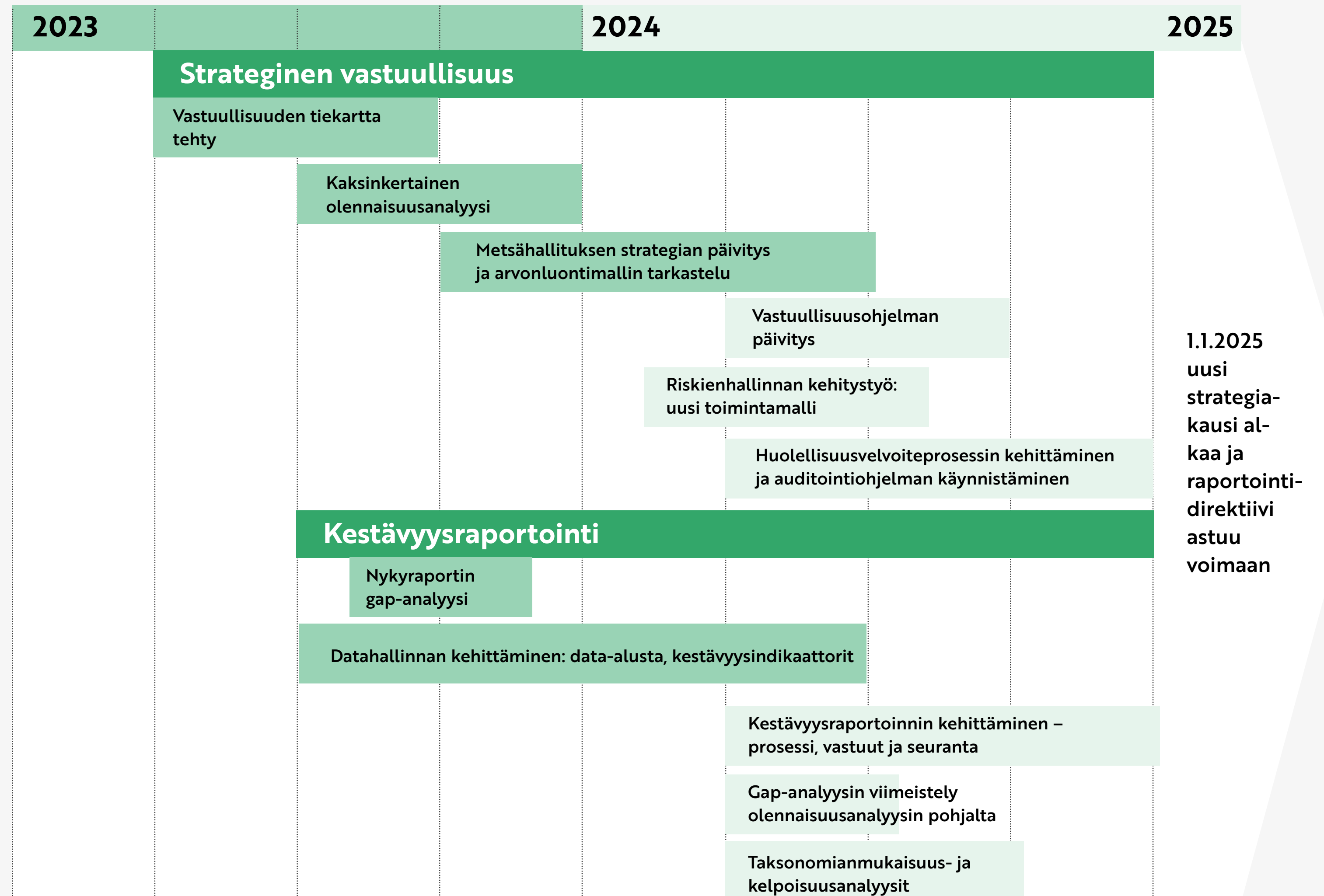
vastuullisuuden tiekartan, jonka avulla vastaamme kestävyysääntelyn vaatimukseen ja päivitimme olennaisuusanalyysin vastaamaan EU:n kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) vaatimuksia. Analyysissä arvioimme Metsähallituksen toiminnan olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia kaksinkertai-

VASTUULLISUUSRAPORTTI

sen olennaisuuden periaatteiden mukaisesti. Analyysi valmistui vuoden 2023 lopussa. Tiekarttaa, CSRD:n asettamia vaatimuksia ja kaksoisolennaisuusanalyysia on käsitelty Metsähallituksen hallituksessa. Hyödynnämme olennaisuusanalyysin tuloksia myös käynnissä olevassa Metsähallituksen strategiatyössä, joka valmistuu keväällä 2024.

Lisäksi aloitimme valmistautumisen kestävyysraportointidirektiivin mukaiseen raportointiin kuiluanalyysillä, jonka toteuttivat Aalto yliopiston laskentatieteen opiskelijat. Kuiluanalyysissä tarkasteltiin raportoinnin nykytilaa suhteessa tuleviin sääntelyvaatimukseen. Tietohallinnossa käynnistettiin data-alustaprojekti, jonka tavoitteena on varmistaa yhä parempi tiedon laatu ja hallinta sekä vastata kestävyystietojen raportointivaatimukseen. Vuoden 2024 aikana jatkamme tiekartan toimenpiteiden toteuttamista. Päivitämme vastuullisuusohjelman ja arvonluontimallin, kehitämme raportointia ja laadimme taksonomiakelpoisuus- ja -mukaisuusanalyysit.

Vastuullisuuden tiekartta kestävyysäntelyyn valmistautumiseksi

VASTUULLISUUSRAPORTTI

Metsähallituksen vastuullisuusohjelma

Metsähallituksen vastuullisuustavoitteet on kirjattu vastuullisuusohjelmaan. Se perustuu vuonna 2020 päivitetystä olennaisuusanalyysissä tunnistamiimme merkittävimpiin teemoihin.

Vastuullisuusohjelma sisältää neljä painopistealuetta, jotka ovat johtaminen, ympäristö, ihmiset ja yhteiskunta. Painopistealueet määrittävät vastuullisuustyötä ja sisältävät tavoitteet, jotka strategian ja vastuullisuusohjelman kautta ovat osa jokaisen metsähallituslaisen työtä. Vastuullisuusohjelman asemoimista ja tavoitteita on tarkasteltu ja tarkastellaan strategiakausien aikana.

Strategian ja vastuullisuustyömme päämittarit on koottu arvonluontimalliin. Ne mittaavat koko Metsähallituksen toiminnan vaikuttavuutta ja pitävät sisällään vastuualuekohtaisia mittareita. Tämän lisäksi vastuullisuusohjelma sisältää hyvien käytäntöjen mukaiset vastuullisuusmittarit, jotka liittyvät esimer-

kiksi henkilöstöön sekä asiakkaisiin, kumppaneihin ja sidosryhmiin.

Keräämme säännöllisesti tietoa tavoitteiden saavuttamisesta ja raportoimme niistä käyttäen kansainvälistä GRI-viitekehystä (Global Reporting Initiative), joka mahdollistaa vertailukelpoisen kehityksen vastuullisuuden arviointiin. Lisäksi raportoimme myös EU:n muiden kuin taloudellisten tietojen viitekehyksessä. Vastuullisuusohjelman lisäksi raportoimme vuosittain myös Metsähallituslaissa säädettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden panostuksista ja niiden vaikuttavuudesta.

Vastuullisuuden olennaiset teemat:

- Eettinen johtaminen
- Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen
- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen
- Laadukas osaaminen ja hyvä työpaikka
- Ihmis- ja työoikeudet omassa ja kumppaneiden toiminnassa
- Valtion maihin ja vesiin kohdistuvien tarpeiden yhteensovittaminen
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Maakuntien elinvoimaisuus
- Luonnon virkistyskäyttö

Metsähallituksen vastuullisuusohjelma

Kasvatamme huomista – Metsähallituksen strategia 2021-2024

Vastuullisuusohjelma

Johtaminen

Ympäristö

Ihminen

Yhteiskunta

Olellisuus

Tavoitteet

Vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuus-regulaation seurannan kehittäminen.

Toimintatapaohjeen mukaisen toiminnan varmistaminen ja edistäminen.

Riskienhallinnan kehittäminen ja kumppaniriskien hallinnan parantaminen.

Sidosryhmä- ja asiakaskokemuksen parantaminen.

Tavoitteet

Ympäristöjohtaminen ja toiminnan laadun varmistaminen ja jatkuva parantaminen.

Suomen ilmastotavoitteiden ja hiilineutraaliuden edistäminen.

Toiminnasta johtuvien päästöjen vähentäminen.

Luonnon monimuotoisuuden tilan parantaminen ja luontokadon hillitseminen

Tavoitteet

Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja työyhteisön monimuotoisuuden lisääminen.

Työtaturmien vähentäminen ja työturvallisuuden parantaminen.

Työhyvinvoinnin ja -terveyden edistäminen.

Yhteisten osaamisalueiden kehittäminen.

Ihmis- ja työoikeuksien kunnioittaminen omassa ja kumppaneiden toiminnassa.

Saamelaiskulttuurin huomioonottaminen.

Tavoitteet

Luonto- ja eräkäyntien ja niistä saatavien hyvinvointivaikutusten kestävä kasvu.

Eräkultuurin ja kulttuuriperinnön siirtäminen sukupolvelta toiselle ja kestävä kehityksen periaatteiden vahvistaminen.

Maakuntien elinvoiman edistäminen ja kestävä taloudellisen tuoton tuottaminen yhteiskunnalle.

Kestävä luonto- ja erämatkailun mahdollisuuksien parantaminen.

VASTUULLISUUSRAPORTTI

Vastuullisuusohjelman keskeiset toimenpiteet 2023

Johtaminen-painopistealueella jatkoimme riskienhallintaprosessin kehittämistä ja riskienhallinnan kytkemistä osaksi vaatimustenmukaisuusprosessia. Lisäksi teimme riskienhallinnassa vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuusriskien kartoitusta ja analyysiä.

Luonnonvara-alojen ja vastuullisuuden yhä lisääntyvä sääntely vaatii kokonaisvaltaisempaa regulaatioseuranta ja muutosvaikutusten arviointia. Kartoitimme regulaatioseurannan nykytilaa sekä kehitystarpeita ja käynnistimme konsernitasolla sääntelyverkoston. Sen tehtävänä on arvioida uuden sääntelyn vaikutuksia Metsähallituksen toimintaan kokonaisvaltaisesti.

Kehitimme hankintaprosessia vuodelle 2023 asetettujen vastuullisuustavoitteiden mukaisesti. Sopimushallinnassa keskityimme kehittämään erityisesti matkailun yhteistyösopimusten kestävyysvaatimuksia. Vuonna 2024 jatkamme vastuullisuustavoitteiden integroimista yhä tiiviimmin osaksi jokaista han-

kintaa, sopimusehtojen tarkastelua sekä raportoinnin kehittämistä.

Vuoden 2023 alkupuolella saimme valmiiksi tiedonhallinnan vaatimukset täyttävän Tammi-asianhallintajärjestelmän käyttöönottoprojektin. Tuotimme lisäksi uudistuvan asianhallinnan kokonaisvaltaisen ohjeistuksen ja koulutuksen koko konsernille. Koulutuksiin ovat osallistuneet lähes kaikki metsähallituslaitokset. Lisäksi kehitimme tiedonhallinnan toimintatapoja.

Sopimustiedonhallintaa kehitettiin uudistamalla digitaalisen sopimushallinnan välineitä siten, että kaikki Metsähallituksen sopimukset ovat sähköisen sopimushallinnan piirissä. Sähköisen sopimushallinnan avulla kaikki sopimukset löytyvät sopimusjärjestelmistä ja järjestelmistä voi hakea raporttietoa sopimuksista. Sopimustoiminnan roolipäivitys on suunniteltu ja hyväksytty. Toimintamalli etenee käyttöönottoon organisaation rakenteellisten uudistusten aikataulussa.

Ympäristö-painopistealue sisältää ympäristöjohtamiseen, Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaan sekä luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja luontokaidon hillitsemiseen liittyvät toimenpiteet. Vuonna 2023 kehitimme ympäristöjohtamista yhtenäistämällä strategisia ympäristötavoitteita toiminnan sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden lisäämiseksi. Kehitimme auditointien ja palautteiden tiedonhallintaa ottamalla käyttöön uuden tietojärjestelmän. Ilmasto- ja luonnonhoitotyöt etenevät tavoitteiden mukaisesti.

Ihmiset-painopistealueella toteutimme Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä ihmisoikeuksiin keskittyvän pilottiauditoinnin. Kolmannen osapuolen tekemä metsäpalveluyrittäjän toimittaja-auditointi kohdentui erityisesti ulkomaiseen työvoimaan ja heidän oikeuksiensa varmistamiseen ja sen taustalla on vuonna 2022 toteutettu ihmisoikeusvaikutusten arviointi. Vuoden 2024 aikana toimittaja-auditointeja jatketaan ja ne laajennetaan koskemaan myös koneurakoitsijoita.

VASTUULLISUUSRAPORTTI

Vastuullisuusohjelman mukaisesti tavoitteena on ihmis- ja työoikeuksien kunnioittaminen omassa ja kumppaneiden toiminnassa. Vuonna 2023 Metsähallituksen tytäryhtiön Siemen Forelian toimitusketjussa tuli ilmi ihmiskaupparikosepäily, joka koskee marjanpaimintaan liittyvän urakoitsijayrityksen liiketoimintaa. Tapauksesta lisää osiossa [Hankinta- ja arvoketjujen henkilöstö](#)

Henkilöstön monimuotoisuuden kasvattaminen rekrytoinnin avulla on yksi monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmamme tavoitteista. Tavoitteena on kasvattaa anonyymien rekrytoinnin osuutta kaikista rekrytoinnista 25 prosenttiin vuoden 2026 loppuun mennessä. Saavutimme vuonna 2023 ensimmäisen välitavoitteen, kun rekrytoinneista 10 prosenttia tehtiin anonyymisti. Lisäksi siirryimme käyttämään viestinnässä jokaisenoikeus-termiä jokamiehen oikeudet-termin sijaan.

Yhteiskunta-painopistealueella keskiössä ovat strategian toteutuksen ja vastuullisen toiminnan avulla

syntyvä arvo. Vuoden aikana saimme valmiiksi Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan sekä Metsähallituksen merialueen luonnonvarasuunnitelmat. Ne ohjaavat valtion maiden ja merialueiden kestävästä käytöstä seuraavan viisivuotiskauden ajan. Merialueita koskeva suunnitelma laadittiin nyt ensimmäistä kertaa.

Ilmastotavoitteissa keskeisten merituulivoimahankkeiden osalta käynnistimme kaupallisen kilpailutusprosessin, jossa valitaan vuoden 2024 aikana toteuttajat kahdelle merituulivoimahankkeelle Närpiön sekä Pyhäjoen ja Raahen edustalla. Lisäksi sovimme Vattenfallin kanssa Korsnäsin merituulivoimahankkeen laajentamisesta.

Kehitimme arvonluontimallin talousvaikutuksia koskevaa mittaria arvioimalla Kiinteistökehityksen aluetalousvaikutuksia ja lisäsimme sekametsien osuuden luonnon monimuotoisuutta koskevaan mittaristoon.

Kuva: Katri Lehtola

Johtaminen

Vastuullisuusohjelman johtaminen-painopistealueella tavoitteena on tukea strategisten tavoitteiden saavuttamista, varmistaa vastuullisuuden ja vaatimustenmukaisuuden parhaiden käytäntöjen ja ohjeiden toteutuminen sekä parantaa sidosryhmä- ja asiakaskokemusta.

Sisältö:

Eettinen ja vastuullinen toimintatapa.....	43
Toimittaja- ja kumppanihallinnan vastuullisuus.....	47
Tiedon ja datan hallinta	51

JOHTAMINEN

Vaatimustenmukaisuuden johtaminen

Laki ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö huolehtii, että Metsähallitus-konserni toimii lakien ja säännösten mukaisesti varmistaen Metsähallituksen kokonaisedun ja yhtenäisyyden. Se vastaa Metsähallituksen toimintatapaohjeesta ja huolehtii eettisten ja vastuullisten toimintatapojen edistämisestä. Yksikkö vastaa myös sopimustoiminnan periaatteista ja valtuutuksista sisäisesti, lainsäädäntöasioiden koordinoinnista, hallintojuridisista asioista, julkisten hankintojen yhteisistä toimintaperiaatteista sekä hankinnan prosesseista. Osana tiedonhallinnan kokonaisuutta

yksikkö vastaa lisäksi Metsähallituksen asianhallinnasta, kirjaamosta ja arkistosta.

Yksikön yhteydessä osana Metsähallituksen ohjaus- ja johtamisjärjestelmää toimii koko konsernin toiminnan kattava riskienhallintatoiminto. Se vastaa riskienhallinnan kokonaiskuvasta ja seurannasta, turvallisuuteen ja tietoon liittyvän sisäisen valvonnan toimintaperiaatteista ja ohjauksesta sekä seuraa tietosuoja sääntöjen noudattamista koko organisaatiossa ja tuo esiin havaitsemiaan puutteita. Riskienhallinta-

Kuva: Mikko Törmänen

toiminto on liiketoiminnasta ja julkisista hallintotehtävistä riippumaton.

Metsähallituksen johtoryhmälle raportoidaan vaatimustenmukaisuudesta vuoden aikana kokousten yhteydessä ja hallitukselle kaksi kertaa vuodessa.

JOHTAMINEN

Raportoitavat tiedot sisältävät mm. priorisoidut sää-döshankkeet ja niiden vaikutusarviot, oikeudelliset prosessit, merkittävät erimielisyydet ja lausuntoasiat sekä Metsähallitusta koskevat viranomais- ja laillisuusvalvonnan tutkinnat ja päätökset.

Oikein toimiminen ja vaatimustenmukaisuus muodostavat vastuullisuuden perustan

Eettinen ja vastuullinen toimintatapa ja vaatimustenmukaisuus muodostavat vastuullisuuden perustan Metsähallituksessa. Tavoitteemme on turvata sisäisen ohjausjärjestelmän toiminta, tukea strategisten tavoitteiden saavuttamista, hallita toiminnan riskejä sekä edistää arvojen mukaista, vastuullista ja eettistä toimintaa koko arvoketjussamme. Vahvistamme sidosryhmiemme luottamusta raporttoimalla säännöllisesti vaatimustenmukaisesta toiminnasta.

Vaatimustenmukaisuuden toimintamalli perustuu ennakkolliseen vastuullisuuden ja vaatimustenmukaisuuden tunnistamiseen Metsähallituksen toimialoilla. Se edellyttää vaikutusten arviointia ja varautu-

mista tuleviin muutoksiin ennakolta. Toimintamallissa korostuvat julkisen hallinnon erityispiirteet: hyvä hallinto ja erityisesti julkista toimijaa koskeva sääntely muun muassa julkiset hankinnat, julkisuuslaki, kieli-lait ja tiedonhallinta sekä Metsähallituksen toiminnan keskiössä oleva yhtenäinen ja vaatimustenmukainen valtion kiinteistövarallisuuden hallinta.

Toimintamalli perustuu tiiviiseen yhteistyöhön vastualueiden ja konsernitoimintojen kanssa. Organisaation laajuisilla, moniammatillisilla kokoonpanoilla saadaan Metsähallituksen eri toimialojen näkökan-toja ja asiantuntemusta yhteensovittavia ratkaisuja, joilla pystytään vastaamaan uudistuviin vaatimuk-siin. Kehitämme toimintamallia jatkuvasti, jotta vaati-mustenmukaisuuden varmentaminen kohdennetaan oikein.

Pyrimme vahvistamaan kulttuuria, jossa epäkohdista voidaan ilmoittaa ja keskustella ja niihin puututaan. Ilmoituskanavan käyttöönotossa olemme olleet julki-sen sektorin edelläkävijöitä.

Pyrimme vahvistamaan kulttuuria, jossa epäkohdista voidaan ilmoittaa ja keskustella ja niihin puututaan.

JOHTAMINEN

Metsähallituksen vaatimustenmukaisuuden toimintamalli 2023

Johdon vastuu ja valvonta

Vastuullisuus ja vaatimustenmukaisuus

Ennakointi

- Toteutettiin Säätely-Stream
- Perustettiin MH sääntelyverkosto ► Aktivoi uudenlaista yhteistyötä sääntelyseurantaan ja vaikutusten tunnistamiseen
- MH lausunnot ja muu osallistuminen lainsäädäntö-hankkeissa

Ehkäisy

- Vastuullisten hankintojen kehitys: tavoitteet ja seuranta
- Kilpailutuskalenteri 2.0
- Yhtenäinen kiinteistö-edunvalvonta, jatkuva koulutus
- Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen: selvitys valtion haltijattomista kiinteistöistä ml. kiinteistöomaisuuden hallinnan kehittämisideat

Integrointi

- Sähköisen asian- ja sopimushallinnan vakiinnuttaminen; osaamiset, koulutus ja ohjeet
- Pakote-sanktiolistojen tarkastusprosessin ylläpito
- Sopimustoiminnan roolipäivitys
- Matkailun yhteistyösopimusten kehitystyö
- Auditoinnit ja prosessikehitys

Reagointi ja jatkuva kehitys

- Ilmoituskanavan ylläpito ► Selvitykset ja kehitystoimet
- Tietosuoja- ja tietoturvakysymykset
- Oikeudelliset prosessit ja riita-asiat
- Riskienhallinnan uudistuksessa eteneminen: uudet riskiarvioinnin kohteet, päätöksentekopaikat

Todentaminen ja sisäinen tarkastus

Hallituksen hyväksymän Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman mukaiset tarkastukset.

EETTINEN JA VASTUULLINEN TOIMINTATAPA

Toimintatapaohje edistää eettistä ja vastuullista toimintaa

Metsähallituksen vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet on koottu toimintatapaohjeeseen. Periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta.

Toimintatapaohjeeseen tutustuminen ja sitä koskevan sähköisen oppimateriaalin läpikäynti on osa jokaisen metsähallituslaisen perehdytystä. Seuraamme toimintatapaohjeen noudattamisesta henkilöstölle suunnatuin kyselyin, joiden tulokset ja jatkotoimet käsitellään johtoryhmässä.

Toimintatapaohjeen mukaisen toimintamme varmistamiseksi meillä on käytössä kaikille avoin ilmoituskanava, jonka kautta ilmoituksen voi tehdä omalla nimellä tai nimettömästi. Edellytämme toimintatapaohjeeseen sitoutumista myös hankintasopimus-kumppaneiltamme (Supplier Code of Conduct) ja varmistamme ohjeen noudattamista osana sopimusvalvontaa.

Tuulivoimatoimialan yhteistyö- ja käyttöoikeussopimuksissa on käytössä Metsähallituksen toiminta-

Metsähallituksen vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet:

EETTINEN JA VASTUULLINEN TOIMINTATAPA

tapaohje kumppaneille (Partner Code of Conduct). Toimintatapaohjeen tarkoituksena on sitouttaa Metsähallituksen sopimuskumppanit samoihin vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteisiin, joihin Metsähallitus itse on sitoutunut omassa toimintatapaohjeessaan. Potentiaalisilta sopimuskumppaneilta tarkistetaan myös asiakastiedot, mukaan lukien yhtiöiden tosiasialliset edunsaajat ja heihin kohdistetaan pakotetarkastukset.

Vuonna 2024 on tavoitteena laajentaa toimintatapaohjeemme koskemaan myös kiinteistöjä ja maankäyttöä koskevia sopimuksia sekä matkailun yhteistyösopimuksia.

Ilmoituskanavaan tehtyjen ilmoitusten määrä jatkoi kasvuaan

Vuonna 2019 käyttöön otettu ilmoituskanava antaa mahdollisuuden ilmoittaa Metsähallituksen toimintaan liittyvästä väärinkäytösepäilystä ja tilanteista, joissa ei noudateta toimintatapaohjeemme mukaista vastuullista ja eettistä toimintatapaa. Ilmoituskana-

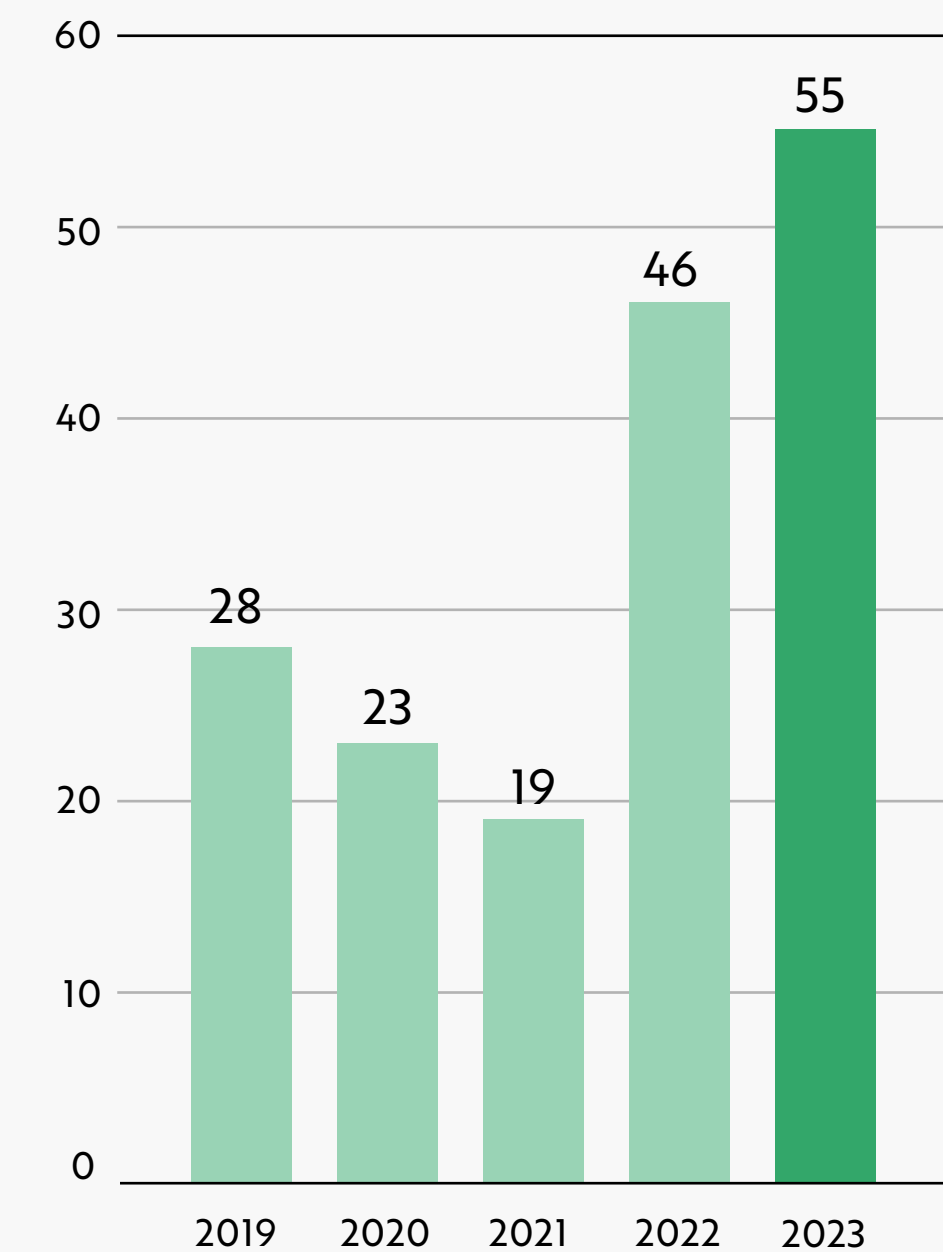
valla on merkittävä rooli mahdollisten väärinkäytösten ilmoittamisessa.

Vuonna 2023 ilmoituskanavaan tehtyjen ilmoitusten määrä nousi 55:een, kun vuonna 2022 ilmoituksia oli 46. Syinä ilmoitusten kasvuun voivat olla ilmoituskanavasta tehty sisäinen viestintä sekä ilmoituskanavia ja niitä koskevan lainsäädännön käsittely julkisuudessa. Lisäksi syksyllä 2023 toteutetut muutokset näkyvät ilmoitusmäärän kasvussa.

Ilmoituksista suurin osa käsitteli työnantajatoimintaa ja esihenkilötyötä sekä ympäristöasioita. Merkittävän ryhmän muodostivat myös ilmoituskanavaan kuulumattomat ilmoitukset, jotka olivat normaalin asiakaspalautteen luonteisia tai koskivat Metsähallitukseen kuulumatonta aluetta tai toimintaa.

Tiedonhallintaan ja tietosuojaan sekä korruptioon tai lahjontaan liittyviä ilmoituksia ei tullut vuoden aikana lainkaan. Ihmisoikeuksiin liittyviä ilmoituksia tuli kolme, mikä on enemmän kuin aiempina vuo-

Ilmoituskanavaan tulleiden ilmoitusten määrät vuosina 2019–2023

EETTINEN JA VASTUULLINEN TOIMINTATAPA

sina. Ilmoitukset liittyivät sananvapauteen, yhdenvertaiseen kohteluun sekä toimitusketjua koskevaan epäilyyn palkanmaksun oikeellisuudesta. Tehtyjen selvitysten perusteella ihmisoikeusrikkomuksia ei ole tapahtunut, mutta ilmoitukset ovat auttaneet toiminnan vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa.

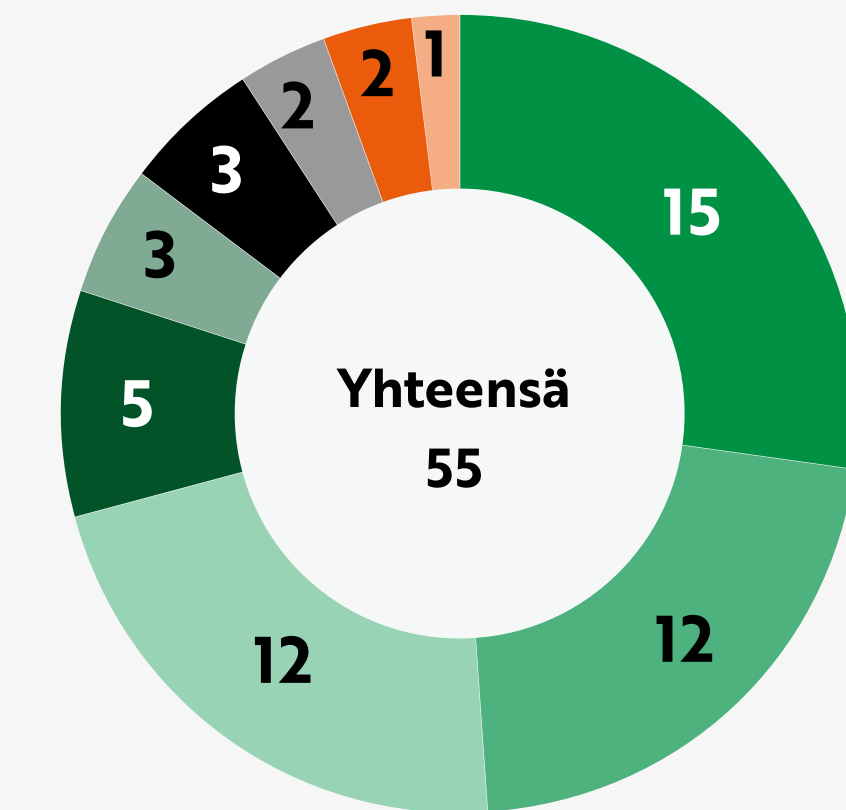
Ilmoitusten kategorioita uudistettiin vuonna 2023 raportoinnin selkeyttämiseksi. Tämän vuoksi vertailua ilmoitusten määrästä kategorioittain ei voida tehdä takautuvasti. Ilmoitukset on käsitelty laki-, henkilöstö- ja riskienhallintatoiminnoissa, ja niiden perusteella on ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin. Ilmoituskanavan toiminnasta raportoidaan hallituksen tarkastusvaliokunnalle ja johtoryhmälle säännöllisesti.

Korruption ja lahjonnan ehkäisy

Toimintamme tulee olla puolueetonta ja kestää myös ulkopuolisten tarkastelun. Metsähallituksen vieraanvaraisuutta sekä esteellisyyttä ja lähipiiriä koskevissa ohjeissa linjataan lahjonnan ja korruption

ehkäisyä, etuuksien vastaanottamista ja vieraanvaraisuuden tarjoamista, edustamista sekä sponsorointia koskevat arviointikriteerit ja toimintaohjeet. Korruptio- ja lahjontatapausten tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi henkilöstölle on laadittu koulutuksellinen vieraanvaraisuuspeli, joka mahdollistaa aiheen opiskelun esimerkkitapausten avulla. Varmistaakseen päätöksenteon puolueettomuuden, Metsähallitus ylläpitää lähipiirirekisteriä. Rekisteri sisältää Metsähallituksen hallituksen jäsenet, toimitusjohtajan, johtoryhmän jäsenet sekä konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, hallitusten jäsenet ja muut päättävässä asemassa olevat henkilöt.

Metsähallitus järjestää vuosittain muutaman sidosryhmätilaisuuden. Vuonna 2023 järjestimme touko-kuussa perinteisen Metsähallituksen syntymäpäivään sijoittuvan ja juhlistavan Flooran päivän tilaisuuden. Päivän teemana olivat metsät ja meret, ja tilaisuus järjestettiin Luontokeskus Haltiassa. Järjestelyjen kustannukset olivat vajaa 7 000 euroa. Lokakuun lopussa järjestimme myös perinteisen hirvijahdin

Ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset kategorioittain 2023

- Työnantajatoiminta ja esihenkilötyö 15
- Ilmoituskanavaan kuulumaton 12
- Ympäristö 12
- Omaisuuden hallinta ja käyttö 5
- Ihmisoikeudet 3
- Turvallisuus 3
- Epäasiallinen käytös 2
- Taloudellinen väärinkäytös 2
- Hankinnat 1
- Korruptio tai lahjonta 0
- Tiedonhallinta ja tietosuoja 0

EETTINEN JA VASTUULLINEN TOIMINTATAPA

Evon retkeilyalueella. Jahtiin osallistui 40 henkilöä, ja verollisia kustannuksia syntyi hieman yli 9 000 euroa.

Vuoden 2022 sisäisessä tarkastuksessa tarkasteltiin muuan muassa sidosryhmätalaisuuksien järjestämistä. Vuonna 2023 olemme jatkaneet toiminnan kehittämistä suositusten mukaisesti. Olemme kiinnittäneet erityistä huomiota kutsuvieraiden monipuolisuuteen vuosittain toistuvissa tapahtumissa. Esimerkiksi Evon hirviijahtiin vuonna 2023 kutsutuista ensikertalaisia oli noin puolet.

Olemme päivittämässä arvoliittolaisuus- ja sponsoroitintoimintamallia, mikä nousi myös esiin sisäisen tarkastuksessa raportissa. Metsähallituksen sponsorointi ja syvemmin kumppanuuksiin nojaava arvoliittolaisuus perustuvat organisaation arvoihin, vastuullisuusohjelmaan ja strategiaan. Merkittävin arvoliittolainen on ollut Suomen Urheilumuseosäätiö. Metsähallitus oli yhteistyökumppanina elokuulle 2023 kestäneessä Menneen talven lumet -näyttelykokonaisuudessa. Olemme toimineet myös yhdistetyn urhei-

lija Ilkka Herolan sponsorina ja tukeneet esimerkiksi perinteisiä Porokuninkuusajoja Inarissa, Kainuun Rastiviikkoja ja Kuhmon Kamarimusiikki -tapahtumaa. Lisäksi olemme vuoden mittaan tukeneet esimerkiksi paikallisia urheiluseuroja eri puolilla Suomea ja eräkilpailuja. Yhteensä arvoliittolaisuuksiin ja sponsorointiin on käytetty hieman yli 56 000 euroa. Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien budjettirahoitusta ei käytetä sponsorointiin.

Verottaja antoi ratkaisun maksuttomista sidosryhmäluvista

Verohallinto selvitti, pitääkö Metsähallituksen myöntämistä maksuttomista metsästysluvista maksaa veroa ja antoi keväällä 2023 ratkaisun asiasta. Selvityksen mukaan nämä niin sanotut sidosryhmäluvat ovat maksuttomia, koska niin on säädetty metsästyslaissa. Kun valtion viranomainen järjestää metsästystä sisältävän tilaisuuden hallitsemillaan alueilla, osallistujille tapahtuma on ilmainen. Verohallinnon mukaan osallistujille ei muodostu veronalaista etua. Metsähallitus myöntää maksuttomia lupia myös riis-

tanhoittoa ja valvontaa vastaan. Nämäkin luvat eivät verottajan mukaan ole verotettavia etuuksia.

Oikeuskansleri oli aiemmin pyytänyt verottajan lausuntoa maksuttomista luvista. Päätöksen myötä olemme uusineet sidosryhmälupien käytänteet ja luopuneet kokonaan omatoimiseen tutustumiseen oikeuttavista sidosryhmäluvista.

TOIMITTAJA- JA KUMPPANIHALLINNAN VASTUULLISUUS

Hankintatoimi edistää vastuullisuutta toimitusketjuissa

Hankintatoimella on tärkeä rooli Metsähallituksen vastuullisuuden edistämisessä toimitusketjuissa. Teimme vuonna 2023 hankintoja noin 283 miljoonalla eurolla. Kasvua vuoteen 2022 oli noin 3,5 miljoonaa euroa. Euromääräisesti suurimmat hankintakategoriat olivat puunkorjuupalvelut (83,5 milj. €), puiden kuljetuspalvelut (30 milj. €) ja metsänhoitopalvelut (30 milj. €).

Metsähallitus-liikelaitos sekä Metsähallitus Metsätalous Oy ovat julkisista hankinnoista annetun lain

mukaisia hankintayksikköjä. Se tarkoittaa, että noudatamme hankinta- ja kilpailutusmenettelyissämme hankintalakia, joka pitää sisällään useita vastuullisuutta varmentavia menettelyitä. Sitoutamme toimittajat Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen, joka on osana kaikkia tarjouspyyntöjämme ja hankintasopimuksiamme.

Edellytämme sopimuskumppaneiltamme tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä kaikissa yli 9 000 euron arvoisissa hankinnoissamme. Toimimalla tilaa-

Kuva: Katri Lehtola

javastuun osalta lakisääteistä velvoitetta laajemmin haluamme torjua harmaata taloutta ja varmistua siitä, että sopimuskumppanimme täyttävät vuokratun työvoiman käyttöä ja alihankintaa koskevat lakisääteiset velvoitteet. Lisäksi tavoitteemme on edistää yritysten välistä tasavertaista kohtelua.

TOIMITTAJA- JA KUMPPANIHALLINNAN VASTUULLISUUS

Toteutamme hankintasopimuskumppaneillemme myös pakotetarkastukset, jotka perustuvat muun muassa EU:n ja YK:n asettamiin pakotteisiin, kansalliseen lainsäädäntöön ja keskusrikospoliisin jäädyttämispäätöksiin. Emme harjoita liiketoimintaa pakotteiden piirissä olevien tahojen tai niiden määräysvallassa olevien yritysten kanssa. Teemme pakotetarkastukset tavara- ja palveluhankinnoissa, joissa sopimuksen arvo ylittää 20 000 euroa sekä rakennusurakoissa, joiden arvo ylittää 30 000 euroa. Metsähallitus Metsätalous Oy tekee pakotetarkastukset kaikissa vähintään 9 000 euron arvoisissa sopimuksissa.

Hankintojen johtaminen

Metsähallituksen hankintojen johtaminen ja hallinta kiteytetään vuonna 2023 päivitetystä hankintasäännöstä. Hankintasäännössä määritellään Metsähallituksen hankintatoimen periaatteet, organisoituminen ja vastuullisen hankinnan päälinjaukset. Hankintasäännön mukaan konsernin hankintatoimi vastaa Metsähallituksen julkisten hankintojen

yhteisistä toimintaperiaatteista sekä hankintaprosessin ohjauksesta ja kehittämisestä. Hankintojen johtoryhmä seuraa ja kehittää koko liikelaitoskonsernin hankintoja. Hankintatoimesta raportoidaan Metsähallituksen johtoryhmälle säännöllisesti. Metsähallitus Metsätalous Oy:n hankinnoista vastaa yhtiön resurssitiimi ja Luontopalvelujen hankinnoista Luontopalvelujen hankintatiimi, joita konsernin hankintatoimi tukee.

Metsähallituksen hankintatoimen kehittäminen perustuu Metsähallituksen toimintojen tarpeisiin, hyvään hankintaosaamiseen ja eri toimialojemme seurantaan. Strategiaamme perustuen vahvistamme hankintojemme vastuullisuutta, kasvatamme hankintaosaamista ja kehitämme raportointia. Jalostamme hankintaprosessejamme yhteisen tiedon avulla. Osallistumme tiiviisti kansalliseen julkisten hankintojen vaikuttavuuden kehittämiseen (Hankinta-Suomi).

Emme harjoita liiketoimintaa pakotteiden piirissä olevien tahojen tai niiden määräysvallassa olevien yritysten kanssa.

TOIMITTAJA- JA KUMPPANIHALLINNAN VASTUULLISUUS

Hankinnan vastuullisuustavoitteiden toteutuminen 2023

Vuonna 2023 tarkastelimme hankintoja vastuullisuusohjelman painopistealueiden näkökulmista ja asetimme tavoitteita niiden mukaisesti.

Johtaminen-painopistealueella vastuullisuus näkyi hankinnoissamme etenkin pakoteseurannan laajentamisena. Vahvistimme vastuullisen hankinnan seurantamallia, jossa hankintojen vastuullisuustoimia seurataan ja niistä raportoidaan säännöllisesti hankintojen johtoryhmässä ja vastuullisuusryhmässä. Kehitämme seurantamallia edelleen vuonna 2024.

Ympäristö vastuullisuus näkyi vuonna 2023 konkreettisesti useissa hankintalajeissamme. Esimerkiksi valtakunnallisessa rakennustarvike- ja materiaalihankinnassa edellytimme M1-päästöluokitusta kaikilta maaleilta, liimoilta, rakennuslevyiltä ja kemikaaleilta. Luonnonsuojelualueilla tehtävien luonnonhoitotöiden hankinnassa paransimme ympäristöystävällisyyttä asettamalla kriteerit moottorisahojen poltto-

ja voiteluaineille sekä akkukäyttöisille työkaluille. Metsätalous Oy selvitti opinnäytetyön avulla energiatehokkaiden työkoneiden käyttöä metsänhoitotöissä. Selvitys koski kaivinkonetöiden päästöjen huomioimista ja energiatehokkuuden parantamista. Selvityksen perusteella kartoitetaan urakoitsijoiden käyttämä kalusto, ja Stage IV -luokan vaatimusten täytyminen huomioidaan jatkossa hankintojen kriteeristöissä.

Vastuumme yhteiskunnasta konkretisoitui muun muassa riski- ja luottoluokitusvaatimusten päivittämisessä haastavan taloustilanteen vuoksi. Tuulivoiman sähkösuunnittelupalvelujen hankinnan laatuvertailussa arvostimme standardiin perustuvaa työturvallisuusjärjestelmää.

Ihmiset-teeman alla valvoimme toimittajiemme työntekijöiden oikeuksien toteutumista. Metsätalous Oy teetti ihmisoikeusriskien arviointiin perustuen ulkoisen auditoinnin, jolla varmennettiin erityisesti työntekijöiden oikeuksien toteutumista. Auditointi

perustui Metsähallituksen toimittajien toimintapaohjeeseen (Supplier Code of Conduct). Toimittaja-auditointeja jatketaan vuonna 2024.

Metsähallitus Metsätalous Oy selvitti tilaajan selvitysvelvollisuuden ulottamista suomalaisen yrityksen ulkomaisen työvoiman työnteko-oikeuksiin muussakin kuin rakentamistoiminnassa. Selvityksen pohjalta päätimme jatkossakin kohdentaa auditointeja yrityksiin, jotka käyttävät ulkomaista työvoimaa. Metsätalous Oy käy sopimuskumppaniensa kanssa vuosittain kehityskeskustelut, joiden yhtenä osiona on ulkomaiseen työvoimaan liittyvä tarkastuslista.

Merkittävänä työvoimavaltaisten palvelujen tilaajana Metsähallitus Metsätalous Oy tekee tiivistä yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa, jotka valvovat ulkomaiseen työvoimaan liittyvän lainsäädännön noudattamista ja vastaavat työsuojelutarkastuksista. Tavoitteenamme on laajentaa yhteistyön toimintamallia vuoden 2024 aikana Metsähallituksen sisällä muihinkin toimintoihin.

TOIMITTAJA- JA KUMPPANIHALLINNAN VASTUULLISUUS

Merituulivoimahankkeiden kilpailutukset

Vuoden 2023 lopussa käynnistimme kahden uuden merituulivoimahankkeen kilpailutusmenettelyn. Edith-merituulivoimahanke sijaitsee Närpiöön kuuluvalla merialueella ja Ebba-hanke Pyhäjoen ja Raahen edustan merialueilla. Kunnat ovat hyväksyneet hankkeiden kaavoitusaloitteet, ja Metsähallituksen käynnistämät hankkeiden esiselvitykset etenevät.

Haemme sekä kotimaasta että kansainvälisiltä markkinoilta kokeneita kumppaneita tai yhteenliittymiä jatkamaan hankekehitystä, rakentamaan merituulivoimalat ja vastaamaan aikanaan sähkön tuotannosta. Toteutamme kilpailutusprosessin huolellisesti ja varmistamme osallistujien yhdenvertaisen kohtelun.

Edellytämme hankekumppaneiksi valittavilta yrityksiltä tai konsortioilta osaamista, resursseja ja kokemusta, jotka soveltuvat sekä merituulivoiman investointihankkeen menestykselliseen läpivientiin että tuulivoimapuiston operointiin. Hankekehittämisessä

huomioidaan biodiversiteetin turvaaminen hankealueilla, kantaverkon vaatimukset sekä tuulivoimalle ominaisten kulutus- ja tuotantopiikkien hallinta. Lisäksi valittavilta toimijoilta edellytetään vastuullisia ja kestävän kehityksen mukaisia liiketoimintakäytäntöjä, jotka tarkastetaan osana kilpailutusta. Sitovien tarjousten osana tullaan toteuttamaan ESG Due Diligence-kartoitus.

Kilpailutuksessa valitaan merituulivoimahankkeisiin kumppanit, jotka voivat ostaa työn alla olevien hankkeiden oikeudet, vuokrata merialueet sekä rakentaa merituulivoimalat. Investointipäätöksen jälkeen jääme alueen vuokranantajaksi ja kumppanit vastaavat merituulipuiston rakentamisesta, sähkön tuotannosta ja myynnistä markkinoille. Merialueet jäävät valtion omistukseen.

Kumppanien valinta etenee vaiheittain. Alustavien tarjousten perusteella valitsemme joukon potentiaalisimpia kumppaneita jatkoon. He jättävät sitovat tarjouksensa, joiden perusteella kumppanit valitaan.

Tavoitteemme on saada Edith- ja Ebba-hankkeiden kilpailutukset päätökseen vuoden 2024 aikana.

TIEDON JA DATAN HALLINTA

Tietohallinnon johtaminen ja tietoturvakulttuurin rakentaminen

Tietohallinnon johtaminen on määritetty tietohallintopolitiikassa. Tietohallintojohtaja omistaa tietohallintoprosessit ja vastaa pääjohtajan alaisuudessa tietohallinnon johtamisesta. Hän vastaa Metsähallituksen tietohallinnan ratkaisu- ja palvelukokonaisuuden toiminnasta ja taloudellisuudesta sekä siitä, että se tukee tavoitteiden saavuttamista.

Metsähallituksen tietohallintoa johdetaan yhteisinä prosesseina, joita hoidetaan ja kehitetään kon-

sernitoimintojen ja vastualueiden tietohallintohenkilöstön yhteistyönä erikseen sovittavan työnjaon mukaan. Vastuualueet ja muut yksiköt nimeävät tietohallinnon vastuuhenkilön omaan yksikköön. Tietohallinnon yhteisiä käytäntöjä suunnittelee, ohjaa ja seuraa tietohallinnon johtoryhmä. Sen puheenjohtajana toimii tietohallintojohtaja ja jäseninä ovat yksiköiden tietohallinnon vastuuhenkilöt. Konsernin tietohallinto-toiminto vastaa yhteisestä IT-infrastruktuurista.

Kuva: Mikko Törmänen

Tietohallintojohtaja raportoi pääjohtajalle merkittävistä tietohallintoon liittyvistä asioista ja tietohallintoasioita käsitellään Metsähallituksen hallituksessa vähintään kerran vuodessa. Vuonna 2023 tietohallintoasioita käsiteltiin hallituksessa neljä kertaa ja ne

TIEDON JA DATAN HALLINTA

koskivat tietohallinnon ja tietoturvallisuuden tilanetta sekä metsätietojärjestelmän uudistamista ja Microsoft-lisenssihankintoja.

Vuonna 2023 rakensimme järjestelmällisesti Metsähallituksen tietoturvakulttuuria. Edistimme tietoturvallisuuteen liittyvien riskien hallintaa ja toiminnan jatkuvuutta turvaavia toimenpiteitä. Formalisoimme tietoturvatilanteen seuranta ja raportointia, uusimme eri käyttäjäryhmien ohjeistuksia ja järjestimme koulutuksia. Arkkitehtuuri- ja tietoturvaryhmä aloitti toimintansa. Tietoturvatyötä ohjataan jatkossa vuosikellon avulla. Tietoturvakulttuurin kehittäminen pohjustaa syksyllä voimaan astuvan NIS2-direktiivin vaatimusten täyttämistä.

Jatkoimme vuonna 2023 tietoturvallisuuteen liittyviä järjestelmätöitä laajalla rintamalla. Uusimme Metsähallituksen käyttövaltuushallintajärjestelmän ja kilpailutimme turvaposti- ja valvontapalvelut (SOC-palvelut), jotka otetaan käyttöön helmikuussa 2024. Kehitämme myös Teams-ympäristön hallintamallia

ja konfigurointia siten, että salassa pidettävää tietoa voidaan käsitellä turvallisesti.

Siirsimme käyttämämme perustietotekniikkapalvelut Enfo Oyj:n hoidettavaksi. Siirto edellytti monenlaista tietoturvatyötä aina prosessien sopimisista etäyhteyksien ja palomuurisäännösten uusimiseen.

Datan rooli kasvaa vastuullisuuden johtamisessa ja tietojen varmentamisessa

Kestävyysääntely lisää datan ja tietopääoman laatuvaatimuksia, kun kestävyysraportointi siirtyy osaksi yritysten ja liikelaitosten hallitusten toimintakertomusta ja tiedot tulee varmentaa. Kestävyysteemoihin liittyvän datan määrä tulee kasvamaan ja muuttamaan yhä strategisemmaksi ja läpinäkyvämmäksi. Samalla kestävyysdata nousee päätöksenteossa taloustietojen rinnalle.

Tietopääoma on Metsähallituksessa tunnistettu arvonaluonnin ja strategian olennaiseksi osaksi. Tavoitteidemme saavuttaminen edellyttää luotet-

Edistimme tietoturvallisuuteen liittyvien riskien hallintaa ja toiminnan jatkuvuutta turvaavia toimenpiteitä.

TIEDON JA DATAN HALLINTA

---

tavaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja tehokasta datan hallintaa ja hyödyntämistä. Tietopääoma avaa myös mahdollisuuksia kehittää palveluja ja harjoittaa kestävästä liiketoimintaa.

Vastuullinen tiedonhallinta pienentää tietoturvaan liittyviä riskejä ja maineriskejä sekä lisää asiakasluottamusta, työntekijöiden sitoutuneisuutta ja liiketoiminnan kannattavuutta. Kaikki käytössämme oleva tieto luokitellaan ja dokumentoidaan ja tietoa käsitellään luokittelun mukaisesti.

Metsähallituksen asianhallinnan sekä tietoturvasuus- ja tietosuojaperiaatteiden mukaisesti jokainen metsähallituslainen on vastuussa käsittelemästään tiedosta sekä tietoturvasuuden ja tietosuojan huomioinnista kaikessa toiminnassaan. Metsähallitus käsittelee tietoja GDPR:n mukaisesti ja varmistaa henkilötietojen asianmukaisen käsittelyn. Eri asiakasrekistereistä on omat tietosuojaselosteensa, joiden mukaisesti tietoja käsitellään.

Tavoitteena dataohjautunut organisaatio

Julkaisimme vuonna 2022 Metsähallituksen datastrategian, joka sisältää lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet dataohjautuvan organisaation kehittämiseksi. Strategialla edistämme datalähtöistä liiketoimintaa ja tiedolla johtamista.

Julkaisimme vuoden 2023 lopussa Metsähallituksen yhteisen data-alustan. Alustalle kootaan toiminnan ja jatkuvan parantamisen mahdollistavia tietoja kaikkien metsähallituslaisten käyttöön. Lisäksi kehitimme tiedon mallinnukseen ja tiedonhallintaan liittyviä kyvykkyyksiä. Niillä lisätään ymmärrystä yhteisestä tiedosta ja sen huolenpidosta sekä vastuista.

Data-alusta on keskeinen työkalu tulevien kestävyysvaatimusten täyttämiseksi. Alusta ja sitä tukevat datakyvykkyydet varmistavat, että oikea tieto on käytettävissä oikeassa paikassa ja muodossa, oikeaan aikaan tallennettuna ja luotettavasti, laadukkaasti sekä oikein yhdisteltynä. Tavoite on, että kaikki tieto

on eettistä ja ymmärrettävää omalle organisaatiolle, kumppaneille ja asiakkaille.

Työ jatkuu vuonna 2024, jolloin tavoitteenamme on määrittää ja viedä alustalle vastuullisuuteen liittyvää kestävyysdataa.

Ihmiset ja yhteiskunta

Ihmiset-painopistealueen keskiössä ovat ihmisoikeudet, joita tarkastellaan sekä oman että toimitus- ja arvoketjujen henkilöstön ja saamelaiskulttuurin näkökulmista. Yhteiskunta-painopistealue kattaa strategian hyvinvointi- ja biotalous-teemoihin liittyvät lupaukset. Keskeistä on strategia- ja vastuullisuustyöstämme syntyvä arvo ja sen vastuullinen kasvattaminen.

Sisältö:

Henkilöstö.....	57
Hankinta- ja arvoketjujen henkilöstö	65
Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	70
Saamelaiskulttuuri	92
Kuluttajat ja loppukäyttäjät	97

IHMISET JA YHTEISKUNTA

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Metsähallitus kunnioittaa ihmis- ja perusoikeuksia mukaan lukien kielelliset oikeudet. Toimintamme perustuu kansainvälisesti tunnustettuihin vastuullisuuden ohjeisiin ja periaatteisiin, kuten yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin YK:n ohjaaviin periaatteisiin sekä kestävän kehityksen toimintaohjelmaan (Agenda 2030).

Olemme linjanneet ihmisoikeuksien kunnioittamisesta vastuullisuuspolitiikassamme ja toimintatapaohjeessamme. Emme salli toiminnassamme, palveluissamme, työyhteisössämme tai hankinta-

ketjussamme syrjintää iän, sukupuolen, alkuperän, kielen, vakaumuksen, uskonnon, mielipiteen, vammaisuuden, terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Edellytämme perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamista myös hankinta- ja sopimuskumppaneiltamme toimintatapaohjeemme mukaisesti.

Metsähallituksen toiminnan ihmisoikeusvaikutukset on arvioitu vuonna 2022 yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien, YK:n ohjaavien periaatteiden ja OECD:n due diligence -ohjeistuksen mukaisesti. Arvioin-

nissa on tunnistettu, arvioitu ja priorisoitu Metsähallituksen toiminnan todellisia tai mahdollisia ihmisoikeusvaikutuksia vaikutussuhteen, mittasuhteiden, laajuuden, todennäköisyyden ja korjattavuuden

IHMISET JA YHTEISKUNTA

---

näkökulmista. Vaikutukset on jaettu negatiivisiin, neutraaleihin ja positiivisiin ja ne on pisteytetty.

Ihmisoikeusarvioinnin perusteella Metsähallituksen toiminnan keskeisimmät tosiasialliset tai mahdolliset ihmisoikeusvaikutukset koskevat tavara- ja palveluhankintaa ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta, työperäistä hyväksikäyttöä metsätalous- ja luonnonhoitotöiden palveluissa sekä urakoitsijoiden työturvallisuutta. Toiminnan vaikutuksissa korostuvat myös saamelaisiin ja heidän elinkeinoihinsa ja kulttuuriinsa liittyvät riskit. Arvioinnissa tunnistettiin myös ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä korkeita vaikutuksia ihmisoikeusnäkökulmasta. Hallitsemme ja lievennämme näitä riskejä osana ympäristöriskien hallintaa.

Henkilöstön, asiakkaiden ja sidosryhmien osalta arvioinnissa on tunnistettu kohtalaisia vaikutuksia, jotka liittyvät henkilöstön monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseen, työturvallisuuteen sekä sosiaalisen median aiheuttamaan henkiseen ja sosiaaliseen kuormitukseen.

Lievennämme monimuotoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä ihmisoikeusvaikutuksia vuoden 2022 lopussa päivitetyn monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteillä. Asiakkaiden ja sidosryhmien osalta kohtalaiset vaikutukset kohdistuvat asiakasturvallisuuteen sekä esteettömyyden ja saavutettavuuden toteutumiseen. Hallinnoimme vaikutuksia siellä mihin ne kohdistuvat riskienhallinnan periaatteiden mukaisesti.

Olemme linjanneet ihmisoikeuksien kunnioittamisesta vastuullisuuspolitiikassamme ja toimintatapaohjeessamme.

HENKILÖSTÖ

Työn merkityksellisyys ja yhdenvertainen kohtelu edistävät hyvinvointia

Johdamme ja kehitämme henkilöstöasioita henkilöstöpolitiikkamme mukaisesti. Poliittikka perustuu yhteisesti hyväksytyihin arvoihin, joita ovat merkityksellisyys, huolenpito ja tuloksellisuus. Toimintamme täyttää työntekijöiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä hyvän kohtelun osalta lainsäädännön ja eettisyyden vaatimukset rekrytoinnista aina työtai virkasuhteen päättymiseen asti.

Henkilöstöasioiden johtaminen

Metsähallituksen Henkilöstötoiminto vastaa henkilöstöjohtamisen yhtenäisistä toimintatavoista koko konsernissa. Henkilöstöprosessin omistaa henkilös-

töjohtaja. Kunkin yksikön johto vastaa omalla vastualueellaan käytännön henkilöstöjohtamisesta.

Konsernin ja vastualueiden henkilöstöhallinnon yhteisiä käytäntöjä suunnittelee, ohjaa ja seuraa HR-johtoryhmä. Sen puheenjohtajana toimii henkilöstöjohtaja ja jäseninä ovat yksiköiden henkilöstöpäälliköt tai vastaavat.

Yksiköt ovat vastuussa omasta henkilöstöstään ja esihenkilötoiminnan järjestämisestä. Esihenkilön vastuulla on perehdyttää jokainen työntekijä Metsähallituksen arvoihin ja vastuullisiin toimintatapoihin sekä

Metsähallituksessa työskenteli yli 1 400 henkilöä 77 paikkakunnalla. Henkilöstöstä 84 prosenttia työskenteli muualla kuin pääkaupunkiseudulla.

HENKILÖSTÖ

varmistaa, että työntekijät tietävät tehtävänsä ja tavoitteensa. Esihenkilö käy tulos- ja kehityskeskustelun jokaisen työntekijän kanssa vähintään kerran vuodessa. Hän vastaa myös oman henkilöstönsä osaamisesta ja siitä, että kehittyminen työssä on tavoitteellista ja pitkäjänteistä.

Kannustamme henkilöstöämme kehittämään oma-aloitteisesti ja aktiivisesti osaamistaan. Hyvän ja reilun työyhteisön edistäminen kuuluu jokaisen metsähallituksen tehtäviin.

Henkilöstöjohtaja raportoi pääjohtajalle merkittävistä henkilöstöasioista ja henkilöstöasioita käsitellään Metsähallituksen hallituksessa vuosittain. Ulkoinen henkilöstöraportointi toteutetaan osana konsernin vuosi- ja vastuullisuusraportointia.

Muutosneuvottelut toiminnan uudelleenjärjestelmiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Vuoden lopulla käytiin muutosneuvottelut Luonto-

palvelujen toiminnan sopeuttamiseksi nykyiseen rahoituskehitykseen. Neuvottelujen piirissä oli Luontopalvelujen ja konserniyksiköiden koko henkilöstö, yhteensä noin 460 vakinaisessa palveluksessa olevaa henkilöä. Uudelleenjärjestelyjen myötä yhteensä 42 vakituista työtehtävää lakkasi 31.12.2023.

Työnantajan ja henkilöstöä edustaneiden luottamushenkilöiden välillä käytiin yhteensä 11 neuvottelua muutosten henkilöstövaikutuksista. Neuvotteluissa käytiin myös läpi erilaisia vaihtoehtoja. Neuvottelujen etenemisestä viestittiin henkilöstölle jokaisen neuvottelukerran jälkeen.

Muutosneuvotteluja käsiteltiin neuvottelujen aikana ja niiden päätyttyä useassa mediassa. Huolenaiheina olivat mahdolliset retkeilyn palvelurakenteisiin kuten reitteihin, tulipaikkoihin ja tupiin kohdistuvat säästötoimenpiteet. Lisäksi kritisoitiin henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia neuvottelujen aikana.

Retkeilyrakenteita koskevia päätöksiä ei ole vielä tehty. Tavoitteenamme on, että tarvittavat säästöt tehdään niin, että vaikutukset retkeilijöiden palveluihin olisivat mahdollisimman vähäiset. Tulemme kuulemaan laajasti eri sidosryhmiämme, kumppaneitamme ja myös retkeilijöitä ennen päätöstentekoa.

Jatkamme konserniyksiköiden rakenteellista uudistamista vuonna 2024. Kehitystyön tavoitteena on tarkastella talouden, henkilöstöyksikön ja tietohallinnon keskinäisiä vastuita uudella tavalla ja pyrkiä löytämään yksiköiden välisiä synergioita toimintoja kokoamalla. Tavoitteena on saada työ päätökseen kevään 2024 aikana. Lisäksi selvitämme mahdollisuuksia hyödyntää valtion yhteiskäyttöisiä palveluita pitkällä aikavälillä.

Luontopalvelujen organisaatio järjestäytyi

Luontopalveluissa toteutettiin vuoden 2023 aikana laaja toimintatapaselvitys yhdessä henkilöstön kanssa. Selvityksessä kuvattiin Luontopalvelujen prosesseja ja asiakkaiden asiointipolkuja ja se

HENKILÖSTÖ

tehtiin henkilöstöä ja ympäristöhallinnon toimijoita osallistaen sekä varmistamalla käyttäjälähtöisyys. Toimintatapauudistusta tukeva arkkitehtuuri- ja teknologiaselvitys valmistui ja loi pohjan paikkatietojärjestelmäkokonaisuuden uudistukselle.

Selvityksen pohjalta käynnistettiin toimintatapauudistuksen valmistelu kohti arvovirtapohjaista toimintamallia, jolla tavoitellaan entistä parempaa työmme tuottavuutta. Luontopalvelut organisoitui vuoden 2024 alusta valtakunnalliseen toimintamalliin: alueyksiköt lakkautettiin ja tehtäviä hoidetaan valtakunnallisesti kolmen tehtäväkokonaisuuden eli arvovirran kautta. Arvovirtoja ovat Luontoarvot, Asiointi sekä virkistyskäytön asiakaspalveluihin keskittyvä Luontoon-arvovirta.

Osaamisen kehittämisessä pääpaino vuorovaikutustaidoissa

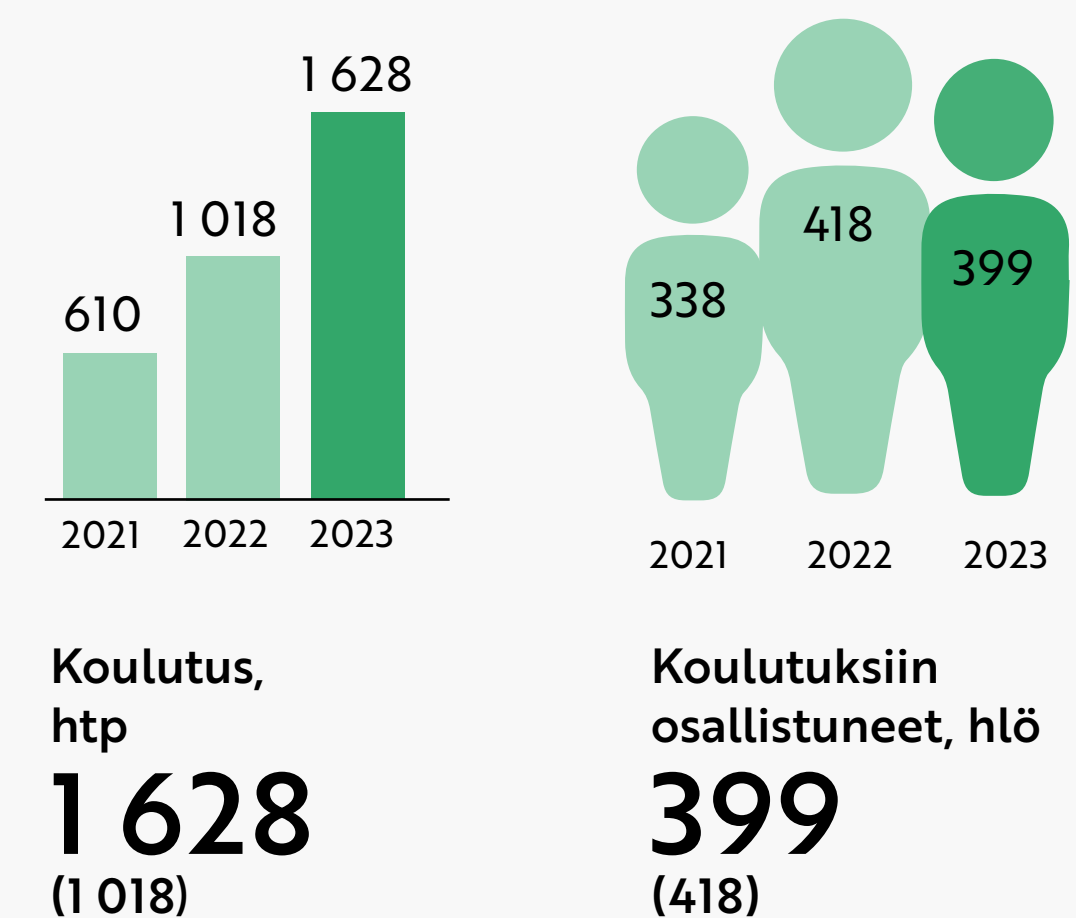
Työyhteisön kehittämissuunnitelmassa linjataan osaamisen kehittämisen kokonaisuuksia ja toimenpiteitä yhdessä henkilöstön edustajien kanssa. Osaami-

sen suunnitelmallinen johtaminen Metsähallituksessa perustuu omistajan linjauksiin, visioon ja strategiaan. Olemme määritelleet kaikille yhteisiä strategisia osaamisalueita ja sen lisäksi vastuualueilla ja konserniyksiköillä on omia yksikkökohtaisia osaamisvaatimuksia.

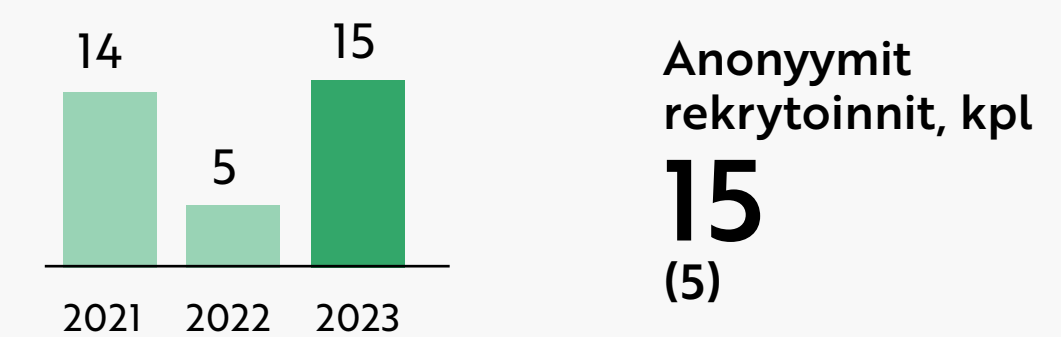
Määrittelimme strategiatyön yhteydessä yhdeksän yhteistä osaamista, joita on viety systemaattisesti eteenpäin nostamalla joka vuosi jokin osaaminen vuoden teemaksi. Vuonna 2023 keskityimme vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Lisäksi vastuullisuus ja esihenkilötyö ovat jatkuvan kehittämisen kohteena.

Metsähallituksen johtamisen periaatteet pohjautuvat arvoihimme ja tukevat strategiassamme asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Julkaisimme eOppiva-alustalla Esihenkilönä Metsähallituksessa -koulutuksen, jonka suoritti vuoden aikana noin 68 prosenttia esihenkilöistä. Lisäksi lanseerasimme int-raan täysin uuden Esihenkilötyö-osion, joka toimii käytännön työkalupakkina esihenkilöille. Jär-

Henkilöstön koulutus

Anonyymit rekrytoinnit

HENKILÖSTÖ

jestämme esihenkilöille suunnattuja johtamisen kehittämispäiviä. Kehittämispäiviin osallistui vuonna 2023 noin 110 esihenkilöä. Teemoina olivat muun muassa viestintä, itsereflektio, resilienssi ja ihmisen kohtaaminen.

Olemme myös vahvistaneet webinaarien avulla henkilöstön työyhteisöosaamista ja kykyä tunnistaa tunteiden vaikutusta työpaikalla. Digiosaamisessa keskityimme erityisesti tietosuojaan ja tekoälyyn sekä sen soveltamiseen työpaikalla. Vuoden aikana henkilöstömme suoritti yhteensä 1 151 kurssia Eduhouse-alustalla ja 564 kurssia eOppiva-alustalla.

Edistimme monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustavoitteita suunnitelman mukaisesti

Metsähallituksen vuosien 2023–2026 monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman keskiössä ovat monimuotoisen työyhteisön edistäminen, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden kasvattaminen sekä syrjinnän poistaminen – sekä työn-

antajatoiminnassa että asiakkaille, kumppaneille ja sidosryhmille suunnatuissa palveluissa. Suunnitelman avulla pyrimme liittämään monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat kiinteäksi osaksi Metsähallituksen johtamista, henkilövalintoja, esihenkilötyötä ja urasuunnittelua.

Teimme vuoden 2023 aikana 151 rekrytointia. Tavoitteemme on lisätä anonyymin rekrytoinnin käyttöä 25 prosenttiin vuoden 2026 loppuun mennessä työyhteisön monimuotoisuuden kasvattamiseksi. Vuonna 2023 anonyymien rekrytointien osuus oli 10 prosenttia, mikä ylittää viime vuodelle asetetun välitavoitteen 8 prosenttia.

Otimme vuonna 2022 käyttöön uuden Palkkavaaka-palkkausjärjestelmän. Tarkastelemme palkkauksen yhdenvertaisuutta vuosittain Mandatum Oy:n toteuttamassa Palkkavaaka-vertailussa. Vuoden 2023 vertailussa ei ilmennyt sukupuoleen liittyviä perusteettomia palkkaeroja. Tehtäväkohtaiset palkat ovat samalla tasolla vaatavuudeltaan samanlaisissa tehtä-

vissä. Henkilökohtainen palkanosa vaihtelee henkilön työsuorituksen mukaisesti.

Keväällä 2023 allekirjoitimme yritysvastuuverkosto FIBSin Monimuotoisuussitoumuksen, joka tukee monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustavoitteitamme. Sitouduimme tunnistamaan ja hyödyntämään yksilöllistä osaamista ja tarpeita, tarjoamaan yhdenvertaisia mahdollisuuksia, johtamaan oikeudenmukaisesti henkilöstöä ja asiakkuuksia sekä viestimään tavoitteistamme ja saavutuksistamme.

Osallistuimme sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia kunnioittavaan Pride-kuukauteen. Liputimme Pride-viikolla luontokeskuksissa ja toimistoilla, ja hallinnoimillamme alueilla järjestettiin tapahtumia eri puolilla Suomea. Nostimme aihetta esiin myös sisäisessä viestinnässä.

Monimuotoisuutta käsitelleessä webinaarissa vahvistimme henkilöstön valmiuksia tunnistaa syrjintää ja lisätä kaikkien ryhmien osallisuutta. Edistimme myös

HENKILÖSTÖ

yhdenvertaisempaa kieltä toiminnassamme. Otimme vuoden alusta käyttöön uudet sukupuolineutraalit ammattinimikkeet ja siirryimme kesällä käyttämään viestinnässämme jokamiehenoikeuksista muotoa jokaisenoikeudet.

Edistämme esteettömyyttä uusiessamme retkeilyreittien palveluvarustusta ja otamme saavutettavuuden vaatimukset huomioon digitaalisten verkkopalveluiden suunnittelussa ja hankinnassa.

Metsähallituksessa on nollatoleranssi häirinnälle emmekä hyväksy epäasiallista tai syrjivää kielenkäyttöä. Ehkäisemme häirintää työyhteisössä monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteiden mukaisesti ja olemme nimenneet työsuojeluhenkilöistä kaksi häirintäyhdyshenkilöä. He tarjoavat matalan kynnyksen neuvontaa ja tukea häirintää, ahdistelua, kiusaamista, syrjintää tai muuta epätasa-arvoista kohtelua kohdanneille tai havainneille. Häirinnästä ja epäasiallisesta käytöksestä voi myös ilmoittaa omalla nimellä tai nimettömänä Met-

sähallituksen ilmoituskanavassa. Henkilöstötutkimuksen mukaan viime vuonna 3,8 prosenttia vastanesta koki tai oli kokenut kiusaamista tai syrjintää.

Avainvahvuuksia ja kehityskohtia seurataan ja mitataan vuosittain

Vuosittain toteutettava henkilöstötutkimus on keskeinen väline johtamisen ja esihenkilötoiminnan tuloksellisuuden mittaamisessa ja kehittämisessä. Tutkimuksella seuraamme työtyytyväisyyttä ja työyhteisön kehitystarpeita. Kokonaistyytyväisyyttä arvioidaan kuuden päämittarin avulla. Ne ovat oma työ, työyhteisön toiminta, työilmapiiri ja yhteishenki, esihenkilötyö ja johtaminen sekä asiakastyö ja työnantajan toiminta.

Vuonna 2023 tutkimukseen osallistui 73,4 prosenttia henkilöstöstä. Tulosten mukaan työyhteisömme vahvuuksiin kuuluvat työn ja tavoitteiden selkeys, merkityksellisyys, kyky vastata työn vaatimukseen sekä vahva esihenkilötyö. Työnantajakuvamme säilyi hyvällä tasolla, ja yli 70 prosenttia vastaajista

suosittelisi Metsähallitusta työnantajana. Metsähallitus sai työpaikkana arvosanaksi 8,2 (asteikolla 4–10). Erotus oli -0,05 yksikköä edelliseen vuoteen verrattuna.

Kehittämistarpeita havaittiin erityisesti yhteistyössä muiden yksiköiden kanssa. Lisäksi työssä jaksamisen taso oli pysynyt matalana 7,43 (asteikolla 1–10), vaikka aiempien vuosien tulosten perusteella oli tehty toimenpiteitä jaksamisen ja palautumisen parantamiseksi. Vuonna 2022 vastaava luku oli 7,37.

Henkilöstötutkimuksen tuloksia – sekä vahvuuksia että kehittämiskohteita – käsitellään tiimeittäin. Kehitystoimenpiteet käsitellään Metsähallituksen johtoryhmässä ja niiden edistymistä seurataan.

Jatkamme vuonna 2024 työtä työhyvinvoinnin edistämiseksi. Vuoden alkupuoliskolla julkaisemme työyhteisössä toimimisen verkkokoulutuksen, jossa käsitellään työpäiväkokemukseen liittyviä osatekijöitä, ajankäytön hallintaa, palautumista sekä työil-

HENKILÖSTÖ

mapiiriin vaikuttavia tekijöitä. Myös esihenkilöiden toiminnalla on tärkeä merkitys. Olemme valinneet esihenkilöiden vuoden 2024 koulutusteemoiksi työhyvinvoinnin johtamisen ja hybridityön.

Arvioimme työsuojeluriskejä ja järjestämme työturvallisuuskoulutuksia

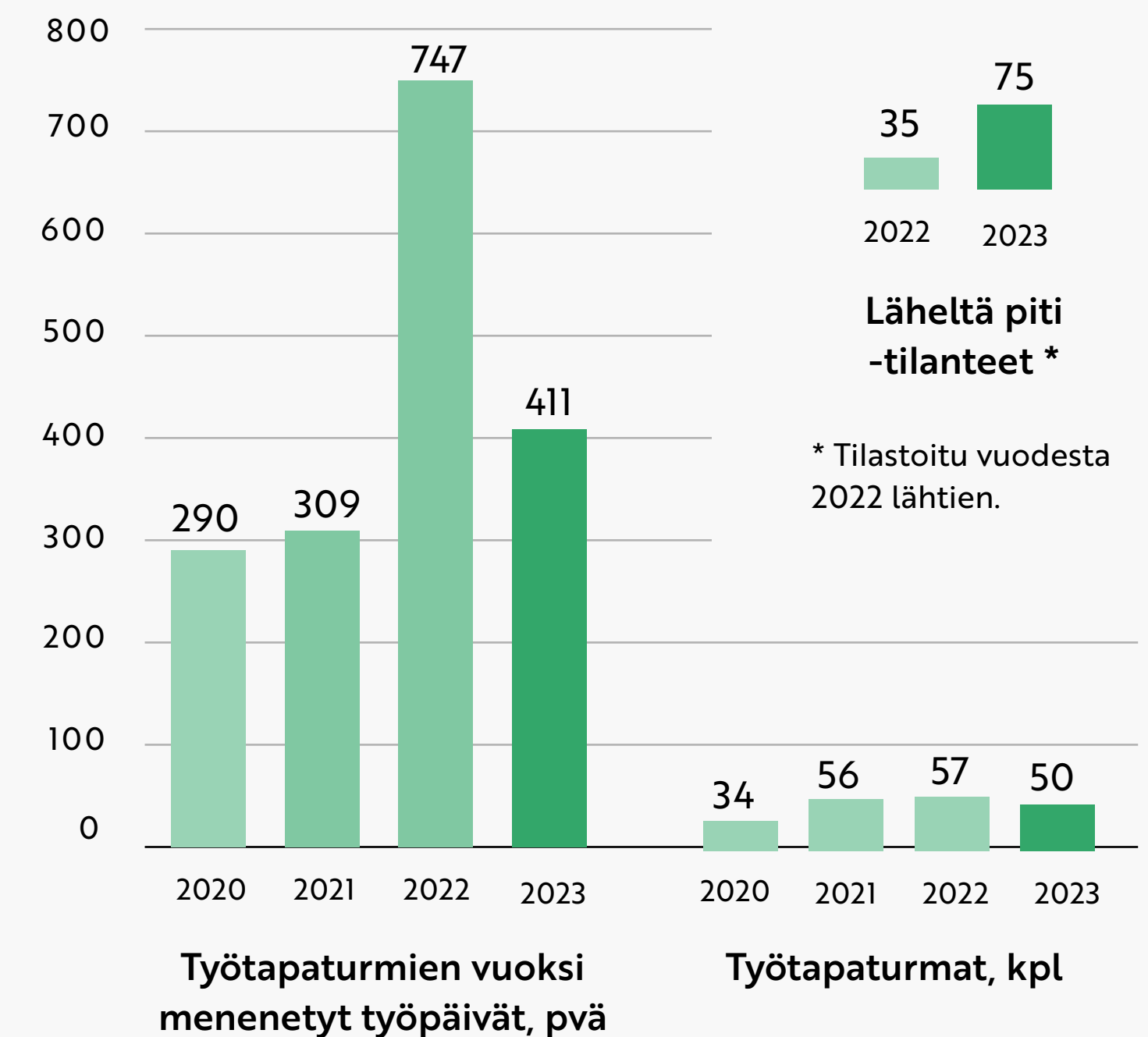
Tavoitteenamme on tapaturmaton työpaikka eli saada tapaturmat noltaan sekä parantaa työn laatua ja työhyvinvointia. Käytämme digitaalista sovellusta työturvallisuushavaintojen kirjaamiseen. Sovellukseen tallennetaan työturvallisuushavainnot, läheltä piti -tilanteet, työtapaturmat sekä vuosittain tehtävien työsuojeluauditointien tulokset. Sovellus mahdollistaa koko henkilöstön osallistumisen työsuojelutyöhön sekä nopeamman ja läpinäkyvämmän käsittelyprosessin. Vuoden aikana järjestelmään tehtiin 310 työturvallisuuteen liittyvää ilmoitusta, joista 24 oli turvallisuusaloitetta, 115 positiivista turvallisuushavaintoa ja 171 muita turvallisuushavaintoja ja vaaratekijöitä.

Arvioimme vuoden aikana työsuojeluriskejä laajasti eri vastuualueilla. Riskien arvioinnit koskivat muun muassa rakentamis- ja ennallistamistöitä, pienoiskopterin käyttöä sekä tieliikenteen tehtäviä. Arviointien perusteella päivitimme ja laadimme uusia turvallisuusohjeita ja työ jatkuu vuonna 2024.

Järjestimme henkilöstölle erilaisia hyvinvointivalmennuksia ja työturvallisuuskoulutuksia. Koulutusten aiheina olivat esimerkiksi ensiaputaidot sekä moottorikelkan ja mönkijän ajaminen ja hallinta erilaisissa olosuhteissa. Työturvallisuuteen ja ympäristöosaamiseen liittyvää koulutusta on toteutettu myös sähköisessä Ahjo-osaamisympäristössä. Metsätalouden toimihenkilöt ja metsurit tekivät vuonna 2023 yhteensä 97 työturvallisuuteen liittyvää Ahjo-kurssisuoritusta.

Vuonna 2023 työtapaturmia ilmoitettiin 50 kappaletta. Työtapaturmista ilmoitettuja poissaoloja kertyi 411 päivää.

Työtapaturmat ja niiden vuoksi menetetyt työpäivät sekä läheltä piti -tilanteet.

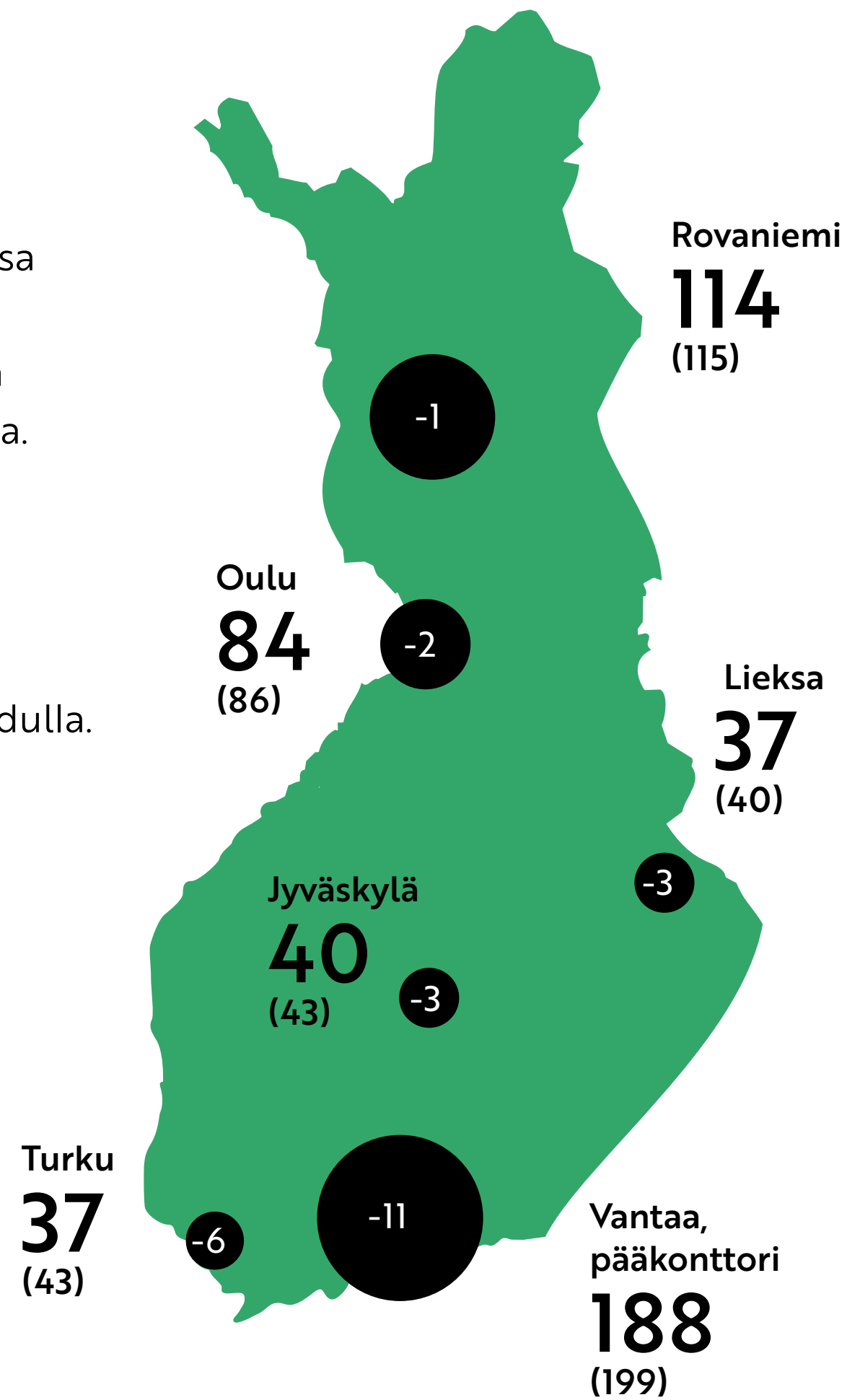

Henkilöstö 2023

(2022)

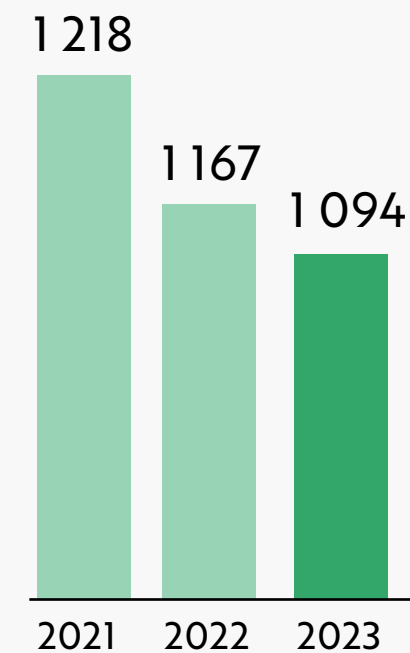
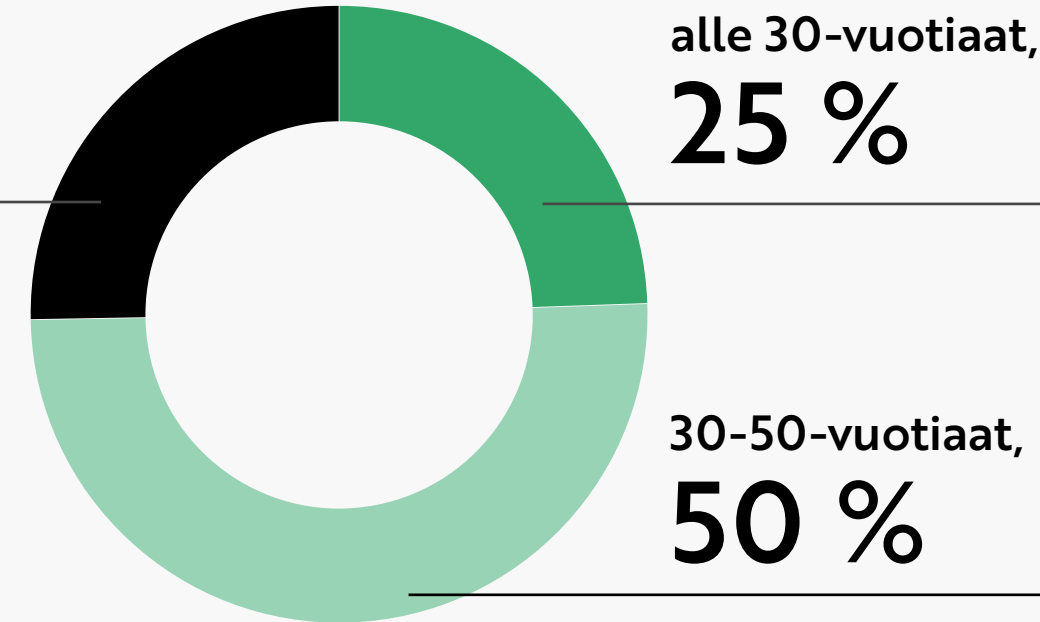
Työntekijät

Vuonna 2023 Metsähallituksessa työskenteli yli 1400 henkilöä 77 paikkakunnalla. Henkilöstöstä 84 prosenttia työskenteli muualla kuin pääkaupunkiseudulla.

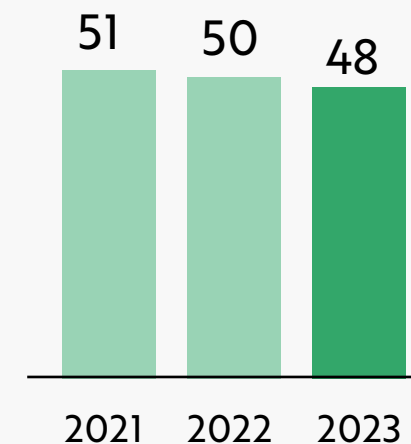

Oman henkilöstön ikäjakauma

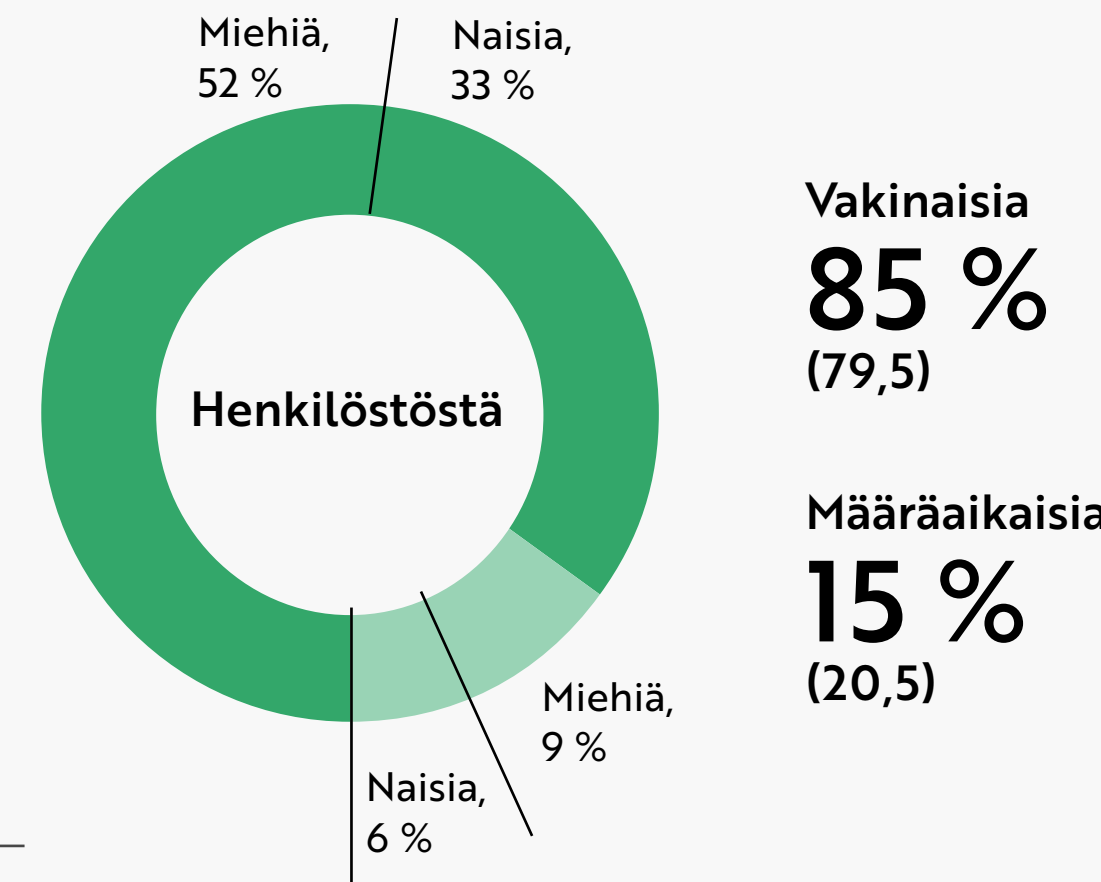
yli 50-vuotiaat,
25 %

Henkilöstömäärä, hlö
1 094
hlö (1 167)

Henkilöstön keski-ikä, v
48
(50)

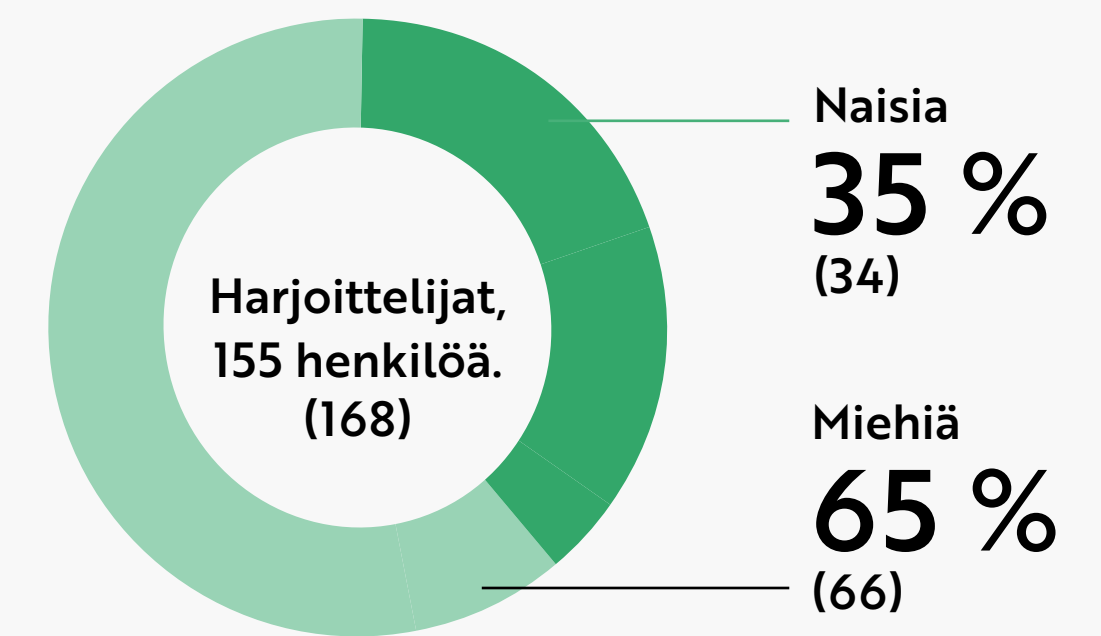

Vakinaisia
85 %
(79,5)

Määräaikaisia
15 %
(20,5)

Henkilöstövuokraus

Määräaikaiset työntekijät, htv 36,6
Henkilöstövuokrauksen kautta työskentelevät tekevät työsopimuksen henkilöstövuokrausyrityksen kautta. Vuonna 2023 sopimuksia oli 110 kpl. Joillakin henkilöillä oli vuoden kuluessa useampia työsopimuksia.

Harjoittelijoiden keski-ikä 22,3 vuotta (22,9)

Henkilöstön sukupuolijakauma, % 2023 (2022)

Metsähallituskonserni

Naisia **39**
(39)   Miehiä **61**
(61)

Konsernitoiminnot

Naisia **73**
(70)   Miehiä **27**
(30)

Luontopalvelut

Naisia **51**
(50)   Miehiä **49**
(50)

Metsähallitus Metsätalous Oy

Naisia **17**
(13)   Miehiä **83**
(87)

Kiinteistökehitys

Naisia **40**
(37)   Miehiä **60**
(63)

Eräpalvelut

Naisia **19**
(19)   Miehiä **81**
(81)

Johdon sukupuolijakauma, %

Metsähallituksen hallitus

Naisia **64**
(50)   Miehiä **36**
(50)

Johtoryhmä

Naisia **50**
(50)   Miehiä **50**
(50)

Esihenkilöt

Naisia **62**   Miehiä **38**

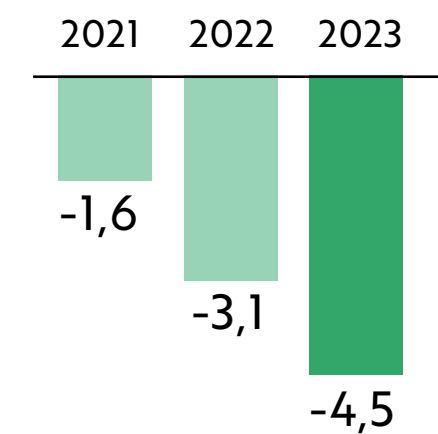

Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus

Alkaneet palvelussuhteet, kpl **50**
(53)

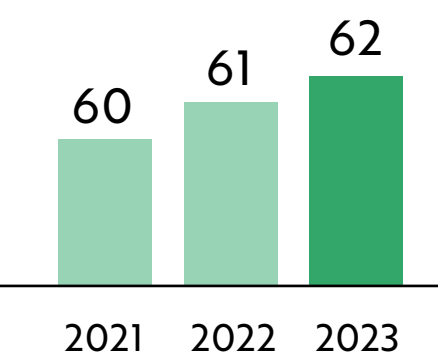
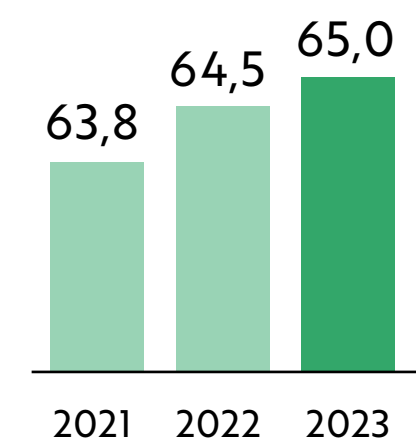
Kokonaisvaihtuvuus, % **-4,5**
(-3,1)

Päättyneet palvelussuhteet, kpl **99**
(89)

Vanhuuseläke, keskimääräinen eläköitymisikä **65,0**
(64,6)

Työkyvyttömyyseläke, keskimääräinen eläköitymisikä **62,0**
(61)

HANKINTA- JA ARVOKETJUN HENKILÖSTÖ

Vastuullisuusvaatimukset ulottuvat myös hankinta- ja arvoketjuihin

Metsähallitus työllistää hankinta- ja arvoketjuissaan laajasti palveluntuottajia, tavarantoimittajia ja urakoitsijoita. Sopimuskumppanimme toimii puunkorjuuta sekä metsän- ja luonnonhoidon palveluja tarjoavia yrityksiä sekä yrityksiä esimerkiksi matkailun, ravintola- ja siivouspalvelujen, rakentamisen, konsultoinnin, ICT:n ja logistiikan aloilta.

Ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin perusteella toimintamme keskeiset ihmisoikeuksiin liittyvät tosiasialliset ja mahdolliset vaikutukset hankinta- ja

arvoketjuissa kohdistuvat tavara- ja palveluhankintoihin ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta, työperäiseen hyväksikäyttöön metsätalous- ja luonnonhoitotöiden palveluissa sekä urakoitsijoiden työturvallisuuteen.

Edellytämme tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä kaikissa yli 9 000 euron arvoisissa hankinnoissamme. Toimimalla tilaajavastuun osalta lakisääteistä velvoitetta laajemmin haluamme varmistua siitä, että sopimuskumppanimme huolehtivat velvoitteistaan

työntekijöitään ja yhteiskuntaa kohtaan. Sopimukseen liitettävissä toimittajien toimintatapaohjeissa on lisäksi perus- ja ihmisoikeuksiin, työoikeuksiin sekä työterveys- ja työturvallisuusnäkökohtiin liittyviä vähimmäisvaatimuksia. Lisää toimittaja- ja kump-

HANKINTA- JA ARVOKETJUN HENKILÖSTÖ

panihallintaan vastuullisuuteen liittyvistä periaatteista ja toimintamalleista voi lukea osiosta. Toimittaja- ja kumppanihallinnan vastuullisuus

Kiinteistökehitys hoitaa erilaiset sopimusasiat liiketalouden mailla. Vuonna 2023 vuokrajärjestelmäsämme oli lähes 18 500 erilaista sopimusta valtion liiketalousalueiden käytöstä. Suurimmat sopimusryhmät olivat johdinaluesopimus (5822), maan vuokrasopimus (3586), metsästysvuokrasopimus (2304), tien rakentamissopimus (1943) ja käyttöoikeussopimus (1653). Kiinteistökehitys työllistää ostopalveluina muun muassa konsultteja, markkinointia, kiinteistöjen huoltoa, sähkö-, vesi- ja jätealan toimijoita ja maanrakennusalan firmoja. Teemme myös hyvin aktiivista yhteistyötä kuntien ja kaupunkien kanssa. Meille tuotti erilaisia palveluita noin 500 tahoa. Hankinnoissa sekä vuokraukseen ja myyntiin liittyvässä sopimustoiminnassa noudatetaan Metsähallituksen yhteisiä periaatteita.

Luontopalveluilla oli vuoden 2023 lopussa voimassa olevia sopimuksia kumppaniyritysten kanssa 830 kappaletta. Kumppanit tarjoavat luontomatkailupalveluja suojelualueilla tai majoitus- ja ravitsemuspalveluja suojelualueiden läheisyydessä. Osalle heistä on ulkoistettu myös luontokeskusten toimintaa. Yritys sitoutuu noudattamaan sekä Metsähallituksen kestävän matkailun periaatteita että toimintatapaohjetta. Sopimukset ovat määräaikaisia, ja voimassaolon aikana tarkastellaan sopimusehtojen noudattamista.

Vuonna 2023 Luontopalveluilla oli voimassa olevia hankintasopimuksia 225 yrityksen kanssa. Keskeisiä ryhmiä ovat kansallispuistoja huoltavat huoltosopimusyrittäjät sekä luonnonhoito- ja ennallistamistöitä tekevät yritykset. Mukana on myös muun muassa siivouspalveluita, rakennustarvikkeita ja -palveluita tarjoavia yrityksiä sekä näyttelysuunnitteluun tai esimerkiksi arkeologisiin inventointeihin erikoistuneita tahoja.

Sopimusyrittäjät hoitavat puun korjuun ja kuljetukset

Metsätalouden sopimusurakoitsijoita oli alihankkijoinen noin 600. Metsätaloudessa urakoitsijat tekevät kaikki metsänhoitoon ja tienpitoon liittyvät kone-työt, puutavaran korjuun ja -kuljetuksen sekä valtaosan istutuksesta ja raivaussahatyöstä. Metsätalouden asiakaslogistiikka- sekä metsänhoito- ja tienrakennusprosessit vastaavat yhteistyöstä urakoitsijoiden ja heidän työntekijöidensä kanssa. Urakoitsijoihin pidetään yhteyttä monella tavalla, ja yksi keskeinen keino on urakoitsijoiden ja Metsähallituksen väliset vuosittaiset tulos- ja kehityskeskustelut. Keskusteluissa käydään läpi muun muassa työturvallisuuteen liittyviä asioita, ja tuloksia käsitellään tarpeen mukaan prosessien johtotiimeissä. Lisäksi tarkastelemme urakoitsijoiden ja heidän työntekijöidensä työoloja esimerkiksi urakoitsijapäivien, erilaisten koulutusten ja työmaakäyntien yhteydessä. Yhteydenpitoa tapahtuu myös tietojärjestelmien, kuten toiminnanohjausjärjestelmien kautta.

HANKINTA- JA ARVOKETJUN HENKILÖSTÖ

Ulotamme vuosittain tarkastettavat tilaajavastuuseveltykset koskemaan myös Metsätalouden sopimusurakoitsijoiden alihankkijoita. Siten varmistamme, että lakia noudatetaan koko toteutusketjussa. Vuonna 2023 koulutimme metsänhoitopäälliköitä ja metsänhoidon operaatioasiantuntijoita tilaajan vastuusta liittyen toimittajien ulkomaiseen työvoimaan. Tavoitteena on kasvattaa henkilöstön osaamista, jotta ulkomaiseen työvoimaan ja heidän oikeuksiinsa liittyviä asioita käydään läpi ja varmistetaan vuosineuvotteluissa ja työmaatarkastuksissa.

Keväällä 2023 olimme mukana Tapion koordinoimassa projektissa, jossa laadittiin useina eri kieliversioina perehdytysmateriaali metsäalan istutus- ja raivaussahatöihin sekä tietoa työnteon keskeisistä ehdoista. Oppaasta on otettu pieni painos eri kielillä ja se on ladattavissa Tapion sivuilla. Tietoa oppaasta ja perehdytysmateriaalista on jaettu metsänhoitopäälliköiden kautta toimitusketjun yrittäjille, joiden velvollisuus on jakaa tietoa edelleen työntekijöilleen.

Aluehallintovirasto teki vuonna 2023 useita työsuojelutarkastuksia Metsähallituksen sopimusurakoitsijoille. Metsähallituksen toiminnassa ei tarkastuksissa havaittu puutteita, mutta huomautettavaa oli urakoitsijoiden tekemien työsopimusten sisällöissä, työehtosopimusten mukaisten lisien maksamisen näkyvyydestä palkkalaskelmissa sekä työterveystarkastussuunnitelmien laadussa ja työterveystarkastuksissa. Ne raportit, jotka tulevat Metsähallituksen tietoon ja joissa on huomautettavaa, käydään yrittäjän kanssa välittömästi läpi ja sovitaan korjaavat toimenpiteet. Lisäksi Metsähallitus Metsätalous Oy käy mahdolliset tarkastusraportit läpi vuosittaisissa kehityskeskusteluissa urakoitsijoiden kanssa.

Selvitimme ihmisoikeuksien toteutumista pilottiauditoinnilla

Vuonna 2023 toteutimme Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin tuloksiin pohjautuen ihmisoikeuksiin keskittyvän pilottiauditoinnin. Kolmannen osapuolen tekemä metsäpalveluyrittäjän toimittaja-auditointi kohdentui erityisesti

ulkomaiseen työvoimaan ja heidän oikeuksiensa varmistamiseen. Auditoinnin perusteella esitettiin korjaavia toimenpiteitä, jotka koskivat toimittajan alihankkijan eläkemaksuja, TES:n mukaisten lisien maksamisen periaatteita, työsuojelun toimintaohjelman päivittämistä ja istutuksen työnopastusta. Toimittaja on korjannut havaitut puutteet. Auditoinnissa ei pystytty varmuudella selvittämään ulkomaisten työntekijöiden matkajärjestelyjen rahoitusta, sillä työntekijät vastasivat itse matkajärjestelyistä. Auditoinnissa varmistettiin, että työntekijöillä oli mahdollista kertoa epäkohdista sekä toimittajalle että Metsähallituksen ilmoituskanavaan, myös anonyymisti.

Jatkamme vuoden 2024 aikana toimittaja-auditointeja ja laajennamme niitä koskemaan myös koneurakoitsijoita. Auditoinnit ovat aina kolmannen, riippumattoman osapuolen tekemiä. Kehitämme hankintaketjumme vastuullisuutta pilotista saatavien tulosten perusteella, sekä ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin tiekartan ja tulevan vastuullisuussäätelyn mukaisesti.

HANKINTA- JA ARVOKETJUN HENKILÖSTÖ

Koulutamme urakoitsijoita ja kumppaneita

Vuonna 2023 koulutimme metsätalouden urakoitsijoita ja kumppaneita hyödyntäen sähköistä Ahjo-osaamisympäristöä, johon on laadittu useita eri urakointi- ja työlajeihin liittyviä kursseja. Urakoitsijat ja heidän työntekijänsä suorittivat vuonna 2023 yhteensä 6 595 kurssia ja metsäalan oppilaitosten opettajat ja oppilaat yhteensä 6 445 kurssia. Keskeisimmät suoritettut kurssit liittyivät puunkorjuuseen ja autokuljetukseen. Kyseiset kurssit päivitettiin ja edellyttimme niiden suorittamista uudelleen kaikilta niiden asioiden parissa työskenteleviltä.

Metsätaloudessa urakoitsijoiden ja heidän työntekijöidensä työturvallisuuteen liittyviä asioita käydään läpi sopimusvaiheessa ja yrittäjien vuosittaisissa kehitys- ja palautekeskusteluissa. Työturvallisuusasioiden huomioimista seurataan esimerkiksi työmaakäytien yhteydessä sekä sisäisissä ISO 14001 -auditoinneissa ja PEFC-sertifikaattiin liittyvissä ulkoisissa auditoinneissa. Vakavammat työtapaturmat käydään läpi prosessien johtotiimeissä ja aluetasolla. Edellyttämme,

että urakoitsijat noudattavat työturvallisuuteen liittyvää lainsäädäntöä. Työturvallisuuden varmistamisessa ja kehittämisessä hyödynnetään Ahjo-osaamisympäristöön laadittuja kursseja ja koulutuspaketteja.

Vuoden 2023 alussa järjestimme kiviainesalueiden vuokrasopimusasiakkaille kolme ympäristö- ja turvallisuuskoulutusta. Koulutuksien sisältönä olivat Metsähallituksen vastuullisuusnäkökohdat, vuokrasopimuksien ehdot, ympäristöohjeet sekä turvallisuuskäytännöt maa-ainesalueilla. Lisäksi koulutuksessa käsiteltiin pohjavesiasioiden huomioonottamista, maa-aineslupia ja maisemointia.

Sopimuskumppaniimme kohdistuva rikosepäily

Lokakuussa 2023 Yle uutisoi rikosepäilystä, jonka kohteena oleva yritys Arctic Group toimi myös Metsähallituksen tytäryhtiön Siemen Forelia Oy:n sopimuskumppanina. Monialayhtymä Arctic Groupia epäillään ihmiskaupparikoksesta koskien thaimalaisia marjanpoimijoita. Arctic Groupiin kuuluva Arc-

tic International toimi Siemen Forelian urakoitsijana siemenviljelysten sadon keruussa osalla viljelyksistä. Vakava rikosepäily tuli Siemen Forelian tietoon vasta uutisoinnin kautta.

Metsähallitukselle on tärkeää varmistaa, että alihankintaketjussa toimitaan lakien ja toimintatapaohjeemme mukaan vastuullisesti ja eettisesti. Siemen Forelia Oy, kuten muutkin Metsähallitus-konsernin toimijat, edellyttää sopimuskumppanien sitoutumista toimintatapaohjeeseemme, joka sisältää myös vaatimukset ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittamisesta.

Siemen Forelia Oy oli ennen työnteon alkua tarkastanut yhtiön tilaajavastuuserelvitykset ja ulkomaalaisten työntekijöiden työnteko-oikeuden osoittavat selvitykset. Työmaita oli myös valvottu säännöllisesti, eikä poikkeavuuksia ollut ilmennyt. Poliisilta pyytämämme tietojen mukaan rikosepäilyt eivät koskeneet Siemen Forelian sopimusten mukaista toimintaa. Pyysimme kuitenkin epäilyyn liittyen Arctic

HANKINTA- JA ARVOKETJUN HENKILÖSTÖ

Internationalilta selvityksen ja selvitimme asiaa yhteistyössä useiden eri viranomaisten kanssa. Siemen Forelian ja Arctic Internationalin sopimussuhde on sittemmin päätynyt.

Tapaus oli Metsähallitus-konsernissa ensimmäinen laatuaan. Tapauksesta saatujen oppien myötä kehitämme prosessejamme toimittajiemme tuntemisessa ja tehostamme työntekijöiden oikeuksien toteutusta varmentavaa auditointitoimintaamme. Siemen Foreliassa on käynnistetty vuoden 2024 alussa toimitusketjun hallintaan liittyvien prosessien tarkastelu ja kehittäminen, jotta ihmisoikeuksien toteutuminen voidaan varmistaa entistä paremmin myös arvoketjussa.

Kumppannussopimus vahvistaa yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa

Luontopalvelut tarjoaa yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen (RISE) kanssa kuntouttavaa työtoimintaa vangeille kansallispuistojen ja muiden suojelukohteiden hoitajina. 2000-luvun alusta jatkunut avolaitos-

yhteistyö vahvistui entisestään, kun Metsähallitus ja RISE solmivat strategisen kumppanuussopimuksen. Vangit saavat kokemuksia onnistumisista ja osallisuudesta rikoksettomaan toimintaan.

Vuonna 2023 yhteistyössä oli mukana yhdeksän vankilaa. Vankien työpanos on merkittävä apu kansallispuistojen hoito- ja kunnostustöissä. Vangit työskentelivät vuonna 2023 Metsähallituksen työnjohtajan johdolla 102 henkilötyövuoden verran. Työpäivään voi kuulua esimerkiksi pitköspuiden korjaamista tai retkeilijöiden taukopaikan rakentamista sekä polttopuu- ja jätehuoltoa. Luonnonhoidon työtehtäviä ovat esimerkiksi vieraslajien poisto tai puuston harvennus perinneympäristöistä.

Oikeusministeriöltä saadulla 1,4 miljoonan euron rahoituksella maksettiin avolaitosvankien työpanoksesta ja toiminnasta aiheutuneita menoja erityisesti Nuuksion, Sipoonkorven ja Selkämeren kansallispuistoissa, Vallisaarella sekä Evon retkeilyalueella.

Tarjoamme yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa kuntouttavaa työtoimintaa vangeille kansallispuistojen ja muiden suojelukohteiden hoitajina.

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Valtion maa- ja vesialueiden käytön suunnittelu on yhteensovittamista

Metsähallituksen toiminnalla on sekä taloudellisia, sosiaalisia että ympäristöön liittyviä vaikutuksia paikallisiin yhteisöihin. Työvoimamme ja hankintaketjumme ovat usein paikallisia ja pyrimme yhteensovittamisella hakemaan ratkaisuja, jotka huomioivat myös paikallisyhteisöjen tavoitteita. Olemme valtion maa- ja vesialueiden hoitajana, käyttäjänä ja suojelijana merkittävä työnantaja sekä tavaroiden ja palvelujen hankkija, veronmaksaja, tulouttaja valtiolle ja liikekumppani. Toiminnallamme on näiden positiivisten taloudellisten vaikutusten lisäksi sekä positiivisia

että negatiivisia sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia paikallisyhteisöihin.

Suurimpia negatiivisia vaikutuksia yhteisöihin ovat metsien käsittelyn ja tuulivoiman vaikutukset virkistyskäyttöön, metsästykseseen, maisemaan sekä porotalouteen ja luontomatkailuun. Positiivisia vaikutuksia ovat esimerkiksi monikäyttömetsien tarjoamat, jokaisenoikeuksiin perustuvat, virkistys- ja toimintamahdollisuudet. Kansallispuistot tuovat retkeilymahdollisuuksia ja niillä on positiivisia aluetaloudellisia

Kuva: Mikko Törmänen

vaikutuksia. Tuulivoimahankkeet tuovat kunnille kiinteistöverotuloja.

Yhteisöillä on myös omia toiveita ja tarpeita valtion maa- ja vesialueiden käytölle. Huomioimme niitä

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

suunnittelussa ja toiminnassa. Näiden monenlais-
ten vaikutusten, käyttötarpeiden ja toiveiden onnis-
tunut yhteensovittaminen yhdessä sidosryhmiemme
kanssa muodostaa toimintamme perustan. Toteu-
tamme yhteensovittamisen moniportaisen suunnit-
teluprosessin avulla, jossa laajimman tason muodos-
tavat luonnonvarasuunnitelmat ja niihin kytkeytyvä
alue-ekologinen suunnittelu. Niistä suunnittelu tar-
kentuu aina yksityiskohtaiseen toimenpidesuunnit-
teluun asti. Kaiken suunnittelun lähtökohtana on
tarkka paikkatieto.

Maa- ja vesiomaisuuden hallinta

Metsähallitus suunnittelee hallinnoimansa maa- ja
vesiomaisuuden käyttöä, hoitoa ja suojelua toimin-
taansa ohjaavien säädösten ja periaatteiden mukai-
sesti. Hallinnan periaatteet on tiivistetty maa- ja
vesiomaisuuden hallintapolitiikkaan. Valtion kiinteis-
tövarallisuutta hallinnoidaan tehokkaalla, tuottavalla
ja valtion kokonaisedun varmistavalla tavalla. Valtion
kokonaisedun toteutuminen varmistetaan kaikissa
Metsähallituksen kiinteistövarallisuutta koskevissa

ratkaisuissa. Kokonaisedulla tarkoitetaan taloudellis-
ten vaikutusten lisäksi myös sosiaalisia, ympäristölli-
siä ja kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyviä seikkoja
sekä muita yhteiskunnallisia näkökohtia, kestävä
kehitystä ja toimivia kiinteistömarkkinoita.

Kokonaisedun harkinta tulee tehdä lyhyellä ja pit-
källä aikajänteellä ja koko valtiontalouden kannalta
sekä ottaen tarvittaessa huomioon valtakunnalli-
set, alueelliset ja paikalliset vaikutukset. Maa- ja vesi-
alueiden käyttöä suunnitellaan osallistaen yhdessä
sidosryhmien kanssa.

Metsähallituksessa maa- ja vesiomaisuuden hallin-
nan yhteisiä käytäntöjä suunnittelee, ohjaa ja seu-
raa maa- ja vesiomaisuuden hallinnan koordinaa-
tioryhmä. Sen puheenjohtajana toimii pääjohtajan
nimeämä henkilö ja jäsenenä ovat vastuualuei-
den nimeämät henkilöt. Kiinteistökehityksen joh-
taja omistaa alueiden hankinta-, luovutus- ja vuok-
raus- sekä alueiden taloudellisen hyödyntämisen
prosessit. Pääjohtaja raportoi hallitukselle maa-

ja vesiomaisuuden käytöstä. Omaisuustiedot sekä
yhteiskunnallisten velvoitteiden hyödyt ja panokset
raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.
Vastuualueiden johtajat raportoivat toimialansa
mukaisesta maa- ja vesialueiden käytöstä pääjohta-
jalle.

Luonnonvarasuunnittelu vie strategian ja vastuullisuusohjelman aluetasolle

Luonnonvarasuunnittelun avulla varmistamme toi-
mintamme taloudellisen, ekologisen, sosiaalisen
sekä kulttuurisen kestävyuden. Suunnitelmat laadi-
taan alueittain viideksi vuodeksi. Ne sisältävät Met-
sähallituksen strategiassa ja vastuullisuusohjelmassa
määritellyt luonnonvarojen kestävä käytön tavoit-
teet, kuten metsätalouden hakkuusuunnitteen,
luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja ilmas-
tonmuutoksen hillinnän sekä siihen sopeutumisen.
Luonnonvarasuunnitelmaprojektin asettamisesta
vastaa pääjohtaja ja suunnitelmat hyväksyy Metsä-
hallituksen hallitus.

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Suunnitteluprosessissa laaditaan yhdessä sidosryhmistä koostuvan yhteistyöryhmän kanssa luonnonvarasuunnitelma eli toimintaohjelma, jossa linjataan valtion omistamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin käyttöä ja sovitetaan yhteen eri maankäyttömuotojen tarpeita. Yhteistyöryhmän lisäksi osallistamme suunnitteluun sidosryhmiä laajasti esimerkiksi teemaryhmillä ja kaikille avoimilla verkkokyselyillä. Pyrimme suunnittelussa löytämään valtion maa- ja vesialueille myös uusia käyttö- ja liiketoimintamahdollisuuksia. Seuraamme luonnonvarasuunnitelmien toteutumista säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvän mittariston avulla. Suunnitelmien toteuttamisesta raportoidaan vuosittain Metsähallituksen johtoryhmälle ja hallitukselle sekä Metsähallituksen alueellisille neuvottelukunnille.

Kehitämme suunnitteluprosessia jatkuvasti ja tavoitteena on pilotoida jokaisessa prosessissa uusia menetelmiä ja työkaluja. Vuonna 2023 käynnissä olleissa prosesseissa hyödynsimme entistä laajemmin verkossa toimivia keskustelualustoja sekä kan-

salaisosallistamiseen että alueellisten yhteistyöryhmien työskentelyssä. Alustalla osallistajat voivat kertoa, millaisia toiveita ja odotuksia Metsähallituksen hallinnoimalle alueille kohdistuu ja miten voisimme yhteensovittaa eri käyttömuotoja toisiinsa.

Suunnittelussa sovitetaan yhteen eri maankäyttömuotoja

Luonnonvarasuunnittelussa keskeinen tavoitteemme on sovittaa yhteen erilaisia maankäyttömuotoja. Suunnitelmissa sovitaan esimerkiksi valtion metsien hakkuusuunnitteesta alueelle, matkailun painopistealueista sekä tuuli- ja aurinkovoimalahankkeiden ja virkistyskäytön edistämisestä. Suunnitelmassa on myös alueelle sopivia toimia luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Ne voivat liittyä esimerkiksi suojelualueverkostoon ja soiden ja vesistöjen ennallistamiseen. Suunnittelun yhteydessä sidosryhmät voivat toivoa tietyn tyyppistä kaavoitusta jollekin alueelle, mutta kaavoituksesta päätetään lopulta maakunta- ja kuntatasolla. Tuulivoimatoiminnan osalta suunnitelman ohjaava merkitys ei ole suuri,

sillä reunaehdot määrittyvät maakuntakaavoissa, lakipykälissä ja viranomaisohjeissa.

Luonnonvarasuunnitelmien mukainen valtion monikäyttömetsien kestävä hakkuusuunnite vuodelle 2023 oli 6,8 miljoonaa kuutiometriä. Toteutuneissa hakkuissa korjatun puun määrä oli 6,3 miljoonaa kuutiometriä, mikä alitti suunnitteen 7 prosentilla. Hakkuusuunnitteet saattavat vuositasolla alittua tai ylittyä, mutta ne eivät ylitä koko viisivuotiskaudelle määritettyä kestävää hakkuusuunnitetta.

Vuonna 2023 toteutuneiden hakkuutoimenpiteiden kokonaispinta-ala oli yli 92 000 hehtaaria. Pinta-alasta 72 prosenttia oli kasvatushakkuita, 18 prosenttia jaksollisen metsänkäsittelyn uudistushakkuita ja 10 prosenttia jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn uudistushakkuita. Voimassa olevat luonnonvarasuunnitelmat ennustavat hakkuusuunnitteen nousevan nykyisestä 6,8 miljoonasta kuutiometristä 7,6 miljoonaan kuutiometriin vuoteen 2030 mennessä. Luonnonvarasuunnitelmien pohjalta laaditun ennusteen

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

mukaan hakkuut ovat selvästi pienemmät kuin puuston kasvu, joten valtion maiden hiilivarasto jatkaa samaan aikaan kasvuaan.

Tällä hetkellä yli puolet kaikista metsätalouskäytössä olevista valtion monikäyttömetsistä on parhaimmassa kasvuvaiheessa olevia kasvatusmetsiä, mutta metsien ikäluokkajakauma on hiljalleen siirtymässä vaiheeseen, jossa parhaan kasvun vaihe on ohitettu. Monikäyttömetsien suurin ikäluokka tällä hetkellä on 61–80-vuotiaat metsät, mutta lähes yhtä paljon on 41–60-vuotiaita metsiä. Käsittlemällä metsiä luonnonvarasuunnitelmien hakkuusuunnitteiden mukaisesti metsät järetyvät ja metsätaloustoiminnan ulkopuolelle rajatut luontokohteet lisäävät vanhojen ikäluokkien pinta-alaa.

Ensimmäinen merialueita koskeva suunnitelma valmistui

Vuonna 2023 valmistui kaksi luonnonvarasuunnitteluprojektia: Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma ja Merialueen luonnonva-

rasuunnitelma. Merialueen luonnonvarasuunnitelma on ensimmäinen vain merialuetta koskeva suunnitelma, joka ohjaa Metsähallituksen toimintaa vuosina 2024–2028 valtion omistamalla ja Metsähallituksen hallinnoimalla merialueella. Metsähallitus Metsätalous Oy:n käytössä olevat maa-alueet merialueella eivät kuuluneet suunnittelualueeseen.

Suunnitelma laadittiin 20 kuukautta kestäneessä projektissa, jossa keskeisessä roolissa oli laajasti sidosryhmiä osallistava yhteissuunnittelu. Suunnittelua tehtiin tiiviissä yhteistyössä valtakunnallisista sidosryhmistä kootun yhteistyöryhmän kanssa. Ryhmässä oli edustettuina 23 eri tahoa järjestö-, tutkimus-, yritys- sekä viranomaisorganisaatioista painotuen merialueiden toimijoihin. Yhteistyöryhmälle järjestettiin kolme fasilitoitua työpajaa ja yhteissuunnittelussa hyödynnettiin digitaalista työskentelyalustaa. Lisäksi suunnitteluun osallistui neljä alueellista ryhmää sekä eräteemoihin keskittynyt ryhmä. Yrityksiä ja kansalaisia osallistettiin digitaalisella keskustelualustalla. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen

kanssa käytiin erilliset keskustelut. Metsähallituksen hallitus vahvisti suunnitelman marraskuussa 2023.

Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan valtion maiden ja vesien luonnonvarasuunnitelma yhdistää kaksi aikaisemmin erillisissä luonnonvarasuunnitelmissa käsiteltyä aluetta, Kainuun ja pohjalaismaakunnat. Luonnonvarasuunnitelma laadittiin yli vuoden kestäneessä yhteissuunnitteluprojektissa. Suunnittelussa keskeisessä roolissa oli kaksi yhteistyöryhmää, joissa oli edustettuina noin 60 eri tahoa järjestö-, ope-

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

tus- ja tutkimus-, yritys- sekä viranomaisorganisaatioista. Yhteistyöryhmille järjestettiin yhteensä kuusi fasilitoitua työpajaa, lisäksi yhteissuunnittelussa hyödynnettiin digitaalista työskentelyalustaa. Projektin aikana järjestettiin myös työpaja nuorille, osallistettiin laaja joukko matkailutoimijoita sekä toteutettiin kaikille kansalaisille suunnattu avoin verkkokysely. Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien kanssa käytiin kahdenväliset neuvottelut. Paliskuntien kanssa pidettiin oma tilaisuus. Suunnitelma julkaistiin ja otettiin käyttöön elokuussa 2023. Suunnitelmakausi kestää vuoteen 2028 asti.

Osallistava luonnonvarasuunnittelu mahdollistaa alueen yritysten ja yhteisöjen tarpeiden huomioinnin valtioiden maiden käytössä. Moni toiminta olisi mahdotonta järjestää ilman laajojen valtion alueiden käyttöä. Vuonna 2023 vuokrajärjestelmässämme oli lähes 18 500 erilaista sopimusta valtion alueiden käytöstä aina johdinalue, -ura- ja opetusmetsäsopimuksista vaikkapa metsätysalueiden ja maa-ainesten vuokrasopimukseen.

Alue-ekologinen verkosto turvaa luontoarvoja

Alue-ekologinen suunnittelu kytkeytyy olennaisesti luonnonvarasuunnitteluun. Tietoja alue-ekologisen verkoston tilasta ja siinä tapahtuvista pidemmän aikavälin muutoksista hyödynnetään luonnonvarasuunnittelutyössä ja mahdolliset luonnonvarasuunnitteluprosessissa sovitut muutokset päivitetään verkostoon suunnittelutyön päätteeksi.

Alue-ekologisessa suunnittelussa laajan metsäalueen luontoa tarkastellaan maisematasolla yhtenä kokonaisuutena, ekologisena verkostona. Verkosto koostuu luonnonsuojelualueista ja monikäyttömetsien arvokkaista luonto- ja erityiskohteista sekä näitä toisiinsa kytkevästä ekologisista käytävistä ja niin sanotuista askelkivistä, joita pitkin eliölajit pääsevät leviämään luonnonsuojelualueiden ja monikäyttömetsien luontokohteiden välillä. Luontokohteita ovat monikäyttömetsissä luonnonsuojelu- ja metsälain tarkoittamat kohteet sekä muut monimuotoisuudelle arvokkaat kohteet kuten pienvesien lähiympäristöt.

Tutustu Kainuun,
Keski- ja Pohjois-
Pohjanmaan
luonnonvara-
suunnitelmaan
[tästä »](#)

Kohteet on rajattu metsätalouskäytön ulkopuolelle, mutta niillä voidaan tarvittaessa tehdä monimuotoisuutta edistäviä luonnonhoidollisia toimenpiteitä. Verkostoon kuuluu myös riistan, maiseman ja virkistyskäytön kannalta tärkeitä kohteita, jotka ovat rajoitetun metsänkäsittelyn piirissä. Luontokohteet on kuvattu Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöoppaassa.

Alue-ekologisessa suunnittelussa varmistetaan metsälain ja luonnonsuojelulain mukaisten erityisen tär-

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

keiden elinympäristöjen ja muiden luontokohteiden säilyminen. Alue-ekologisen verkoston avulla tehdään kokonaiskestävyyden huomioon ottavaa yhteensovittamista myös riistan elinympäristöjen hoitamisen, maisema-arvojen vaalimisen, kulttuuriperintökohteiden säilyttämisen ja virkistyskäytön tarpeiden välillä.

Alue-ekologista suunnittelua on tehty jo lähes 30 vuoden ajan. Päivitämme alue-ekologista verkostoa aktiivisesti muun toiminnan yhteydessä sekä määräaikaisten erillisprojektien avulla. Ylläpidämme ajantasaista paikkatietoa kohteista Metsähallitus Metsätalous Oy:n suunnittelujärjestelmässä. Alue-ekologisen verkoston tiedot on julkaistu myös kaikille avoimessa Metsähallituksen [Retkikartta.fi-karttapalvelussa](https://retkikartta.fi).

Kesän 2023 aikana teimme tarkennettua, paikkatietoihin perustuvaa alue-ekologisen verkoston päivitystä eri puolilla maata. Vuosina 2021–2023 tehdyissä erillispäivityksissä uusia luontokohteita on

paikannettu Etelä-Suomessa 2 400 hehtaaria, Pohjanmaa-Kainuussa 5 400 hehtaaria ja Lapissa 12 200 hehtaaria. Alue-ekologinen verkosto täydentyi etenkin metsäelinympäristöjen kuten aarniometsien, runsaslahopuustoisten kangasmetsien, suoelinympäristöjen sekä pienvesien lähiympäristöjen osalta.

Tutkijat arvioivat alue-ekologista suunnittelua

Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen tutkijat ovat vuoden 2023 aikana arvioineet Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun tuloksia ja vaikutuksia sekä menetelmien toimivuutta ja kehittämistarpeita. Arvio on tehty maa- ja metsätalousministeriön tilauksesta ja se valmistui joulukuussa 2023. Hyödynnämme arvioinnin tuloksia toiminnan kehittämisessä. [Linkki raporttiin](#)

**Vuosina 2021-2023
alue-ekologista
verkostoa on
täydennetty
20 000 hehtaarilla.**

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Hoito- ja käyttösuunnittelu yhteensovittaa tavoitteita suojelualueilla

Luonnonvarasuunnittelua tarkennetaan myös tekemällä yksittäisille erityisalueille, kuten kansallispuistoille, retkeilyalueille ja Natura 2000 -alueille, hoito- ja käyttösuunnitelmia. Niiden avulla sovitetään yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja muun käytön tavoitteita 10–15 vuoden ajanjaksolla. Suunnitelmat laaditaan yhteistyössä alueiden asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Vuonna 2023 päivitimme suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. Ohje on tarkoitettu ensisijaisesti tukemaan Luontopalvelujen oman henkilöstön käytännön työtä. Päivityksessä hoidon periaatteet kytkettiin laajempaan toimintaympäristöön ja siinä tapahtuviin muutoksiin ja ohjeessa vahvistettiin muun muassa ilmastonmuutokseen liittyviä ennakointi- ja sopeutumistoimia. Merkittävä osa suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteista johtuu suoraan säädöksistä ja osa on määrittelmiämme parhaita käytäntöjä. Päivityksen yhteydessä periaat-

teet on tarkistettu vastaamaan uudistettua luonnonsuojelulakia ja muuta ajantasaista lainsäädäntöä sekä Euroopan komission laatimaa ohjeistusta, joka koskee Natura 2000 -verkoston alueiden hoitoa.

Uudistimme Koloveden ja Linnansaaren kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmat osana Yhteinen saimaannorppamme -LIFE-hanketta. Hankkeen päätavoitteena on turvata saimaannorppakannan kasvu.

Merenkurkun saaristo ja Ruotsin Korkearannikko muodostavat kahden valtion rajat ylittävän maailmanperintökohteen. Metsähallitus ja Västernorrlandin läänihallitus laativat ensimmäisen yhteisen hallintosuunnitelman, jonka luonnoksesta kerättiin lausuntoja syksyllä 2023. Tavoitteena on edistää ainutlaatuisen geologisen maiseman hoitoa ja säilymistä.

Uudistamme Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman. Edellinen suun-

nitelma on vuodelta 2008 ja sen jälkeen kansallispuiston kävijämäärät ovat kasvaneet huomattavasti. Päivitettävän suunnitelman tavoitteena on sovittaa yhteen luonnon ja kulttuuriperinnön suojelun, virkistyskäytön ja luontomatkoilun sekä porotalouden ja saamelaiskulttuurin tarpeita seuraavien 10–15 vuoden ajanjaksolla. Osallistimme vuoden aikana sidosryhmiä suunnitelman tekoon verkkokyselyllä ja yleisötilaisuuksin. Saimme verkkokyselyn kautta 1100 palautetta ja yleisötilaisuuksiin osallistui 100 henkeä. Saimme muun muassa paljon uusia reittiehdotuk-

Tutustu
Suojelualueiden
hoidon ja käytön
periaatteisiin [tästä](#) »

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

sia erityisesti retkeilijöiltä, mutta myös paikallisilta asukkailta. Suunnitelma tullaan käsittelemään myös yhdessä Saamelaiskäräjien kanssa muodostetussa työryhmässä. Lähetämme suunnitelmaluonnoksen palautteiden käsittelyn jälkeen lausunnoille vuonna 2024.

Poronhoidon edellytykset turvataan poronhoitoalueella

Poronhoito on Pohjois-Suomessa perinteinen, poronhoitolain suojaama elinkeino. Poronhoitolaki velvoittaa neuvottelemaan paliskunnan edustajien kanssa aina, kun valtion mailla suunnitellaan poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Metsähallituslaissa säädettyjen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden mukaisesti Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovitettava yhteen poronhoitolaissa tarkoitetulla poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään.

Metsätalouden, poronhoidon ja muun maankäytön yhteensovittamiseksi Metsähallitus ja Paliskuntain yhdistys ovat neuvotelleet sopimuksen, joka määrittelee yhteistyötavat ja poronhoidon huomioimiseksi tarvittavat erityistoimet ja rajoitteet valtion mailla. Nykyinen sopimus on vuodelta 2021. Sopimus on voimassa poronhoitoalueen valtion mailla. Saamelaisten kotiseutualueella on lisäksi omat sopimuksensa.

Paliskuntasopimus edellyttää, että Metsähallitus toimittaa ennakkoon tiedot paliskuntien alueelle suunnitelluista hakkuista, maanmuokkauksista, tienrakennuksesta ja laajoista soranottoalueista, matkailureiteistä, maan myynnistä ja muista laajemmista maankäyttöasioista, jotta paliskunnilla on mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin. Asioita käsitellään sekä paliskuntain yhdistyksen kanssa pidetyissä vuosittaisissa palavereissa että paliskunta- ja merkki-piiripalavereissa.

Toimitamme vuonna 2022 käyttöön otetun verkkokarttapohjaisen Poropaikka-sovelluksen kautta säh-

köisesti tietoa kaikille poronhoitoalueen paliskunnille suunnittelemistamme metsätalouden toimenpiteistä. Paliskunnat voivat sovelluksen avulla kommentoida vastaanottamiaan toimenpidesuunnitelmia ja tehdä niihin myös korjausesityksiä. Kaikki sovelluksen kautta tulleet kommentit käsitellään ensisijaisesti toimenpiteen suunnitelleen metsäasiantuntijan toimesta ja niihin vastataan sovelluksen kautta. Paliskunnan pyynnöstä asia voidaan käsitellä myös erillisessä palaverissa, johon voi liittyä myös maastokäynti.

Vuoden 2023 loppuun mennessä sovellus oli käytössä 33 paliskunnalla, mikä vastaa noin kahta kolmasosaa kaikista poronhoitoalueen paliskunnista. Sovelluksen kautta paliskunnille oli lähetetty lausuttavaksi yhteensä noin 7 500 hakkuu- tai metsänhoitotoimenpidettä. Toimenpiteitä on kommentoitu yhteensä noin 1 600 kertaa. Kommentit ovat koskeneet esimerkiksi hakkuutapaa tai –ajankohtaa ja tarvittaessa niitä on täsmennetty yhdessä paliskunnan kanssa. Poropaikkasovelluksen käyttöönotto jatkuu vuoden 2024 aikana.

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Metsätalouden ympäristöoppaassa määritellään tarkemmin toimenpiteitä porotalouden huomioimiseksi metsätalouden eri toimenpiteissä. Esimerkiksi laidunalueiden sekä vasonta- ja toiminta-alueiden metsien hakkuista ja maan käsittelystä tai niitä koskevista rajoituksista neuvotellaan paliskunnittain.

Kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointi turvaavat yhteisöjen äänen hankkeiden suunnittelussa

Kaavoitus antaa kumppaneillemme mahdollisuuden rakentaa alueillemme, olipa kysymys sitten liiketonteista tai tuulivoimasta. Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) on kaavoitusta koskevat säännökset, muun muassa alueiden käytön suunnittelun tavoitteet, kaavojen sisältövaatimukset ja kaavojen laadinnan säännökset. Yleiskaavat ja asemakaavat laaditaan ja hyväksytään kunnissa. Maakuntakaavojen laadinta ja hyväksyminen kuuluu maakuntien liitoille.

Metsähallitus osallistuu maakuntakaavojen laadintaan lausumalla niihin oman näkemyksensä alueiden

käytöstä ja sen vaikutuksista. Hallinnoimiaan alueita Metsähallitus kaavoittaa yhdessä kuntien kanssa. Tonttien kaavoitustyötä ohjaavat Metsähallituksen omat kaavoitusperiaatteet, joilla varmistamme valtion maiden kestävän ja vastuullisen kaavoittamisen huomioiden luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot. Kunnilla on lopullinen päätösvalta kaavoituksen toteuttamisesta.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kaavat valmistellaan vuorovaikutuksessa niiden kanssa, joiden oloihin tai etuihin ne vaikuttavat. Suunnitellut osallistumistilaisuudet sekä perustiedot kaavahankkeesta esitetään kunnan laatimassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Osallistua voi monella tavalla, esimerkiksi ottamalla yhteyttä kaavoittajaan, osallistumalla tiedotus- ja keskustelutilaisuuksiin tai esittämällä mielipide kaavasta sen ollessa nähtävillä. Metsähallituksen omissa kaavahankkeissa haemme korostetusti osallistavan suunnittelun keinoin prosessiin mukaan eri intressitahojen näkemyksiä, erityisesti saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella.

**Käynnissä olevat (2/2024)
Metsähallituksen omat
kaavoitushankkeet sekä kuntien
kaavoitushankkeet, jotka ovat
osin valtion mailla tai rajautuvat
valtion maihin. Mukana ovat myös
maakuntakaavat.**

[linkki sivulle »](#)

Kaavaa koskevia ratkaisuja tehtäessä arvioidaan ennakkoon kaavan ja sitä koskevien vaihtoehtojen toteuttamisen merkittävät vaikutukset. Vaikutusten arviointi on olennainen osa maankäytön suunnittelua. Kysymys ei ole erillisestä prosessista tai menetelmästä, vaan arviointi on tärkeä liittää koko kaavaprosessiin.

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) on lakisääteinen ympäristövaikutusten tunnistus- ja arviointiprosessi. Siinä selvitetään ja arvioidaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen kohdistuvia vaikutuksia. Tavoitteena on myös lisätä kansalaisten tiedonsaantia sekä mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa hankkeiden suunnitteluun.

Ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeellisuudesta säädetään YVA-laissa. Suuremmissa hankkeissa, kuten tuulivoimatuotantoa suunniteltaessa, arviointi on välttämätön. Pienemmissä hankkeissa, kuten hankkeiden muutoksissa, ELY-keskus arvioi YVA:n tarpeen erikseen. YVA-menettelyllä pyritään vähentämään haitallisten ympäristövaikutusten syntymistä sekä sovittamaan yhteen eri näkökulmia ja tavoitteita. YVA-ohjelmasta ja selostuksesta järjestetään yleisötilaisuudet, joissa hanketta ja selvityksiä esitellään kuulijoille. Kansalaisilla, viranomaisilla ja muilla tahoilla on mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoaikaneistoon.

Tuulivoimahankkeissa, joissa tehdään ns. tuulivoimayleiskaava, on sovellettu yhteismenettelyä. Siinä YVA-hanketta ja kaavoitusta viedään eteenpäin yhdessä niin, että eri menettelyjen kuulemisia on yhdistetty. Tämä vähentää hankkeelle koituvia kustannuksia ja nopeuttaa hankkeen eteenpäin vieniä ja tuo selkeyttä myös sidosryhmille, jotka voivat antaa kummastakin menettelystä kommenttinsa samalla kerralla.

Kuva: Mikko Törmänen

Metsähallituksella oli vuonna 2023 käynnissä ympäristövaikutusten arviointimenettely seuraavissa hankkeissa:

Tuulivoimahankkeet:

- Vääräjoki, Sievi
- Lyypäkki, Simo
- Koirakangas ja Hirvivaara-Murtiovaara, Puolanka
- Kivijärvi, Syväjärvenneva
- Tukkimäki, Karstula (yhteishanke Pohjan Voiman kanssa)
- Lehmikorpi, Keuruu (yhteishanke Pohjan Voiman kanssa)
- Moskuankangas, Pyhäjärvi (yhteishanke Pohjan Voiman kanssa)
- Konnunsuo, Pyhäntä (yhteishanke Neova Groupin (ent. Vapo) kanssa)
- Sivakkalehto, Kajaani (yhteishanke ABO Windin kanssa)

Muut:

- Kustavin Isokarin kalankasvatuslaitoshanke

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Toiminnallamme on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia

Toimintamme tuottaa sekä suoria että epäsuoria talousvaikutuksia. Vuonna 2023 Metsähallitus-konsernin tulos oli 142,3 miljoonaa euroa ja Metsähallituksen toiminnalla oli suoria vaikutuksia yhteiskuntaan verojen, palkkojen, materiaali- ja palveluostojen ja tuloutuksen kautta noin 530 miljoonaa euroa. Epäsuoria talousvaikutuksia syntyi hankintojen ja ulkopuolelta ostetun työn arvoketjujen sekä mahdollistettujen työpaikkojen ja liikevaihdon kautta noin 3,77 miljardin arvosta. Luvusta puuttuu Kiinteistökehityksen vaikutukset.

Metsähallituksen verojalanjälki

Verojalanjäljellä tarkoitetaan toiminnastamme yhteiskunnalle kertyneitä veroja ja veronluonteisia maksuja. Veroihin liittyvät ilmoitukset ja raportointi tehdään keskitetysti konsernin talousyksikössä. Verasioissa käytämme tarvittaessa ulkopuolista asiantuntija-apua muun muassa erillisselvityksissä ja tulkintaan liittyvissä asioissa.

Verojen maksamisen periaatteena on, että verot maksetaan siihen maahan, jossa verovelvollisuus on

Kuva: Mikko Törmänen

syntynyt. Kaikki Metsähallitus-konserniin kuuluvat yhtiöt sekä Metsähallitus-liikelaitos ovat suomalaisia, ja maksamme kaikki verot Suomeen. Metsähallituksella ei ole tytäryhtiöitä tai sivuliikkeitä muissa maissa.

Talous 2023 (2022)

Tuloutus valtiolle
120 milj. €
 (110)

Henkilöstön palkat
 ja palkkiot
60,5 milj. €
 (60,5)

Kertyneet verot
68,9 milj. €
 (65*) *maksetut verot

Materiaali- ja
 palveluostot
283,1 milj. €
 (278,4)

Epäsuorat
 vaikutukset
 aluetalouteen
3,77*
 mrd. € (3)

*Luvut eivät sisällä
 Kiinteistökehityksen
 aluetaloudellisia vaikutuksia.

8 IHMISARVOISTA
 TYÖTÄ JA
 TALOUSKASVUA

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Metsähallituksen verojalanjälki oli 68,9 miljoonaa euroa vuonna 2023. Verojalanjäljestä suurin osa oli arvonlisäveroa, joka muodostui pääasiassa Metsähallitus-liikelaitoksen toiminnasta. Myös tuloverot ja palkkaverot muodostivat merkittävän osuuden verojalanjäljestämme. Maanlaajuisena organisaationa vaikutamme palkkojen kautta myös aluetalouksiin.

Tulovero muodostuu tytäryhtiöiden ja liikelaitoksen tuloveroista. Maksamme omistuksessamme olevista kiinteistöistä kiinteistöveroa. Kiinteistöveroa ei makseta metsästä.

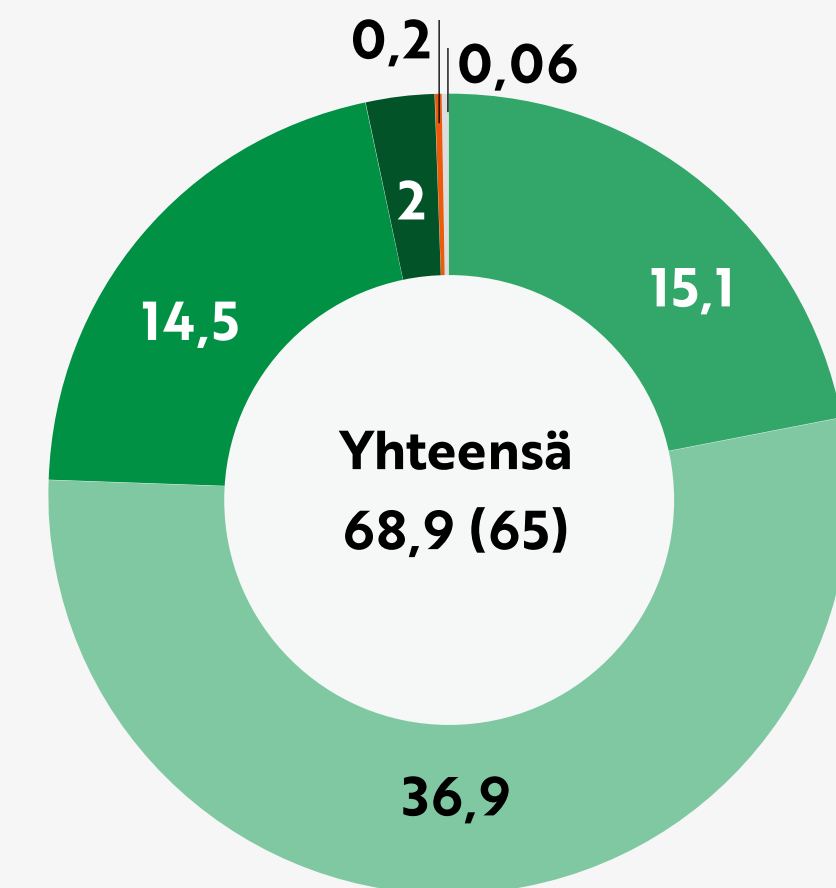
Toimittamallamme puuraaka-aineella merkitystä alue- ja kansantaloudessa

Metsähallituksen toimittama puu vaikuttaa erilaisten kerrannaishyötyjen ja vientitulojen kautta sekä alueettä kansantalouteen. Vuoden 2022 tilastoihin perustuen Metsähallituksen toimittama puu mahdollisti 3,3 miljardin euron liikevaihdon metsäteollisuudessa, ja sen osuus Suomen metsäteollisuuden viennin arvosta oli noin 1,3 miljardia euroa.

Liiketoiminnan alueista merkittävät aluetaloudelliset vaikutukset

Metsähallituksen alueiden vuokrauksesta liiketoimintaan muodostuu vuosittain merkittävät aluetaloudelliset vaikutukset. Valtion mailla tapahtuvaa liiketoimintaa ovat esimerkiksi matkailu- ja majointustoiminta, kaivosteollisuus, tuulivoiman tuotanto, kalankasvatus ja kiviainesten otto. Alueita on osoitettu myös opetuksen, tutkimuksen ja maanpuolustuksen käyttöön. Näiden aluetaloudellisten vaikutusten arviointia kehitetään.

Metsähallitus kehittää hallinnoimiaan alueita muun muassa kaavoittamalla ja hakemalla valmiita lupia esimerkiksi tuulivoimaloiden rakentamiseen, kiviainesten ottamiseen tai kalankasvatukseen. Valtion alueiden käytöstä tehdään käyttöoikeus- tai vuokrasopimus, vähäisempään käyttöön kuten poluille voidaan antaa suostumus.

Metsähallituksen verojalanjälki 2023 (2022), milj. €

- Tulovero 15,1 (14,1)
- Arvonlisävero 36,9 (35,2)
- Ennakonpidätys 14,5 (13,5)
- Kiinteistövero 2,0 (1,9)
- Varainsiirtovero 0,2 (0,1)
- Ajoneuvovero 0,06 (0,07)
- Sähkövero 0 (0) Luvut ei saatavilla
- Lentovero 0 (0) Luvut ei saatavilla

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Virkistyskäytön ja eränkäynnin aluetalousvaikutukset kasvoivat edellisestä vuodesta

Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulovai-
kutukset vuonna 2023 olivat 413,0 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus 3 342 henkilötyövuotta. Näistä kansallispuistokäyntien osuus oli 285 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus 2 243 henkilötyövuotta. Vaikutukset nousivat edellisestä vuodesta noin kymmenen miljoonaa euroa eli neljä prosenttia.

Kalastuksen ja metsästyksen vaikutus aluetalouksiin kasvoi hieman edellisestä vuodesta. Eränkävijät toivat aluetalouksiin lisätuloa 51,8 miljoonaa euroa ja vaikutus työllisyyteen oli 274 henkilötyövuotta.

Liiketoiminnan panostus yhteiskunnallisiin velvoitteisiin kasvoi hieman

Toimimme liiketoiminnassa aktiivisesti ja vastuullisesti ympäristön, ihmisten ja yhteiskunnan hyväksi. Huolehdimme metsähallituslaissa säädettyjen luonnon monimuotoisuutta, virkistyskäyttöä, saamelaiskulttuuria ja porotaloutta koskevien yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteutumisesta.

Vuonna 2023 panostimme liiketoiminnassa yleisiin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin 110,3 miljoonaa euroa, josta Metsähallitus Metsätalous Oy:n osuus oli 107,8 miljoonaa euroa ja Metsähallitus Kiinteistökehityksen 2,5 miljoonaa euroa. Panostus kasvoi viime vuodesta 30 miljoonaa euroa. Lisäpanostuksia tehtiin erityisesti saamelaiskulttuurin ja porotalouden huomioimiseksi muun muassa rajaamalla alueita toiminnan ulkopuolelle. Yhteiskunnallisten velvoitteiden kokonaispinta-ala kasvoi noin 14 000 hehtaaria erityisesti porolaidunalueilla ja luonnon monimuotoisuuden kohteilla.

Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulovai-
kutukset, milj. €

413,0
(391,8)

Eräasiakkaiden rahankäytön aluetaloudelliset kokonaistulovai-
kutukset, milj. €

51,8
(49,5)

Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden tuottama työllisyysvaikutus, htv

3 342
(3 158)

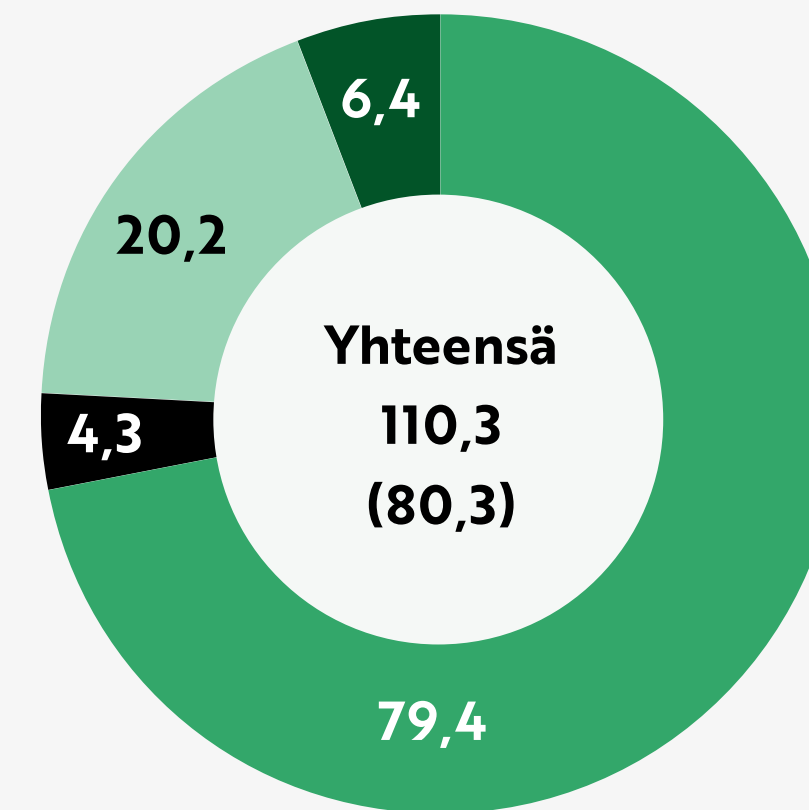
Metsästys- ja kalastusasiakkaiden tuottama työllisyysvaikutus, htv

274
(267)

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

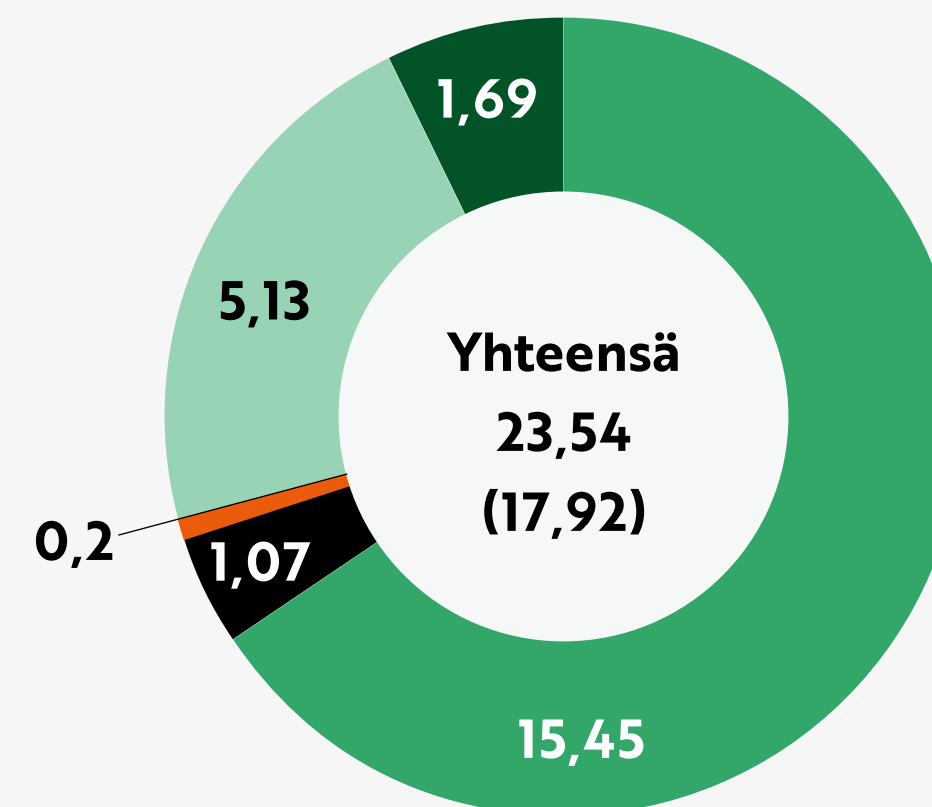
Vuonna 2023 panostimme liiketoiminnassamme lisäksi omistajapolitiikan mukaisten uusien yhteensovittamistoimien toteuttamiseen 23,54 miljoonaa euroa. Toimiin kuuluvat muun muassa jatkuvapeitteinen metsänkäsittely ja luonnonhoitotoimet. Panostus kasvoi viime vuoteen verrattuna.

Raportoimme vuosittain yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden täyttämistä erillisessä seurantaraportissa sekä vuosi- ja vastuullisuusraportissa.

Liiketoiminnan panostus yleisiin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin 2023 (2022), milj. €

- Luonnon monimuotoisuus 79,4 (56,9)
- Porotalous 4,3 (3,5)
- Virkistyskäyttö 20,2 (14,8)
- Saamelaiskulttuuri 6,4 (5,1)

Panostus omistajapolitiikan mukaisiin uusiin yhteensovittamistoimiin 2023* (2022), milj. €

- Peitteellisen metsänkäsittelyn lisääminen tavoitteiden yhteensovittamisessa** 15,45 (14,5)
- Aktiivisen luonnonhoidon ohjelma 1,07 (1,29)
- Tutkimus ja kehittäminen 0,2 (0,47)
- Ilmasto-ohjelma 5,13 (0,05)
- Virkistyskäyttö ja luontomatkailu 1,69 (1,61)

* Vuoden 2023 panostukset vähentävät vuoden 2024 tuloutusta.

** Myrskytuhoakkuista ei ole laskettu mukaan lisäpanostukseen.

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Tontit tuovat kuntiin yrittäjiä ja vapaa-ajan asukkaita

Kaavoitimme vuonna 2023 yhteistyössä kuntien kanssa valtion maille useita uusia alueita sekä vapaa-ajankäyttöön että majoitus- ja matkailupalveleluille. Kaavoituksessa huomioidaan alueen luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot. Myymme ja vuokraamme tontteja sekä yksityisasiakkaille että yrityksille.

Vuonna 2023 myimme 42 uutta vapaa-ajantonttia ja 37 aiemmin vuokralla ollutta tonttia. Lisäksi vuokrasimme 32 uutta tonttia. Kuluttajatontit Lapin suosituimmista matkailukeskuksissa loppuivat, mikä alensi myyntimäärää. Kaavoitamme parhaillaan uusia tontteja näille alueille. Valtion mailta on myyty vuosina 2006–2023 yhteensä 3 786 vapaa-ajan tonttia. Lisäksi vuokrattuna on tällä hetkellä 1 627 tonttia, joista 199 on tarkoitettu vakituiseen asumiseen. Luonnonvarakeskuksen tekemän mökkibarometrin mukaan keskimääräinen vapaa-ajan asunnolla vietetty vuorokausimäärä on 103. Olemme arvioineet, että yhtä kohdetta käyttäisi kaksi henkilöä. Näillä

parametreilla varovaisesti arvioiden valtion mailloa vietettyjen lomavuorokausien määrä oli 1 115 078 vuonna 2023.

Vuosi 2023 oli kaavoituksen osalta vilkas. Edellisvuonna aloitetut kaavoitushankkeet etenivät Ylläksellä ja Oulujärvellä. Salon Mathildedalin kehittämiseksi olennainen alueen yleiskaavoitus lähti etenemään vuoden 2023 aikana. Syötteen alueen osayleiskaavan uudistus on käynnissä ja Metsähallitus on osallistunut kaavan suunnitteluun. Syötteen Vanhakankaan alueelle, luontokeskuksen läheisyyteen on lisäksi laadittu uutta kaavaa. Kilpisjärvellä Saanajoen kaava-alueen valmistelua on jatkettu ja tulemme hakemaan vuoden 2024 aikana yritystonttien alueelle kumppania, jonka tarpeisiin kaavoitusta voidaan räätälöidä. Teimme Kittilän kunnalle aloitteet Levin Etelärinteen kaavoittamisesta sekä Kaakkoisrinteen ja Taalovaaran muutoksista.

Isoja, yrittäjille räätälöityjä kaavoja tuli syksyllä voimaan kolme kappaletta: Nanguniemen ranta-ase-

Kuva: Katri Lehtola

makaava sekä Kaunispään asemaakaavan muutos ja laajennus Inarissa ja Kukaslompolon asemakaavan muutos ja laajennus Muoniossa. Kaavoista on tehty vuokrasopimukset yrittäjien kanssa ja niiden rakentaminen käynnistyy tänä vuonna.

Case:

Arkkitehtipiskelijat ideoivat Levin etelärinteen maankäyttöä kestävä matkailun näkökulmasta (metsa.fi) »

Levillä järjestimme yhdessä Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön kanssa ideakilpailun, jonka tavoitteena oli löytää Levin etelärinteelle maisemallisesti, liikenteellisesti ja toiminnallisesti kestäviä ja oivaltavia ratkaisuja.

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Toteutimme virkistyskäyttöstrategiaa ja kehitimme retkeilyalueita

Kehitämme strategiaamme mukaisesti kestävämpää matkailua yhteistyössä kumppaneidemme kanssa. Vuonna 2023 toimintamme keskiössä olivat kansallinen virkistyskäyttöstrategia, retkeilyalueet ja kestävä matkailun kehittäminen. Kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian 2030 tavoitteina ovat muun muassa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, luonnon kestävyden vaaliminen virkistyskäytössä sekä luonnon virkistyskäytön monimuotoisuus. Kehitämme kohteidemme matkailukäyttöä ja matkailupalveluita kestävästi ja vastuullisesti yhteistyössä alueen ja sen toimijoiden kanssa.

Käynnistimme virkistyskäyttöstrategian toteuttamisen ulkoilutietopalvelun kehittämisellä sekä laatimalla valtion retkeilyalueverkoston ja monikäyttömetsien virkistyskäyttökohteiden kehittämissuunnitelman. Suunnitelman laadintaa osallistuivat kaikki Metsähallituksen vastualueet. Kehitimme työn yhteydessä uudenlaisen paikkatie-

totyökalun maankäyttöä koskevan päätöksenteon tueksi.

Kansallisen virkistyskäytön strategian toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö antoi vuoden 2023 tulosohjauksessa Metsähallitukselle tehtäväksi Rovaniemellä sijaitsevan Napapiirin retkeilyalueen muuttamisen ulkoilulain mukaiseksi valtion retkeilyalueeksi. Valmistelimme toimeksiannon mukaisesti retkeilyalueen perustamisesityksen, joka hyväksyttiin Metsähallituksen hallituksessa loppuvuodesta. Retkeilyalue perustetaan valtioneuvoston asetuksella.

Napapiirin retkeilyalueen tarkoituksena on tarjota alueen käyttäjille monipuolisia retkeilyn, luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun mahdollisuuksia, jotka perustuvat Metsähallituksen ja yritysten tarjoamiin palveluihin. Alueen retkeily- ja virkistyskäyttö sovitetaan yhteen samaan aluekokonaisuuteen kuuluvien, luonnonsuojelulain nojalla perustettavien luonnonsuojelualueiden kanssa. Retkeilyalueen metsienkäsittelyn ensisijaisena tavoitteena on edistää

virkistyskäytön edellytyksiä, lisätä luonnon monimuotoisuutta sekä huolehtia maisemista. Alueen nykyiset porotalous-, metsästys-, kalastus- ja opetuskäyttö jatkuvat ennallaan.

Retkeilyalueiden periaatteisiin kuuluu, että yritysten tarjoamien virkistyskäyttöä ja luontomatkailua tukevien palvelujen tulee tukea alueen perustamistarkoitusta. Kehitämme retkeilyalueita kohteina, joissa pääosassa on erilainen luonnossa tapahtuva toiminta, jota yritysten tarjoamat monipuoliset palvelut tukevat.

Lieksassa sijaitsevan Ruunaan retkeilyalueen ranta-asemakaava sai lainvoiman kesällä 2023. Alueelle on kaavoitettu palvelu- ja majoitustoimintaan soveltuvia kortteleita matkailutoimijoita varten. Tavoitteena on, että alueen virkistyskäyttömäärät ja kävijöiden viipymä alueella kasvavat. Retkeilyalueen luontomatkailurakentamisella tavoitellaan käyntimäärien kasvua, positiivista vaikutusta työllisyyteen ja aluetalouteen, majoituskapasiteetin lisäämistä,

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

tasokasta infrastruktuuria ja kansainväliset odotukset täyttävää palvelurakennetta. Eduskunta osoitti Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville määrärahan Ruunaan retkeilyalueen maastorakenteiden ja opastuksen parantamiseen sekä kalastuksen vaatimiin rakenteisiin. Parannamme esteettömiä palveluja kunnostamalla muun muassa Neitikosken esteettömän reitin, laiturit ja tulentekopaikat. Ruunaan retkeilyalueen kohteet ovat tärkeitä koko Pohjois-Karjalan matkailu- ja virkistyskäytölle.

Vuonna 2023 vahvistimme entisestään matkailun kestävyttä kansallispuistoissa liittymällä Sustainable Travel Finland -ohjelmaan. Sustainable Travel Finland (STF) -ohjelma tarjoaa yrityksille ja matkailualueille kestävän matkailun kehittämisen työkalupakin, jonka avulla kestävien toimenpiteiden ja valintojen systemaattinen omaksuminen alueen tai yrityksen arkeen helpottuu. Ohjelman läpikäyneille, kriteerit täyttävälle yrityksille ja kohteille myönnetään Sustainable Travel Finland -merkki, jolla viestitään kansainvälisille matkailijoille kestävästä matkailutoiminnasta.

STF-merkki on vuoden 2023 aikana myönnetty seitsemälle Metsähallituksen kohteelle: Vallisaari, Suomen luontokeskus Haltia sekä Nuuksion, Leivonmäen Pyhä-Luoston, Seitsemisen ja Urho Kekkosen kansallispuistot. Suunnitelmissamme on liittää STF-ohjelmaan yhteensä 20 kansallispuistoa tai muuta merkittävää luontokohdetta.

Sustainable Travel Finland -ohjelma antaa Metsähallitukselle uudenlaisia mahdollisuuksia vahvistaa kansallispuistojen käytön vastuullisuutta ja kehittää toimintaamme matkailukäytön kestävyden parantamiseksi. Lisäksi haluamme toimia suunnannäyttäjänä yhteistyöyrityksillemme ja kannustaa heitä kehittämään omia valmiuksiaan toimia kestävämmiin myös luonnonsuojelualueilla. Kestävä ja ympärivuotinen luontomatkailu vahvistaa aluetaloutta ja matkailun elinkeinotoimintaa valtakunnallisesti.

Kunnostimme retkeilyrakenteita ja kulttuuriperintökohteita

Retkeilykohteiden ja -rakenteiden ylläpito-, korjaus-

ja uudisrakentamistoimissa on ollut haasteita. Rakentamisen kustannustaso nousi ja tarjousten hinnat ylittivät usein määrärahavaraukset, minkä johdosta kaikkia suunniteltuja toimia ei ollut mahdollista toteuttaa. Olemme retkeilyn palvelurakennusten ja -rakennelmien korjausvelan osalta muutosvaiheessa, jossa mittavat kertaluonteiset panostukset kärkikohteilla on tehty. Resurssien niukentuessa tulee varautua estämään korjausvelan lähteminen uudelleen kasvuun. Kilpailutamme jatkossa alueiden polttopuu-, jäte- ja ylläpitohuollot osa-alueittain siten, että tarjouksen voi jättää valitsemiinsa osa-alueisiin. Näin mahdollistamme myös pienten, paikallisten toimijoiden osallistumisen.

Luontopalvelujen hallussa oleva rakennuskanta on suuri, noin 2400 kpl. Osa rakennuksista on huonokuntoisia, joillakin ei ole enää käyttöä tai niiden ylläpitokustannukset ovat kasvaneet hyvin korkeiksi. Olemme tehneet rakennuskannan ensimmäisen luokittelukierroksen. Suurin osa rakennuksista säilytetään, mutta osasta tullaan luopumaan purka-

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

malla itse tai myymällä ne siirrettäviksi tai purettaviksi. Aloitimme rakennusten myynnin vuonna 2023. Myyntitulot jäävät pieniksi eikä niillä tulla kattamaan rakennuskannan kehittämiseen tarvittavia investointitarpeita. Myymällä pyrimme poistamaan lähes 500 rakennusta ja purkamalla noin 300. Luopumalla rakennuksista vähennämme niiden elinkaaren aikana syntyviä suoria ylläpitokustannuksia, energiankulutusta, henkilötöitä ja säilyttämisestä aiheutuvia välttämättömiä korjauskustannuksia.

Otimme perinteisten taukopaikkojen rinnalle käyttööseen uuden malliston, jonka suunnittelija valittiin kilpailutuksen perusteella. Mallistoon kuuluu suomalaisesta puusta tehtyjä retkeilyrakenteita, jotka ovat käyttäjäystävällisiä, esteettömiä sekä mahdollisimman helppoja rakentaa ja huoltaa. Mallistossa on sekä metsäisiin että saariston kohteisiin sopivia laavuja, katoksia, liitereitä, kuivakäymälöitä sekä puu- ja penkkiryhmiä. Ensimmäiset uuden malliston mukaiset rakenteet valmistuvat Merenkurkun maailmanperintöalueelle. Sallan kansallispuistossa puolestaan

hyödynnettiin autiotuvan rakentamisessa kierrätyspuuta, joka on käsitelty säänkestäväksi hiiltämällä.

Sanginjoen luonnonsuojelualueella Oulussa tehdään laajoja kehitys- ja rakentamistöitä. Alue siirtyi Metsähallituksen hallintaan vuonna 2021, ja eduskunta myönsi alueen kehittämiseen lisämäärärahan vuodelle 2023. Aloitimme vanhojen taukopaikkojen purkamisen ja neljän uuden kohteen rakentamisen. Alueelle tehdään myös uusia reittejä, pysäköintialueita sekä maastoviitoitus.

Metsähallituksella on lakisääteinen velvollisuus vaalia hallussaan olevaa kulttuuriomaisuutta: perinnetähtäisiä ja niiden rakennusperintöä sekä arkeologisia muistomerkkejä rauniolinnoista tervahautoihin. Vuonna 2023 teimme kulttuurihistoriallisesti arvokaiden kohteiden säilymistä ja käytön varmistavia korjaus- ja kunnostustöitä pääosin erillisrahoituksella. Helsingin Vallisaarella ja Loviisan Svartholmassa kunnostettiin linnoitusrakenteita. Suomen ensimmäisen piispanistuimen paikalla Turun Koroi-

ssissa jatkettiin muinaisjäänneksen eroosiota ehkäiseviä töitä sekä parannettiin kohteen opastusta ja esteettömyyttä. Historiastamme kertovat perinnetilat kansallispuistoissa ja muilla suojelualueilla ovat myös suosittuja yleisökohteita. Korjasimme useiden vanhojen rakennusten kattoja perinnetiloilla. Ylitorniolla toteutettiin suojellun Aavasaksan keisarinmajan puuosien korjaus ja ulkomaalaus. Perinteisten rakennustaitojen ja -tekniikan ylläpitämiseksi järjestimme työpajoja hoidossamme olevilla kohteilla Puolangan Tiaisen kruununmetsätorpalla, Saarivaaran poroerotuspaikalla Savukoskella ja Kultamuseon kanssa talkooleirin Inarissa Pahaojan ja Moberginon kultakämpillä.

Erävalvonnan tarve kasvaa jatkuvasti

Erätarkastajat ja -valvojat tarkastivat vuonna 2023 valtion alueilla 8 139 kulkijaa. Asiakkaista suurin osa oli kalastajia tai metsästäjiä ja loput muita luonnossa liikkujia. Asiakaskontaktien määrä väheni edellisvuodesta, sillä erävalvontaa jouduttiin supistamaan Met-

VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

sähallituksen säästöjen seurauksena. Rikoksia ja rikkomuksia paljastui kuitenkin hieman edellisvuotta enemmän.

Vuoden 2023 aikana suoritetuista erävalvontatarkastuksista seurasi 520 toimenpidettä. Esitutkintaan siirtyi 57 tapausta, sakkoja kirjoitettiin 160 ja huomautuksen sai 303 luonnossa liikkunutta kansalaista. Kalastajille kirjoitettiin sakkoja, koska kalastuslupa tai pakollinen kalastonhoitomaksu puuttuivat. Metsästäjien lupa-asiat olivat kalastajia paremmin kunnossa, mutta asetta saatettiin kuljettaa väärin tai hirvenmetsästyksen huomioväryksessä oli puutteita. Erätarkastajat valvoivat myös retkeilyä luonnonsuojelualueilla. Yleisimmät epäkohdat liittyivät jälleen tulentekoon. Nuotioita tehtiin maastopalovaroituksen aikana tai väärille paikoille.

Kuva: Katri Lehtola

Case:

Valmistelimme Napapiirin retkeilyalueen muuttamista ulkoilulain mukaiseksi valtion retkeilyalueeksi (metsa.fi) »

Valmistelimme maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta esityksen Rovaniemellä sijaitsevan Napapiirin retkeilyalueen muuttamisesta ulkoilulain mukaiseksi valtion retkeilyalueeksi. Napapiirin retkeilyalue tulee täydentämään valtion retkeilyalueverkostoa. Retkeilyalueiden tavoitteena on tarjota alueen käyttäjille monipuolisia retkeilyn, luonnon virkistyskäytön ja luontomatkaillen mahdollisuuksia.

YSTÄVYYDEN SILTA

SAAMELAISKULTTUURI

Saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan

Saamelaisten kotiseutualue käsittää Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnat sekä Lapin paliskunnan alueen Sodankylästä. Alueesta noin 91 prosenttia on Metsähallituksen hallinnassa. Tästä pinta-alasta 72 prosenttia on suojelu-, erämaa- sekä virkistyskäyttöalueita, 11 prosenttia luontaistalousalueita sekä 17 prosenttia monikäyttömetsiä, joista noin puolet on metsätaloustoiminnan piirissä.

Saamelaisten kotiseutualueella kaikilla maankäyttömuodoilla voi olla vaikutuksia saamelaiskulttuurin harjoittamiseen. Otamme saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset huomioon kaikessa toiminnassamme saamelaisten kotiseutualueella. Sopimus- ja neuvottelumenettelyin sekä tukemalla saamenkielistä viestintää ja kulttuurihankkeita turvaamme saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

SAAMELAISKULTTUURI

Lait ja sopimukset luovat raamit

Metsähallituksen yleisistä yhteiskunnallisista velvoitteista säädetään Metsähallituslaissa. Sen mukaisesti Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovitettava yhteen saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan. Toimintaamme saamelaisten kotiseutualueella säätelee myös erämaalaki, jonka yhtenä päätavoitteena on saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaaminen. Muita toimintaamme määrittäviä lakeja ovat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet, laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista sekä saamen kielilaki.

Käymme saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset ennakkoneuvottelut Saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana. Metsätalouden ja poronhoidon yhteensovittamisen pohjana on Saamelaiskäräjien, Kolttien

kyläkokouksen, saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien ja Metsähallituksen vuonna 2014 solmima sopimus saamelaisten kotiseutualueella noudatettavista toimintatavoista ja tarkemmasta paikallisesta sopimisesta.

Saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamisesta raportoidaan vuosittain myös Metsähallituksen Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet (YYV) -raportissa.

Vuonna 2023 Metsähallituksen panos yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kautta saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamiseksi oli 6,4 miljoonaa euroa ja porotalouden huomioon ottamiseksi monikäyttömetsissä 4,3 miljoonaa euroa.

Luonnonvarasuunnitelma ohjaa toimintaa saamelaisten kotiseutualueella

Metsähallituksen toimintaa saamelaisten kotiseutualueella vuosina 2022–2027 ohjaa saamelaiskulttuurin kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma.

Laadimme suunnitelman tiiviissä yhteistyössä asiakkaita, kumppaneita ja sidosryhmistä kootun yhteistyöryhmän, Saamelaiskäräjien sekä Kolttien kyläkokouksen kanssa. Suunnitteluun ovat osallistuneet myös poronhoidon, metsätalouden, matkailun, kuntien, eränkävynnin, luonnonsuojelun ja kulttuuriperinnön erilliset työryhmät. Suunnittelutyössä on käytetty Akwé:Kon-toimintamallia, ja Akwé:Kon-työryhmä on arvioinut suunnitelman vaikutukset. Suunnitelmasta on käyty myös saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu.

Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelman tarkoituksena on sovittaa yhteen alueen keskeisiä maankäyttömuotoja siten, että saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan. Metsähallituksella on alueella toimipisteet Ivalossa ja luontokeskuksen yhteydessä Enontekiön Hetassa. Lisäksi alueella sijaitsee useita huoltotukikohtia ja pienempiä työpisteitä. Luontomatkailun ja -retkeilyn kannalta keskeisillä alueilla on neljä Metsähallituksen asiakaspalvelupistettä: Ylä-Lapin luontokeskus

SAAMELAISKULTTUURI

Siida Inarissa, Kilpisjärven luontokeskus, em. Tunturi-Lapin luontokeskus Hetassa sekä palvelupiste Ivalon toimipaikan yhteydessä.

Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelman toimenpiteiden edistymistä seurataan aluejohtoryhmässä vuosittain. Vuoden 2023 arvioinnissa suunnitelmaan kirjatusta 94 toimenpiteestä suurin osa oli joko toteutuksessa tai valmiita. Kolmea toimenpidettä ei ollut vielä aloitettu. Nämä liittyvät alueen arkeologisiin ja rakennusperinnön inventointeihin, käytöstä poistettujen aitojen poistamiseen ja turvallisten rakenteiden kehittämiseen sekä julkisen karttatason laatimiseen maankäyttökohteista.

Kehitystyötä porotalouden edistämiseksi kestävä, kannattavana ja kulttuurisesti merkittävänä elinkeinona on jatkettu Metsähallituksen, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkouksen ja saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien yhteistyösopimuksen pohjalta. Olemme käyneet metsäsuunnitelmien laadinnan yhteydessä paliskuntakohtaisesti läpi poronhoidon

järjestelyt ja rakenteet sekä keskeiset laidunalueet ja ne on tallennettu paikkatietojärjestelmäämme. Vuonna 2023 saamelaisten kotiseutualueella paliskuntakohtainen metsäsuunnitelma oli saatu valmiiksi viiden paliskunnan kanssa, kolmen paliskunnan kanssa neuvottelut olivat kesken. Emme toteuta saamelaisten kotiseutualueella hakkuita, ellei niistä ole päästy yhteisymmärrykseen paliskuntien kanssa.

Saamelaisten kotiseutualueen metsänkäsittelyperiaatteet on sovittu Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkouksen ja Metsähallituksen välisissä neuvotteluissa. Metsätalouden hakkuusuunnite saamelaisten kotiseutualueella viisivuotiskaudella on 104 000 kuutiometriä/vuosi, josta valmiiksi neuvoteltuna on 83 000 kuutiometriä/vuosi. Hakkuita tehdään vain metsätalouden metsämailla. Vuonna 2023 metsämaasta 117 000 hehtaaria oli ensisijaisesti saamelaisen kulttuurin huomioimisen takia metsätaloustoiminnan ulkopuolella tai rajoitetun käytön piirissä.

Luonnonvarasuunnitelman linjausten mukaan emme käynnistä tuulivoimahankkeita saamelaisten kotiseutualueella suunnittelukaudella. Suunnitelman linjausten mukaisesti myös käyttöoikeus-, vuokra- ja reittisopimuksista sekä maan myymiseen, vuokraamiseen tai vaihtamiseen liittyvissä tapauksissa pyydetään ennakkoon lausunto paliskunnalta ja niistä neuvotellaan paliskuntien kanssa. Kauppakirjoihin kirjataan kaupan kohteen sijaiseminen poronhoitolain (848/1990) tarkoittamalla erityisellä poronhoitoalueella ja sen mukanaan tuomat rajoitteet.

Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoidon ja käytön suunnitelma uusitaan

Käynnistimme vuonna 2023 Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelutyön. Suunnittelualueesta noin 20 prosenttia sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Suunnittelua varten muodostimme yhdessä Saamelaiskäräjien kanssa työryhmän, joka tarkastelee kansallispuiston tulevien vuosien suunnitelmia saamelaisten näkökulmasta.

SAAMELAISKULTTUURI

Työryhmä toimii Akwé:Kon-toimintamallin mukaisesti varmistaen saamelaisten tosiasiallisen osallistumisen suunnitelman tekoon. Tavoitteena on sovittaa yhteen luonnon ja kulttuuriperinnön suojelun, virkistyskäytön ja luontomatkailun sekä porotalouden ja saamelaiskulttuurin tarpeita seuraavien 10–15 vuoden ajanjaksolla. Suunnitelma linjaa esimerkiksi, minne jatkossa rakennetaan retkeilyreittejä ja missä puolestaan rajoitetaan liikkumista.

Suunnitelmaluonnos valmistuu vuonna 2024. Käsittelemme suunnitelmasta annetut palautteet ja lausunnot, ja valmis suunnitelma lähetetään ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

Edistämme saamelaisten yhdenvertaisuutta ja lisäämme tietoa saamen kielistä ja kulttuurista

Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää toimenpiteet saamelaisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä Metsähallituksen työnantajatoiminnassa että kielel-

listen oikeuksien osalta. Suunnitelman lisäksi saamelaisten asemaa ja oikeuksia koskevia toimenpiteitä on sisällytetty laajasti Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmaan. Tavoitteemme on edistää saamelaisten ja saamen kielen osaajien työllistymismahdollisuuksia Metsähallituksessa, lisätä edelleen henkilöstön saamen kielten ja kulttuurin tuntemusta sekä ylläpitää ja kehittää viestintää saamen kielillä.

Olemme perinteisesti osallistuneet saamen kielten viikkoon, jonka tavoitteena on saada saamen kielelle näkyvyyttä ja kuuluvuutta kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Vuonna 2023 toimimme saamen kielten viikkoa esille ulkoisissa viestintäkanavissamme ja järjestimme henkilöstölle saamen kieliin ja niiden aseman edistämiseen liittyviä tietoiskuja. Julkaisimme lapsille suunnatun, Retkietikettiä esittelevän Ninka Reitun satukirjan kaikilla kolmella saamen kielellä. Kirjoja on jaettu Ylä-Lapin luontokeskus Siidasta päiväkotien, koulujen ja kirjastojen käyttöön. Luonnonvarasuunnitelmassa edellytetään myös,

Kuva: Siiri Tolonen

SAAMELAISKULTTUURI

että tuotamme muun muassa alueella yritystoimintaa harjoittaville laajemman Retkietiketin, jossa käsitellään saamelaisten kulttuurihistoriaa, poronhoitoa, luonnossa liikkumista ja luonnon vaalimista sekä saamelaisten perinteisiä elinkeinoja. Aineisto tehdään yhdessä Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkouksen kanssa ja se julkaistaan vuonna 2024 suomeksi, englanniksi, ruotsiksi ja kolmella saamen kielellä.

Teemme saamelaisten kulttuuriperintökohteiden hoidossa yhteistyötä Saamelaismuseo Siidan kanssa. Vuonna 2023 Saamelaismuseo ja Ylä-Lapin luontokeskus Siidassa vieraili 138 000 asiakasta.

Ylä-Lapin kalastusasiat huolettavat

Kalastus on yksi saamelaisten perinteisistä elinkeinoista ja tärkeä osa kulttuuria ja siksi kalakantoihin ja kalastukseen liittyvät asiat herättävät monenlaista huolta. Ilmastomuutoksen seurauksena lämpenevät vedet vaikeuttavat kylmiin ja karuihin vesiin tottuneiden kalalajien sopeutumista. Jouduimme

keskeyttämään lupamyynnin vuonna 2023 useilla Metsähallituksen kalastuskohteilla Lapissa ja muualla Suomessa, kun veden lämpötila nousi erityisesti lohikalojen kannalta kriittisen korkeaksi.

Lohen kalastuskielto jatkui jo kolmatta vuotta Tenojoella ja sen sivuvesillä. Kyttyrälohi nousi jälleen sekä Tenojoen että Näätämöjoen vesistöihin ja sitä yritettiin pyytää pois useammilla eri menetelmillä. Kyttyrälohien määrä on kasvanut huolestuttavasti vuoden 2021 lukemista, mikä lisää huolta sekä Atlantin lohen tilasta että kalastuskulttuurin säilymisestä.

Ylä-Lapin kalastuksen kiintiöpäätös oli voimassa poikkeuksellisesti vain vuoden 2023. Neuvottelimme saman vuoden aikana uuden kalastuksen kiintiöpäätöksen vuosille 2024–2025. Päätös käsittää saamelaisalueen ja siitä on neuvoteltu Saamelaiskäräjien kanssa ja pyydetty lausunto Kolttien kyläkokoukselta. Samanaikaisesti toteutimme Ylä-Lapissa vapalupa-alueiden uudistuksen, jonka tavoitteena on kehittää kestävä kalastusta alueella. Laajojen erä-

maa-alueiden vyöhykkeet muuttuivat itsenäisiksi lupa-alueiksi vuoden 2024 alussa, ja myöhemmin keväällä sama uudistus astuu voimaan myös Ylä-Lapin jokikohteilla. Uudistuksen tarkoituksena on selkeyttää aluejakoa ja tarkentaa kalastuksen suunnittelua. Uudet lupa-alueet tulivat käyttöön uuden kiintiöpäätöksen myötä vuoden 2024 alusta.

KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Luonto- ja eräharrastukset tuottavat iloa ja hyvinvointia

Mahdollistamme sen, että luonnosta voi nauttia retkeillen, mökkeillen, marjastaen, metsästäen ja kalastaen. Tuemme perinteisten luonnossa liikkumisen tapojen ja taitojen jatkumista osana elävää perintöä ja siirrämme eräperinteitä sukupolvelta toiselle. Lisäämme myös tietoa luonnosta sekä kestävästä kehityksestä. Palveluiden tuotannossa kiinnitämme huomiota esteettömyyteen ja palveluiden käyttäjien turvallisuuteen.

Luonnossa liikkumisen hyötyjä kansantaloudelle arvioitiin ensimmäisen kerran Metsähallituksen ja

UKK-instituutin yhteistyönä vuonna 2022, ja tulokset julkaistiin alkuvuodesta 2023. Tutkimuksessa selvitettiin, paljonko liikkuminen kansallispuistoissa ja retkeilyalueilla lihasvoimin vuonna 2022 vähentää yhteiskunnan kustannuksia. Tutkimuksen mukaan em. liikunta vähensi yhteiskunnan kustannuksia 164 miljoonalla eurolla. Säästöä syntyy kahdella tavalla: luontoliikunta vähentää kansansairauksista aiheutuneita kustannuksia ja auttaa ihmisiä pysymään työkykyisinä. UKK-instituutin ja Metsähallituksen laskelmien taustalla ovat liikkumattomuudesta yhteiskunnalle muodostuneet kustannukset, jotka

Kuva: Katri Lehtola

ovat vuositasolla noin 3,2 miljardia euroa. Luontoliikkumisen tuomia säästöjä laskettaessa otettiin huomioon vähintään 18-vuotiaiden suomalaisten viikoittainen liikuntasuositus ja sen toteutuminen.

Terveys, hyvinvointi ja kulttuuri 2023

6,76 milj.
luontokäyntiä
kansallispuistoihin, valtion
retkeilyalueille ja muille
suojelu- ja retkeilyalueille

0,58 milj.
eränkäyntipäivää

1,89 milj.
Käyntikertaa
luontokeskuksissa ja
kulttuuriperintökohteilla

Yli **101 000**
henkilöä tavoitettu
opastusten, tapahtumien ja
luontokasvatuksen kautta

11 KESTÄVÄT
KAUPUNGIT
JA YHTEISÖT

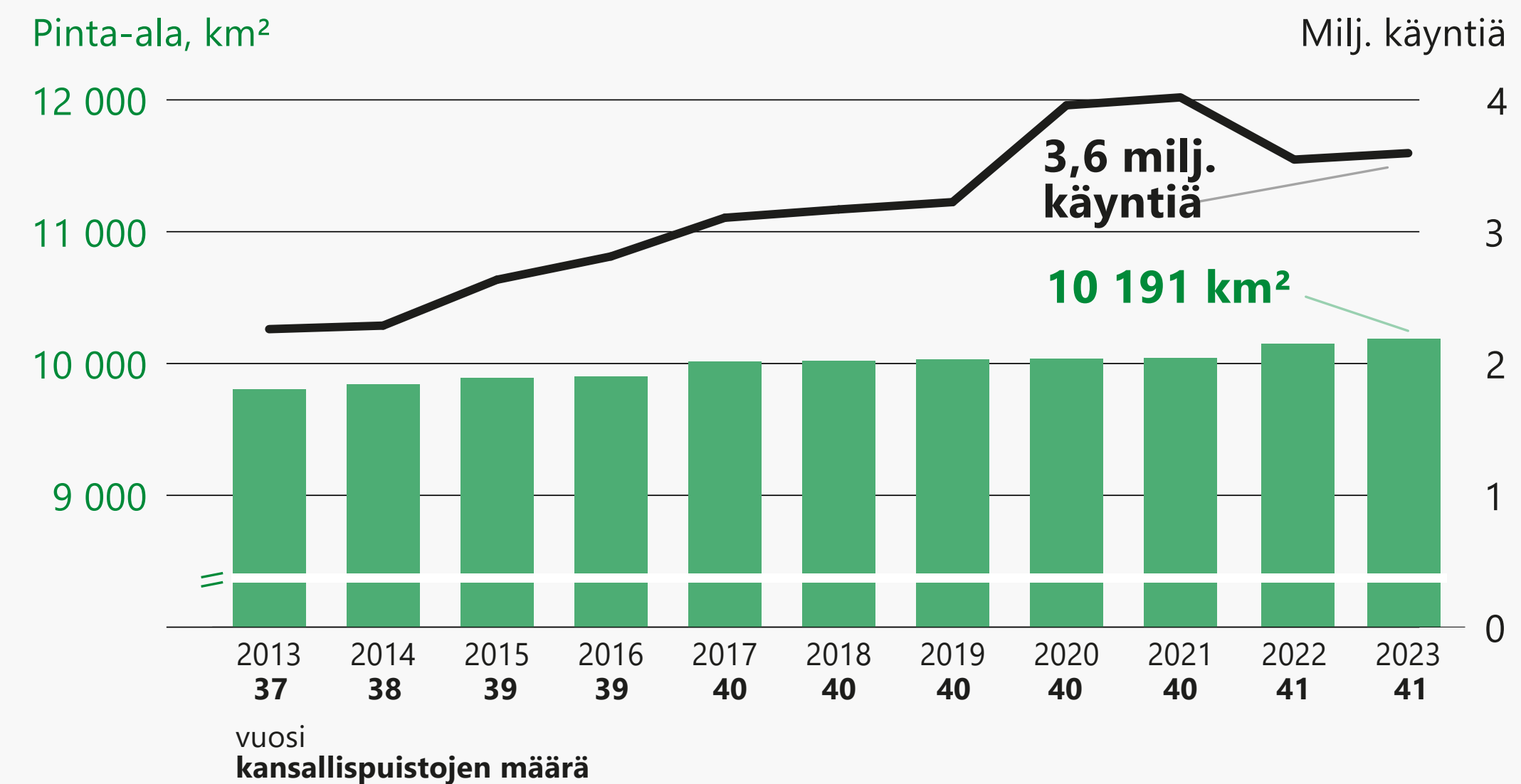
KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Kansallispuistojen suosio retkeilykohteina jatkui vankkana

Vuonna 2023 kansallispuistoissa, valtion retkeilyalueilla, historiakohteilla ja muilla virkistyskäytöllisesti merkittävillä suojelualueilla ja retkeilykohteilla vierailtiin yhteensä lähes 7,5 miljoonaa kertaa. Näistä kansallispuistojen käyntikertoja oli 3,6 miljoonaa.

Käyntimäärät kansallispuistoissa kasvoivat edellisvuodesta yhden prosentin. Vuodesta 2019 kansallispuistojen käyntimäärät ovat kasvaneet 12 prosenttia. Olemme pystyneet vuosille 2020–2023 myönnetyn lisärahoituksen ansiosta parantamaan suosittujen retkikohteiden palveluvarustusta niin, että ne kestävät paremmin kasvaneet kävijämäärät. Olemme käyttäneet lisärahoitusta muun muassa pitkospuiden ja taukopaikkojen uusimiseen ja reittien sorastukseen. Tavoitteena on ohjata retkeilijät pysymään poluilla ja ehkäistä siten suojellun luonnon kulumista. Mittavat kertaluonteiset panostukset kärkikohteilla on tehty. Vuodelle 2024 myönnetyt määrärahat ovat huomattavasti pienemmät, joten tulevaisuudessa vaa-

Kansallispuistojen käyntimäärien ja kansallispuistoverkoston kehitys 2013–2023

KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

rana on, että palvelurakenteiden korjausvelka lähtee uudelleen kasvuun. Pyrimme löytämään keinoja sen ehkäisemiseksi.

Maastokohteiden lisäksi luontokeskuksiin ja asiakaspisteisiin tehtiin vuonna 2023 noin 1,18 miljoonaa käyntikertaa. Tämän lisäksi perinnetiloilla ja luontotuvilla vierailtiin 39 800 kertaa.

Kansallispuistokävijöiden tyytyväisyys entistäkin korkeampi

Mittaamme kansallispuistokävijöiden asiakastyytyväisyyttä vuosittain. Kävijätutkimusten mukaan ihmiset arvostavat luontokokemuksia ja ovat erittäin tyytyväisiä kansallispuistojen retkeily-ympäristöön ja palveluihin. Vuonna 2023 asiakkaiden tyytyväisyys oli 4,50 (asteikko 1–5), mikä ylittää vuoden 2022 ennätyksen ja on kaikkien aikojen korkein lukema.

Kalastajien sekä metsästäjien asiakastyytyväisyys laski hieman edellisvuodesta, mutta pysyi silti edelleen hyvällä tasolla. Kalastuksella ja metsästyksellä

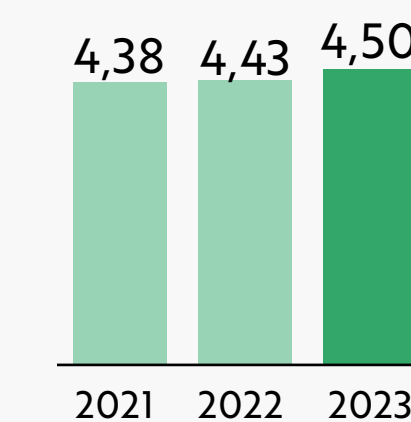
koetaan olevan merkittäviä vaikutuksia hyvinvointiin. Asiakkaiden mielestä kalastus ja metsästys lisäävät heidän sosiaalista, psyykkistä sekä fyysistä hyvinvointiaan.

Esteettömiä reittejä ja taukopaikkoja

Ylläpidämme kymmeniä esteettömiä ja helppokulkuisia retkikohteita, jotka soveltuvat myös apuvälineillä liikkuville tai helppoja reittejä hakeville. Huomioimme esteettömyyden kaikissa uusissa suojelualueiden retkeilykohteissa mahdollisuuksien mukaan.

Esteettömiä reittejä on eri puolilla maata ja niillä on yleensä esteetön käymälä ja tulentekopaikka. Monille kohteille on rakennettu myös lintutorni tai katselulava luonnon tarkkailua varten. Esteettömiä reittejä oli vuonna 2023 yhteensä 44 km, reitin keskipituus oli 700 metriä. Suurin osa reiteistä on sellaisia, joita esimerkiksi pyörätuolilla liikkuva voi käyttää avustajan kanssa.

Virkistyskäyttäjien asiakastyytyväisyys 2023 (2022), asteikko 1–5

Luontokeskusten ja maastopalvelujen asiakastyytyväisyys
4,50
(4,43)

Metsästäjien ja kalastajien asiakastyytyväisyys

metsästäjät
3,74
(3,77)

kalastajat
3,69
(3,78)

Case:

Systemaattista työtä esteettömyyden edistämiseksi (metsa.fi-lehti) »

Metsähallitus on lisännyt viime vuosina esteettömiä reittejä ja muuta palveluvarustusta. Kurjenrahkan kansallispuisto oli mukana esteettömyyttä edistävässä Interreg-hankkeessa, joka on saanut pyörätuolilla liikkuvilta runsaasti kiitosta.

KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Jatkoimme yhteistyötä julkisen liikenteen harjoittajien kanssa yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden lisäämiseksi. Tavoitteena on, että yhä useammalle kohteelle tai sen lähelle pääsisi myös julkisilla kulkuvälineillä. Laajennamme yhteistyötä VR:n kanssa kattamaan 13 retkikohdetta vuonna 2024. Näiden kohteiden lähellä sijaitsevalta juna-asemilta on jatkoyhteys perille joko linja-autolla tai tilaustaksilla.

Opastamme turvalliseen ja vastuulliseen luonnossa liikkumiseen

Luonnossa liikutaan monin eri tavoin ja joukossa on sekä ensikertalaisia että kokeneita vaeltajia, retkiluistelijoita, melojia ja maastopyöräilijöitä. Viestimme turvallisuuden ja sääolosuhteiden huomiomisesta sekä retkeilykohteiden verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa, luontokeskuksissa että maasto-opasteissa. Verkkosivuilta löytyvät tiedot matkailun yhteistyökumppaneistamme, jotka järjestävät kohteilla myös opastettuja retkiä. Seuraamme sääolojen vaikutusta turvallisuuteen ja maastorakenteisiin kuten siltojen kuntoon ja viestimme vaarati-

lanteista. Tarvittaessa estämme pääsyn vaarallisiin paikkoihin.

Asiakasturvallisuuden prosessista on tehty sisäinen auditointi ja olemme aloittaneet asiakasturvallisuuden mittarien kehittämisen. Kehitämme asiakasturvallisuutta parantamalla onnettomuuksien ja läheltä piti -tilanteiden sekä turvallisuuspalautteiden seuranta, ohjeistuksella sekä tekemällä yhteistyötä muiden toimijoiden kuten pelastuslaitosten kanssa. Olemme selvittäneet turvallisuusseikkoja myös asiakkaiden näkökulmasta, ja asiakasturvallisuus on huomioitu uuden Luontoon-palvelun suunnittelussa.

Retkeilypalvelujen kehitys pohjautuu asiakasymmärrykseen. Käynnistimme vuoden 2023 alussa Erä- ja luontoyhteisön, johon kuuluu tällä hetkellä lähes 1500 Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen asiakasta retkeilijöistä metsästäjiin ja kalastajiin. Yhteisön jäsenet edustavat laaja-alaisesti koko Suomea ja eri ikäryhmiä ja heidät kutsutaan mukaan vaikuttamaan virkistyskäyttöpalvelujemme kehittämiseen. Yhteisö toimii

suljetulla, moderoidulla verkkosivulla, jossa jäsenet voivat vastata kyselyihin, osallistua keskusteluihin ja antaa muuta palautetta. Yhteisön jäsenet ovat osallistuneet muun muassa Luontoon-palvelujen ja asiakaspalvelun kehittämiseen, kalastajille suunnattujen maasto-opasteiden parantamiseen sekä vastuullisen luontomatkailun edistämiseen.

Uudistetut Luontoon-palvelumme avataan luonnossa liikkujille vuonna 2024. Uusien digipalvelujen kehittäminen on osa valtakunnallisen virkistyskäyttöstrategian toteutusta. Olemme suunnitelleet Luontoon-palvelua alusta lähtien asiakaslähtöisesti hyödyntäen palvelumuotoilun keinoja. Suunnitteluun on osallistunut laaja joukko sisäisiä ja ulkoisia sidosryhmiä ja asiakkaita ja sen aikana on järjestetty kymmeniä työpajoja, lähes 30 asiakashaastattelua sekä neljä laajaa asiakaskyselyä, joihin on saatu yhteensä 2000 vastausta. Jatkamme asiakaslähtöistä kehittämistä myös vuoden 2024 aikana palvelujen toteutusvaiheessa.

KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Pyrimme aktiivisen viestinnän avulla hillitsemään retkeilyn ja eränkäynnin negatiivisia ympäristövaikutuksia sekä mahdollisia sosiaalisia vaikutuksia. Esimerkiksi käymälöiden tukkiminen sinne kuulumattomilla tavaroilla haittaa jätehuoltoa ja tulentekokiellon rikominen maastopalovaroituksen aikana voi johtaa isoihin vahinkoihin. Olemme vahvistaneet Retkietiketti-viestintää ja muita turvalliseen retkeilyyn kannustavia sisältöjä. Onnistunut viestintä auttaa vähentämään ongelmia ja kustannuksia.

Suojelualueita koskevan viestinnän näkyvyys merkittävimmässä valtakunnallisissa journalistisissa medioissa sekä myös paikallisissa ja alueellisissa medioissa lisääntyi edellisestä vuodesta. Vuorovaikeus Luontopalvelujen ylläpitämällä sosiaalisen median kanavilla kasvoi merkittävästi edellisestä vuodesta: näyttökertoja oli yhteensä 35 miljoonaa ja reaktioita, tykkäyksiä, jakoja ja kommentteja 1,2 miljoonaa. Erityisen suosittuja ovat olleet kepeään tyyliin tehdyt videot, joissa on tuotu esiin muun muassa retkietikettiteemoja.

Julkaisimme vuonna 2023 Eräetiketin, joka on jatkoa aiemmin julkaistulle Retkietiketille. Eräetiketti ottaa huomioon kalastuksen ja metsästyksen erityispiirteet, kuten saaliin kunnioituksen ja tulistelun erilaisilla alueilla. Eränkäynnin suosio näyttää vuosi vuodelta lisääntyvän, joten on entistä tärkeämpää, että metsästäjät ja kalastajat kunnioittavat toisia harrastajia ja muita luonnossa liikkujia, luontoa sekä saalista. Eräetiketillä pyritään hillitsemään eränkäynnin sosiaalisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia, kuten esimerkiksi erämaiden roskaantumista tai metsästyskoirien käyttämistä porotyöalueilla. [Lue lisää Eräetiketistä.](#)

Vastuullinen kelkkailija hankkii luvan ja ajaa vain sallituilla alueilla

Kevättalvella muistutimme moottorikelkkailijoita vastuullisesta kelkkailusta. Uralupamaksuilla ylläpidetään valtion maiden maastoliikennekokonaisuutta siten, että moottorikelkkailuharrastus on mahdollista myös tulevaisuudessa. Tämä edellyttää kelkkailijoiden, ympäristön ja alueiden muiden käyttä-

jien tarpeiden yhteensovittamista. Oman kotikunnan alueelle uralupa on maksuton. Moottorikelkkareiteillä ja -urilla ajo lieventää kelkkailun ympäristöön ja luontaiselinkeinoihin kohdistuvia haittavaikutuksia keskittämällä moottoriliikenteen ennalta sopiviksi katsotuille alueille.

Urien lisäksi mahdollistamme moottorikelkkailua rajatuilla vapaan kelkkailun alueilla. Kelkkailu voidaan sallia esimerkiksi auraamattomilla metsäteillä ja muilla urilla. Vapaan kelkkailun alueita on perustettu monikäyttömetsiin Kainuuseen ja Etelä-Suomessa Keuruulle. Vapaan kelkkailun alueet ovat olleet suosittuja ja ne tukevat myös paikallisia matkailuelinkeinoja.

Metsähallitus vastaanottaa jonkin verran myös lumettoman ajan maastoliikennelupahakemuksia. Kesällä 2023 lupia haettiin kokeiluluontoisesti muun muassa vapaa-ajan kalastukseen. Kesäaikainen maastoliikenne on pääsääntöisesti kiellettyä luonnon kulumisen vuoksi, sillä jäljet näkyvät maastossa

KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

vuosien ja jopa vuosikymmenien ajan. Myönnämme maastoliikennelupia lumettomana aikana kalastustarkoituksessa vain kaupallisille kalastajille ja luontaiselinkeinon harjoittajille. Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa lupia myönnetään paikkakuntalaisille luonnonhyödyntämistehtäviin tapauskohtaisesti harjoittajien tietyille urille.

Monikäyttömetsät mahdollistavat virkistyskäyttöä ja matkailua

Monikäyttömetsät tarjoavat mahdollisuuksia metsästykseseen, marjastukseen, sienestykseen, luonnontuotteiden keräilyyn, ulkoiluun sekä erikseen rajatuilla alueilla syvän lumen moottorikelkkailuun. Monikäyttömetsiä hyödynnetään monipuolisesti myös matkailuelinkeinon parissa, mikä edistää aluetaloutta. Virkistyskäyttäjät voivat liikkua monikäyttömetsissä varsin vapaasti jokaisenoikeuksien perusteella, mutta esimerkiksi moottoriajoneuvolla liikkuminen maastossa sekä matkailuyrittäjien reitit ja rakenteet vaativat luvat Metsähallitukselta. Olemme rajanneet metsätaloustoiminnan ulkopuolelle tai siirtäneet

rajoitetun käytön piiriin 184 000 hehtaaria metsämaata ensisijaisesti virkistyskäytön huomioon ottamisen takia.

Metsähallituksella on omia, virkistyskäyttäjien vapaasti hyödynnettävissä olevia metsäteitä yhteensä 36 000 kilometriä. Laaja metsätieverkosto mahdollistaa ja edistää valtion alueiden virkistyskäyttöä ja muuta monikäyttöä. Vuonna 2023 panostimme tieverkoston ylläpitoon noin 25,6 miljoonaa euroa, mikä on noin 15 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022.

Lisäsimme tietoa luonnosta ja vahvistimme luontosuhteita

Vuonna 2023 Metsähallituksen järjestämät, nuorisoviestintään liittyvät tapahtumat, luontokeskusopastukset ja luontokasvatus tavoittivat hieman yli 101 000 ihmistä. Nuorisoviestintää koordinoiva Tiedekeskus Pilke tavoitti yhteensä 82 322 kävijää. Heistä noin 6000 osallistui Pilke-tiimin järjestämiin oppimistyöpajoihin ja -tapahtumiin. Luontokeskukset jär-

jestävät opastuksia näyttelytiloissaan sekä maastossa. Näihin opastuksiin osallistui vuonna 2023 noin 17 500 henkilöä. Vapapäivänä alaikäiset saavat kalastaa ilmaiseksi yli 30:llä Metsähallituksen kalastuskohteella ympäri Suomen. Kesäkuun toisena lauantaina vietettävä tapahtuma keräsi viime vuonna paikalle ennätysmäärän nuoria kalastajia - 1306 lasta ja nuorta perheineen.

Olimme mukana valtakunnallisissa, nuorisoviestintää tukevissa tapahtumissa esimerkiksi opetus- ja kasvatustieteen Educa-messuilla sekä Suomen Partiolaisten järjestämässä Explo-tapahtumassa. Tiedekeskus Pilke on ollut mukana elokuussa 2023 päättyneessä MetsäRekry Lappi -yhteistyöhankkeessa. Hankkeessa järjestettiin oppimistyöpaja tai metsäpäivä jokaisessa Lapin kunnassa ja vierailtiin lähes jokaisessa Lapin alueen yläkoulussa ja lukiossa. Kiinteistökehityksen toteuttama tuulivoimateemainen oppilaitosyhteistyö tavoitti 350 lasta ja nuorta erityisesti Korsnäsin alueella.

KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Paimenviikkojen suosio jatkuu korkeana. Saimme yhteensä 15 525 hakemusta (17 859 hakemusta v. 2022) perinneympäristöjen hoitajiksi ja valinta suoritettiin arpomalla. Jaossa oli toukokuusta syyskuuhun yhteensä 185 paimenviikkoa 15 eri puolilla Suomea sijaitsevalle kohteelle. Paimenviikot ovat elämyksellinen tapa yhdistää lomailu ja työ luonnon monimuotoisuuden hyväksi. Paimenviikoista saadut maksut ohjataan kohteiden luonnon hoitoon.

Kuuden kansallispuiston syntymäpäiväjuhlat ja Suomen luontokeskus Haltian retkilauantaipäivät keräsivät runsaasti kävijöitä. Osa tapahtumista kuului Suomen luonnon päivään, jota vietettiin elokuun viimeisenä lauantaina jo 11. kerran. Olemme olleet mukana luonnon päivän järjestelyissä alusta lähtien. Suomen luonnon päivä on kaikille avoin juhlapäivä, joka sai viime vuonna virallisen liputusstatuksen. Päivän tavoitteena on luonnon arvostuksen lisääminen ja suomalaisten luontosuhteen vahvistaminen kaupungistuvassa yhteiskunnassa.

Suomen luontokeskus Haltian luontokoulu on toiminut Espoon Nuuksiossa kymmenen vuotta ja tavoittanut tänä aikana jo 14 600 oppilasta. Vuonna 2023 Haltian näyttely- ja maasto-opastuksiin osallistui yhteensä 8410 lasta ja nuorta. Näistä 1492 3.-9.-luokan oppilasta oli mukana koko päivän kestävissä luontokoulussa. Haltian luontokoulu on Metsähallituksen ylläpitämä. Rahoitukseen osallistuvat myös pääkaupunkiseudun kunnat Espoo, Helsinki, Kauniainen, Kirkkonummi, Vantaa ja Vihti.

Kuva: Katri Lehtola

Opastuksen ja luontokasvatuksen kautta tavoitetut henkilöt 2023 (2022)

Tiedekeskus Pilke,
tavoitetut asiakkaat
ml. messut ym.
tapahtumat
82 322
(65 416)

Luontokeskuksissa
ja maastossa
opastettujen
asiakkaiden lukumäärä
17 500
(26 500)

joista
oppimisryhmiin
osallistui
lapsia ja nuoria
5 988
(5 200)

Vapapäivään
osallistuneet
(nuoret ja lapset
perheineen)
1 306
(1 178)

Ympäristö

Luonto on toimintamme lähtökohta ja keskeinen osa vastuullisuusohjelmaa. Vastuullisuusohjelman ympäristöpainopistealue sisältää kolme kokonaisuutta, jotka käsittävät ympäristöjohtamisen sekä luonnon monimuotoisuuden ja Metsähallituksen ilmasto-ohjelman toteuttamiseen liittyvät toimenpiteet. Kehitämme, seuraamme ja mittaamme näitä kokonaisuuksia käyttäen kansainvälisesti tunnustettuja standardeja ja mittareita.

Sisältö:

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen.....	114
Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit	126
Vesivarat ja merten luonnonvarat	141

YMPÄRISTÖ

Ympäristöasioita johdetaan vastuullisuuspolitiikan sekä sertifioidun ympäristöjärjestelmän mukaisesti

Ympäristöasioiden johtaminen on kuvattu Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikassa. Vuoden 2023 alussa aiemmin erilliset vastuullisuus- ja ympäristöpolitiikat yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi. Vastuullisuuspolitiikan päivitystyön tavoitteena oli selkeyttää vastuullisuus- ja ympäristöasioiden johtamista ja tukea yhä paremmin yhtenäistä Metsähallitusta sekä tavoitteiden saavuttamista. Vastuullisuuden johtamisesta kerrotaan tarkemmin osiossa Vastuullisuutta johdetaan ja kehitetään parhaiden käytäntöjen mukaisesti ([linkki](#))

Ympäristöön liittyvä tulospalkkiokriteeri vuonna 2023 on ollut yhtenäinen ja vastuullinen Metsähallitus, jonka mittarina on luonnon monimuotoisuutta lisäävien toimenpiteiden määrä. Näihin kuuluvat muun muassa ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteet, kalojen vaellusesteiden poistaminen sekä vanhojen turvetuotantoalueiden ja kivi- ja maa-ainesalueiden kunnostaminen.

Metsähallituksessa ympäristöasioita johdetaan kansainväliseen ISO 14001 -standardiin perustuvalla ser-

tifioidulla ympäristöjärjestelmällä. Sertifiointiin sisältyy toiminta Metsähallituksen vastuualueissa sekä konserniyksiköissä. Toimimme jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti suunnitelmallisesti ympäristön suojelemiseksi ja luonnonvarojen kestävän käytön varmistamiseksi. Huomioimme ilmasto-vaikutukset, ilmastonmuutokseen sopeutumisen, luonnon monimuotoisuuden ja kestävän talouden sekä myönteiset aluetaloudelliset ja työllisyysvaikutukset kaikessa toiminnassamme. Ympäristöjärjestelmän ylläpitoa koordinoi Metsähallituksen ympä-

YMPÄRISTÖ

ristöryhmä. Toiminnan taso varmistetaan ulkoisin ja sisäisin auditoinnein.

Arvioimme toimintamme ympäristönäkökohdat ja -riskit vuosittain. Noudatamme toiminnassamme varovaisuusperiaatetta ympäristöön vaikuttavien toimien kohdalla. Edistämme ympäristöstävällisten toimintatapojen ja teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa.

Ympäristövaikutusten hallitsemiseksi ja ympäristöhoidon jatkuvaksi parantamiseksi laadimme koko Metsähallituksen kattavat strategiset ympäristötavoitteet, -ohjeet ja seurantamenetelmät. Johtoryhmän asettamien strategisten ympäristötavoitteiden perusteella määritetään vuosittain vastuualuekohtaiset tarkennetut ympäristötavoitteet, jotka viedään käytännön toimintaan ohjeistuksen ja koulutuksen kautta.

Ympäristötavoitteiden toteutuminen arvioidaan vuosittain. Tulokset koostetaan ympäristökatselmuk-

seen, jossa myös määritetään tärkeimmät ympäristöasioiden kehittämiskohteet. Johtoryhmä käsittelee ja hyväksyy Metsähallituksen ympäristökatselmuksen. Asetimme strategiaan teemoihimme liittyviä tarkennettuja ympäristötavoitteita yhteensä 14 kappaletta. Vuoden 2023 loppuun mennessä viisi tavoitetta on jo toteutettu ja lähes kaikki muut tavoitteet ovat edenneet, mutta eivät ole vielä valmiita. Tavoite ekosysteemihoitellin perustamisesta maisemoidulla kiviaineskohteelle jäi toteutumatta, koska suunniteltu kohde ei soveltunutkaan toteutukseen. Tavoitteena on toteuttaa ekosysteemihoitelli vuonna 2024 toisella kohteella.

Strategiset ympäristötavoitteet 2023

1. Lisäämme luonnon monimuotoisuutta ja hillitsemme luontokatoa.
2. Edesautamme Suomen ilmastotavoitteiden ja hiilineutraaliuden saavuttamista hillitsemällä ilmastonmuutosta.
3. Luomme mahdollisuuksia kestäväälle luonto- ja erämatkailulle.

Kuva: Heikki Ketola/Vastavalo

YMPÄRISTÖ

1. Lisäämme luonnon monimuotoisuutta ja hillitsemme luontokatoa.

Strateginen ympäristötavoite	Tarkennetut tavoitteet	Tavoite saavutettu KYLLÄ/EI
1.	Parannamme ympäristöoppaan ja metsänhoito-ohjeen toteutumista.	KYLLÄ
1.	Parannamme lajisuojelun osaamista.	KYLLÄ
1.	Lisäämme vesiensuojelun osaamista.	KYLLÄ
1.	Parannetaan vaelluskalakantojen ja riistan selviämismahdollisuuksia muuttuvissa luonnolosuhteissa elinympäristön hoitotoimenpiteillä	Tavoite edennyt, mutta ei valmis
1.	Ympäristöjohtamisen kehittäminen	Tavoite edennyt, mutta ei valmis
1.	Ekosysteemihotellin perustaminen maisemoidulle kiviaineskohteelle	EI

2. Edesautamme Suomen ilmasto- ja hiilineutraaliuden saavuttamista hillitsemällä ilmastonmuutosta.

Strateginen ympäristötavoite	Tarkennetut tavoitteet	Tavoite saavutettu KYLLÄ/EI
2.	Tehostamme ilmastonmuutokseen sopeutumista.	KYLLÄ
2.	Edistämme kotimaisen kalan käytön lisäämistä kaupallisen kalastuksen lupajärjestelyjen avulla.	Tavoite edennyt, mutta ei valmis
2.	Rakennetun infrastruktuurin hallinnan kehittäminen	Tavoite edennyt, mutta ei valmis
2.	Ilmastonmuutoksen hillitseminen tuulivoimalla tuotettua energiamäärää kasvattamalla	Tavoite edennyt, mutta ei valmis

3. Luomme mahdollisuuksia kestäväälle luonto- ja erämatkailulle.

Strateginen ympäristötavoite	Tarkennetut tavoitteet	Tavoite saavutettu KYLLÄ/EI
3.	Kehitämme retkeilyalueverkostoa.	KYLLÄ
3.	Hirvenmetsästyksen sosiaalinen kestävyys Pohjois-Suomessa paranee viestinnän ja koulutuksen keinoin	KYLLÄ
3.	Luontomatkailukohteiden käymäläjätehuollon kehittäminen	Tavoite edennyt, mutta ei valmis
3.	Ilmastoviisaan matkailun edistäminen retkeilyalueilla pidentämällä matkailijoiden viipymää retkeilyalueilla.	Tavoite edennyt, mutta ei valmis

YMPÄRISTÖ

Ympäristöjärjestelmän toimivuus varmistetaan auditoinneilla ja seurannoilla

Ympäristöjärjestelmä on sertifioitu, mikä tarkoittaa sitä, että ulkopuolinen taho arvioi järjestelmän toimivuuden, tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden vuosittain. Voimassa olevan sertifikaatin on myöntänyt Kiwa Inspecta Sertifiointi. Sertifikaatti on voimassa 31.5.2024 asti.

Vuonna 2023 ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän ulkoisia auditointeja tehtiin 6 kappaletta. Johtamisjärjestelmän ja ympäristöjärjestelmän toimivuuden lisäksi auditoinneissa tarkasteltiin vastuualueiden toimia ja toimintoja.

Metsätalous Oy:n ulkoisessa auditoinnissa teemana oli Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnittelu vuosille 2023–2028. Luonnonvarasuunnitteluprosessia pidettiin hyvin järjestäytyneenä ja osallistavana. Luonnonvarasuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta on vielä mahdollista kehittää osana Metsähallituksen raportointia.

Kiinteistökehityksen ulkoinen auditointi kohdistui tuulivoimaan sekä kaivannaisiin ja se toteutettiin Pudasjärvellä. Auditoinnissa tarkasteltiin ympäristöasioiden huomioimista tuulivoimahankkeissa ja siihen sisältyi käynti Tolpanvaaran tuulivoimahankealueella. Auditoinnissa ei tullut poikkeamia. Toiminnan taso todettiin pääosin hyväksi. Kehittämiskohteita löytyi 7, esimerkkinä auditointien kohdistaminen säännöllisesti myös kumppaneihin, sillä heidän toimintaansa voi liittyä ympäristöriskejä.

Eräpalvelujen auditoinnin kohteena olivat kaupallisen kalastuksen lupamenettelyt ja metsästysjärjestelyt merialueilla. Maasto-osuudella käytiin Oulun merialueella merivartioston kanssa ja tavattiin kaupallisia kalastajia. Kaupallisen kalastuksen mahdollistaminen todettiin tärkeäksi Metsähallituksen tavoitteeksi, ja merialueen valvontayhteistyö hyväksi. Merialueiden tuulivoimahankkeissa on tärkeää varmistaa Eräpalvelujen kalastusasiantuntemuksen hyödyntäminen.

Luontopalvelujen auditoinnissa keskityttiin kansallispuistojen hoidon ja käytön suunnittelun prosessiin, Metsähallituksen eri vastuualueiden väliseen yhteistoimintaan Syötteen alueella sekä Syötteen kansallispuiston maastokohteisiin. Auditoinnissa todettiin yksi lievä poikkeama, joka liittyi ympäristökäsikirjan päivityksen keskeneräisyyteen. On sovittu, että ympäristökäsikirjan päivitys toteutetaan osana aiheeseen liittyvää opinnäytetyötä.

Metsätalous Oy:lla on ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän lisäksi ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmä toiminnan energiatehokkuuden ohjaamiseen ja parantamiseen. Energiatehokkuusjärjestelmää auditoidaan vuosittain omassa ulkoisessa auditoinnissa. Toimintaa arvioidaan vuosittain myös PEFC-metsäsertifiointin ulkoisissa auditoinneissa sekä puun alkuperän vaatimusten mukaisuutta arvioivassa auditoinnissa (PEFC CoC). Metsätalous Oy:n asiakkaat järjestävät lisäksi asiakasauditointeja FSC:n kontrolloidun puun kriteereistä. Vuonna 2023 asiakasauditointeja järjestettiin kaksi kappaletta.

YMPÄRISTÖ

Ympäristöjärjestelmän edellyttämää toiminnan tasoa tarkastellaan lisäksi vuosittain toteutettavilla sisäisillä auditoinneilla. Vuonna 2023 sisäisiä auditointeja tehtiin yhteensä 24 kappaletta.

Kiinteistökehityksessä toteutettiin 2023 tavoitteiden mukaisesti neljä sisäistä auditointia, joiden teemana olivat merituulivoiman huutokaupamallin toimeenpanotyö, kaivos-, malminetsintä ja kullanhuuhdon edunvalvonnallinen prosessi, Luoto-sovelluksen käytettävyys sekä rakennuskannan hallinta. Auditoinneissa ei todettu poikkeamia. Kehitysehdotuksia tehtiin 14 kappaletta ja positiivisia havaintoja oli 16. Auditointien tulokset on käsitelty auditoitujen yksiköiden kokouksissa.

Eräpalveluissa sisäisiä auditointeja tehtiin kaksi. Auditoinneissa arvioitiin Eräpalvelujen organisaatiomuutosta osana Metsähallituksen SAVOTTA-ohjelman toteuttamista sekä kalastuksen kiintiöpäätöksen valmisteluprosessia. Molemmissa auditoinneissa havaittiin yksi lievä poikkeama. Poikkeamat liittyvät tiimien

järjestäytymiseen organisaatiouudistuksen yhteydessä sekä toimihenkilöiden rooliin kokouksessa ja kokouskäytäntöihin. Molemmat poikkeamat on huomioitu ja korjaavat toimenpiteet on hyväksytty. Luontopalveluissa toteutettiin yksi sisäinen auditointi, joka kohdistui koskien virtavesikunnostukseen. Tarkastuksessa ei havaittu poikkeamia.

Metsätalous Oy:ssä sisäisiä auditointeja toteutettiin 17 kappaletta. Auditoinnit eivät vuonna 2023 toteutuneet kolmivuotisen suunnitelman mukaisesti, sillä aikataulua siirsi osin laadunhallintajärjestelmän vaihtuminen. Auditoinneissa havaittiin yhteensä 13 poikkeamaa, mikä on hieman enemmän kuin edellisinä vuosina. Pääosa poikkeamista koski Ahjo-kurssisuorituksia ja ohjeistuksesta sekä vaatimusten mukaisesta toiminnasta poikkeamista. Auditoinneissa tehtiin yhteensä 170 havaintoa, joista osa oli myös positiivisia. Havainnoista 137 kpl liittyi toiminnan kehittämiseen ja jatkuvaan parantamiseen. Uuden REGO-laadunhallintajärjestelmän avulla sisäisten auditointien kokonaishyötyä saadaan jatkossa parannettua ja

toteutusta tehostettua. Järjestelmän kehitystyössä huomioidaan aiempaa paremmin auditoinneissa tehtyjen korjaavien toimenpiteiden jälkiseuranta ja sen tuomat uudet mahdollisuudet.

Metsätalouden puunkorjuuseen ja vesiensuojeluun liittyvät ympäristöseurannat varmistavat auditointien lisäksi, että työt on toteutettu sovittujen ohjeiden mukaisesti sekä ympäristön ja Metsähallituksen tuloksen kannalta tehokkaasti. Vuonna 2023 vesiensuojelun seurannat toteutti ostopalveluna Tapio Palvelut Oy ja ne kohdennettiin kaivinkone-työnä toteutettuihin maanmuokkauksiin. Tuloksista voitiin päätellä, että runsassateisina aikoina vesiensuojelutoimenpiteiden riittävyyteen on kiinnitettävä riittävästi huomiota. Puunkorjuun osalta tarkastettiin uudistushakkuun ja eri-ikäisrakenteisen hakkuun työmaita, hakkuutähteiden korjuuta ja hakkuiden toteutusta metson soidinalueilla. Arvion mukaan ympäristönhoidon laatu on kokonaisuutena säilynyt erinomaisella tasolla. Toiminnan taso täyttää hyvin lainsäädännön, metsäsertifioinnin ja Metsähallituk-

YMPÄRISTÖ

sen ympäristöoppaan vaatimukset. Kehitettävää on suojatiheikköjen huomioimisessa puunkorjuussa ja metsänhoitotöissä. Metson soidinpaikkojen tulosten tarkastelu on vielä kesken.

Otimme käyttöön uuden PEFC- metsästandardin

Metsäsertifiointijärjestelmä PEFC:n kansallinen metsien hoidon ja käytön standardi sai joulukuussa 2022 kansainvälisen hyväksynnän. Standardi tarkistetaan viiden vuoden välein, ja tämänkertainen päivitys oli järjestyksessä viides.

PEFC-standardi vaikuttaa laajasti metsätalouden käytäntöihin koko Suomessa. Uudistetut vaatimukset pyrkivät vahvistamaan erityisesti metsätalouden ekologista kestävyttä ja lisäämään vaikuttavuutta myös sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden osalta. Vaatimukset metsätalouden keskeisille luonnonhoidon toimenpiteille tiukentuvat. Tapio Palvelut Oy:n vuoden 2020 aikana toteuttaman vaikutustendarvioinnin mukaan standardilla on vesistöjen ja avosoiden suo-

jakaistoihin liittyvien muutosten myötä positiivinen vaikutus monimuotoisuuteen ja vesiensuojeluun.

Kaikki valtion monikäyttömetsät Luonnonvarakeskuksen tutkimusmetsiä lukuun ottamatta on PEFC-sertifioitu. Sertifiointijärjestelmään kuuluu lisäksi puun alkuperän seurantajärjestelmä (PEFC Chain of Custody). Toimittamamme puu täyttää myös FSC Controlled Wood -kriteerit.

Aloitimme siirtymisen päivitettyyn PEFC-standardiin marraskuussa 2022, ja kaiken toiminnan edellytettiin olevan päivitettyjen vaatimusten mukaista 1.2.2023 alkaen. Uusittujen PEFC-vaatimusten aikaansaamat täsmennykset ohjeistukseen päivitettiin Metsätalouden ympäristöoppaaseen keväällä 2023.

Kiwa Inspecta toteutti Metsähallituksen metsänomistajakohtaisen PEFC-metsäsertifioinnin ulkoisen auditoinnin ensimmäistä kertaa vuoden 2023 alussa hyväksytyjen uusien PEFC-vaatimusten (Metsien kestävä hoidon ja käytön vaatimukset) mukaisesti.

Auditoinneissa havaittiin kaksi lievää poikkeamaa. Ne koskivat energiapuun korjuussa jätettävän hakkuutähteen määrää sekä juurikäävän torjunnan raportointia. Poikkeamiin johtaneet syyt on käyty läpi ja korjaavia toimenpiteitä on tehty, jotta vastaavilta poikkeamilta vältytään jatkossa. Metsähallitus Metsätalous Oy:n PEFC-sertifikaatti säilyy voimassa.

Energiapuun korjuussa hakkuutähdettä oli yhdellä tarkastelukohteella jätetty liian vähän. Korjaavana toimenpiteenä olemme lähettäneet hakkuutähtöiden keruun ohjeen yrittäjille, kouluttaneet heitä asiasta ja käyneet ohjetta läpi yrittäjien kehityskusteluissa. Lisäksi asiasta on pidetty kaikille toteuttajille ja työnjohtajille maastokoulutus. Teemme vuonna 2023 toteutetuille kohteille tarkastuksen yhdessä kohteen toteuttaneen urakoitsijan kanssa. Näin varmistamme yhteisen näkemyksen riittävästä hakkuutähteen määrästä. Jatkossa teemme kohteille toteutuksen jälkeen vähintään yhden yrittäjäkohtaisen seurantakäynnin vuosittain.

YMPÄRISTÖ

Juurikäävän torjunnan vaatimus kytkettiin uusissa PEFC-vaatimuksissa tasoon, joka on määritelty laissa metsätuhojen torjunnasta. Torjunnan tulee jatkossa olla kattavaa. Aiemmin osa riskikohteista on saatanut jäädä kantokäsittelynä toteutettavan torjunnan ulkopuolelle ilman, että siitä on muodostunut sertifiointipoikkeama. Nykyinen seurantajärjestelmämme on kytköksissä urakoitsijan tekemään ilmoitukseen torjunnasta. Vuonna 2023 seurantajärjestelmämme mukaan juurikäävän torjunta oli toteutettu noin 95 prosentilla vaatimuksenmukaisista kohteista. Teimme kohteille jälkikäteen käsittelykohdekohtaisen tarkastelun, jonka perusteella voidaan todentaa, että käsittely on ollut lain vaatimuksen mukaisella tasolla. Tunnistamme kuitenkin tarpeen kehittää järjestelmää ja torjunnan kirjausta edelleen, joten poikkeama edistää toiminnan jatkuvaa parantamista.

Pilaantuneiden maiden puhdistuksia

Vuonna 2022 selvitimme pilaantuneiden maa-alueiden (PIMA-kohteiden) ja muiden jälkihoidettavien kohteiden kunnostustarpeiden todennäköisyyttä.

Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi käytöstä poistetut kaivosalueet sekä niiden rikastushiekka- ja sivukivikasat, joista voi liueta ympäristöön haitallisia aineita. Lisäksi olemme tunnistaneeet riskin, joka koskee erityisesti ampumarata-alueiden mahdollisia lyijypäästöjä pohjavesialueille sekä alueilla, joissa muun toiminnan seurauksena on päässyt öljyä maaperään.

Laadimme tunnistetuille kohteille todennäköisyysluokituksen, joka sisältää portaittaisen riskiluokituksen ja luokkien määritelmän. Arvioimme myös kohdekohtaiset kunnostuskulut. Lähes varmasti tai todennäköisesti toteutuvia kohteita arvioitiin olevan kymmenen kappaletta. Vuonna 2023 kunnostimme näistä Kuhmon Huotarinvaaan kiviaineksen ottoalueen. Varsinainen kunnostustyö tehtiin MH-Kivi Oy:n kustantamana, koska aiheuttajaa ei pystytty tunnistamaan. Pilaantuminen oli aiheutunut vuosia sitten ja alueella oli ollut useampi Metsähallituksen ulkopuolinen käyttäjä. Tarkkaa pilaantumisen ajankohtaa ei saatu selville ja MH-Kivi Oy oli ollut maa-aines- ja ympäristöluvan haltija. Kiinteistö-

kehitys ei tehnyt muita pilaantuneen maan puhdistustöitä eikä 300 000 euron yleisvarausta käytetty.

Vuokralaiset tekivät valtion mailla kaksi isompaa puhdistustyötä. Lisäksi kahdella muulla alueella on ollut käynnissä maaperätutkimukset. Pienimuotoisempia siivouksia, jotka ovat käsittäneet hylättyjä kotitalousroskia, auton romuja tai huonekaluja, on jouduttu tekemään seitsemän kappaletta, näihin sisältyi myös luvattomaan haulikkoammuntaan käytetyn soramontun siivous.

Vuonna 2023 solmimme Senaatin kanssa puitesopimukset ympäristöpalveluista ja ympäristöpalveluiden rakennustöistä.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Edistämme ilmasto-ohjelmallamme Suomen ilmastotavoitteita

Ilmastonmuutos on yksi keskeinen teema Metsähallituksen strategiassa, sillä valtion mailla on merkittävä rooli sekä ilmastonmuutoksen hillinnässä että siihen sopeutumisessa. Omistajapoliittisten linjausten mukaisesti Metsähallitus tukee toiminnassaan tavoitetta, jonka mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen pian sen jälkeen. Viimeisimmän, vuoden 2018, valtakunnan metsien inventoinnin (VMI12) perusteella valtion metsien osuus oli lähes puolet koko Suomen metsien hiilinielusta. Valtion maiden puuston nielun suuruus vastasi reilua viidesosaa koko Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Valtion maita hoidetaan ja käytetään niin, että ne

toimivat kasvavina hiilinieluinä ja hiilivarastoinä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Ilmasto-ohjelmassamme linjattujen tavoitteiden mukaisesti lisäämme hiilinielujä ja -varastoja ja puhtaan energian tuotantoa sekä vähennämme päästöjämme. Lisäksi ohjelmamme sisältää toimet muuttuviin olosuhteisiin varautumiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen rinnalla tavoitteenamme on ylläpitää ja kehittää luonnon monimuotoisuutta valtion maa- ja vesialueilla.

Ilmasto-ohjelman tietojen lähtötaso on laskettu vuodelta 2018. Laskelmat perustuvat valtakunnan metsien 12. inventoinnin (VMI12) tietoihin. Hiilinielun ja -varastojen kehitys arvioidaan vuosittain näiden tietojen pohjalta. Seurannassa ovat mukana puuston kasvu sekä hakkuu- ja luonnonpoistuma. Kasvun ja luonnonpoistuman tunnusluvut sekä monikäyttömetsissä että suojelualueilla perustuvat VMI12-tietoihin. Monikäyttömetsien hakkuupoistuma eli korjatun puun määrä sisältyy laskentaan vuosittaisen toteuman mukaisesti. Hiilijalanjälki perustuu Metsähallituksen ostolaskudataan ja se lasketaan Hanselin Hankintapulssin tiedoilla.

Ilmasto 2023

Hiilinielu,
-12,8
MtCO₂e
(-13,6)

2020

Metsähallituksen
ilmasto-ohjelma
käynnistyi vuonna 2019.

Kunnostamme heikentyneitä elinympäristöjä
suojelualueilla 17 000 hehtaaria ja liiketoiminnan
alueilla 4 760 hehtaaria vuoteen 2023 mennessä.

Hiilivarasto
190
milj. t C
(187)

2025

Luovumme öljyn käytöstä
kiinteistöjen lämmityksessä
vuoteen 2024 mennessä.

Hiilikädenjälki
3,7
MtCO₂e
(3,2)

2030

Kolminkertaistamme
uusiutuvan energian
tuotannon vuoteen
2030 mennessä.

Hiilijalanjälki
0,1
MtCO₂e
(0,1)

2035

Kasvatamme monikäyttömetsien
hiilinieluja 10 % sekä valtion
maiden puuston hiilivarastoa 10 %
vuoteen 2035 mennessä.

Metsähallituksen ilmasto-ohjelman tavoitteet ja eteneminen

13 ILMASTOTEKOJA

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Strategisten ilmastotavoitteiden osalta olemme jo saavuttaneet heikentyneiden elinympäristöjen kunnostamiseen liittyvät tavoitteet. Uusiutuvan energian kolminkertaistamisen osalta olemme hyvässä vauhdissa. Öljyn käytöstä ei ole voitu kokonaisuudessaan luopua, vaan sitä on käytössä vielä kahdeksassa vanhassa kiinteistössä.

Suunnitelmallinen metsänhoito turvaa toimivat hiilinielut ja hiilivarastot

Vuonna 2023 jatkoimme ilmasto-ohjelmamme aktiivista toimeenpanoa kasvattamalla sekä monikäyttömetsien hiilinielua että valtion maiden puuston hiilivarastoa. Tavoitteemme on kasvattaa molempia 10 prosenttia vuoden 2018 lähtötilanteesta (VMI12) vuoteen 2035 mennessä.

Vuonna 2023 valtion metsien hiilinielu oli laskennallisesti -12,8 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia, josta monikäyttömetsien puuston hiilinielu oli -8,4 MtCO₂ e. Valtion maiden puuston hiilivaraston koko oli laskennallisesti 190 miljoonaa tonnia hiiltä, josta

monikäyttömetsien osuus oli 128 miljoonaa tonnia hiiltä. Monikäyttömetsien puuston hiilinielu on kasvanut noin 2,7 prosenttia ja valtion metsien hiilivarasto 7,4 prosenttia vertailuvuodesta 2018. Ennusteen mukaan valtion metsien puuston hiilivarasto kasvaa edelleen.

Keskeinen toimi hiilensidonnan lisäämiseksi ja hiilivaraston kasvattamiseksi on monikäyttömetsien suunnitelmallinen metsänhoito. Olemme vuodesta 2017 alkaen panostaneet ilmastonmuutoksen hillintää tukevaan metsänhoitoon. Monikäyttömetsien käsittelyä ohjaavat metsänhoito-ohje ja sitä tarkentavat työläjikohtaiset ohjeet sekä Metsätalouden ympäristöopas. Hyödynnämme tutkimusperusteista tietoa hakkuukäsittelyjen ja metsänhoidon toimenpiteiden kehittämisessä sekä metsänhoidon ohjeistuksen jatkuvassa uudistamisessa.

Tuemme metsän ja siten hiilinielun kasvua lannoituksella ja käyttämällä metsien uudistami-

Valtion maiden puuston hiilinielun ja hiilivaraston laskennallinen kehitys

Mittari	VMI12	2020	2021	2022	2023	Kasvu vrt. VMI12
Puuston hiilinielu valtion mailla MtCO₂e	-12,2	-13,5	-12,8	-13,6	-12,8	4,7 %
Monikäyttömetsien puuston hiilinielu MtCO ₂ e	-8,2	-9,1	-8,4	-9,2	-8,4	2,7 %
Suojelualueiden puuston hiilinielu MtCO ₂ e	-4,0	-4,4	-4,4	-4,4	-4,4	8,78 %
Puuston hiilivarasto valtion mailla, milj. t C	177	181	184	187	190	7,4 %
Monikäyttömetsien puuston hiilivarasto, milj. t C	118	122	124	126	128	8,7 %
Suojelualueiden puuston hiilivarasto, milj. t C	59	59	60	61	62	4,6 %

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

sessä jalostettua viljelymateriaalia. Monikäyttömet-
sien uudistusaloista jaksollisen metsänkasvatuksen
kohteilla tehtiin vuonna 2023 metsänviljelytoimia
noin 14 200 hehtaarilla. Istutuspinta-alaa kertyi 10
500 hehtaaria, jolle istutettiin noin 18 miljoonaa
puuntaimea. Kylvämällä uudistettiin yli 3 700 heh-
taaria. Kylvössä käytettiin pääsääntöisesti jalostettua
siementä.

Vuonna 2023 lannoitimme valtion monikäyttömet-
siä kaikkiaan 31 600 hehtaaria, josta tuhkalannoitus-
ten osuus oli 9 600 hehtaaria. Huomioimme lannoi-
tuksessa korostetusti vesiensuojelun vaatimukset.
Lannoitteet varastoidaan ja levitetään niin, että niitä
ei pääse suoraan vesistöihin ja ojiin. Pohjavesialueilla
emme käytä kasvatuslannoitteita ja jätämme lannoi-
tettavan alueen ja vesistöjen väliin riittävän suojavyö-
hykkeen. Ylitimme vuonna 2023 metsänlannoitusten
kokonaismäärässä 30 000 hehtaarin vuositavoitteen.
Vuonna 2022 lannoitusmäärä jäi huomattavan alhai-
seksi lannoitteiden saatavuuden häiriön takia.

Ilmastonmuutokseen liittyvät riskit ja sopeutuminen

Ilmastonmuutos on yksi keskeisimmistä Metsähalli-
tuksen toimintaan vaikuttavista riskeistä sekä lyhy-
ellä että pitkällä aikavälillä. Ilmastonmuutoksella on
vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen sekä Met-
sähallituksen liiketoimintaan ja valtion maiden ja
vesien virkistyskäyttöön. Hallitsemme riskejä Met-
sähallituksessa määritetyn riskienhallintaprosessin
avulla.

Turvaamme ja parannamme luonnonsuojelualueiden
luonnon monimuotoisuutta sekä kehitämme niiden
virkistys-, luontomatkailu- ja muita kestävän käytön
arvoja kokonaisvaltaisella ja suunnitelmallisella suo-
jelualueverkoston hoidolla. Kiinnitämme entistä suu-
rempaa huomiota ilmastonmuutoksen vaikutusten ja
sopeutumiskeinojen arviointiin suojelualueiden hoi-
don ja käytön suunnittelussa.

Tuemme monimuotoisuuden säilymistä ja para-
nemista suojelualueilla ja monikäyttömetsissä

alue-ekologisen verkoston avulla. Ekologisella verkos-
tolla tarkoitetaan metsänkäsittelytoimien ulkopuo-
lulle jätettävien tai varovaisesti käsiteltävien kohtei-
den verkostoa, jonka tavoitteena on ylläpitää alueelle
ominaisia arvokkaita elinympäristöjä ja niiden lajis-
toa. Alue-ekologisen verkoston ytimen muodosta-
vat suojelualueet ja niitä tukevat monikäyttömetsien
luontokohteet, jotka on rajattu toimenpiteiden ulko-
puolelle. Lisäksi monikäyttömetsiin on määritetty
ekologisia käytäviä ja ns. askelkiviä, jotka mahdolli-
sivat lajien siirtymisen kohteiden välillä. Alue-ekolo-
ginen verkosto kehittää suojelualueita lähialueineen
ekologisesti paremmin toimiviksi kokonaisuuksiksi ja
lisää alueiden kytkeytyvyyttä.

Kohdennamme ja toteutamme luonnonhoito- ja
ennallistamistoimet siten, että ne edistävät sekä
luonnon monimuotoisuutta että ilmastotavoitteita.
Otamme kalastuksen suunnittelussa ja järjestämi-
sessä sekä elinympäristöjen kunnostuksessa huo-
mioon erityisesti ilmastonmuutoksesta kärsineet kyl-
mien vesien kalalajit meressä, järvissä ja virtavesissä.

Case:

Ylä-Lapin kaukokartoituksella merkittävää aineistoa luonnon tilasta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista (metsa.fi) »

Metsähallituksen ympäristö- ja innovaatiopalkinto 2023 myönnettiin hankkeelle, jossa koneoppimismenetelmiä hyödyntäen kaukokartoitettiin lähes kolme miljoonaa hehtaaria Ylä-Lapin suojelu- ja erämaa-alueita. Hanke tuotti samalla ajantasaista tietoa ilmastonmuutoksen sekä poronlaidunnuksen vaikutuksista pohjoiseen luontoon. Loppuraportissa julkaistuista tuloksista kävi ilmi, että yli puolet tunturikoivikoista sekä puuttomista tunturikankaista on nykytilaltaan eriasteisesti heikentyneitä.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Siirrymme kalavesien hoidossa istutuspainotteisesta kalakantojen hoidosta tukemaan luonnonkalakantojen luontaista lisääntymistä ja elinkiertoa.

Ilmastonmuutoksen myötä tautien ja tuholaisien metsille aiheuttamat vahingot, myrskytuhot ja metsäpalot tulevat lisääntymään. Myrskytuhot vaikuttavat myös puun korjuuseen ja nostavat taloudellista riskiä, kun korjuukustannukset nousevat ja puutavaran arvo laskee. Myrskytuhot alentavat erityisesti tukkipuun arvoa, kun puut kaatuvat ja katkeilevat ja niihin tulee erilaisia vikoja kuten halkeamia tai sälöjä. Tämän johdosta järeää puutavaraa siirtyy kuitupuuksi tai se jätetään kokonaan korjaamatta. Myrskyn kaataman puuston korjuu on myös kalliimpaa ja hitaampaa ja rasittaa korjuukalustoa enemmän kuin tavanomainen puunkorjuu. Toisaalta myrskyjen myötä monimuotoisuuden kannalta tärkeän kuolleen puun määrä maastossa lisääntyy.

Lumen ja roudan puute ja runsas sateisuus hankaloittavat toimintaa sekä metsätyömailla että kansal-

lispuistojen ja muiden retkeilykohteiden huollossa ja ylläpidossa. Varaudumme muutoksiin esimerkiksi parantamalla metsäteitä niin, että ne kestävät sateisten syksyjen ja lauhojen talvien kelirikot. Kattava metsätieverkko auttaa myös muun muassa metsäpalojen torjunnassa ja sammuttamisessa.

Varaudumme ja sopeudumme ilmastonmuutokseen metsätaloudessa hyödyntämällä myös uusinta tutkimustietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista metsänkasvuun ja puuntuotokseen. Erityisesti keskikesän kuivuusjaksojen yleistymisen yhdistettynä myrskytuhoihin lisää metsätuhojen riskiä. Tuhoriskien minimoinnissa keskeisiä toimia ovat metsien hyvä hoito, puuston oikea-aikaiset ja oikein mitoitettut käsittelyt sekä puulajivaihtelun lisääminen. Pyrimme ylläpitämään ja lisäämään lehtipuun osuutta jo taimikonhoitovaiheessa. Havupuuvältaisten metsien puulajivaihtelua lisäämme uudistuskohteilla männyn ja kuusen sekaviljelyllä. Vuonna 2023 käynnistimme monikäyttö metsissä mänty-kuusi-sekaviljelykokeilun jokaisen metsätiimin alueella.

Metsähallituksen toiminnan hiilijalanjälki

Otimme vuoden 2023 alusta käyttöön Hanselin Hankintapulssin hiilijalanjäljen laskentaa varten. Hankintapulssin hiilijalanjälkilaskenta perustuu Suomen ympäristökeskuksen (Syke) kehittämään Envimat-kertoimiin ja Metsähallituksen ostolaskudataan. Arviot hankintakategorioiden hiilijalanjäljistä perustuvat keskimääräisiin Suomen markkinoilla olevien tuotteiden hiilijalanjälkiin. Menetelmä ei ole virallisen standardin mukainen, mutta se antaa suuntaa antavan kuvan Metsähallituksen kaikkiin hankintoihin liittyvästä hiilijalanjäljestä. Syke on päivittänyt päästöker-toimia vuonna 2023, ja Metsähallituksen päästöluvut on laskettu uusilla kertoimilla myös takautuvasti vuosilta 2020–2022. Metsähallituksen kohdalla päästökertoimien tarkennus on nostanut etenkin kuljetuksen päästölukua.

Puunkorjuun ja puun kaukokuljetuksen operaatioiden hiilijalanjälki on laskettu Hankintapulssin lisäksi Metsäteho Oy:n tuottamalla laskentamallilla vuosilta 2019–2022. Malli tarkastelee puun korjuun ja kul-

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

jetuksen päästöjä työvaihe-, hakkuutapa-, kuljetustapa- ja tavaralajikohtaisesti. Laskentamallin avulla pystymme arvioimaan esimerkiksi kuljetus- tai korjuutapojen merkitystä päästöjen vähentämisessä ja energiatehokkuuden edistämässä urakointina hankittavissa työlajeissa. Metsätehon laskelmaa hyödynnetään erityisesti Metsätalous Oy:n energiatehokkuusjärjestelmän energiakatselmuksen apuna.

Ainespuun korjuu ja kuljetus suurimmat kasvihuonepäästöjen lähteet

Vuonna 2023 hiilijalanjälkemme oli Hankintapulssin laskelman perusteella noin 0,1 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttonnia (105 730 t CO₂ eq.) Laskennallisesti kokonaispäästöt laskivat vuonna 2023 edellisestä vuodesta noin prosentin verran.

Eniten päästöjä aiheutui korjuu- ja kuljetuspalvelukategorioissa, joihin sisältyvät puunkorjuusta ja puun kuljetuksesta syntyvät päästöt. Nämä kategoriat muodostivat noin 69 prosenttia kokonaispäästöistä. Seuraavaksi eniten päästöjä toiminnassamme syntyi

metsänhoidosta, rakentamisesta ja alueiden ylläpidosta.

Laskelman tuote- ja palveluryhmissä on tapahtunut raportointiaikana muutoksia päästökategorioissa ”koneet, laitteet ja ajoneuvot” sekä ”tavarat ja tarvikkeet”, minkä vuoksi raportointi poikkeaa niiden osalta vuosien 2020–2021 ja 2022–2023 välillä.

Metsäteho Oy:n päästölaskelmapohjan perusteella Metsähallituksen puunkorjuun ja puun kaukokuljetuksen päästöt ovat vähentyneet vuosien 2019–2022 aikana korjattua ja kuljetettua puukuutiota kohden (g CO₂ eq/t ja g CO₂ eq./km). Päästöjä ovat alentaneet polttoaineiden biokomponentin osuuden kasvu, mutta myös uuden ja tehokkaan korjuu- ja kuljetuskaluston käyttö sekä energiatehokkaiden kuljetusmuotojen käyttäminen Metsähallituksen puunkuljetuksissa. Puunkuljetuksista vesikuljetusten ja rautatiekuljetusten määrä on hiljalleen kasvanut ja autokuljetuksen osuus pienentynyt.

Metsähallitus osallistuu vuoden 2024 alussa alkavaan, monivuotiseen Ilmastoratkaisujen vauhdittaja (ACE) -hankkeeseen, jonka tavoitteena on tukea Suomea EU:n ilmastovelvoitteiden ja hiilineutraaliuden saavuttamisessa erityisesti taakanjakosektorilla. Hankkeen painopiste on vaikeaksi tunnistetuissa päästövähennystoimissa maatalouden, raskaan liikenteen ja teollisuuden prosessien osa-alueilla. Metsähallitus osallistuu hankkeessa puunkuljetus- ja korjuukaluston sekä työkoneiden energiatehokkuustoimien sekä puhtaisten käyttövoimien käyttöönoton edistämiseen.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

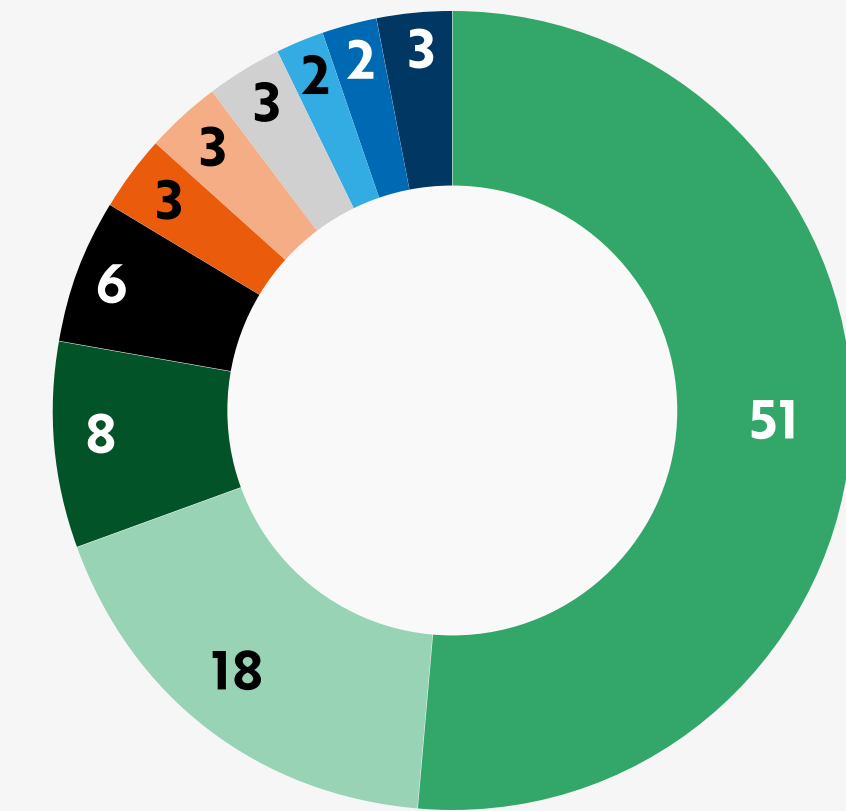
Päästöjä vähennetään energiatehokkuutta kehittämällä

Jatkoimme vuonna 2021 Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä käyttöönotetun ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmän ja siihen liittyvien energiatehokkuustavoitteiden kehittämistä. Tavoitteena on ohjata puun korjuuta ja puun kuljetusta energiatehokkaampaan suuntaan ja vähentää niihin liittyviä kasvihuonekaasupäästöjä hyödyntämällä uusiutuvia polttoaineita ja teknologioita sekä kehittämällä korjuun ja kuljetuksen logistiikkaa ja operaatioita. Energiatehokkuuteen liittyviä kriteerejä kehitetään myös metsänhoito- ja metsänparannustöiden hankinnoissa. Metsätalouden energiatehokkuuden edistymistä arvioidaan hiilijalanjälkilaskelmien perusteella.

Vuonna 2022 käynnistimme osana ilmasto-ohjelmaa, puun uittamisen seitsemän vuoden tauon jälkeen. Puiden vesistökuljetukset ja erityisesti uittaminen on huomattavasti energiatehokkaampi kuljetusmuoto esimerkiksi juna- tai autokuljetukseen verrattuna pitkällä välimatkoilla. Vuonna 2023 Metsähallitus kas-

vatti uitetun puun määrää 1,5 kertaiseksi edelliseen vuoteen verrattuna ja määrää on tarkoitus nostaa edelleen vuonna 2024. Pyrimme uiton avulla myös vastaamaan toimintaympäristössä nopeasti tapahtuneisiin muutoksiin, kuten Venäjän hyökkäysso- dasta johtuvan puuntuonnin tyrehtymiseen, joka on lisännyt kotimaisen puun raidekuljetusta ja kuormittaa rataverkkoa.

Uittamisen lisäksi puukuljetuksissa on käytössä Euroopan ensimmäinen biokaasulla kulkeva täysperävaunullinen puutavarayhdistelmärekka. Auton elinkaaren aikaiset päästöt ovat jopa 90 prosenttia pienemmät fossiilisia polttoaineita käyttäviin ajoneuvoihin verrattuna. Olemme ilmasto-ohjelmaan liittyen kehittäneet ja kokeilleet myös muita ilmastoystävällisempiä kuljetusmuotoja, kuten uusiutuvalla dieselillä kulkevia puutavarayhdistelmiä, isoja puutavara-autoja (HCT) sekä pitkiä junakuljetuksia (LHT).

Metsähallituksen oman toiminnan päästöt 2023

- Kuljetuspalvelut: ainespuu ja puuenergia 51 %
- Korjuupalvelut: ainespuu ja puuenergia 18 %
- Metsänhoito 8 %
- Rakentaminen ja alueiden ylläpito 6 %
- Tiehankkeet 3 %
- Toimitila- ja kiinteistökulut 3 %
- ICT- ja digihankinnat 3 %
- Hallintopalvelut: henkilöstö ja matkustus 2 %
- Tavara ja tarvikkeet 2 %
- Muut 3 %

Metsähallituksen suurimmat päästölähteet ja niiden kehitys 2020–2023

Päästökategoria	2020 t CO ₂ eq.	2020 Osuus kokonais- päästöistä	2021 t CO ₂ eq.	2021 Osuus kokonais- päästöistä	Muutos 2020– 2021	2022 t CO ₂ eq.	2022 Osuus kokonais- päästöistä	Muutos 2021– 2022	2023 t CO ₂ eq.	2023 Osuus kokonais- päästöistä	Muutos 2022– 2023	GHG pro- tokolla
Kuljetuspalvelut: ainespuu ja puuenergia	45 300	52 %	50 340	50 %	10 %	56 010	52 %	10 %	54 000	51 %	-4 %	Scope 3
Korjuupalvelut: ainespuu ja puuenergia	14 870	17 %	17 190	17 %	13 %	17 440	16 %	1 %	18 990	18 %	8 %	Scope 3
Rakentaminen ja alueiden ylläpito	4 320	5 %	4 890	5 %	12 %	8 080	8 %	39 %	6 620	6 %	-22 %	Scope 3
Metsänhoito	6 850	8 %	7 910	8 %	13 %	6 450	6 %	-23 %	8 580	8 %	25 %	Scope 3
Tiehankkeet	3 010	3 %	3 010	3 %	0 %	4 000	4 %	25 %	3 500	3 %	-14 %	Scope 3
Toimitila- ja kiinteistökulut	5 640	6 %	7 950	8 %	29 %	3 220	3 %	-147 %	3 470	3 %	7 %	Scope 1 ja 2
Koneet, laitteet ja ajoneuvot	1 940	2 %	2 660	3 %	27 %							Scope 1 ja 3
ICT- ja digihankinnat	2 470	3 %	2 770	3 %	11 %	3 010	3 %	8 %	3 180	3 %	5 %	Scope 1, 2 ja 3
Hallintopalvelut: henkilöstö ja matkustus	1 850	2 %	2 020	2 %	8 %	2 220	2 %	9 %	2 010	2 %	-10 %	Scope 1 ja 3
Tavara ja tarvikkeet						2 510			1 880	2 %	-34 %	Scope 1 ja 3
Muut	1 300	1 %	1 980	2 %	34 %	3 910	4 %	49 %	3 510	3 %	-11 %	Scope 1 ja 3
Summa	87 570	-	100 730	-	13 %	106 920	-	6 %	105 730	-	-1 %	

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Toimme markkinoille uusia merituulivoimahankkeita

Kehitämme aktiivisesti uusiutuvan energian liiketoimintamahdollisuuksia valtion maa- ja vesialueilla ja edistämme siten osaltamme Suomen hiilineutraaliuden saavuttamista. Tuulivoiman osalta hankekehittäjiin kiinnostus ja kyselyt valtion maa-alueista pysyivät korkealla. Lisäksi kiinnostus Suomen aluevesiä kohtaan tuulivoiman sijoituspaikkana on kasvanut merkittävästi.

Metsähallituksen toimintamalli merituulivoimakohdeiden luovutukseen hyväksyttiin joulukuussa 2021. Mallin mukaisesti tunnistamme merituulivoimatuotannolle soveltuvat kohteet Metsähallituksen hallinnoimilta valtion yleisvesialueilta, vastaamme hankkeiden alkuvaiheen kehityksestä ja kilpailutamme näiden alueiden vuokraoikeudet sekä alkuvaiheen hankekehityksen kaupallisessa menettelyssä.

Vattenfallin ja Metsähallituksen yhteinen merituulivoimahanke Korsnäsissä eteni vuoden 2023 aikana

suunnitelmien mukaan. Vuonna 2023 Korsnäsän hankealueen sijaintia ja kokoa päivitettiin Pohjanmaalle maakuntakaavaluonnoksen päivitettyjen tietojen mukaisesti. Lisäalueen koko on 5 400 ha ja Korsnäsän koko hankkeen pinta-ala 27 400 ha.

Lisäalue mahdollistaa Korsnäsän hankekoon kasvatamisen suunnitellusta 1300 megawatista (MW) kohti 2000 MW:ia. Metsähallitus ja Vattenfall kehittävät alkuperäistä aluetta ja lisäaluetta yhtenä kokonaisuutena. Myös ympäristövaikutusten arviointia ja kaavoitusta tehdään yhtenä kokonaisuutena. Korsnäsän merituulivoimahankkeen kehityksen arvioidaan kestävän noin neljä vuotta ja sen arvioidaan olevan tuotannossa 2030-luvulla. Korsnäsän hankealue sijoittuu noin 15 kilometrin päähän rannikosta ja on Suomen ensimmäinen avomerialueen tuulivoimahanke.

Kevään 2023 aikana Metsähallitus jätti kaavoitusaloitteet Siikajoen, Hailuodon ja Pyhäjoen kunnille sekä Raahen, Närpiön kaupungeille ja Kristiinankaupunkiin. Kesällä hankkeiden esivalmistelut etenivät

merenpohjan luotauksilla Närpiön, Pyhäjoen, Raahen ja Siikajoen edustalla. Luotauksessa kerättiin tietoa merituulihankkeille osoitettujen alueiden merenpohjan ominaisuuksista. Luotaukset toteutti Geologian tutkimuskeskus GTK.

Marraskuussa Metsähallitus käynnisti kahden merituulivoimahankkeen kilpailutuksen. Ebba sijaitsee Pyhäjoen ja Raahen edustalla ja Edith Närpiön edustalla. Molempien hankkeiden nimellisteho on 1 600 MW. Hankevalmistelua jatketaan muun ympäristövaikutusten arvioinnin ja lupaprosessien valmistelun merkeissä.

Merituulivoimahankkeiden etenemisestä viestittiin paikallisille asukkaille ja sidosryhmille viidessä tilaisuudessa. Korsnäsän merituulivoimahankkeen etenemisestä kerrottiin paikallisille sidosryhmille touko- ja marraskuussa Vindkafe-tilaisuuksissa. Marraskuun 2023 lopussa Edith- ja Ebba-merituulivoimahankeiden kilpailutuksen käynnistyessä järjestimme paikalliset sidosryhmätilaisuudet.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Tuulivoiman hankekehitys valtion maa-alueilla on ollut osa vastuullista liiketoimintaamme 2010-luvun alusta alkaen. Vuonna 2023 Metsähallituksella oli maatuulivoiman hankekehityksen projekteja käynnissä Kajaanissa, Simossa, Puolangalla, Sievissä ja Kivijärvellä. Lisäksi oli käynnissä kuusi yhteishanketta eri toimijoiden kanssa. Oman tuulivoiman hankekehityksemme sekä yhteishankkeiden lisäksi vuokraamme valtion alueita myös osaksi muiden hankekehittäjien hankkeita. Yhteensä vuoden 2023 lopussa valtion alueille oli rakennettu 173 tuulivoimalaa, mikä vastaa kokonaisteholtaan 683 megawattia tuulivoimaa.

Tuulivoimaliiketoiminnan lisäksi selvitämme aktiivisesti erilaisia aurinkovoiman toteuttamisvaihtoehtoja sekä siihen soveltuvia kohteita hallinnassamme olevilta alueilta. Aurinkovoiman yhteiskäyttö maatuulivoiman kanssa tasaisi energiantuotannon vaihtelua ja tuottavuutta. Aurinkoenergian hankkeet voivat myös tuoda uusiutuvan energian investointeja alueille, joilla ei ole tuulivoiman hankekehitystä.

Kuva: Mikko Törmänen

Metsähallituksen mahdollistamat merituulivoimahankkeet Suomen aluevesillä

Alueiden tuulivoima-
potentiaali yhteensä

10 000 MW

Kilpailutukset toteutetaan

2023-2025

Yhden
merituulivoimahankkeen
investointiarvo

3-4 mrd €

Yksi merituulivoimala
voi tuottaa kunnalle

70 000 €

kiinteistöverotuloja vuosittain.

Korsnäs

- Hankeoikeuksien kilpailutus toteutettiin vuonna 2022.
- Hankekehityksestä ja tuulivoimapuisto rakentamisesta vastaa Vattenfall.
- Hankkeen nimellisteho 2 000 MW
- 70–100 tuulivoimalaa
- Tuotannossa 2030

Ebba

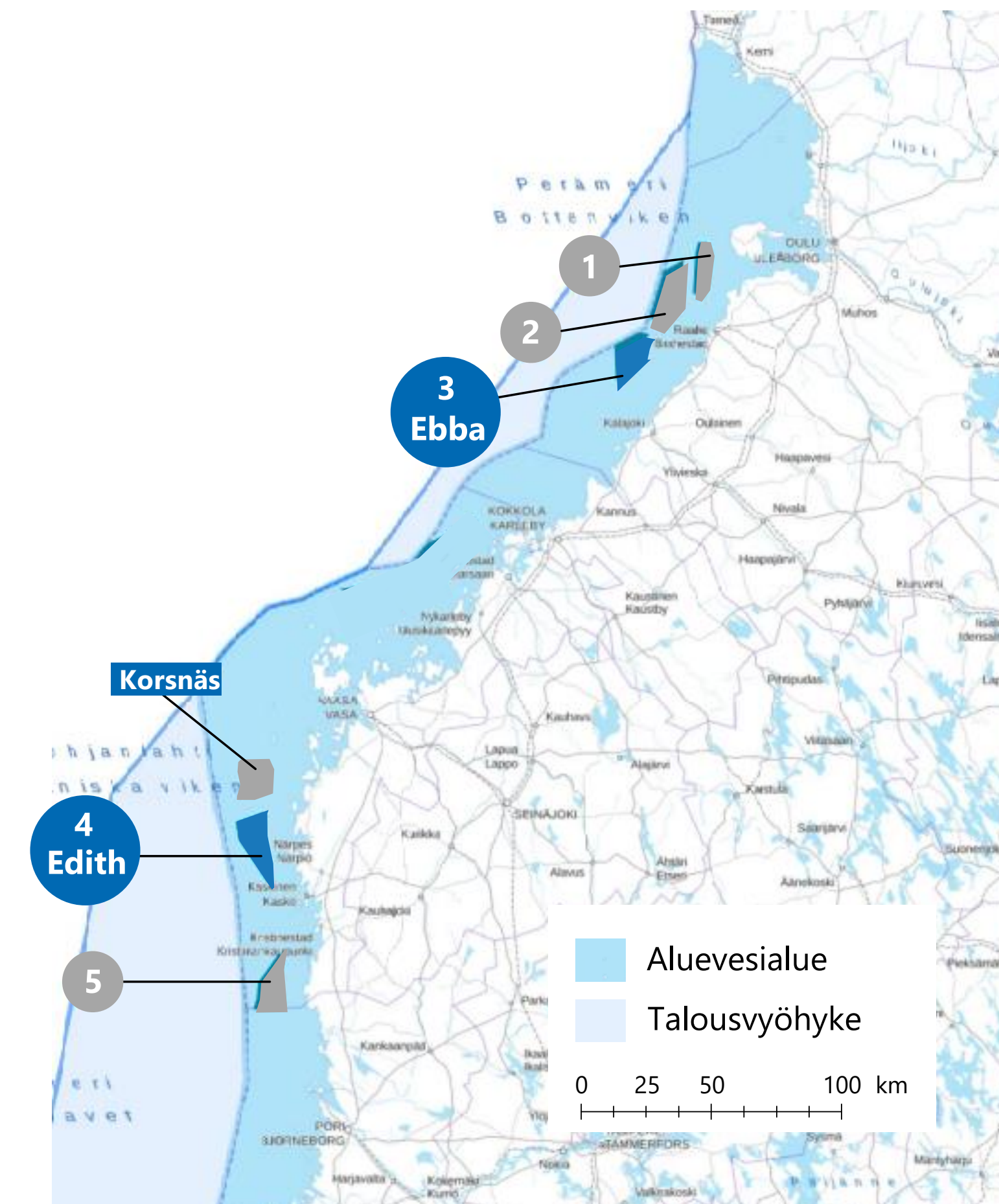
- 160 km² hankealue sijaitsee Pyhäjoen ja Raahen edustalla.
- Hankeoikeuksien kilpailutus toteutetaan vuonna 2023–2024.
- Hankkeen nimellisteho 1 600 MW
- 80–100 tuulivoimalaa
- Tuotannossa 2035

Edith

- 180 km² hankealue sijaitsee Närpiön edustalla.
- Hankeoikeuksien kilpailutus toteutetaan vuonna 2023–2024.
- Hankkeen nimellisteho 1 600 MW
- 80–100 tuulivoimalaa
- Tuotannossa 2035

Myöhemmin käynnistettäväksi suunnitellut kilpailutukset

- Siikajoen ja Hailuodon edustalla noin 120 km² (hankealue 1)
- Raahen ja Siikajoen edustalla noin 220 km² (hankealue 2)
- Kristiinankaupungin edustalla noin 180 km² (hankealue 5)

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Turvaamme luonnon monimuotoisuutta ja hillitsemme luontokatoa

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja luontokadon hillitseminen on yksi Metsähallituksen strategisista lupauksista. Hillitsemme luontokatoa valtion maa- ja vesialueilla aktiivisilla toimenpiteillä, joilla ylläpidämme ja lisäämme luonnon monimuotoisuutta sekä minimoimme ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Monimuotoisuustyön rinnalla toteutamme Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaa. Toimenpiteemme luonnon monimuotoisuuden ja ilmaston hyväksi tukevat myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Käytimme luonnon monimuotoisuutta lisääviin aktiivisiin ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteisiin vuonna 2023 miljoonan vähemmän kuin edellisvuonna, yhteensä hieman yli 14 miljoonaa euroa. Tästä noin 13 miljoonaa euroa on Luontopalvelujen budjetti- ja EU-rahoitusta ja 1,1 miljoonaa euroa Metsähallitus Metsätalous Oy:n omaa tulorahoitusta.

Luontokadon hillitseminen näkyy positiivisesti paikallistaloudessa, sillä käytämme ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteiden toteutuksessa runsaasti ostopalveluja ja sopimusyrittäjiä. Vuonna 2023

käytimme suojelualueiden ennallistamisen ja luonnonhoidon ostopalveluihin yhteensä noin 5 miljoonaa euroa. Monikäyttömetsissä luonnonhoitoon ja ennallistamiseen käytettiin sopimusyrittäjien palveluja noin 600 000 euron arvosta.

Metsähallitus Metsätalous Oy panostaa lisäksi vuosittain luonnon monimuotoisuuteen lähes 80 miljoonaa euroa ylläpitämällä alue-ekologista verkostoa, ja noin kaksi miljoonaa euroa lahoppuun lisäämisen kautta.

Luonnon monimuotoisuus 2023

Luonnonhoito- ja
ennallistamistoimia
yli **13 900**
ha

Suomen
lahopuumäärästä
75 milj. m³
valtion mailla

Poistettuja
vaellusesteitä
170 kpl

Sekametsien
määrä
12 %
metsämaan pinta-alasta
kaikilla valtion mailla

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Vuoden 2023 alussa hallitus sopi metsien suojeluun liittyvästä tasesiirrosta. Metsähallituksen peruspääomasta siirrettiin noin 30 000 hehtaaria liiketoiminnan käytössä olevia maa-alueita suojelualueiksi julkisten hallintotehtävien taseeseen. Suojellut kohteet ovat olleet rajoitetussa käytössä tai metsätalouskäytön ulkopuolelta, mutta näin ne siirrettiin pysyvään suojeluun. Kohteita on kaikkiaan 50 ja ne sijaitsevat eri puolilla Suomea.

Osana Luontolahja-kampanjaa siirsimme vuonna 2023 suojeluun 3375 hehtaaria luontoarvoiltaan monimuotoisia valtion alueita. Luontolahja-kampanjalla ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö kannustivat vuosien 2019–2022 aikana suomalaisia perustamaan luonnonsuojelualueita. Alueita kertyi 3375 hehtaaria, joten suojelimme saman verran valtion mailla. Kohteiksi valittiin monipuolisesti erilaisia luontotyyppisiä eri puolilta Suomea. Valinnassa painotettiin olemassa olevien luonnonsuojelualueiden yhteneväisyyden ja kytkeytyvyyden lisäämistä sijoittamalla kohteita näiden yhteyteen. Kohteista

72 prosenttia rajautuukin olemassa olevaan suojelualueeseen. Esimerkiksi Aalistunturin suojelualueetta laajennettiin 327 hehtaaria.

Toteutamme aktiivisesti Helmi-elinympäristöohjelmaa valtion mailla

Valtakunnallisen Helmi-elinympäristöohjelman tavoitteena on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvata luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja sekä hillitä samalla ilmastonmuutosta ja edistää siihen sopeutumista. Metsähallituksen Luontopalvelut on ohjelman suurin yksittäinen toteuttaja. Eräpalvelujen tehtävänä on vieraspetojen eli minkin ja supikoiran hävittäminen arvokkailla lintuvesialueilla. Metsähallitus Metsätalous Oy osallistuu ohjelmaan omistajapolitiikan mukaisella panostuksella ja toteuttaa työt omalla tulorahoituksellaan.

Suojelualueilla Helmi-ohjelman tavoitteet liittyvät soiden ja metsien ennallistamiseen, lintuvesien ja -kosteikkojen, perinnebiotooppien, piene-

sien ja rantaluonnon kunnostukseen ja hoitoon sekä metsäisten elinympäristöjen luonnonhoitoon. Valtion monikäyttömetsille asetetut tavoitteet koskevat puolestaan soiden ennallistamista, lehtojen ja paahdeympäristöjen hoitoa, tulen käytön lisäämistä ja kalojen vaellusesteiden poistoa. Tulevina vuosina tavoitteisiin tullaan lisäämään myös virtavesien kunnostuksia. Toteutamme osan Helmi-töistä Metsähallituksen vastualueiden yhteistyönä sekä yhdessä muiden toimijoiden kanssa, millä saavutetaan synergiaetuja ja laajempaa vaikuttavuutta.

Suojelualueilla ylitimme hallituskaudelle 2020–2023 asetetun Helmi-ohjelman kokonaistavoitteen, joka oli 14 000 hehtaaria ennallistettuja soita ja kunnostettuja perinnebiotooppeja. Toiminta eteni suunnitellusti myös muissa Helmi-elinympäristöissä lukuun ottamatta perinnebiotooppien jatkuvaa hoitoa. Jatkoimme myös vedenalaisia kunnostuksia merialueilla. Vuoden 2023 hyvät tulokset perustuvat pääosin vielä käytössä olleeseen rahoitukseen, joka mahdollisti tarpeellisen, määräaikaisen henkilöstön palkkaa-

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

misen. Laadimme Helmi 2030-suunnitelman, jossa määritellään suojelualueiden eri elinympäristöjen ennallistamisen ja hoidon vuositavoitteet sekä niiden vaatimat resurssit vuoteen 2030 asti.

Seuraamme ja arvioimme Natura-alueiden tilaa säännöllisesti. NATA-arvioinneissa määritetään alueen luonto-, kulttuuri- ja käyttöarvot, niiden tila sekä arvoihin kohdistuvat uhkatekijät. Arvioinnin perusteella määritellään, minkälaisia toimia tarvitaan tavoitetilan saavuttamiseksi tai säilyttämiseksi. Lisäksi arvioidaan aluekohtaisesti luontotyyppien ja lajien tilaa sekä tehtyjen suojelutoimenpiteiden riittävyttä.

Teimme vuonna 2023 yhteensä 54 NATA-arviointia, mikä ylitti asetetun tavoitteen. Lisäksi tavoitteena oli, että 78 prosenttia luontotyyppi- ja lajitiedosta olisi ajan tasalla vuoden 2023 lopussa, mutta ajantasaisen tiedon osuus jäi 65 prosenttiin. Suurimpana syynä oli Ylä-Lapin laajan kaukokartoitusaineiston tallennuksen siirtyminen vuoden 2024 alkuun.

Monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi tehdyt keskeisimmät luonnonhoito- ja ennallistamistoimet luonnonsuojelualueilla 2023*

Toimet	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Helmi-ohjelmaan sisältyvä soiden ennallistaminen ja perinnebiotooppien kunnostus, osuus hallituskauden tavoitteesta (yhteensä 14 000 ha), %	100	112
Elinympäristöjen tilan parantaminen, ennallistamisen pinta-ala, ha (pois lukien perinnebiotooppien jatkuva hoito)	3 150 ha	5 580 ha
Perinnebiotooppien jatkuva hoito valtion suojelualueilla, ha	6 300 ha	5 733 ha

* Metsähallituksen Luontopalvelut tekee luonnonhoitoa maanomistajien luvalla myös yksityisillä suojelualueilla. Tämä luonnonhoito sisältyy taulukkoon ja on noin 10 prosenttia hoidetusta alasta.

LIFE-hankkeilla tärkeä merkitys luontokadon torjunnassa

Teemme luonnonhoitoa ja ennallistamista sekä lajien- ja vesiensuojelua myös useissa monivuotisissa EU-rahoitteisissa LIFE-projekteissa. Niiden osuus oli noin 15 prosenttia toteutuspinna-alasta. Joissakin hankkeissa on mukana useita Metsähallituksen vastualueita ja useissa myös laaja kumppaniverkosto.

Suomen kaikkien aikojen suurin EU-rahoitteinen LIFE-luontohanke sai 50 miljoonan euron rahoituspäätöksen syksyllä 2023 ja käynnistyi vuoden 2024 alussa. Priodiversity LIFE -hankkeen rahoituksesta 30 milj. euroa tulee LIFE-rahastosta, loput ovat kansallista rahoitusta. Hankkeen avulla torjutaan luontokatoa, kootaan ja vakiinnutetaan parhaita käytäntöjä sekä lisätään toimijoiden koulutusta. Hanketta vetää Metsähallituksen Luontopalvelut ja siihen osallistuvat Metsähallituksesta Metsätalous Oy ja Eräpalvelut. Hankkeessa laaditaan maakunnalliset luonnon monimuotoisuusohjelmat ja jatketaan ennallistamista osana Helmi-ohjelmaa. Ennallistamisessa ja

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

luonnonhoidossa tavoitellaan laajoja, monimuotoisuudeltaan arvokkaita keskittymiä, joihin voi sisältyä sekä luonnonsuojelualueita että niiden ulkopuolisia alueita. Maanomistajille hankkeen toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista.

Priodiversity LIFE -hanke jatkaa vuonna 2023 päättyneen Hydrologia-LIFE-hankkeen työtä. Hydrologia-LIFE-hankkeessa kunnostettiin kosteikkoluontoa ja ennallistettiin soita lähes 6000 hehtaaria. Toimenpiteet kohdistuivat yli sadalle Natura 2000 -alueelle. Suomen Metsäkeskus ja Tapio Oy pilotoivat menetelmää, jossa ojitetusta talousmetsästä ohjataan vettä johdeojia pitkin lähellä sijaitsevalla suojellulle suolle. Suon luontaista vesitaloutta palauttava menetelmä on osoittautunut kustannustehokkaaksi tavaksi sovitaa yhteen talousmetsien kunnostusojitus ja suojelusoiden ennallistamistoimet. Menetelmää hyödynnettiin yhteensä 25 suojelusuolla vuonna 2023.

Kansainvälinen asiantuntijaryhmä arvioi luonnonsuojelualueverkostomme hoitoa

Olemme strategiassamme asettaneet tavoitteen olla suojelualueiden hoidossa maailmanluokkaa. Kansainvälisistä asiantuntijoista koottu arviointiryhmä arvioi kesällä 2023 luonnonsuojelualueiden hoidon laatua. Arvioinnissa käytettiin Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) Protected areas management effectiveness evaluation -menetelmää. Siinä arvioidaan esimerkiksi, miten tehokkaasti ja hyvin luonnonsuojelutyötä tehdään, miten luonnon monimuotoisuutta turvataan, mistä retkeilijän asiakaskokemus muodostuu sekä miten kumppanit ja yhteisöt osallistuvat päätöksentekoon. Arviointiryhmä tutustui tietoaaineistoihin ja vieraili erilaisissa kohteissamme kautta Suomen.

Arviointiraportti julkaistaan keväällä 2024. Alustavan arvion mukaan Suomen suojelualuejärjestelmää pidettiin vahvana, suojelualueet ovat kansainvälisen mittapuun mukaan hyvin hoidettuja ja Luontopalvelujen henkilöstö osaavaa ja sitoutunutta. Arvi-

ointiryhmän mielestä suojelualueiden hoidossa ja viestinnässä tulisi painottaa entistä enemmän suojelualueiden tuottamien hyötyjen ja luontoarvojen säilymisen merkitystä. Ryhmän muut kehittämis- ja parannusehdotukset koskivat muun muassa aluesuojelun edistämistä, yhteistyön ja osallisuuden lisäämistä sekä suunnittelun ja tiedonhallinnan kehittämistä. Hyödynnämme suosituksia toimintatapauudistuksessa ja muussa toiminnan kehittämisessä.

Teemme aktiivisia luonnonhoitotoimia monikäyttömetsissä

Parannamme heikentyneiden elinympäristöjen tilaa monikäyttömetsissä aktiivisella luonnonhoidolla ja ylläpidämme tai hoidamme elinympäristöjä, jotta niiden rakennepiirteet säilyvät ja kehittyvät monimuotoisuuden kannalta toivottuun suuntaan.

Vuonna 2023 panostimme luonnonhoitotöihin valtion monikäyttömetsissä noin 1,1 miljoonaa euroa ja ylitimme monissa toimissa vuodelle 2023 asetetut

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

tavoitteet. Tavoitteenamme on metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja sen lisääminen metsätaloustoiminnan ohessa. Ennallistimme noin 1 900 hehtaaria soita mikä on noin 300 hehtaaria enemmän kuin edellisenä vuonna. Myös vaellusesteitä poistimme edellisvuotta enemmän, 170 kappaletta. Vaellusesteiden poistoa toteutettiin Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimesta 169 kpl ja Eräpalvelujen toimesta yksi kappale. Lisäksi kunnostimme virtavesiä ja toteutimme luonnonhoidollisia kulotuksia. Vieraslajien poistoa ja perinnebiotooppien hoitoa tehtiin vastuualueiden välisenä yhteistyönä.

Monikäyttömetsien luonnonhoidosta vastaa ammattitaitoinen henkilöstö. Työt suunnitellaan omistajapoliittisten tavoitteiden mukaisesti sekä Metsähallituksen omia ympäristöohjeita noudattaen. Töiden toteutuksesta vastaavat sopimusyrittäjät, jotka ovat perehtyneet Metsähallituksen ympäristö- ja laatujärjestelmiin ja sitoutuneet toimimaan Metsähallituksen vastuullisuusperiaatteiden mukaisesti.

Metsähallitus Metsätalous Oy:n vuonna 2023 valtion monikäyttömetsissä toteuttamat keskeiset luonnonhoito- ja ennallistamistoimet monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi

Toimet	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Soiden ennallistaminen, ha	1 100	1915
Lehtojen hoito, ha	100	153
Paahdeympäristöjen hoito, ha	40	17
Kulotus ja säästöpuuryhmien poltto, ha	450	506
Vaellusesteiden poisto, kpl	165	169

Monimuotoisuudelle tärkeän lahopuun määrä kasvussa

Seuraamme monimuotoisuudelle tärkeiden lahopuun ja järeän haavan määrän kehittymistä valtion mailla Luonnonvarakeskuksen tekemän valtakunnan metsien inventoinnin avulla. Lahopuuseuran viimeisimmät tulokset perustuvat vuosien 2018–2022 valtakunnan metsien inventoinnin (VMI 12 ja 13) maastomittauksiin.

Monikäyttömetsien lahopuumäärä on tällä hetkellä keskimäärin 8,1 kuutiometriä metsämaan hehtaarilla. Pitkän aikavälin lahopuutavoite on yli 10 kuutiometriä hehtaarilla. Kaikilla valtion metsä- ja kitumailla lahopuuta on yhteensä noin 75 miljoonaa kuutiometriä ja sen määrä on kasvussa.

Monikäyttömetsissä lahopuun määrää turvataan säästämällä kaikki kuollut puu ja jättämällä kaikille käsittelyalueille eläviä säästöpuita kaikissa metsänkäsittelyn vaiheissa. Elävät säästöpuut kehittyvät kuoltuaan pitkällä aikavälillä lahopuiksi. Jätämme

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

hakkualoille myös tekopötkelöitä. Ne ovat 2-5 metrin korkeudelta katkaistuja eläviä puita, jotka muuttuvat nopeasti lahopuuksi. Huomioimme lahopuun myös myrskytuhojen korjuussa.

Vuoden 2023 ympäristöseurantojen tulosten mukaan jätimme monikäyttömetsien uudistushakkuin käsitellylle hehtaarille keskimäärin 16 kappaletta Metsähallituksen ympäristöoppaan tavoitteen mukaista elävää säästöpuuta. Määrä ylittää ympäristöoppaassa asetetun tavoitteen 10 elävää säästöpuuta/hehtaari. Elävien säästöpuiden lisäksi metsään jätetään myös kaikki lahopuu sekä muu kuollut maa- ja pystypuu. Säästöpuumäärä täyttää sekä vanhan että uuden PEFC-sertifiointikriteerin, joka otettiin käyttöön vuoden 2023 alkupuolella. Vuoden 2024 seurannoissa PEFC-vaatimusten toteutumista arvioidaan voimassa olevan uuden standardin mukaisesti.

Lisäämme järeän haavan määrää jättämällä metsänkäsittelyssä alueille riittävästi lehtipuita ja suosimalla haapaa säästöpuuna. Järeää haapaa on valtion mailla

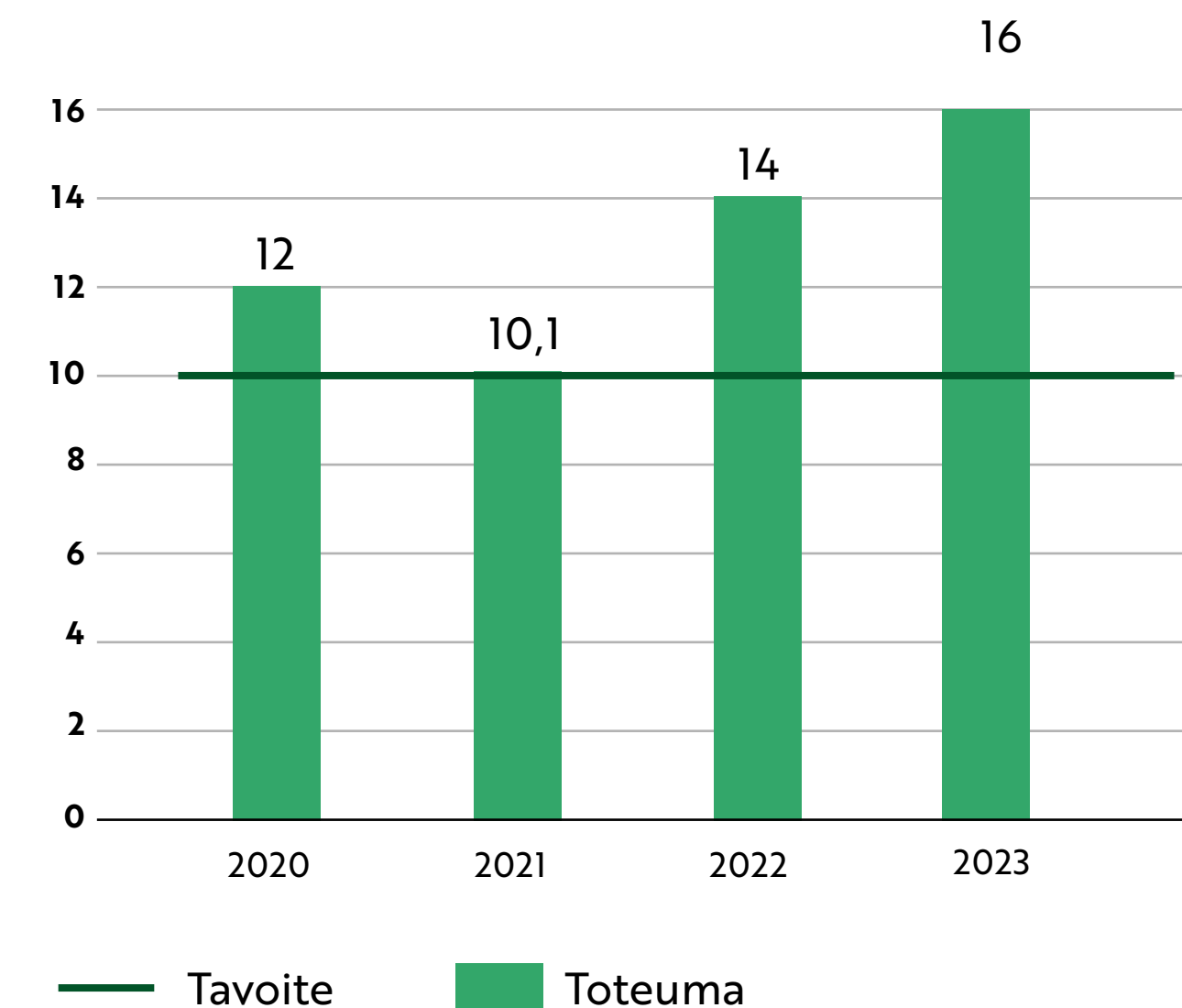
viimeisimmän valtakunnan metsien vuosien 2018–2022 maastomittausten perusteella noin 0,5 kuutiometriä hehtaarilla. Edellisessä maastomittauksessa (vuosina 2017–2021) järeää haapaa oli 0,51 kuutiometriä hehtaarilla.

Suojelualueiden metsiin syntyy lahopuuta ennallistamispoltoissa ja myrskyjen seurauksena. Lisäksi lisäämme lahopuuta aktiivisesti muiden luonnonhoitotoimien yhteydessä. Esimerkiksi poistaessamme haapojen ja jalojen lehtipuiden ympäriltä varjostavaa puustoa kaadamme rungot maahan. Yksittäisten uhanalaisten lajiesiintymien säilymistä voidaan auttaa myös aktiivisella puiden kaatamisella tai kaulaamisella, jos esiintymä on vaarassa hävitä ilman näitä toimia.

Olemme ylittäneet jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn pinta-alatavoitteen

Olemme saavuttaneet ja ylittäneet omistajapoliittisissa linjauksissa asetetun tavoitteen, jonka mukaan valtion monikäyttömetsissä jatkuvapeitteisen met-

Monikäyttömetsiin jätetyt Metsätalouden ympäristöoppaan mukaiset arvokkaat elävät säästöpuut*

* Arvokkaita, eläviä säästöpuita ovat esimerkiksi yksittäiset, valtapuustoa järeämmät puut, kolopuut, tiedossa olevat petolintujen pesäpuut tai rinnankorkeuslähimitaltaan vähintään 10 cm:n paksuiset raidat, pihlajat ja jalopuut.

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

sänkäsittelyn osuuden tulee olla 25 prosenttia uudistusluonteisten hakkuiden pinta-alasta.

Suuntaamme kiertoajan jatkamista ja jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta kohteille, joissa metsien käsittelyä yhteensovitetaan esimerkiksi virkistyskäytön, maiseman huomioimisen tai porotalouden kanssa. Turvemaiden tavoitteena on huomioida paremmin sänkäsittelyn ilmastovaikutukset ja vesiensuojelu. Jatkuvapeitteisen sänkäsittelyn kohteita ovat esimerkiksi Lapin karut männiköt, matkailu- ja retkeilyalueiden metsät sekä erityisesti soveltuvien osien turvemaiden metsät.

Jatkossa tulemme kohdistamaan jatkuvapeitteistä sänkäsittelyä pääasiassa turvemaiden ja monikäytön kannalta tärkeille kohteille.

Vuonna 2023 toteutuneiden hakkuutoimenpiteiden kokonaispinta-ala oli 92 000 hehtaaria, mikä vastaa 2,6 prosenttia monikäyttömetsien metsämaan pinta-alasta. Pinta-alasta 72 prosenttia käsiteltiin kasva-

tushakkuin ja 28 prosenttia uudistushakkuin. Uudistusluonteisten hakkuiden pinta-alasta 37 prosenttia toteutettiin jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen hakkuutavoilla.

Keräämme tietoa ja kokemusta jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen soveltamismahdollisuuksista vuonna 2019 Suomussalmelle ja Savukoskelle perustetuilta havaintoalueilta. Kolmas, Rautavaaralla sijainnut havaintoalue lakkautettiin, kun eduskunnan helmikuussa hyväksymä Tiilikjärven kansallispuiston laajennus ulottui osittain havaintoalueen päälle ja pienensi pysyvien koealojen määrää ja pinta-alaa.

Havaintoalueiden avulla tuotetaan tutkimustietoa ja käytännön kokemusta jatkuvan kasvatuksen eri menetelmien soveltuvuudesta erilaisilla kasvu- paikoilla ja eri maantieteellisillä alueilla. Havaintoalueiden tehtävänä on tuottaa tietoa laajassa mittakaavassa ja pitkäkestoisesti harjoitettavan jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen vaikutuksista metsien uudistumiseen, kasvuun ja puuntuotukseen

Jatkuvapeitteisen sänkäsittelyn prosenttiosuus uudistushakkuuluonteisten hakkuiden pinta-alasta 2020–2023

Vuosi	Tavoite, %	Toteuma, %
2020	25	31
2021	25	39
2022	25	47
2023	25	37

sekä metsäluonnon monimuotoisuuteen, puuston tuhonkestävyyteen ja metsätalouden harjoittamisen kannattavuuteen.

Käynnistimme vuonna 2022 Metsäteho Oy:n kanssa yhteistyön, jossa selvitetään havaintoalueilla erilais-

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

ten metsänkäsittelytapojen tuottavuuseroja koko korjuuketjussa. Selvityksessä hyödynnetään metsäkoneiden taltioimaa ajankäytön seurantatietoa, jota kerätään yhteistyössä korjuuyrittäjien kanssa. Teimme havaintoalueilla myös yhdistettyä laatu- ja ympäristöseurantaa, jonka tulokset valmistuivat alkuvuonna 2023. Tulosten mukaan hakkuut ovat onnistuneet pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti.

Vanhat ja luonnontilaiset metsät sekä OECM-alueet

EU:n monimuotoisuusstrategian vaatimukseen perustuvaa vanhojen ja luonnontilaisten metsien suoje- lua varten valmisteltiin kansallisia kriteerejä Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ja Luonnonvarakeskuksen (Luke) yhteistyönä. Metsähallitus kommentoi työn etenemistä METSO-ohjelman seurantatyöryhmässä. Metsähallitus valmistautui määritelmän mukaisten kohteiden kartoitukseen ja rajaukseen. Lopullisten kriteerien valmistuminen on viivästynyt, mutta kent- tätöiden oletetaan pääsevän vauhtiin kesällä 2024.

Luke ja Syke aloittivat ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön aloitteesta hankkeen, jonka tehtäviin lukeutuu OECM-alueiden (Other Effective Conservation Measures) kriteerien täyttymi- sen tarkastaminen ja raportoiminen ympäristöminis- teriölle. OECM-alueet ovat määriteltyjen kriteerien mukaisia, varsinaisia suojelualueita tukevia ja suoje- lukokonaisuutta täydentäviä alueita. Tietojen tarkas- taminen edellyttää, että vuonna 2022 valmistuneen Metsähallituksen OECM-alue-ehdotuksen aluetyyp- pien paikkatiedot toimitetaan hankkeen käyttöön. Kyseiset tiedot tarkastetaan OECM-kriteereitä vas- ten ja laaditaan lopullinen esitys raportoitavista tie- doista. Tiedot raportoidaan YM:lle yhteisymmärryk- sessä Metsähallituksen kanssa.

Aloitimme uuden metsätietojärjestelmän toteuttamisen

Metsävaratieto muodostaa perustan metsäsuunnit- telulle ja on keskeinen tuki päätöksenteossa. Tie- don määrä kasvaa ja tarkentuu jatkuvasti ja samalla sen merkitys korostuu, kun metsien käytön suun-

nittelussa tulee ottaa huomioon entistä useampia tekijöitä. Metsävaratiedon tehokas ja dynaaminen hallinta edellyttää tietovaraston laajentamista, muu- toksia varsinaiseen tietorakenteeseen, tietojärjestel- män suorituskyvyn parantamista sekä tietoturvan ja tiedon saatavuuden entistä parempaa turvaamista.

Käynnistimme vuonna 2022 metsätietojärjestelmän uudistamisen. Tavoitteena on kytkeä strategiset ja vastuullisuustavoitteet entistä paremmin osaksi met- säsuunnittelua sekä parantaa erilaisten ekosysteemipalvelujen kuten puuntuotannon, luonnon moni- muotoisuuden, hiilen sidonnan ja virkistysarvojen yhteensovittamista. Järjestelmäuudistuksen myötä metsäsuunnittelijat pystyvät myös entistä parem- min vertailemaan ja arvioimaan metsänkäsittelyvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Uuden metsätietojär- jestelmän toteuttaminen aloitettiin elokuussa 2023, tavoitteena on ottaa järjestelmä käyttöön vuonna 2025.

Case:

Ennallistamisella tuetaan luonnontilan palautumista (metsa.fi-lehti) »

Metsähallituksella on yli 30 vuoden kokemus ennallistamistoimista, joilla parannetaan heikentyneiden elinympäristöjen ja niillä elävien lajien elinolosuhteita. Tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen valtion maa- ja vesialueilla.

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Lajien seuranta, huomioiminen ja hoito

Metsähallituksen erityisvastuulla on muutamien uhanalaisten lajien suojelutyö. Äärimmäisen uhanalainen naali ei ollut pesinyt Suomessa neljännesvuosisataan, ennen kuin ensimmäinen pesintä tapahtui 2022. Viime vuonna naalinpentuja havaittiin ainakin 25. Pitkään jatkuneeseen naalin suojelutyöhön on kuulunut kettujen metsästystä sekä Suomen puolella vierailleiden naalien ruokintaa automaateilla, joita ketut eivät pysty hyödyntämään. Pohjoismaisen yhteistyön tuloksena naaleja on tarhattu Norjassa ja päästetty vapaiksi myös Suomen puolelle.

Saimaannorpan kanta on kaksinkertaistunut parinkymmenen vuoden aikana ja on nyt noin 480 yksilöä. Yksi saimaannorpan suojelukeinoista on apukinosten kolaaminen pesintää varten vähälumisina talvina. Viime vuonna kolattiin 262 apukinosta, ja keinopeisien kehitystä jatkettiin. Vuonna 2023 poikasia syntyi ennätyselliset 103, ja hyvien olosuhteiden ansiosta niiden pesäkuolleisuus jäi vähäiseksi. Kalanpyydyksiin sen sijaan hukkui ainakin yhdeksän kuuttia. Turvasimme norppakannan elinvoimaisuutta myös siirtämällä kaksi norppaa uusille vesille ylläpitämään norppakannan perinnöllistä monimuotoisuutta.

Kuva: Riistakamerakuva

Paransimme saimaannorppa-aineistojen saatavuutta ja näkyvyyttä julkaisemalla kaikille avoimen Norppatilanne-palvelun [verkkosivuillamme](#)

Poronhoitoalueella tarkastimme 1 326 petolintujen pesää. Niistä 908 oli maakotkan ja muut merikotkan,

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

tunturihaukan ja muuttohaukan pesiä. Pesiä tarkastettiin ilmasta ja kiipeämällä pesille, pesillä käynneistä vastasivat asiantuntevat harrastajat vapaaehtoistyönä. Tarkastukset kattoivat yhteensä yli 90 prosenttia maakotkan reviireistä. Maakotkan pesintätulos oli toista vuotta peräkkäin hyvä ja merikotkan ja muuttohaukan keskimääräinen. Äärimmäisen uhanalaisella tunturihaukalla todettiin 11 onnistunutta pesintää ja niissä yhteensä 34 rengastusikäistä poikasta, mikä on ennätys sitten vuoden 2007. Kuusamossa kolme nuorta maakotkaa varustettiin satelliittilähettimillä. Niiden seurantatietoja voidaan käyttää tuulivoimahankkeiden sijoittelun suunnittelussa.

Muista maalinnuista kerättiin havaintoja linjalaskentoina 33 suojelualueella yhteensä 340 km pääasiassa Pohjanmaan–Kainuun alueella. Laskentoja on tehty säännöllisesti 1980-luvulta lähtien. Niistä kertynyt aineisto on yksi arvokkaimmista metsä- ja suolintujen kannanmuutoksista kertovista aineistoista. Tietoa hyödynnetään lintudirektiivin raportoinnissa ja

suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa. Jatkossa aineistot ovat keskeisessä asemassa myös EU:n ennallistamisasetuksen metsälintuindeksin tuottamisessa. Linjalaskentojen tärkeimmät yhteistyötahot ovat olleet Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, BirdLife Suomi ja Suomen ympäristökeskus.

Tietoa lajistosta hyödynnetään laajasti ympäristöhallinnossa

Luontopalvelujen ylläpitämisen lajitietojärjestelmän (LajiGIS) aineistoille on ollut kova kysyntä. Luomuksen Lajitietokeskuksen kautta LajiGIS-aineistoista on tullut vuoden 2023 aikana lähes tuhat aineistopyyntöä, jotka ovat liittyneet muun muassa tuuli- ja aurinkovoimahankkeisiin, malminetsintään ja kaivoksiin sekä kaavoitukseen ja väylähankkeisiin. Ajan tasalla olevia esiintymätietoja tarvitaan myös muun muassa Natura 2000 -alueiden tilan arvioinnissa, EU:n luontodirektiivin raportoinnissa, lajien uhanalaisuuden arvioinnissa sekä suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa.

Lajien suojelun perustana on tieto lajien elinympäristövaatimuksista sekä tiedot lajien elinympäristöjen ja esiintymien sijainnista. Keräämme näistä tietoa säännöllisesti kartoituksilla. Lapin suojelualueilta on vuoden 2023 hyönteiskartoituksissa löytynyt satoja lajeja, joista ei ole aikaisempia havaintoja Lapista.

Pallas–Yllästunturin kansallispuistosta löytyi erittäin uhanalainen ja monilta esiintymispaikoiltaan ilmastomuutoksen takia hävinnyt tundrahopeatäplä 40 vuoden tauon jälkeen ja Lemmenjoella havaittiin erittäin uhanalainen lapinverkkoperhonen 27 vuoden tauon jälkeen.

Kartoitimme myös sammalia noin 40 Natura-alueella eri puolilla Suomea. Sammalkartoituksissa oli sekä tunnettujen esiintymien tarkastuksia että toimenpidesuunnittelua varten tehtyjä kartoituksia. Niiden yhteydessä löytyi neljä Suomelle uutta sammallajia sekä 15 äärimmäisen ja erittäin uhanalaista sammallajia.

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Putkilokasveista tarkastimme satoja uhanalaisten ja direktiivikasvilajien kasvupaikkoja Kainuussa, Kuusamossa ja Lapissa. Tarkoituksena on päivittää lajin ja sen elinympäristön tilanne sekä suunnitella ja toteuttaa hoitotoimia. Lajien säilymistä voivat uhata liiallinen kuivuus, umpeenkasvu tai maaston kuluminen. Esimerkiksi Saaristomerellä uhanalaisten kasvilajien esiintymiä on hoidettu laiduntamalla, ja kauriiden aiheuttamia vahinkoja on ehkäisty aitaamalla esiintymiä. Olemme myös poistaneet kurtturuusua meriotakilokin kasvupaikalta sekä hävittäneet kauriita Öröstä.

Jatkoimme merenalaisen luonnon kartoituksia Virolahdelta Tornioon ulottuvalla merialueella. Kartoitukset liittyivät Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmaan (Velmu), laajaan Biodiversea LIFE -hankkeeseen sekä merenhoidon seurantaan. Keräsimme vedenalaista lajistotietoa yhteensä 5 169 näytepisteeltä. Niiltä kertyi yli 10 000 lajihavaintoa, enimmäkseen laguuneista. Tar-

kastimme myös 62 tunnettua uhanalaisesiintymää ja keräsimme havaintoja haitallisista vieraslajeista.

Kartoitukset turvaavat lajistoa monikäyttömetsissä

Uhanalaisten lajien esiintymien turvaaminen on tärkeä osa metsätalouden monimuotoisuustyötä. Monikäyttömetsissä otamme aina huomioon tiedossa olevat uhanalaiset lajit hakkuiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Lajistokartoitusten avulla selvitämme suunniteltavien alueiden lajiston, minkä jälkeen määrittelemme toimenpiteet havaittujen lajesiintymien ja metsätaloustoimien yhteensovittamiseksi. Toiminta lajesiintymillä suunnitellaan kohdekohtaisesti lajiasiantuntijoiden asiantuntemusta hyödyntäen.

Vuonna 2023 kartoitimme monikäyttömetsien lajistoa osana hakkuiden suunnittelua 500 hehtaarin alalla. Kartoituksissa tehtiin noin 2000 havaintoa yhteensä 80 Punaisen kirjan lajista. Havaittuihin lajei-

hin kuului erityisesti suojeltavia jäkälä- ja sammallajeja sekä tieteelle kuvaamattomia lajeja.

Toteutimme erilliselvityksenä *Monikäyttömetsien lajistonselvityksen*, jossa selvitimme jäkälä-, kääpä- ja sammallajistoa noin 180 kohteella Lapissa, Kainuussa ja Järvi-Suomessa. Tavoitteena oli selvittää uhanalaislajiston ja lajeille tärkeiden rakennepiirteiden esiintymistä satunnaisesti valituilla monikäyttömetsän kohteilla. Kartoituskohteet olivat vaihtelevan ikäisiä tavanomaisen metsätalouden piirissä olevia metsiköitä sekä toiminnan ulkopuolelle rajattuja luontokohteita. Selvitys valmistuu keväällä 2024.

Panostimme henkilöstön lajiosaamisen kehittämiseen toteuttamalla Metsätalouden toimihenkilöille suunnatun ”Uhanalaiset lajit osana metsätaloutta” -verkkokoulutuksen. Päivitimme myös Metsätalouden ympäristöoppaan lajesiintymiä koskevan ohjeistuksen. Ohjeisiin lisättiin uusia työkaluja lajisuojelun ja metsätalouden yhteensovittamiseksi, esimerkkinä

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

lajistokeskittymä-luontokohdetyyppi sekä lajiesiintymien hoidon tueksi muodostettavat monimuotoisuuden erityisalueet. Tarkensimme lajiesiintymien arvioinnin ja rajaamisen perusteita sekä ohjeita toimenpiteistä, joiden avulla lajiesiintymiä huomioidaan metsänkäsittelyn yhteydessä. Päivityksen taustalla oli vuosina 2021–2022 toteutettu Lajidemo-projekti, jossa tarkastelimme lajiston suojelun ja metsätalouden yhteensovittamisen tapoja.

Jatkoimme vieraspetojen poistoa lintuvesikohteilta

Haitalliset vieraslajit minkki ja supikoira ovat vakava uhka Suomen vesilintukannoille. Jatkoimme minkin ja supikoiran tehopyyntiä Helmi-ohjelman mukaisesti yhteistyössä hankkeeseen sitoutuneen 120 metsästäjän voimin. Vieraspetojen poistoa on toteutettu vuosina 2022–2023 kolmellakymmenellä Turusta Tornioon ulottuvan rannikkoalueen tärkeimmällä lintuvesikohteella. Turun yliopiston tutkijat ovat seuranneet supikoiramäärien kehitystä kohteilla ja alusta-

vien tulosten perusteella vaikuttaisi, että linnuston pesimätulos on parantunut. Hanketta jatketaan vuonna 2024.

Petojen poiston vaikutusta linnustoon on seurattu Merenkurkun saaristossa, missä vieraspetojen lisäksi poikkeusluvalla on poistettu myös kettuja ja muutama, linnunpoikasten saalistamiseen erikoistunut harmaalokki. Biodiversea- ja Rannikko-LIFE-hankkeen toimien tuloksena Norrskärin linnuston määrä nousi nopeasti noin 30 prosentilla eli lähes tuhannella parilla.

Turvaamme metsäpeurakantoja ja niiden perimää

Metsäpeura-LIFE oli Metsähallituksen Eräpalveluiden koordinoima, seitsemän vuoden (2016–2023) mittainen metsäpeuran suojelu- ja kannanhoitohanke, jota oli toteuttamassa kymmenen hankekumppania. Hankkeen keskeisimpänä tavoitteena oli palauttaa metsäpeura sen alkuperäisille esiintymisalueille ete-

läiselle Suomenselälle. Vapautimme totutustarhoista kaikkiaan 82 metsäpeuraa palautuskohteiksi valittuihin Lauhanvuoren ja Seitsemisen kansallispuistoihin. Palautusistutukselle asetettu tavoite täyttyi jopa ennakoitua nopeammin, ja nyt molempien kansallispuistojen alueella elää arviolta 50 yksilön kokoinen lisääntyvä metsäpeurakanta.

Palautusistutusten lisäksi toteutimme monia muita metsäpeurakannan vahvistumista ja levittäytymistä tukevia toimenpiteitä. Olemme koko hankkeen ajan parantaneet lajin tunnettuutta monipuolisella, eri kohderyhmille suunnatulla viestinnällä. Keskeisenä kannanhoitoa ja suojelua ohjaavana toimenä päivitettiin vuonna 2007 julkaistu Suomen metsäpeurakannan hoitosuunnitelma, jonka maa- ja metsätalousministeriö vahvisti syyskuussa 2023. MetsäpeuraLIFE-hankkeelle on suunnitteilla jatkoa.

Eräpalvelut vastaa metsäpeuran perimän turvaamisesta, mikä tarkoittaa metsäpeuran ja poron risteyty-

BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

misen estämistä eri keinoin. Vuonna 2023 jatkoimme Kainuun peura-aidan ylläpito- ja kunnostustöitä. Lisäksi jatkoimme peura-aidan suunnittelua Pohjois-Pohjanmaalla poronhoitoalueen tuntumassa. Aidan toteuttaminen riippuu muun muassa siitä, löydetäänkö sille maanomistajien hyväksymä linjaus.

SusiLIFE edistää ihmisen ja suden rinnakkaiselo

Jatkoimme vuonna 2023 yhteistyötä Luonnonvarakeskuksen vetämässä SusiLIFE-hankkeessa. Sen tavoitteena on välittää tietoa sudesta ja sen käyttäytymisestä, edistää paikallistason vuorovaikutusta ja tuoda työkaluja susien aiheuttamien haittojen ja vahinkojen ennaltaehkäisyyn. Susi on Suomessa uhanalainen, ja elinvoimaisen susikannan saavuttaminen on vaikeaa, jos ihmiset kokevat huolta ja pelkoa susien takia.

Osallistuimme SusiLIFE-hankkeessa myös susien laitoman tappamisen ehkäisemiseen: Itä-Suomessa

erätarkastajamme partioivat yhdessä poliisin kanssa ja pitivät yhteyttä metsästäjiin ja muihin paikallisiin. Metsähallituksella on tärkeä rooli myös hankkeen viestinnässä. Järjestimme marraskuussa 2023 susipäivän toimittajille Laitilassa Varsinais-Suomessa. Päivän aikana toimittajat kuulivat tarkemmin paikallisesta ja valtakunnallisesta susitilanteesta sekä SusiLIFE-hankkeen työstä ja tuloksista.

Kuva: Sami Säily

VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

Työtä sisävesien ja merialueiden tilan ja kestävän käytön parantamiseksi

Metsähallituksen hallintaan kuuluu noin 610 000 hehtaaria vesialueita järvissä ja noin 2,8 miljoonaa hehtaaria merialuetta, eli yli puolet Suomen aluevesistä. Teemme paljon työtä vesien kestävän käytön ja vesiensuojelun parissa: hoidamme kosteikkoja, kunnostamme valuma-alueita, kartoitamme sisävesiluontoa ja inventoimme meriluontoa.

Olemme sitoutuneet kansallisten vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoitosuunnitelman tavoitteisiin: estää vesien tilan heikkeneminen sekä saavuttaa ja ylläpitää kaikkien vesien vähintään hyvä tila. Käytän-

nössä se tarkoittaa esimerkiksi puhtaita vesiä, monimuotoista luontoa, elinvoimaisia kala- ja lintukantoja, roskattomia rantoja sekä ympäristömyrkköjen ja niiden vaikutusten vähenemistä. Huolellisella suunnittelulla ensisijaisesti vältämme ja toissijaisesti lievennämme syntyviä haitallisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle.

Metsähallituksen on otettava huomioon laajasti vesija merialueiden käytön vaikutukset: toisaalta se, mitä Metsähallituksen maan, vesien ja merialueiden käyttö aiheuttaa muualla, ja toisaalta se, mitä mui-

Kuva: Katri Lehtola

den alueiden käyttö aiheuttaa Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla. Luonto ei tunnista rajoja omistussuhteissa tai valtioiden välillä. Esimerkiksi virtaukset liikuttavat ravinteita valuma-alueilla, minkä lisäksi merellä on otettava huomioon myös meren pohjasta kumpuava ravinnekuormitus.

VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

Metsähallituksen tai sen arvoketjujen toiminnasta syntyy monia negatiivisia vaikutuksia vesistöjen tilaan. Metsätalouden vesistökuormitus on Metsähallituksen omaa suoraa vaikutusta. Monenlaisessa valtion mailla tapahtuvassa toiminnassa on riskejä, joista voi aiheutua negatiivisia vaikutuksia ja päästöjä vesistöihin. Esimerkiksi merituulivoiman rakentamisella on vaikutuksia vedenalaiseen luontoon, kalojen kutualueisiin ja vaelluskalojen vaellusreitteihin. Riskinä ovat myös kalankasvattamojen ravinnepäästöt ja esimerkiksi ampuma-alueiden vesiriskit tai kaivosteollisuuden jätevesipäästöt. Päästöt voivat pilata alueen vesistöjä ja pahimmassa tapauksessa pohjavettä. Vaikutuksia ja niiden suuruutta, sekä niitä estävien ja hillitsevien keinojen tehokkuutta arvioidaan ympäristölupien myöntämisen ja ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä viranomaisten toimesta.

Merituulivoiman vesistövaikutukset ja niiden hillintä

Merituulivoimaa varten vuokrattavat uudet alueet valitaan huolellisen tarkastelun perusteella. Tar-

kasteluun otetaan vain alueita, jotka maakuntakaavoituksen yhteydessä tehdyissä selvityksissä on jo todettu merituulivoiman tuottamiseen mahdolliseksi alueiksi. Metsähallitus selvittää mahdollisten alueiden soveltuvuutta merituulivoimalle niin omaa asiantuntemustaan, julkisesti saatavilla olevaa tietoa, pyydettyjä lausuntoja kuin teettämiään hankekohtaisia selvityksiä hyödyntäen. Vesistöä koskevia erilliselvityksiä ovat esimerkiksi jääolojen, aaltojen ja virtausten, kalaston ja kalastuksen selvitykset sekä merenpohjan geofysikaaliset tutkimukset. Esiselvitysvaiheessa voidaan luontohaittoja minimoida rajaamalla pois luontoarvoltaan rikkaampia matalimpia alueita. Esiselvitykset tarkentavat kuvaa hankkeen toteutusmahdollisuuksista ja seikoista, joihin jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lisäksi esiselvitysten pohjalta voidaan tarvittaessa täsmentää hankkeen tavoiteltua laajuutta kuten hankealueen rajausta.

Tarkempia hankekohtaisia vesistöselvityksiä tehdään ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-me-

nettely), kaavoituksen sekä vesilain mukaisen luvan hakemisen yhteydessä. Selvitykset koskevat esimerkiksi vedenlaisia luontoarvoja, vedenlaatua, merenpohjan tilaa, kalastoa ja kalastusta, linnustoa ja muuta eläimistöä sekä suojeluarvoja. Suunnittelun edetessä selvityksiä voidaan kohdentaa merituulivoimahankkeen rakentamisalueille, merikaapelien kulkureiteille sekä mahdollisille ruoppausmassojen läjitysalueille. Tarkentuvien lähtötietojen myötä on mahdollista arvioida tarkemmin mm. hankkeen infrastruktuurin rakentamisen vaatimien merenpohjan massanvaihtojen ja läjitettävien ruoppausmassojen määrää sekä vaikutuksia vesiympäristöön ja luonnonvaroihin.

Mainituissa menettelyissä arvioidaan hankkeen vesistövaikutukset sekä mahdolliset toimenpiteet niiden lieventämiseksi. Menettelyt ohjaavat hankkeen suunnittelua, jolloin suunnittelu ja hankkeen toteutus voidaan tehdä vesistövaikutukset huomioiden ja minimoiden. Aikanaan hankkeen rakentamisen ja toiminnan aikaisia vesistövaikutuksia seurataan vesi-

VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

---

lain mukaisen luvan yhteydessä annettujen määräysten ja laaditun tarkkailuohjelman mukaisesti, ja tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin vaikutusten estämiseksi ja lieventämiseksi.

Ehkäisemme metsätalouden vesistökuormitusta ja kunnostamme valuma-alueita

Pyrimme metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteillä ehkäisemään valumavesien kiintoaines- ja ravinnehuuhtoumia sekä selkeyttämään valumavesiä mahdollisimman tehokkaasti. Valuma-aluesuunnittelussa sovitamme yhteen metsätalous- ja luonnonhoito-toimenpiteitä ja pyrimme samalla tunnistamaan mahdolliset vesiensuojeluriskit. Sen jälkeen suunnitellamme toimenpiteet, joilla voimme rajoittaa valuma-alueelta huuhtoutuvan kuormituksen määrää halutulle tasolle ympäristöhaittojen vähentämiseksi.

Olimme vuosina 2021–2023 mukana John Nurmisen säätiön johtamassa ja Pohjanmaan ELY-keskuksen

osin rahoittamassa Valuma-aluesuunnittelulla vesistöystävällistä metsänhoitoa (VALVE-Metsä) -hankkeessa. Sen tavoitteena on edistää vesistöystävällistä metsätaloutta turvemailla ja vähentää samalla Itämereen päätyvää ravinnekuormaa. Hankealue sijaitsi Pohjois-Pohjanmaalla turvemaavaltaisella metsäalueella. Alueeseen kuuluu yksityisomistuksessa olevia maita, valtion suojelualueita sekä Metsähallituksen metsätalouksikäytössä olevia monikäyttömetsiä. Hankkeessa laadittiin koko valuma-alueen kattava vesistöystävällisen metsänhoidon suunnitelma. Sen pohjalta on aloitettu vesiensuojeluratkaisujen tekninen suunnittelu valtion monikäyttömetsissä, kokeiltu biologisia puupuhdistamoita sekä talvella 2023 ennallistettu hankealueen suurin, puuntuotannollisesti heikkotuottoinen suoalue. Suunniteltujen toimenpiteiden toteutus valuma-alueella jatkuu seuraavina vuosina nivoutuen yhteen alueen puunkorjuun kanssa.

Jatkoimme valuma-alueiden kunnostuksia myös vuonna 2022 alkaneessa NbS-Mätäsoja-projektissa.

Kunnostimme puroja, ennallistimme soita puron valuma-alueella sekä jatkoimme toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan yhdessä hankekumppanien kanssa. Hankkeen tavoitteena on edistää luontopohjaisten ratkaisujen avulla alueen biologista monimuotoisuutta sekä hillitä ilmastonmuutosta poistamalla ilmakehästä hiiltä ja varastoimalla sitä hiilivarannoksi ennallistettaviin turvemaihin. Vuoden 2023 aikana toteutimme projektissa lähes 110 hehtaaria suon ennallistamista 17 suoalueella, ja teimme puroon taimenille 18 uutta kutupaikkaa. Lisäksi ennallistimme 37 lähdeettä ja paransimme lähdenorojen tilaa 4,2 kilometrillä. Projekti jatkuu vuoden 2024 loppuun asti. Työt toteutetaan Metsähallituksen Eräpalvelujen ja Metsätalous Oy:n yhteistyönä.

Olemme mukana vuonna 2023 alkaneessa Euroopan suurimmassa vesiluonnon kunnostusprojektissa TRIWA LIFE:ssa (The Torne River International Watershead LIFE). Hankkeen tavoitteena on parantaa Tornionjoen ja sen sivujokien tilaa sekä Suomen että Ruotsin puolella ja palauttaa ihmisen muokkaa-

VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

mia joki- ja puroympäristöjä ja niiden valuma-alueita lähemmäs luonnontilaa. Hanke toteutetaan vuosina 2023–2030, ja sen aikana tullaan kunnostamaan virtavesiä 103 hehtaaria, poistamaan 399 vaellusestettä, kunnostamaan 2521 hehtaaria suo- luontoa, rakentamaan kalatiet Tengeliönjoen voimalaitoksiin ja vapauttamaan kalojen vaellusreit- tejä yhteensä 3366 kilometriä. Vuoden 2023 aikana inventoimme yhdessä hankekumppanien kanssa kaikkiaan 1159 hankealueen tierumpua. Noin 30 prosentissa rummuista havaittiin jonkinlainen este kalo- jen vaellukselle. Työt vaellusesteiden purkamisen ja elinympäristöjen ennallistamisen parissa jatkuvat kenttäkaudella 2024.

Kunnostimme ja kartoitimme virta-, pien- ja rannikkovesien luontoa

Monikäyttömetsissä kunnostimme vuonna 2023 yhdeksän koskea kuudella eri joella tai purolla. Kos- kikunnostuksia kertyi 2,7 hehtaaria ja purokunnos- tuksia noin 2,3 kilometriä. Tavoitteena oli palauttaa jokiin ja puroihin lohikalojen kutu- ja pienpoikasalu-

eita, jotka ovat hävinneet niistä ympäristön muok- kausten takia. Palautimme kiviä perattuihin koskiin, lisäsimme kalojen kutu- ja poikaselinympäristöjä, palautimme vettä kuivuneisiin uomiin ja lisäsimme virtavesiin puita monipuolistamaan virtausolosuh- teita ja syvyysvaihtelua. Kiveämis- ja kutuelinym- päristöjen kunnostamistoimenpiteillä lisättiin tai parannettiin vaelluskalojen kutuelinympäristöjä 101 kappaletta ja poikaselinympäristöjä 25,1 aaria.

Lisäksi poistimme 170 vaellusestettä, mitkä avasi- vat yhteensä arviolta 431 kilometriä yläpuolista vir- tavettä ja mahdollistivat vesieliöiden vapaan liikku- misen. Metsähallituksen tekemien esteenpoistojen

keskiarvoihin nojaten, esteen poisto avaa keskimää- rin 2,5 kilometriä yläpuolista virtavettä. Vuoden 2023 yhdestä vaellusesteen poistosta avautui yläpuolista virtavettä poikkeuksellisesti 8,5 kilometriä. Toimen- piteet auttavat vaelluskalojen ohella monia harvi- naistuneita ja uhanalaisia lajeja sekä parantavat laa- jemminkin vesistön tilaa.

Kartoitimme erittäin uhanalaista jokihelmisimpuk- kaa eli raakkua Simojoella 20 km matkalla sekä Uts- joella Suomen pohjoisimmassa raakkupopulaatiossa. Tuhansien raakkujen joukossa oli ilahduttavasti myös nuoria yksilöitä. LIFE Revives -hankkeessa kasvatet- tiin uusia pikkuraakkuja poikaslaatikoissa kolmessa

Vuonna 2023 tehdyt virtavesien kunnostukset monikäyttömetsissä.

Toimet	Jokien kunnostus (ha)	Purojen kunnostus (km)	Koskien ja purojaksojen kunnostus (kpl)	Kutuelin- ympäristöt (kpl)	Poikaselin- ympäristöt (aari)
Yhteensä	2,7	2,3	9	101	25,1

VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

pohjoisen joessa. Hankkeessa myös kunnostettiin raakkuvirtoja 17 km, ja raakkujen elinympäristön seuranta tehtiin 14 kohteella Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Raakku käyttää vaelluskaloja isäntälajinaan toukkavaiheessa. Poistimme vaelluskalojen kulua haittaavia esteitä sekä suojelualueilla että monikäyttömetsissä.

Luonnonsuojelualueilla kunnostimme heikkoon kuntoon päässeitä puroja, lähteitä ja muita pientä vesiä 38 hehtaarin alalla ja lintuvesiä 436 hehtaaria. Helmi-elinympäristöohjelmaan kuuluvilla lintuvesillä laskettiin lintujen määriä ja lajeja, huollettiin pesimälaatikoita, niitettiin rantoja ja kunnostettiin pesimäluotoja sekä tehtiin pedoilta suojaavia tekosaarekkeita. Oulujärven lintusaarien kunnostetuilla pesimäalueilla pesivien parien määrän havaittiin lisääntyvän pian kunnostusten jälkeen. Erityisesti kalatiirat sekä nauru- ja pikkulokit runsastuivat.

Hoitokalastus on auttanut Sastamalan Ekojärven sekä Porin Enäjärven arvokkaita lintuvesiä. Ruu-

tanoita ja särkikaloja on muihin kalalajeihin verrattuna liikaa, ja ne kilpailevat vesilintujen kanssa ravinnosta. Näiden kalojen poistaminen parantaa veden laatua ja vähentää sen sameutta. Saaliiksi saadut hauet ja suurikokoiset ahvenet vapautettiin. Lisäksi linnuille tehtiin pesimälauttoja.

Uhanalaisia lohikalakantoja tuettiin hankkeilla

Sisävesien uhanalaisten lohikalakantojen hyväksi oli vuonna 2023 käynnissä kaksi hanketta. Pro Saimaannieriä -hankkeessa on vahvistettu äärimmäisen uhanalaisen saimaannieriän laitosviljelyssä säilytettävää geenipankkia. Hankkeessa on pyydetty Saimaasta villejä emokaloja lypsettäväksi ja kehitetty palautusistutuksia parantavia viljelymenetelmiä yhdessä hankekumppanien kanssa. Hankkeessa onnistuttiin pyydystämään 18 saimaannieriää uusilta alueilta Yövedeltä ja Luonterista. Näiden emokalojen mädistä ja maidista perustettiin 40 perhettä, jotka kasvatetaan Luonnonvarakeskuksen emokalaparvissa. Lisäksi hankkeessa tuettiin Saimaan osakaskuntien yhdisty-

misiä. Yhdistyminen sujuvoittaa uhanalaisten kalalajien suojelutarpeiden huomioimista kalastuksen järjestämisessä. Hankkeen tavoitteena on äärimmäisen uhanalaisen saimaannieriäkannan elvyttäminen sekä luonnossa lisääntyvän, kalastusta kestävän kannan palauttaminen.

Pro Trout -hankkeessa on edistetty erittäin uhanalaisten Oulankajoen vesistön vaellustaimenkantojen elpymistä. Hankkeessa on kartoitettu poikastiheyksiä sekä elinympäristöjen laatua vesistön latvaosissa. Pilottoimme kaikuluotauksen käyttöä Venäjältä kudulle nousevien taimenten laskennassa Kuusinkijoella, sekä selvitimme kalastusjärjestelyjä suunnittelevien hoitokuntien näkemyksiä taimenkantojen uhkatekijöistä ja käyttökelpoisista suojelekeinoista. Hanke oli osa rajat ylittävän yhteistyön Karelia CBC -ohjelmaa. Katkaisimme kuitenkin Venäjä-yhteistyön heti Ukrainaankohdistuneen hyökkäyssodan alettua, ja toiminta suunnattiin Suomen alueelle.

VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

Ensimmäinen merialueen luonnonvarasuunnitelma valmistui

Olemme sitoutuneet tavoittelemaan meren hyvää tilaa. Vuonna 2023 saimme valmiiksi ensimmäisen yksinomaan merialueita koskevan luonnonvarasuunnitelman vuosille 2024–2028. Merialueen luonnonvarasuunnittelualue kattaa puolet Suomen aluemerestä eli lähes 3 miljoonaa hehtaaria (30 000 neliökilometriä). Suunnitelma kattaa merialueilla kaikki Metsähallituksen hallinnoimat alueet lukuun ottamatta Metsähallitus Metsätalous Oy:n käytössä olevia maa-alueita, jotka suunnitellaan osana sisämaan suunnitelmia.

Merialueen luonnonvarasuunnitelma laadittiin yhdessä sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on yhteensovittaa merialuetta koskevia tarpeita ja toiveita, parantaa meren tilaa, lisätä meritoimintamme arvoa yhteiskunnan kannalta ja tuottaa uusia innovaatioita

Merialueen luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelma pohjautuu strategiaamme päälinjoihin. Toimintaohjelman kantavina teemoina ovat vastuullinen ja yhteistyöhön perustuva toiminta, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja lisääminen sekä kulttuuriperinnön turvaaminen. Tärkeitä teemoja ovat lisäksi alueellinen hyvinvointi sekä alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytysten turvaaminen ja edistäminen.

Seuraamme vuosittain luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelman toteutumista ja toimintamme vaikuttavuutta kuvaavien mittareiden kehitystä. Toimintaohjelman toteutumisesta raportoidaan toimenpidekohtaisesti Metsähallituksen hallitukselle. Toimintaohjelmakaudella toteutamme metsa.fi-verkosisuillamme uudistuksen, jonka myötä kuka tahansa voi käydä tarkastamassa ajantasaiset tiedot Merialueen luonnonvarasuunnitelman toteutumisen etenemisestä.

Tutustu merialueen luonnonvarasuunnitelmaan ja sen [linjauksiin \(pdf\)](#)

Kuva: Ulrika Björkman

VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

Monimuotoinen vedenalainen luonto

Biodiversea LIFE IP -hanke on Suomen suurin yhteistyöhanke Itämeren monimuotoisen luonnon turvaamiseksi. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on tehostaa meriluonnon suojelua ja edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä Suomen meri- ja rannikkoalueilla sekä paikantaa monimuotoisimmat ja arvokkaimmat vedenalaisen luonnon kohteet.

Paransimme erittäin uhanalaisen meriharjuksen tilannetta istuttamalla laitosolosuhteissa syntyneitä poikasia takaisin Perämeren ja Merenkurkun alueilla sekä poistamalla levää istutuspaikkojen merenpohjasta. Pohjanlahden meressä kuteva harjus on ainutlaatuinen, sillä maailmassa ei tunneta toista paikkaa, jossa harjus lisääntyisi murtovedessä. Meressä kuteva harjus oli ennen yleinen laji Porin ja Tornion välisellä merialueella.

Hankkeessa tehdyt laguunien kartoitukset paljastivat monia ruoppauksista ja rantarakentamisesta pahasti

kärsineitä merenlahtia. Pitkin rannikkoa tehtiin myös havaintoja vieraslajeista, kuten rangiasimpukasta, hentokarvalebdestä ja kanadanvesirutosta. Osa kartoitetuista laguuneista on tarkoitus kunnostaa Biodiversea-hankkeessa tulevina vuosina Metsähallituksen Luontopalvelujen ja Luonnonvarakeskuksen voimin.

Osana Biodiversea LIFE -hanketta osallistuimme aktiivisesti suojelualueverkostoa tukevien, luonnon monimuotoisuutta turvaavien merialueiden (Other Effective Area-based Conservation Measures, OECCM) määrittelytyöhön, joka liittyy EU:n biodiversiteettistrategian toteuttamiseen. Ympäristöministeriö julkaisee luettelon näistä alueista keväällä 2024. Tämän lisäksi osallistuimme Syken ja LUKEn OECCM-hankkeen ohjausryhmään.

Mahdollistamme kotimaista kalankasvatusta

Olemme vuodesta 2019 alkaen olleet mukana Kalavaltio-hankkeessa, jossa tavoitteena on lisätä kes-

tävää kotimaista kalankasvatusta valtion merialueilla sekä helpottaa yritystoiminnan käynnistymistä. Hankkeessa huomioidaan laajasti ympäristötekijöitä sekä sosiaalisia ja taloudellisia kriteereitä. Niiden perusteella arvioidaan kestävät alueet ja tuotantomäärät kalankasvatukselle. Kalavaltio -hanke on saanut jatkoaikaa vuodelle 2024.

Käynnistimme osana hanketta kalankasvatuslaitoksen luvittamisen merialueelle Kustavin Isokarin länsipuolelle. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) alkoi vuonna 2022 ja se valmistui syksyllä 2023. Varsinaisen ympäristöluvan hakemisesta Kustavin Isokarin kohteelle päätetään alkuvuodesta 2024. Osana Kalavaltio-hanketta selvitetään myös Kristiinankaupungin edustalle kalankasvatuslaitoksen luvittamista vuoden 2024 kuluessa.

Hyvä hallinto

Metsähallituksen hyvä hallintotapa edistää toiminnan oikeellisuutta ja läpinäkyvyyttä tukien siten Metsähallituksen kilpailukykyä ja menestystä sekä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

Sisältö:

Johtamisperiaatteet.....	149
Riskienhallinta.....	153
Palkitseminen.....	155
Hallitus.....	157
Johtoryhmä.....	161

JOHTAMISPERIAATTEET

Johtamisperiaatteet

Metsähallitus on perustuslain 84 §:n 4 momentissa tarkoitettu valtion liikelaitos. Metsähallituksen toimintaa koskeva lakitasoinen sääntely sisältyy Metsähallituksesta annettuun lakiin ja lakiin valtion metsätalousosakeyhtiöstä. Metsähallituksen tulosohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Julkisia hallintotehtäviä ohjaa myös ympäristöministeriö oman hallinnonalansa asioissa.

Metsähallituksella on yhtenäinen johtamisjärjestelmä. Johtamisjärjestelmässä otetaan huomioon lakisääteinen julkisten hallintotehtävien hoidon riip-

pumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimus. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ohjaavat ja valvovat toimialojensa osalta Metsähallitukselle kuuluvien julkisten hallintotehtävien hoitoa siten kuin virastojen ja laitosten toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta erikseen säädetään.

Metsähallituksen hallitus huolehtii Metsähallituksen strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Ministeriöiden ohjauksen ja valvonnan puitteissa Metsähallituksen hallitus huolehtii julkisten hallintotehtävien hoidon

yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii siitä, että tehtävät hoidetaan eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten mukaisesti ja että julkisten hallintotehtävien kirjanpito ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Metsähallituksen toimintaa johtaa ja kehittää valtioneuvoston nimittämä toimitusjohtaja, jolla on pääjohtajan arvonimi. Pääjohtaja huolehtii Metsähallituksen hallituksen päätösten toimeenpanosta, Metsähallituksen operatiivisesta johtamisesta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito

JOHTAMISPERIAATTEET

---

järjestetty luotettavalla tavalla. Pääjohtaja vastaa ministeriöiden ohjauksen ja valvonnan sekä hallituksen valvonnan puitteissa Metsähallitukselle kuuluvien julkisten hallintotehtävien hoidon yleisestä johtamisesta ja kehittämisestä sekä huolehtii siitä, että julkisten hallintotehtävien erillinen kirjanpito ja tilinpäätös on asianmukaisesti laadittu ja että niitä koskeva varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien yksiköstä vastaa luontopalvelujohtaja. Metsästystä ja kalastusta sekä erävalvontaa koskevista julkisista hallintotehtävistä vastaa julkisten hallintotehtävien yksikössä erätalousjohtaja.

Hallituksen käsiteltäväksi vietävät asiat valmistellaan pääsääntöisesti johtoryhmässä, joka avustaa pääjohtajaa ja käsittelee pääjohtajan määräämät asiat. Pääjohtaja toimii johtoryhmän puheenjohtajana ja päättää sen kokoonpanosta. Henkilöstövaliokunta valmistelee hallitukseen päätettäväksi vietävät henkilöstöasiat.

Alueilla tapahtuvaa toimintaa ja yhteistyötä vahvistavat alueelliset johtoryhmät, jotka toimivat Lapissa, Pohjanmaan–Kainuun alueella ja Etelä-Suomessa. Alueellisten johtoryhmien tehtävänä on Metsähallituksen kokonaisedun ja synergian varmistaminen sekä yksiköiden välinen yhteydenpito. Lisäksi johtoryhmät muodostavat Metsähallituksen yhtenäisen kannan ja varmistavat alueellisen näkökulman Metsähallituksen keskitetyssä hoidetuissa lausuntoasioissa. Alueelliset johtoryhmät raportoivat sekä Metsähallituksen että vastuualueiden johtoryhmille.

Metsähallituksen hallitus huolehtii strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

JOHTAMISPERIAATTEET

Valtio-omistaja edellyttää vastuullisuutta

Yritysvastuu on kiinteä osa valtion omistajaohjausta. Metsähallitus seuraa valtioneuvoston omistajapolitiikkaa koskevaa periaatepäätöstä 8.4.2020 VNK/2020/48. Valtio-omistaja edellyttää yritysvastuun vahvaa integroimista liiketoimintaan sekä tavoitteellista yritysvastuun johtamista tavoitteena edelläkävijyys hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymisessä, digitalisaation hyödyntämisessä ja vastuullisuudessa.

Uudet Metsähallituksen toimintaa ohjaavat omistajapoliittiset linjaukset annetaan keväällä 2024. Linjauksen toteutumista seurataan vuosittain yhteistyössä ohjaavien ministeriöiden kanssa.

Vuoden 2024 loppuun voimassa olevissa omistajapoliittisissa linjauksissa edellytetään, että

Hoidamme valtion maa- ja vesiomaisuutta yhtenä kokonaisuutena tavoitteenamme paras yhteiskunnallinen kokonaishyöty ja kustannustehokkuus.

Tuotamme yhteiskunnallisesti kestäviä, eettisesti hyväksyttäviä ja kustannustehokkaita ratkaisuja.

Kartoitamme maaperäpäästöjen kannalta kriittiset alueet ja vähennämme päästöjä alueiden käsittelyssä.

Ylläpidämme ja kehitämme luonnon monimuotoisuutta.

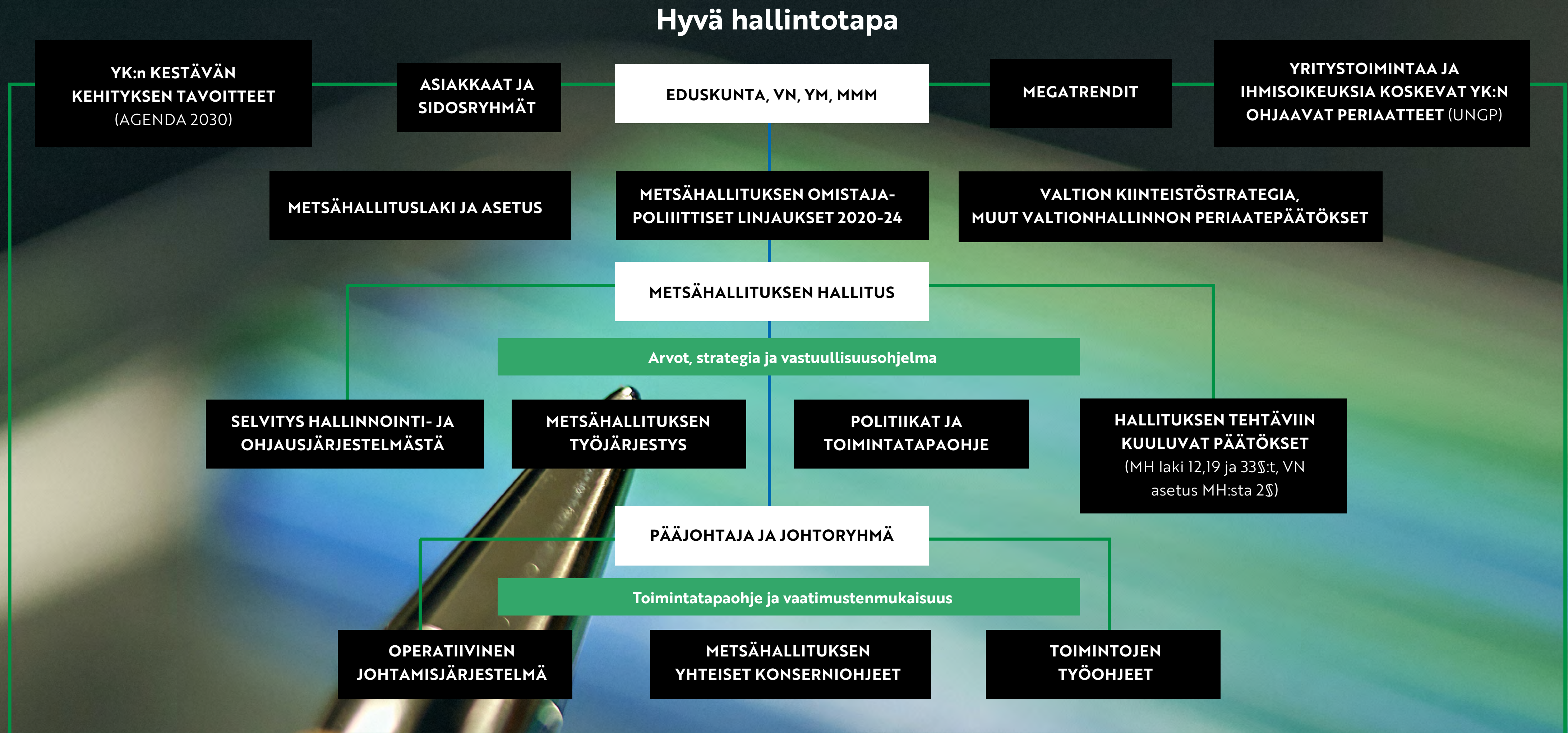
Tiivistämme yhteistyötä saamelaiskulttuurin huomioimiseksi ja jatkamme Akwé: Kon -toimintamallin soveltamista.

Kehitämme yhteistyötä porotalouden edistämiseksi kestäväenä, kannattavana ja kulttuurisesti merkittävänä elinkeinona.

Toimintamme johtaminen, kehittäminen ja raportointi perustuvat tuoreeseen, konkreettiseen ja läpinäkyvään tietoon sekä toiminnan keskeisiä tavoitteita kuvaaviin mittareihin.

Tuemme Suomen hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamista toiminnassamme.

Metsähallituksen johtamisjärjestelmä

RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa Metsähallitukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja toiminnan häiriötön jatkuvuus sekä vaatimustenmukaisuus.

Metsähallituksen hallitus vahvistaa riskienhallintapolitiikan. Pääjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan ja toiminnan vaatimustenmukaisuuden toimivuudesta ja niiden järjestämisestä. Riskienhallintapäällikkö omistaa riskienhallintaprosessin ja vastaa Metsähallitus-konsernin riskienhallinnasta ja sen kehittämisestä, ohjeistuksesta ja raportointimene-
telmistä sekä organisaation riskienhallinnan tukemisesta. Riskienhallintatoiminto on sijoitettu Laki- ja vaatimustenmukaisuusyksikön yhteyteen. Vastuualueiden, tytäryhtiöiden ja konsernitoimintojen

johtajat vastaavat omilla vastuualueillaan riskienhallinnasta riskienhallintaprosessin ja konserniohjeistuksen mukaisesti.

Riskienhallintaprosessiin kuuluu riskien ja niiden hallintatoimenpiteiden säännöllinen arviointi niin konserni- kuin yksikkötasolla. Riskien merkittävyyttä arvioidaan riskin todennäköisyyden ja vaikuttavuuden yhdistelmänä ja riskit priorisoidaan merkittävyydsarvion perusteella.

Ympäristövastuuseen, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintatapaan liittyviä riskejä arvioidaan ja hallitaan osana riskienhallintaprosessia. Kaikkien tunnistettujen riskien toteutumiseen ei voida suoraan vaikuttaa, mutta ne huomioidaan toiminnan

suunnittelussa ja toteutuksessa. Riskien hallintatoimenpiteiden toteuttaminen kuuluu sille yksikölle, jossa riskit ovat. Hallintatoimenpiteiden toteutusta seurataan osana normaalia toiminnan seuranta ja erillisissä riskitilannekatsauksissa.

Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee riskitilannetta säännöllisesti. Riskeistä raportoidaan säännöllisesti Metsähallituksen hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle, jotka valvovat Metsähallituksen riskienhallinnan toimivuutta ja kattavuutta.

Sisäinen tarkastus

Pääjohtaja vastaa sisäisen tarkastuksen järjestämisestä. Hallitus hyväksyy sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman. Tarkastustoimien suunnittelua, han-

RISKIENHALLINTA

---

kintaa ja seurantaa hoitaa riskienhallintapäällikkö Metsähallituksen hallituksen tarkastusvaliokunnan tukena. Sisäinen tarkastus raportoi hallitukselle ja pääjohtajalle ja saa näiltä toimeksiannot.

Sisäinen tarkastus on tärkeä osa riskienhallintaa. Metsähallituksessa sisäinen tarkastus on ulkoistettu. Valitun kumppanin kanssa laaditaan vuosittainen tarkastussuunnitelma, jonka tarkastusvaliokunta käsittelee ja hallitus hyväksyy. Sisäisen tarkastuksen havainnot käsitellään tarkastuksen kohteena olleessa yksikössä, konsernin johtoryhmässä ja hallituksen tarkastusvaliokunnassa. Tarkastuksessa annetut suositukset otetaan huomioon toiminnassa ja sen kehittämisessä. Vastuu suositusten toteuttamisesta on tarkastuksen kohteena olleen yksikön johtajalla. Sisäisen tarkastuksen suositusten toteutumista seurataan vuosittaisessa seurantatarkastuksessa. Tarkastelukaudella keskityttiin pääasiassa perustoiminnallisuuksien tarkastuksiin.

Vuosi 2023 ja riskienhallinta

Vuonna 2023 toimintaympäristö muuttui yhä haasteellisempaan suuntaan. Geopoliittisen tilanteen seurauksena lisäsimme panostuksia toiminnan turvaamiseen ja jatkoimme riskienhallinnan kehittämistä. Keskeisiä kehityskohteitamme ovat riskienhallintaan liittyvän tiedon käsittely ja hyödyntäminen sekä yhteisen tilannekuvan parempi ylläpito. Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen tukee tavoitteidemme saavuttamista. Regulaation laaja-alainen kehittyminen edellyttää toiminnan ennakoivaa kehittämistä. Vuoden aikana tarkensimme sääntelyn vaikutusarviointia ja regulaation vaatimustenmukaisuuden varmentamista. Päivitämme Metsähallituksen riskienhallintapolitiikan vuonna 2024 strategiapäivityksen valmistuttua.

Vastuullisuusriskit ja niiden hallinta ovat osa kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Vuoden 2023 aikana jatkoimme vastuullisuus- ja vaatimustenmukaisuusriskien kartoitusta ja analyysiä sekä toteutimme kaksoisolennaisuusarvioinnin.

Arvioimme toimenpiteisiimme liittyvät riskit ja määritämme niiden hallintakeinot osana strategian toteuttamiseksi tehtävää toiminnan suunnittelua. Riskienhallinnan toimintaa valvotaan osana toimenpiteiden seurantaa.

Vuonna 2023 kiinnitimme erityistä huomiota merituulivoiman hankekehityksen riskienhallintaan. Merituulivoimaan liittyy yhteiskunnallisesti merkittäviä näkökulmia kuten energiaomavaraisuuden kehittäminen ja uusiutuvan energian merkittävä lisääminen ja sillä on myös iso taloudellinen merkitys. Hankekehitykseen liittyvä riskienhallinta nosti esiin uusia vaatimuksia toiminnallemme ja tuki riskienhallinnan uudistumista. Merituulivoimahankkeiden toteutumiseen liittyy riskejä, jotka eivät ole Metsähallituksen vaikutuspiirissä kuten mahdollisiin talousvyöhykkeen hankkeisiin liittyvä säädäntö sekä tuulivoimaan liittyvien investointipäätösten tekeminen nykyisessä taloussuhdanteessa. Keskeiset riskit on esitetty Metsähallituksen hallituksen toimintakertomuksessa.

PALKITSEMINEN

Palkitseminen perustuu strategian mukaisiin tavoitteisiin

Metsähallituksen palkitsemispolitiikkaa ohjaavat valtioneuvoston omistajapolitiinen periaatepäätös sekä Metsähallituksen omistajapoliittiset linjaukset vuosille 2020–2024. Palkitseminen perustuu Metsähallituksen strategian mukaisiin tavoitteisiin ja ohjaa osaltaan konsernin toimintaa haluttuun suuntaan.

Metsähallitus-konsernin hallitus päättää vuosittain toimitusjohtajan ja johtoryhmän sekä johdon ja henkilöstön yhteisistä palkitsemiskriteereistä. Palkitsemisessa noudatetaan kohtuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta ja sillä pyritään parempaan tulokseen

sekä sisäiseen yhtenäisyyteen ja tehokkuuteen. Metsähallitus ja sen tytäryhtiöt rinnastuvat palkitsemisessa valtion omistamiin, kaupallisesti toimiviin noteeraamattomiin yhtiöihin.

Metsähallitus-konsernissa koko henkilöstö on palkitsemisjärjestelmän piirissä. Palkitsemisen osalta henkilöstö jakaantuu neljään ryhmään: toimitusjohtaja, johtoryhmän jäsenet sekä tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, muut johtajat toimitusjohtajan päätöksellä ja henkilöstö. Palkkion suuruus määräytyy suhteessa ansaittuun henkilökohtaiseen palkkaan kyseisen pal-

kitsemisvuoden aikana. Palkkion maksimitaso riippuu edellä mainitusta ryhmästä ja voi olla enimmillään 10-30 prosenttia vuosipalkasta.

Vuonna 2023 kaikille yhteiset tulospalkkiokriteerit olivat Metsähallituksen liiketoimintakokonaisuuden voitto sekä yhtenäinen ja vastuullinen Metsähallitus, jossa onnistumista mitattiin luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvällä mittarilla, asiakaskokemusmittarilla sekä johdon osalta myös henkilöstökokemusmittarilla. Lisäksi yksiköillä on omia, niiden toimintaan liittyviä täydentäviä mittareita.

PALKITSEMINEN

Palkat ja palkkiot 2023

Hallitukselle ja toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot olivat tilikaudella yhteensä 552 458 (2022: 543 526) euroa.

Metsähallituksen hallituksen jäsenille sekä valiokuntien puheenjohtajille maksettavat palkkiot

Metsähallituksen hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten palkkiot, jotka ovat olleet voimassa 29.3.2022 alkaen. Kuukausi- ja kokouspalkkiot ovat verotettavaa tuloa.

Vuonna 2023 hallitus kokoontui 12 kertaa. Kokouksissa läsnäoloprosentti oli 99 prosenttia.

Tarkastusvaliokunnalla oli 11 kokousta, läsnäoloprosentti oli 98 prosenttia. Henkilöstövaliokunta kokoontui 9 kertaa, läsnäoloprosentti oli 96.

Metsähallituksen hallitus PALKKIOT

Puheenjohtaja

2 500 €/kk

+ kokouspalkkio
600 €/kokous

Varapuheenjohtaja

1 500 €/kk

+ kokouspalkkio
300 €/kokous

Muut hallituksen jäsenet

1 300 €/kk

+ kokouspalkkio
300 €/kokous

Valiokunnat PALKKIOT

Tarkastusvaliokunta

kokouspalkkio 600 €/kokous

Henkilöstövaliokunta

kokouspalkkio 600 €/kokous

HALLITUS

Metsähallituksen hallitus

Valtioneuvosto nimittää liikelaitokselle hallituksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksessa tulee olla yksi jäsen maa- ja metsätalousministeriöstä, ympäristöministeriöstä sekä Lapista. Yhden jäsenen tulee edustaa liikelaitoksen henkilöstöä ja olla liikelaitoksen tai sen tytäryhtiön palveluksessa. Metsähallituksen toimitusjohtaja ei voi toimia hallituksen jäsenenä.

Hallitus ohjaa ja valvoo Metsähallituksen toimintaa. Se huolehtii Metsähallituksen strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi hallitus huolehtii siitä, että Met-

sähallituksen kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty sekä erityisesti siitä, että Metsähallitus toimii eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten mukaisesti.

Metsähallituksen hallitus vastaa vastuullisuuden ja ympäristöasioiden johtamisen järjestämisestä ja integroimisesta osaksi strategiaa ja toimintaa. Hallitus hyväksyy Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikan ja päättää ympäristöjärjestelmän sertifiointin periaatteista.

Tehtäviensä toteuttamiseksi hallitus käsittelee säännöllisesti Metsähallituksen strategiaa, taloutta, hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän ajantasaisuutta, Metsähallituksen työskentelyilmapiiriä sekä riskienhallintaa ja riskejä. Hallitus antaa tarvittaessa näitä koskevia ohjeita pääjohtajalle.

HALLITUS

Valtioneuvoston nimittämä Metsähallituksen hallitus ajalle 1.4.2022–31.3.2025.

Päivi Huotari
puheenjohtaja

Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari
Metsähallituksen henkilöstövaliokunnan puheenjohtaja
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

Sanna Paanukoski
varapuheenjohtaja

Neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö
Hallituksen jäsen vuodesta 2020

Tanja Joona
jäsen

Dosentti, Lapin yliopisto
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

Keijo Kallunki
jäsen

Henkilöstön edustaja
Viestinnän asiantuntija,
Metsähallitus
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

Jussi Saukkonen
jäsen

Talous-, Kehitys-, IT- ja HR-johtaja,
Isku-Yhtymä Oy
Metsähallituksen tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja
Hallituksen jäsen vuodesta 2019

Tuija Suur-Hamari
jäsen

Toimitusjohtaja,
Wipak Oy
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

Ismo Tiainen
jäsen

Hallinto- ja kansainvälisten asioiden johtaja,
ympäristöministeriö
NEFCO – Nordic Environment Finance Corporation,
hallituksen jäsen
Hallituksen jäsen vuodesta 2020

Roope Uusitalo
jäsen

Professori,
Helsingin yliopisto
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

HALLITUS

Tarkastusvaliokunta

Valiokunnan tehtävänä on avustaa hallitusta Metsähallituksen ohjauksessa ja valvonnassa taloushallinnon ja varainhoidon asioissa, hallinnon ja toiminnan asianmukaisessa järjestämisessä sekä eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten toteuttamisen valvonnassa.

Valiokunta valmistelee, ohjaa ja arvioi hallituksen tukena taloudellista raportointia ja sen prosesseja, tilinpäätöstä, budjetointia ja ennustamista sekä toiminnan suunnittelua, rahoitustilannetta ja varainhoitoa, tilintarkastusta ja sisäistä tarkastusta, riskienhallintaa sekä sisäisiä valvontajärjestelmiä (corporate governance). Valiokunta valmistelee asiat hallituksen käsiteltäväksi. Hallitus voi asettaa valiokunnalle myös muita tehtäviä.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana on toiminut Isku Oy:n talousjohtaja Jussi Saukkonen ja jäseninä neuvotteleva virkamies Sanna Paanukoski maa-

ja metsätalousministeriöstä, ylijohtaja Ismo Tiainen ympäristöministeriöstä sekä toimitusjohtaja Tuija Suur-Hamari Wipak Oy:stä. Valiokunnan kokouksissa ovat läsnä myös Metsähallituksen pääjohtaja Juha Niemelä ja talousjohtaja Heli Lehtonen.

Henkilöstövaliokunta

Henkilöstövaliokunnan tehtävänä on valmistella Metsähallituksen hallitukselle esityksiä Metsähallituksen johdon nimittämisestä, Metsähallituksen johdon ja henkilöstön tulospalkkiojärjestelmästä ja Metsähallituksen palkitsemispolitiikasta. Lisäksi valiokunta valmistelee muut hallituksen sille osoittamat, henkilöstöhallintoon ja johtamisjärjestelmään liittyvät asiat. Vuonna 2023 valiokunta seurasi erityisesti henkilöstökokemusten tilannetta sekä syyskuudella muutosneuvotteluita.

Henkilöstövaliokunnan jäsenet ovat hallituksen puheenjohtaja, varatuomari Päivi Huotari, Lapin yliopiston dosentti Tanja Joonas sekä Helsingin yliopis-

ton professori Roope Uusitalo. Lisäksi valiokunnan kokouksissa ovat läsnä pääjohtaja Juha Niemelä ja henkilöstöjohtaja Terhi Vires.

HALLITUS

Tytäryhtiöiden hallitukset

Metsähallitus Metsätalous Oy

Juha S. Niemelä, pääjohtaja, hallituksen puheenjohtaja

Heli Lehtonen, talousjohtaja, varapuheenjohtaja

Satu Saarelainen, jäsen, henkilöstön edustaja

Päivi Salpakivi-Salomaa, jäsen, MMK, metsänhoitaja

Toimitusjohtaja Jussi Kumpula

Siemen Forelia Oy

Tuomas Hallenberg, johtaja, hallituksen puheenjohtaja

Heli Lehtonen, talousjohtaja, varapuheenjohtaja

Ville Koskimäki, hankekehityspäällikkö, jäsen

Toimitusjohtaja Mikko Pulkkinen

MH-Kivi Oy

Tuomas Hallenberg, johtaja, hallituksen puheenjohtaja

Heli Lehtonen, talousjohtaja, varapuheenjohtaja

Juha S. Niemelä, pääjohtaja, jäsen

Susanna Oikarinen, lakiasiainjohtaja, jäsen

Toimitusjohtaja Harri Saxlund

Nuuksiokeskus Oy**(Metsähallitus, osuus 68 %)**

Mikael Nordström, asiointijohtaja, hallituksen puheenjohtaja

Sirpa Niironen, Senior Advisor, varapuheenjohtaja

Satu Aromaa, jäsen, Espoon kaupunki

Maria Nelskylä, jäsen, Helsingin kaupunki

Johan Huldén, jäsen, Folkhälsan Utbildning Ab

Teemu Ruotsala, hankinnan erityisasiantuntija, jäsen

Anna-Liisa Varala, lakiasiainpäällikkö, jäsen

JOHTORYHMÄ

Liikelaitoksen johtamisessa pääjohtajaa avustaa johtoryhmä. Johtoryhmän jäseninä ovat pääjohtajan määräämät liiketoimintayksiköiden johtajat, julkisten hallintotehtävien yksikön johtaja ja konserniyksiköiden johtajat

Juha S. Niemelä
toimitusjohtaja
s. 1963, MMT, MBA

Liina Aulin
viestintäjohtaja
1.3.2023 alkaen
(Päivi Lazarov, ma.
viestintäjohtaja
28.2.2023 asti)
s. 1977, VTM

Jussi Kumpula
toimitusjohtaja,
Metsähallitus
Metsätalous Oy
s. 1960, MMM,
EMBA

Susanna Oikarinen
lakiasiainjohtajas.
s. 1970, OTK, EMBA

Jukka Bisi
erätalousjohtaja,
Eräpalvelut
s. 1960, Fil.tri.

Terhi Vires
henkilöstöjohtaja
s. 1962, KTM

Tuomas Hallenberg
johtaja,
Kiinteistökehitys
s. 1971, MMM, MBA

Heli Lehtonen
talousjohtaja
s. 1963, KTM, HHJ

Henrik Jansson
luontopalvelujohtaja,
JHT/Luontopalvelut
s. 1974, FM, EMBA

Anna-Leena Ruuth
tietohallintojohtaja
s. 1963, MMM

RAPORTOINTIPERIAATTEET

Raportointiperiaatteet

Tämä raportti kattaa Metsähallituksen ja sen tytäryhtiöiden toiminnan vuodelta 2023. Raportin tiedot on kerätty sisäisesti asiantuntijoiden avulla ja koottu raportiksi viestintä- ja vastuullisuusyksikössä. Kokonaisuuteen kuuluu vuosi- ja vastuullisuusraportin lisäksi konsernin taloustiedot sisältävä toimintakertomus ja tilinpäätös.

Raportin viitekehyksenä on hyödynnetty GRI-standardia ja raportti vastaa pääosin GRI:n perustason vaatimuksia. Lisäksi kestävyystietojen raportointia on ohjannut kestävyysraportointidirektiivin 2022/2464/EU ja sen raportointistandardien 2023/2772/EU vaatimukset. Metsähallitus on kestävyysraportointidirek-

tiivissä määritetty suuri yhtiö, joka aloittaa direktiivin mukaisen raportoinnin 1.1.2025 alkavasta tilikaudesta. Vuoden 2023 tilinpäätös on laadittu Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) sekä valtioneuvoston asetuksen (1368/2016) mukaisesti.

Raportoitujen tunnuslukujen valintaa on ohjannut olennaisuusanalyysi. Vastuullisuusraportoinnin tietoja ei ole, tilinpäätöstietoja lukuun ottamatta, varmennettu ulkopuolisen toimesta.

Lisätietoja raportista ja Metsähallituksen vastuullisuudesta antaa Liina Aulin.

Asia MH 1799/2024

RAPORTOINTIPERIAATTEET

Laskentaperiaatteet

Ilmasto-ohjelma:

Ilmasto-ohjelman tietojen lähtötaso on laskettu vuodelta 2018. Laskelmat perustuvat valtakunnan metsien 12. inventoinnin (2014–2018) tietoihin. Laskelmissa on lisäksi käytetty MELA-ohjelmistoa ja kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä. Hiilinielun ja -varastojen kehitys arvioidaan vuosittain näihin tietoihin pohjautuen.

Hiilikädenjälki:

Hiilikädenjälkiarviossa on huomioitu Metsähallituksen maille rakennettu tuulivoima, energiapuu, uusiutuvan puuraaka-aineen käyttö tuotteisiin ja valtion mailta nostettu jyrshinturve.

Käytämme tuulivoiman hiilikädenjäljen laskennassa menetelmää, joka olettaa tuulivoiman korvaavan sähkömarkkinajärjestelmän keskimääräistä vuotuista päästöä. Sitä kuvaa Energiaviraston laskema sähkön jäännösjakauma, joka kertoo Suomessa kulutetun varmentamattoman sähkön tuotantojakauman. Tuulivoiman hiilikädenjälkilaskelmissamme ovat mukana vain jäännösjakauman mukaiset hiilidioksidipäästöt. Muita energiantuotannossa syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä ei ole laskettu mukaan. Luku ei myöskään huomioi voimalaitosten rakentamisesta tai polttoaineiden tuotannosta ja kuljetuksesta aiheutuvia päästöjä.

Energiapuun ja turpeen osalta laskennassa on käytetty Tilastokeskuksen polttoaineluokituksen hiilidioksidioletuspäästökerrointa turpeelle. Muita kasvihuonekaasupäästöjä ei ole huomioitu. Luku ei myöskään sisällä turpeen tai energiapuun korjuusta ja kuljetuksesta tai voimalaitosten rakentamisesta aiheutuvia päästöjä. Energiapuun korjuun ja kuljetuksen päästöt on huomioitu Metsähallituksen hiilijalanjäljessä.

RAPORTOINTIPERIAATTEET

Asiakkaamme valmistavat toimittamastamme ainespuusta erilaisia biotalouden tuotteita sekä käyttävät sitä tuotteissaan korvaamaan fossiilisia raaka- ja polttoaineita. Tästä syntyvät korvausvaikutukset vähentävät ilmastonmuutosta aiheuttavia kasvihuonekaasupäästöjä. Kädenjätkilaskennassamme olemme suhteuttaneet Hurmekoski et al. (2020) tutkimuksen tuloksen puumarkkinaosuuteemme.

Hiilijalanjälki:

Metsähallituksen hiilijalanjälki perustuu ostolaskudataan, joka on viety Hanselin Hankintapulssiin. Hankintapulssin hiilijalanjälkilaskenta perustuu Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kehittämiin Envimat-kertoimiin, joilla voidaan arvioida materiaalivirtojen, ympäristövaikutusten ja taloudellisten vaikutusten välisiä suhteita. Arviot hankintakategorioiden hiilijalanjäljistä perustuvat keskimääräisiin Suomen markkinoilla olevien tuotteiden hiilijalanjälkiin. Sähkön osalta Hanselin yhteishankintasopimuksen kautta ostettavan alkuperävarmen-

netun sähkön hiilijalanjäljeksi on merkitty 0. Envimat-mallin tarkempi kuvaus.

Hiilijalanjälkilaskelma on arvio, joka perustuu laskennassa tehtyihin oletuksiin ja raportoinnista saatuihin lähtötietoihin. Arvion tarkkuus parantuu, kun tutkimustieto lisääntyy ja lähtötiedot tarkentuvat. Syke on päivittänyt vuonna 2023 päästökertoimia ja Metsähallituksen päästöt on laskettu uusilla kertoimilla takautuvasti vuoden 2023 lisäksi myös vuosilta 2020–2022. Hiilijalanjälkilaskelmassa ei ole kaikin osin eroteltu GHG-protokollan mukaisesti maastotyöstä omaa työtä, eli suoraa ns. alavirran päästöjä, tai ostotyötä, eli epäsuoria ns. ylävirran päästöjä.

Verojalanjälki

Metsähallitus toimii Suomessa ja maksaa kaikki veronsa Suomeen, Metsähallituksella ei ole ulkomailla verotettavaa toimintaa. Laskentaperiaatteet noudattavat verolainsäädännössä säädettyjä periaatteita. Verojalanjäljessä on kuvattu olennaiset Metsä-

hallituksen välilliset ja välittömät verot, sekä työntekijöiden palkasta pidätetyt ennakonpidätykset. Metsähallituksen verojalanjälki raportoidaan tilikauden kirjanpitoon perustuen.

METSÄHALLITUKSEN SIDOSRYHMIEN ODOTUKSET JA SIDOSRYHMÄVUOROVAIKUTUKSEN MUODOT

Suuri yleisö ja keskeiset yksityisasiakkaat

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Suuri yleisö	Ihmisten huoli ilmastonmuutoksesta ja luonnon monimuotoisuudesta tuo odotuksia paremmasta ympäristö- ja ilmastoasioiden huomioimisesta myös Metsähallitukselle. Odotuksina myös aktiivisempi ja avoimempi viestintä toiminnasta sekä paikallisen läsnäolon, kuulemisen ja vuorovaikutuksen lisääminen. Positiiviset aluetaloudelliset vaikutukset erityisesti Lapissa, Kainuussa ja syrjäseuduilla.	Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus, luonnonvarasuunnittelu (LVS)-projektien avoin osallistaminen, palvelumuotoiluprojektien osallistavat digiyhteisöt, palaute- ja ilmoituskanavat, kaikki viestintä- ja markkinointikanavat, erityisesti sosiaalinen media.	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ovat Metsähallituksen strategisia teemoja. Viestintää ja vuorovaikutusta kehitetään jatkuvasti. Suuren yleisön näkemykset huomioidaan monella tapaa, riippuen vuorovaikutuksen muodosta. Asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen osalta määritellään vuosittaiset kehittämistoimenpiteet ja niiden toteutumista seurataan. Palautteiden osalta käytössä on toimintamalli, joka mahdollistaa toiminnan kehittämisen palautteiden pohjalta. Palvelumuotoiluprojekteissa näkemykset viedään suoraan toiminnan kehittämiseen. Luonnonvarasuunnittelussa mahdollisuuksien mukaan tarpeet yhteensovittaen.
Retkeilijät	Odotuksina retkeilyinfran ylläpitäminen, tiedon tarjoaminen kohteista, vastuullisen retkeilyn edistäminen, luontotiedon tarjoaminen, luontosuhteen herättely, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen yhteiskunnassa, suojelualueista huolehtiminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä luonnon puolesta puhuminen.	Luontoon.fi.- ja Retkikartta.fi-sivustojen palvelu- ja palautekanavat, kansallispuistojen kävijätutkimukset, digitaalisesti osallistava Erä- ja luontoyhteisö, palvelumuotoiluprojektien muu asiakasymmärrykseen pyrkivä osallistaminen, vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Luonnonssa liikkujien digitaalisen asiakaspalvelun sekä maastopalvelujen kehittäminen palautteen ja resurssien mukaan: mm. kohteissa tarjottavan infoaineiston sisältö ja uuden, vuorovaikutteisen Luontoon-palvelun käyttöönotto 2024. Esteettömyyttä koskevan sidosryhmäpalautteen huomiointi ja toteutus resurssien mukaan. Luontokasvatustoiminta. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ministeriöiden ohjauksen mukainen toiminta tulossopimuksen perusteella, taustalla myös eri sidosryhmien tavoitteet (kansainväliset ja kansalliset).
Kalastajat ja metsästäjät	Odotuksina lupien saatavuus ja lupajärjestelmien toimivuus, kalastus- ja metsästysmahdollisuuksien turvaaminen. Huolina Metsähallituksen muun toiminnan (esim. metsätalous, tuulivoima, suojelualueet) vaikutukset metsästysmahdollisuuksiin ja maisemiin. Huolina myös sisä- ja virtavesien tilaan vaikuttavat asiat (esim. metsienkäsittelyn ravinnevalumat).	Eräluvut-sivusto, verkkokauppa ja palvelunumero, lupahakujärjestelmä. Kieppi, Tuikki ja Suomi -lehdet. Vuosittainen asiakastytyväisyyskysely kalastus- ja metsästysasiakkaille. Palautekanava ja palautteeseen vastaamisen tyytyväisyyden mittaus. Saalispalautekyselyt eräluva-asiakkaille. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Saalispalautteiden avulla kalastus ja metsästys mitoitetaan sekä ekologisesti että sosiaalisesti kestäväälle tasolle. Tyytyväisyyskyselyiden ja palautteiden analysoinnin avulla kehitetään toimintaa. Säännöllisesti kehitetään myös Metsähallitus Metsätalous Oyn kanssa riistan huomiointia metsienkäsittelyssä. Eräluvut-sivuston ja verkkokaupan, sekä Lupahakujärjestelmän käsittävää palvelukokonaisuutta uudistetaan asiakaslähtöisesti, digitaalista asiakasyhteisöä hyödyntäen. Kalaistutukset ja vesien hoito, sekä virtavesien kunnostaminen.
Tonttien ostajat ja vuokraajat	Odotuksina edullisia, väljästi sijoitettuja tontteja. Oma ranta. Matkailukeskustontit lähellä palveluita ja harrastuksia, mutta rauhallisella paikalla. Valmis infra.	Laatumaa.fi-sivusto, tonttien myyjät alueittain, viestintä- ja markkinointi, asiakastytyväisyyskyselyt, palautekanava, itse kaavoitusprosessin lausuntomenettely, vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Kaavoitus pyritään tekemään sellaisille alueilla, joilla on kysyntää. Kaavoituksessa otetaan huomioon maa- ja metsätalousministeriön ohjeet, Metsähallituksen maa- ja vesialueiden hallintapolitiikka ja kaavoituksen periaatteet, ja muiden vastuualueiden sekä porotalouden näkemykset. Itse kaavaprosessi pitää sisällään lausuntomenettelyn, eli mm. sen, että kuka vaan voi lausua kaavaluonnoksesta. Tonttien hinnoittelua ohjaa Luovutuslaki "käyvän hinnan" periaatteella, jota haetaan ulkopuolisilla arvioilla.

Keskeiset yritys- ja yhteisöasiakkaat

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Matkailuelinkeino	Odotuksina liiketoiminnan mahdollistaminen, sujuvat sopimus- ja maksukäytännöt, paikallisten elinkeinojen tarpeiden huomiointi ja tasavertainen kohtelu, metsien käsittely matkailutoiminta ja maisemat huomioiden, retkeilyinfran ja -rakenteiden kunnossapito ja käyttömahdollisuudet yrityksille, kestävän matkailun kehittäminen, kumppaneiden parempi näkyvyys Metsähallituksen digitaalisissa kanavissa. Huolina metsien käsittelyn vaikutukset matkailumaisemaan.	Matkailualueiden yhteistyöryhmät Lapissa, kestävän matkailun kansallispuistokohtaiset yhteistyöryhmät, toimialan edustajia mukana alueellisissa luonnonvarasuunnittelun ja hoidon ja käytön suunnittelun (HKS) yhteistyöryhmissä ja/tai teemaryhmissä ja lausunnon antajina, yhteistyösopimukset luontomatkailuyrittäjien kanssa, vuokratyöntekijät Metsähallituksen kohteilla ja kiinteistöissä, yhteistyö matkailuverkostoissa (esim. Matkailufoorumi, ja matkailun alueelliset kehittämisryhmät), yritysvaltuutus ja -tutkimukset, vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Matkailun painopistealueet luonnonvarasuunnitelmissa ja matkailutoiminnan huomioiminen kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Toiminnan mahdollistaminen kansallispuistossa kumppanisopimuksilla ja luvilla. Matkailu huomioidaan myös osana valtion retkeilyalueiden maankäytön suunnittelua, esim. tehtäessä matkailun ja maankäytön yleissuunnitelmaa ja tarkemmin kaavoitettaessa matkailuliiketoimintaa varten, sekä myytävien ja vuokrattavien kohteiden ja tonttien osalta (sis. hotellit ja muu liiketoiminta). Maastoliikenteen ja safarien mahdollistaminen monikäyttömetsissä, yhteistyösopimusten kautta tiiviimmän yhteistyön mahdollistaminen, vesialueiden vuokraus kalastusmatkailuun, retkeilyrakenteiden käyttö yrityksille käyttömaksua vastaan. Alueellisissa yhteistyöryhmissä voidaan sopia hakkuiden rajauksista. Kestävän matkailun Sustainable Travel Finland -ohjelmaan osallistuminen ja retkeilykohteiden vastuullisuuden kehittäminen.
Metsäteollisuus	Odotuksina korkealaatuinen asiakkaan laatuvaatimusten ja laatuodotusten mukainen tuote. Toimitusvarmuus ja sovitun mukainen toimitusrytmi. Hyvää luotettavuutta yhteistyökumppanina. Laadukas yhteydenpito ja asioiden hoito. Alkuperäketjun hallinta ja ympäristöasioiden hyvä huomioiminen. Metsien hyvä hoito ja käyttö.	Sidosryhmät osallistuvat alueellisten luonnonvarasuunnitelmien laadintaan yhteistyöryhmässä ja lausunnon antajina. Asiakastapaamiset, joissa tutustutaan tuotantolaitoksiin, tuotteisiin ja asiakkaisiin sekä heidän toiveisiinsa. Puukauppaneuvottelut. Asiakastytyväisyyden mittaaminen ja vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus. Palautejärjestelmä. Operatiivinen yhteydenpito.	Tarjoamme markkinoille kestävästi tuotettua puuta alueellisten luonnonvarasuunnitelmien tavoitteiden asettamissa puitteissa. Vuosittainen toiminnan tasomme on ennakoitava. Johtamisjärjestelmässämme asiakas on keskiössä. Metsien hoito- ja käyttö on PEFC-sertifioitu. Puun alkuperäketjun hallintamme on PEFC-sertifioitu. Metsätalous Oy:llä sertifioitu energiatehokkuusjärjestelmä, sekä meneillään vähäpäästöisen puunhankinnan kokeiluja.
Energia-ala	Odotuksina liiketoiminnan mahdollistaminen, yritysten tasapuolinen kohtelu ja selkeät ehdot ja toimintamallit vuokraustoiminnassa ja hankekehityksessä, avoin dialogi, myös eri sidosryhmien tasapuolinen huomioiminen.	Asiakkuuksiin liittyviä vuorovaikutuksen tapoja ovat muun muassa alue- ja hanketiedustelut ja esiselvitykset, sopimusneuvottelut, merituulivoimaloiden kilpailutusten aikainen vuorovaikutus, tarjoukset ja neuvottelut, sopimusvelvoitteiden, rakentamisen, tuotannonajan ja purkamisajan edunvalvonta. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus. Laajempi sidosryhmävuorovaikutus toimialalla: Metsähallituksen oma luonnonvarasuunnittelu (myös merialueen), maakuntaliittojen vetämä merialuesuunnittelu, jäsenyydet toimialayhdistyksissä (esim. Suomen Tuulivoimayhdistys, Bioenergia ry)	Kilpailutusmalli merituulivoimaan (alueiden vuokraoikeudet ja alkuaikaisen hankekehitys kilpailutetaan kansainvälisillä markkinoilla). Hankekehityksellä Metsähallitus mahdollistaa maa- ja merituulivoiman lisäämisen ja vastuullisen sijoittamisen. Dialogia käydään ja sidosryhmät huomioidaan hankekohtaisesti monessa vaiheessa: esiselvitykset, mahdollinen YVA-prosessi, energiatuotantoalueiden kaavoitus (maakunta- ja yleiskaava), Metsähallituksen oma luonnonvarasuunnittelu ja osallistava sidosryhmätyö.

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Kaivannaisteollisuus	Maa- ja kiviainesyritykset Metsähallituksen asiakkaina odottavat tiivistä yhteydenpitoa, uusien alueiden tarjoamista liiketoimintaan, jatkuvuutta, sekä pitkäjänteistä yhteistyötä, joka mahdollistaa liiketoiminnan kehittämisen. Huolenaiheena raaka-aineen hinnoittelu ja joustomahdollisuudet hintoja ja sopimusehtojen suhteen. Malminetsintä- ja kaivosyhtiöille Metsähallitus on ennen kaikkea maanomistaja, jolta odotetaan tasapuolista ja ennakoitavaa toimintaa.	Kiviainesasiakkaiden osalta yhteydenpito, sopimusneuvottelut, kiviainesalueiden katselmukset, kiviaineisten ottomäärien kyselyt 4 kertaa vuodessa, koulutukset ja vuosittaiset asiakastytyväisyyskyselyt. Kaivos- ja malminetsintäyhtiöiden osalta tapaamiset tarvittaessa, yhteistyöryhmätapaamiset, seminaareihin osallistuminen. Maanomistajan lausunnot lupahakemuksiin. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Maa- ja kiviainesasiakkaiden osalta uusien kiviainesalueiden kartoittaminen, sekä toiminnan ja sopimuksien kehittäminen palautteen pohjalta. Kaivos- ja malminetsintäyhtiöiden osalta kaivoslain mukainen toiminta ja maanomistajan edunvalvonta. Pyritään toimimaan ennakoiden ja tiedottamaan toimialaa koskevista muutoksista.
Poroelinkeino* *Saamelaispaliskuntien osalta lisäykset kohdassa Saamelaisyhteisö	Odotuksina poronhoidon edellytysten huomiointi maankäytössä ja metsien käsittelyssä, neuvottelut paliskuntien edustajien kanssa, kun valtion mailla suunnitellaan poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, tietoa suunnitelmista ja mahdollisuutta vaikuttaa niihin. Huolina eri maankäytön muotojen kumuloituvat vaikutukset poronhoitoon.	Vuokra- ja käyttöoikeussopimukset, paliskuntapalaverit, merkkiipiiripalaverit, paliskuntasopimuksen mukaiset vuosittaiset neuvottelut (Paliskuntain yhdistys), saamelaispaliskuntien vuosittaiset neuvottelut, paliskuntien edustus mukana LVS- ja HKS-yhteistyöryhmissä, Poropaikka-sovellus metsänhoitotoimenpiteiden kommentointiin. Sopimuksen mukaisesti neuvottelujen toteutustavoista voidaan sopia paikallisesti metsätiimin ja paliskunnan kesken. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Metsähallituslain 6 § mukaisesti porotalouden näkökulmat otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa. Poronhoidon huomioiminen myös poronhoitolain mukaisesti. Paliskuntasopimuksen mukaan kaikista hakkuista, maanmuokkauksista, tienrakennuksesta ja laajoista soranottoalueista, matkailureiteistä, maan myynnistä ja muista laajemmista maankäyttöasioista toimitetaan paliskunnalle tietoa etukäteen ja tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin. Sopimuksessa on linjaukset myös turvetuotanto- ja tuulivoima-alueista, metsästyksestä, porojen ruokinnasta, poroaitasopimuksista ja haaskojen käytöstä. Poropaikka-sovelluksen avulla poroisännät voivat kommentoida suunnitelmia paliskuntiensä alueille esitetyistä metsätalouden toimenpiteistä.
Valtiosektorin sopimuskumppanit (esim. Luonnonvarakeskus, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, Rikosseuraamuslaitos)	Odotuksina valtion maiden ja vesialueiden käyttö oman toiminnan mahdollistamiseksi, esim. opetusmetsien hyödyntäminen opetuksessa, tutkimusmetsien hyödyntäminen tutkimuksessa, valtiolta pysyvästi vuokrattujen tai tilapäisten alueiden käyttö maanpuolustukselliseen toimintaan, sekä avolaitosvankien kuntouttavaan työtoimintaan. Valtion maaomaisuutta koskeviin järjestelyihin ja yhteistyöhön liittyen yleisesti odotuksina sujuva yhteistyö, molemminpuolinen tiedottaminen suunnitelmista ja toimenpiteistä sekä toimintaedellytysten kehittäminen.	Metsähallituslain 7 § luo perustan muiden valtion organisaatioiden alueidenkäytölle. Siinä säädetään, että Metsähallituksen toiminnassa otetaan huomioon tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet. Menettelyistä tehdään sopimukset kunkin tahon kanssa ja maankäytön sekä siihen liittyvän vuorovaikutuksen periaatteet ja käytännöt määritellään sopimuksissa organisaatiokohtaisesti. Ennen maanomistajan puhevallan käyttämistä (esim. kaavoituksessa, käyttöoikeussopimuksissa, kaivosasioissa) vuokralaisen kannan kuuleminen. Tapaamiset vähintään kerran vuodessa ja kohtauspisteitä lukuisia tilanteen ja tarpeiden mukaan. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus. Strateginen kumppanuussopimus Metsähallituksen ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä.	Strategisen ja sopimuksellisen toiminnan huomioiminen organisaatioiden johdon tapaamisten ja neuvottelujen kautta. Operatiiviset tarpeet huomioidaan vastuualueilla ja alueellisesti. Luonnonvarasuunnittelussa Puolustusvoimien (PV) ja Rajavartiolaitoksen (Raja) kanssa usein erilliset keskustelut. PV:n ja Rajan lakisäateisten tehtävien toteuttaminen rajoittaa joillakin alueilla muuta käyttöä. Tuulivoimakehityksessä pyydetään aina PV:n lausunto. Hankimme maata tarvittaessa Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, opetuksen ja tutkimuksen käyttöön. Metsäalan koulutuksen tarpeet turvataan sopimuksin koulujen opetusmetsissä. Rikosseuraamusviraston (RISE) avovankiloiden kanssa tiivis yhteistyö avolaitosvankien kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisessa Metsähallituksen Luontopalvelujen maastokohteissa (luonnonhoito- ja huoltotöiden toteutuksen suunnittelu ja työnjohto).

Keskeiset palveluntuottajat

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Metsätalous Oy:n urakoitsijat	Odotuksina tasainen työmäärä ja sopimuksissa pysyminen sekä tasapuolinen kohtelu. Huolina metsien meno suojeluun ja Metsähallituksen urakointiolosuhteiden pysyvyys.	Cloudia ja markkinakirje, kokoukset, yrittäjäpäivät, sopimusyrittäjien kehityskeskustelut, kuukausipalaverit, vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Yrittäjien sopimuksia seurataan ja niissä pysytään, operatiivinen yhteys yrittäjiin pidetään hyvänä, yrittäjien kehityskeskustelut, yrittäjille kerrotaan avoimesti MH:n tilanteesta ja toiminnasta, palvelukuvausten mukainen toiminta kaikkien yrittäjien kanssa, pyrimme parantamaan urakointiolosuhteita mm. pitämällä tieverkon kunnossa, leimikoiden laadulla yms.
Luontopalvelujen huoltosopimusyrittäjät sekä luonnonhoito- ja ennallistamistöitä tekevät yritykset	Urakoitsijoiden parempi kuuleminen ja tiiviimpi yhteistyö (esim. mukaan jo suunnitteluvaiheessa), ympäristöasioiden huomioiminen myös hankinnoissa, yleisesti toiminnassa monimuotoisuuden turvaaminen. Realistiset aikataulut töiden vastaanottamiselle ja suorittamiselle sekä sopimuksissa pysyminen.	Tiedotteet ja ennakkoilmoitukset tulevista kilpailutuksista. Yhteistyöpalaverit palveluntuottajien kanssa sopimuskaudella. Yhteydenpito ja työkohteiden jako sekä työn koordinointi tapahtuu Puitehankintaurakointien järjestely -verkoston kautta. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Yrittäjien sopimuksia seurataan ja niissä pysytään, sopimuskaudella toimitaan palvelukuvausten mukaisesti. Reagoidaan toimittajilta saatuun palautteeseen mahdollisuuksien mukaan sekä huomioidaan tulevissa kilpailutuksissa.

Taulukon ulkopuolisia asiakas-, kumppani- ja sidosryhmiä

Etu- ja edunvalvontajärjestöt
Yksityiset maa- ja vesialueiden omistajat ja tiekunnat

Muu luonnonvara-ala

- Luonnontuoteryitykset
- Kaupalliset kalastajat
- Marjateollisuusyryitykset
- Kalankasvatusyryitykset
- Kuntannostoyryitykset

Yksityisasiakkaista

- Maastoliikennelupa-asiakkaat
- Vuokra- ja käyttöoikeussopimusasiakkaat
- Muut lupa-asiakkaat
- Puun pienmyynnin asiakkaat
- Joulukuusilupien ostajat
- Luonnontuotelupien ostajat ja luontaisaluelupa-asiakkaat

Kumppaneista

- Perinnebiotooppeja hoitavat sopimuslaidunnusyryityt
- Rahoittajat
- muut toimittajat ja palveluntuottajat

Keskeiset kumppanit ja muut sidosryhmät

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Valtio-omistaja	Metsähallituslain 2 § mukaisesti omistaja odottaa, että Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi sekä toimii tuloksellisesti. Liiketoimintaa odotetaan harjoitettavan laissa säädettyjen ja valtion talousarviossa täsmennettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden puitteissa. Metsähallituksen odotetaan hoitavan sille säädettyjä julkisia hallinto-tehtäviä. Metsähallituksen odotetaan toimivan liiketaloudellisten periaatteiden sekä eduskunnan sille hyväksymien palvelutavoitteiden ja muiden toimintatavoitteiden mukaisesti; Metsähallituksen odotetaan osaltaan osallistuvan asiantuntijana ja valtion liikelaitoksena toimialojensa asioiden valmisteluun, sekä toteuttavan hallitusohjelmien strategisia tavoitteita. Metsähallitus on siten mukana esim. ministeriöiden asettamien ohjelmien tai hankkeiden suunnittelussa, toteutuksessa tai seurannassa ja erityisesti luonnonsuojelualueiden säädösvalmistelussa. Omistajan odotukset ja intressit kiteytyvät vuosittain tulosohjauskirjeessä ja julkisten hallinto-tehtävien osalta tulossopimuksessa.	<p>Omistajaohjauksen osalta omistajapoliittiset linjaukset, vuosittaiset tulosohjauskirje ja julkisten hallintotehtävien osalta tulossopimus, tulosohjauskokoukset MH:n ja ministeriöiden välillä, tavoitteiden seuranta ja raportointi, yhteiset seminaarit.</p> <p>Ministeriöiden strategisten tavoitteiden osalta MH:n osallistuminen hankkeiden ja ohjelmien työryhmiin, ohjausryhmiin, verkostoihin, strategioiden valmisteluun ja esimerkiksi lainsäädäntötyöhön. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.</p>	<p>Metsähallituksen (liike)toimintaa ja strategiaa ohjaavat monet ohjelmat ja strategiat. Omistajapoliittisten linjausten mukaisesti Metsähallitus toteuttaa kunkin hallitusohjelman strategisia tavoitteita. Metsähallitukselle asetettavat tavoitteet toteuttavat toimialakohtaisia strategioita, kuten esimerkiksi Kansallista metsästrategiaa 2035, Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja strategiaa, ja Kansallista luonnon virkistyskäytön strategiaa 2030. Lisäksi Metsähallitus toteuttaa toiminnassaan YK:n kestävän kehityksen (Agenda 2030) tavoitteita sekä toimii Metsähallituksen oman strategian linjausten mukaisesti. Tulosohjauksella on yhteisesti sovitut seuranta- ja raportointikäytännöt. Tavoitteet valutetaan yksiköiden suunnitteluun ja tavoitteisiin. Toiminta suunnitellaan siten, että omistajapoliittisiin tavoitteisiin ja tulossopimuksen tavoitteet saavutetaan.</p> <p>Omistajapoliittisten linjausten ja Metsähallituksen strategian lisäksi Metsähallituksen toimintaa ja toiminnan suunnittelua ohjaavat Työjärjestys ja Poliitiikat (esim. Vastuullisuuspolitiikka, Henkilöstöpolitiikka, Maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikka).</p>
Ympäristöhallinto (esim. ELY:t, Aluehallinto- viranomaisen ympäristölupa- vastuualue, kuntien ympäristö- viranomaiset)	Odotuksina yhteensovittaminen ja avoimuus. Luonto- ja lajitiedon jakaminen ja saatavuus. Ympäristö-, vesitalous- ja maa-ainelupien mukainen toiminta Metsähallitukselta ja Metsähallituksen käyttö- ja vuokrasopimusasiakkailta. Sujuvasti ja ajallaan toimitetut lausunnot lupahakemuksiin. Osallistuminen alueelliseen kehittämiseen, sekä valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviin alueittain (esim. ELY-keskuksien koordinoimat ympäristö-ohjelmien tai luonnonsuojelun ja -hoidon yhteistyöryhmät). Yhteinen luonnonhoitotoimien vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden tavoittelu laajoilla ohjelmilla, parhaiden käytäntöjen jakaminen.	Lupien osalta hakemukset ja lausunnot käytäntöjen mukaisesti. Lupien noudattamisessa maastokatselukset tai muut erilliset tapaamiset. Ympäristöhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävät pääsääntöisesti määräaika- ja toimintaohjelmiin tai monivuotisiin, valtakunnallisiin hankkeisiin liittyviä eri toimijoiden yhteistyö- tai ohjausryhmiä luonnonsuojelun ja -hoidon ja sen kehittämisen yhteissuunnitteluun. Esim. ELY-keskuksittain HELMI-yhteistyöryhmät, (jokaisessa alueellisessa edustaja MH LP) ja HELMI-valtakunnallinen seurantaryhmä. Lisäksi alueelliset perinnebiotooppiryhmät erikseen ja niillä valtakunnallinen koordinaatioryhmä. Valtakunnallinen pienvesien kunnostuksen koordinaatioryhmä. Tiedonjako työryhmien palaverissa, ohjeistuksen jakaminen, seuranta. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Ympäristöhallinnon valtakunnallisten tavoitteiden ja ohjelmien vieminen käytäntöön. Erilaisissa yhteistyöryhmissä ja muissa tapaamisissa sovittujen menettelyjen huomioiminen ja ottaminen käytäntöön. LajiGIS -tietojärjestelmän aineistojen jakaminen ja käyttörajoitetun aineiston aineistopyyntöihin vastaaminen.

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Riistahallinto (Suomen riistakeskus ja riistanhoitoyhdistykset, Riistaneuvostot, Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto)	Odotuksina ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsästyksen järjestäminen sekä riistan elinympäristöjen turvaaminen valtion alueilla. Riistakantojen elinvoimaisuudesta huolehtiminen ja eläintautien leviämisen ehkäiseminen omalta osaltaan. Riistatalouden ja sen hyvinvointivaikutusten yleinen edistäminen.	Valtakunnalliset riistapäivät. Sidosryhmätilaisuudet ja yhteistyökokoukset Suomen riistakeskuksen alueiden ja paikallisten riistanhoitoyhdistysten kanssa. Riistakonsernin strategiapäivät. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Metsästyksen mitoittaminen ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä pohjalla. Riistanhoidon ja riistan elinympäristöjen hoidon edistäminen metsästyslupatuloilla ja yhteistyössä muiden vastuualueiden kanssa.
Erävalvonta (Poliisi ja Rajavartiolaitos, Tulli, Luonnonvarakeskus (LUKE) ja Riistakeskus)	Metsähallituksen erävalvonnan odotetaan olevan mukana PTR –rakenteissa (poliisi, tulli ja rajaviranomaiset) koordinoitussa erävalvonnan viranomaisyhteistyössä. MH:lta odotetaan erityisesti valtion maihin liittyvän luvituksen erityisasiantuntemusta. Poliisin kursseilla koulutusrooli (moottorikelkka, vene). Erävalvontatiimi ainoa luonnonvararikosten torjunnan ammattilaisorganisaatio Suomessa. Valvonnan sidosryhmät odottavat MH:lta kokonaisvaltaista valvonnan asiantuntemusta. LUKE:n kanssa yhteistyötä valvonnan kanssa erityisesti suurpetoihin liittyvissä kysymyksissä. Valvontaa odotetaan suunnattavan tuotetun tiedon valossa.	Alueelliset PTR alatyöryhmät, LUKE:n ja Riistakeskuksen kanssa hankkeet ja kokoukset, vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Jatkuva yhteydenpito ja yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen vaikuttaa valvonnan suuntaamiseen.
Kalataloushallinto ja kalastusjärjestöt (hallintoa ELY-keskusten kalatalousviranomaiset ja kalatalousalueet)	Odotuksina ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastuksen järjestäminen ja kalaelinympäristöjen turvaaminen valtion alueilla. Sujuva kalaviranomaisten ja kalajärjestöjen välinen yhteistyö.	Vuosittaiset yhteistyötapaamiset: mm. kalalakipäivät, kalatutkimuspäivät, järjestötapaamiset ja kalatalousaluepäivät. Kalatalousalueyhteistyö ml. hallitustyöskentely. Kalatalousalueiden sekä vesienhoidon yhteistyöryhmiin osallistuminen. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.	Osallistuminen kalaviranomaistyöhön ja kalatalousalan kehittämiseen mm. kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnittelun ja toimeenpanon kautta.

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
<p>Paikallis- ja aluehallinto (kunnat, kaupungit, maakuntaliitot)</p>	<p>Alueiden kehittäminen ja elinvoiman edistäminen, yhteistyö matkailun ja retkeilyalueiden kehittämisessä, kaavoituksessa, tuulivoiman sijoittamisessa ja hankekehittämisessä. Kunnallisen ympäristöviranomaisen näkökulmasta odotukset liittyvät maa-aines- ja ympäristölupien mukaiseen toimintaan.</p>	<p>Kaavoituksen osalta vuorovaikutusprosessia koskevat maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset. Metsähallitus ei vastaa maanomistajan ja viranomaisen roolissa vuorovaikutuksen toteutumisesta, vaan kaavan laatija, eli esim. kunta tai maakuntaliitto. Teemme yhteistyötä kaavoitusviranomaisten kanssa ja voimme esittää kunnille kaavoituksen käynnistämistä yritys- ja elinkeinotoiminnan tai muun alueidenkäytön tarpeita varten. Olemme mukana maakuntaliittojen koordinoimassa merialuesuunnittelussa ja maakuntakaavojen työstämisessä.</p> <p>Valtion alueiden hallinnoijana annamme myös lausuntoja eri kaavaprosesseissa ja ympäristönsuojelulain mukaisissa menettelyissä. Haemme myös esimerkiksi maa-aines- ja ympäristölupia.</p> <p>Kuntien edustajia yleensä mukana alueen LVS- ja HKS-prosesseissa, sekä matkailualueiden yhteistyö- ja kehittämissuunnitelmissa. Vuosittainen asiakas- ja sidosryhmätutkimus.</p>	<p>Metsähallitus toimii kaavoituksessa sekä maanomistajan että viranomaisen roolissa. Metsähallitus on maanomistajan roolissa osallinen kunnan tai muiden tahojen kaavahankkeissa ja voi tarvittaessa lausua mielipiteitä ja jättää muistutuksia kaavaa valmisteltaessa ja kaavaehdotuksen ollessa julkisesti nähtävillä.</p> <p>Viranomaisroolissa Metsähallitus osallistuu viranomaisneuvotteluihin ja antaa tarvittaessa lausuntoja kaavaluonnoksista ja -ehdotuksista.</p> <p>Ympäristöluvat määrittävät raamit toiminnalle.</p>
<p>Muu hallinto ja viranomaiset (esim. Tukes, Maanmittauslaitos, Museovirasto, Metsäkeskus)</p>	<p>Sujuva viranomaisyhteistyö. Odotukset liittyvät kunkin tahon lakisääteiseen tehtävään, jonka hoitaminen tai kehittäminen edellyttää yhteistyötä Metsähallituksen kanssa.</p> <p>Esimerkiksi yhteistyöhön Museoviraston kanssa liittyvät Metsähallituksen hallussa olevien muinaisjään- nöskohteiden ja historiallisesti arvokkaiden rakennusten ylläpidon kysymykset.</p> <p>Metsäkeskuksen kanssa taas vuorovaikutuksen tarkoitus on todentaa, että toiminta on lainmukaista. Metsänkäyttöilmoituksen tekeminen ennen hakkuuta on kirjattu Metsälain 14 § ja ilmoituksen sisältövaatimukset on kirjattu Maa- ja metsätalousministeriön asetukseen metsänkäyttöilmoituksesta.</p>	<p>Lakisääteisen vuorovaikutuksen (esim. luvat, ilmoitukset ja lausunnot) lisäksi vapaampi sidosryhmävuorovaikutus vuosittaisten yhteistyöpalaverien, kehittämistyöryhmien tai toimialaseminaarien muodossa.</p> <p>Museoviraston kanssa yhteistyösopimuksen mukainen toiminta ja maanomistajan näkökulmasta lupamenettelyt.</p> <p>Metsähallitus tekee Metsäkeskukselle hakkuukohteista metsänkäyttöilmoitukset. Metsäkeskus tekee metsänkäyttöilmoitusten perusteella satunnaisia ja kohdennettuja uudistamisen tarkastuksia. Metsäkeskus toimittaa Metsähallitukselle raportit tarkastuksista.</p>	<p>Lakisääteisesti. Esimerkiksi hakkuusuunnitelmia täydennetään ja muokataan Metsä- ja ELY-keskusten lausuntojen ja ohjeiden mukaisesti.</p>

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Saamelaisyhteisö	Metsähallituslain 6 § mukaisesti Saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaaminen.	Neuvottelukunnat (Enontekiö, Inari, Utsjoki), Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma, Akwé:Kon-toimintamallia (saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytysten arvioinnin menetelmä) käyttäminen kaikissa merkittävässä hankkeissa (esim. LVS- ja HKS-projektit), saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen väliseen sopimukseen liittyen vuosittaiset neuvottelut, erityisen poronhoitoalueen paliskuntapalaverit. Paliskuntasopimuksen mukaisesti neuvottelujen toteutustavoista voidaan sopia paikallisesti Metsätalous Oyn metsätiimin ja paliskunnan kesken.	Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovitettava yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan. Metsähallituksen toimintaa saamelaisten kotiseutualueella säätelee myös erämaalaki, jonka yhtenä päätavoitteena on saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaaminen. Neuvotteluissa noudatamme oikeusministeriön muistiota saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisesta neuvotteluvollisuudesta. Neuvottelumenettelyn tarkoituksena on aito, oikea-aikainen ja yhteisymmärrykseen pyrkivä keskustelu. Paikallisesti merkittävistä yksittäisistä hankkeista pyydämme Saamelaiskäräjien ja kolttala-alueella myös Kolttien kyläkokouksen lausunnot. Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välinen sopimus saamelaisten kotiseutualueella noudatettavista metsänkäsittelyohjeista ja toimintatavoista sekä tarkemmasta paikallisesta sopimisesta ja tähän liittyen vuosittaiset neuvottelut; Metsätalouden ympäristöoppaaseen kirjatut toimet saamelaiskulttuurin turvaamiseksi; saamelaisalueen asukkaiden erityisoikeuksien huomiointi kalastuksessa ja metsästyksessä; erityisen poronhoitoalueen paliskuntapalaverit; Kolttala-alueella asuvilla kolttasaamelaisilla on laajempia, kolttalain mukaisia erityisiä etuuksia valtion maa- ja vesialueille; Omista kaavoitushankkeistamme neuvottelut jo ennen hankkeen aloittamista Saamelaiskäräjien ja kolttala-alueella Kolttien kyläkokouksen kanssa; Saamelaisten kotiseutualueella Metsähallitus ei myönnä maanomistajan suostumuksia malminetsintään; saamelaisen kulttuuriperinnön suojeleminen yhteistyössä Saamelaismuseo Siidan ja Museoviraston kanssa.
Paikallisyhteisöt	Odotuksina paikallisten asukkaiden, tahojen ja elinkeinojen kuuleminen ja huomiointi päätöksenteossa ja toiminnassa. Alueen luonnon käyttämisen mahdollisuudet virkistäytymisessä, harrastamisessa ja luonnonvarojen hyödyntämisessä. Metsästy- ja kalastusmahdollisuuksien säilyminen.	Luonnonvarasuunnittelussa ja hoidon ja käytön suunnittelussa usein työ- tai teemaryhmissä edustus. Muuten yhteistyö ja -tahot vaihtelee alueittain ja tapauskohtaisesti. Tyypillisiä paikallistason osallistamisia ovat esim. reittien tai muiden palvelurakenteiden läheisyydessä tapahtuvat metsien käsittelyt tai sitten uusien rakenteiden tarve yhdistysten tai yritysten suunnalta. Kanavina kokoukset ja sähköpostit.	Mahdollisuuksien mukaan eri tarpeet yhteensovittaen, Metsähallituksen omat tulostavoitteet ja ohjeet huomioiden. Eri osapuolten näkemykset näkyvät valmiissa suunnitelmissa.

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Kansalaisjärjestöt	Odotuksina luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ilmastonmuutoksen torjuminen, luonnonsuojelu. Retkeily-, liikunta- ja virkistysmahdollisuudet luonnossa. Kestävä kalastus ja metsästys ja eräilymahdollisuuksien turvaaminen valtion mailla. Yhteisenä huolenaiheena muut maankäyttömuodot ja niiden mahdollisesti aiheuttama luontokato, vaikutukset kala- ja riistakantoihin ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksiin.	LVS- ja HKS-projektien työ- ja/tai teemaryhmät, asiakas- ja sidosryhmätutkimus, JHT:n palvelumuotoilupprojektien erä- ja luontoyhteisöt, sidosryhmien tapaamiset, yhteistyö erilaisissa verkostoissa (esim. Ulkoilufoorumi), hankkeissa ja työryhmissä. Alueellinen yhteistyö usein tapahtumissa (esim. Vapapäivä, Suomen Luonnon päivä). Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen kanssa yhteistyö suojelutyössä (esim. norppa, naali) ja luonnonhoitotyössä (esim. talkooleirit). Keskeisten ympäristöjärjestöjen kanssa myös neuvotteluprosessi ja vuorovaikutuspalavereja metsäkiistojen osalta (sekä valtakunnallisia että alueellisia).	Luonnonvarasuunnittelussa yhteensovittaen eri käyttömuodot (luonnonsuojelu mukaan lukien) eri sidosryhmien toiveisiin sekä maiden ja vesien tarjoamiin mahdollisuuksiin valtio-omistajan asettamissa kehyksissä. Pyritään yhteisiin hankkeisiin ja yhteistyöhön yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Muun vuorovaikutuksen tuotoksena usein tiedon ja parhaiden käytäntöjen jakamista ja yhteisen ymmärryksen hakeminen. Ympäristöjärjestöneuvotteluissa käsitellään metsienkäsittelysuunnitelmia ja jos erimielisyyttä suunnitelmista syntyy, niin suunnitelmaa tarvittaessa tarkennetaan tai mahdollisesti tehdään lisäselvityksiä. Osa kohteista jää erimielisiksi.
EU ja kansainväliset yhteistyöverkostot	Globaaleihin ja EU:n ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteisiin vastaaminen, ennallistamisen ja suojelun tavoitteisiin vastaaminen ja toimintatapojen kehittäminen, kestävän metsänhoidon ja riistanhoidon kehittäminen ja edistäminen.	Verkostojen tapaamiset, tapahtumat ja muu toiminta (esim. IUCN, ENCA, EUROPARC, CIC). Eustaforin johtokunta- ja työryhmätyöskentely. Moninaiset seminaarit, webinaarit ja työryhmät. Myös kahdenkeskiset tapaamiset eri EU-instituutioiden ja sidosryhmien edustajien kanssa.	Teemoihin liittyvän lainsäädännön kehittämiseen osallistuminen ja kansainvälisten kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen osana strategiaa. Parhaiden käytäntöjen ja tiedon jakaminen verkostoissa. Yhteiseen edunvalvontaan osallistuminen ja ministeriöiden vetämien EU-jaostojen toimintaan osallistuminen.
Media	Odotuksina ajankohtaista, asiantuntevaa, sekä avointa ja luotettavaa viestintää, hyvä tavoitettavuus ja helposti lähestyttävyyys.	Tiedotteet ja tiedostustilaisuudet, toimittajatapaamiset ja -tilaisuudet, opastetut vierailut eri kohteilla (esim. tutkimusmetsät, hakkuukohteet, retkeily- ja suojelualueet, tuulivoimakohteet ym.), Mediabarometriin osallistuminen, vuosi- ja vastuullisuusraportointi myös viestinnän välineenä.	Yhteistyö median suuntaan huomioidaan viestinnän suunnittelussa. Toimintaa kehitetään asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen, sekä mediabarometrin tulosten mukaisesti.

Sidosryhmä	Sidosryhmän keskeiset odotukset, intressit ja huolenaiheet	Vuorovaikutuksen tavat ja muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen ja -odotuksien huomioiminen toiminnassa
Sertifiointi-, standardointi-, ja auditointi-organisaatiot	<p>Odotuksina osallistuminen alan parhaiden käytäntöjen kehittämiseen ja toimiminen niiden mukaisesti. Metsähallitus Metsätalous Oy on sitoutunut PEFC-sertifiointiin.</p> <p>Kansainvälinen PEFC-standardi asettaa puitteet Suomessa noudatettaville metsien hoidon ja käytön vaatimuksille sekä ryhmäsertifioinnissa että omistajakohtaisessa sertifioinnissa. PEFC-metsäsertifioinnilla edistetään kestävä metsätaloutta. PEFC-metsäsertifiointi edistää myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista.</p> <p>Metsähallituksella on myös ETJ +, sekä ISO 14001 -sertifikaatti jonka mukaisesti toimintaa auditoidaan, mutta MH ei ole mukana näiden kehittämistyössä</p>	<p>Suomessa kansallista PEFC-metsäsertifiointijärjestelmää ylläpitää ja kehittää PEFC Suomi - Suomen Metsäsertifiointi ry. Vaatimukset metsien hoidolle ja käytölle tarkistetaan viiden vuoden välein kestävydestä kiinnostuneiden tahojen välisenä yhteistyönä. PEFC-vaatimusten päivittämistyötä kutsutaan standardityöksi, ja työstä vastaavaa työryhmää standardityöryhmäksi. Standardityö käynnistyy, kun PEFC Suomi kutsuu kaikki metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä kiinnostuneet tahot mukaan standardityöryhmään. Sen tehtävänä on tarkistaa Suomen PEFC-vaatimusten sisältö, ja varmistaa, että standardit ovat PEFC:n kansainvälisten vaatimusten mukaiset. Vuonna 2022 käyttöön tulleet kansalliset metsien hoidon ja käytön PEFC-vaatimukset laatiin standardityöryhmään kuului asiantuntijoita laaja-alaisesti yli 60 organisaatiosta.</p> <p>Metsätalous Oy:n Kestävän kehityksen päällikkö on PEFC Suomen hallituksen jäsen ja Metsähallitus Metsätalous Oy osallistuu myös PEFC kehittämistyöryhmän toimintaan.</p>	<p>Standardityöryhmä laatii PEFC-vaatimuksista luonnosversiot ja asettaa ne julkisesti kommentoitavaksi. Julkisten kommenttikierrosten aikana kaikki metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä kiinnostuneet henkilöt ja muut tahot myös standardityöryhmän ulkopuolelta voivat antaa palautetta vaatimusten sisällöstä tai standardin laadinnasta. Viimeisin, vuosina 2019–2022 toiminut standardityöryhmä käsitteli yli 900 kommentointikierrosten puitteissa standardin aihepiiristä saamaansa kommenttia.</p> <p>Sekä PEFC-sertifioinnin että sen Chain of Custody (CoC)-sertifioinnin toteutumista Metsähallitus Metsätalous Oy:n toiminnassa arvioidaan vuosittain ulkoisen arviointitahon, tällä hetkellä Kiwa Inspecta Oyj:n toteuttamien ulkoisten auditointien avulla.</p>
TKI-, koulutus- ja kasvatustoimijat (tutkimuslaitokset, korkeakoulut, oppilaitokset, varhaiskasvatus, museot ja tiedekeskukset)	<p>Ympäristö- ja ilmastotoimien parantaminen, kansallisiin ja kansainvälisiin vaatimuksiin vastaaminen monimuotoisuuden turvaamisen, luonnonsuojelun ja ilmastonmuutoksen hillinnän osalta, tieteeseen ja tutkimukseen perustuva päätöksenteko ja toiminta, erilaisten odotuksien yhteensovittaminen, yhteistyö ja osallistuminen hankkeisiin, luonto- ja lajitiedon avoimuus, resurssien ja rahoituksen varmistaminen inventointeihin ja suojelu- ja ennallistamistyöhön, ympäristö- ja luontokasvatukseen osallistuminen.</p>	<p>Tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa tutkimus- ja hankeyhteistyö, muu tutkimus- ja kehitysyhteistyö ja opiskelijaprojektit, opinnäytetyöt ja työharjoittelupaikat. Tutkimuslaitosten kanssa myös yhteinen ministeriöiden yhteiskunnallisten tavoitteiden ja hallitusohjelman hankkeiden toteutus. Toisen asteen oppilaitosten kanssa opetusmetsäyhteistyö, opinnäyte- ja työharjoittelumahdollisuudet. Kaikkien koulutusasteiden ja päiväkotien kanssa yhteistyö kestävyys-, ympäristö- ja luontokasvatuksessa. Yhteistyö tiedekeskusverkostossa ja paikallisesti eri museoiden kanssa.</p>	<p>Metsähallitus lähtee aktiivisesti mukaan tutkimus- ja hankeyhteistyöhön eri tahojen kanssa sekä toimii hankkeiden projekti- ja ohjausryhmissä. Hankkeissa sekä mahdollistamme tutkimuksen valtion maa- ja vesialueilla että jaamme tietoa kumppaneiden kanssa. Viemme myös aktiivisesti hankkeiden tuloksia käytännön työhön ja kehittämiseen. Teemme sekä valtakunnallisesti että alueellisesti yhteistyötä kestävyys-, ympäristö- ja luontokasvatuksessa eri toimijoiden kanssa (esim. luonto- ja tiedekeskukset). Yhteistyö tiedekeskusverkostossa ja paikallisesti eri museoiden kanssa. Tiedon jakamisen osalta Suomen Lajitietokeskus -yhteistyö ja LajiGIS-aineistopyyntöihin vastaaminen.</p>

GRI-TAULUKKO

GRI 2: YLEINEN SISÄLTÖ (GENERAL DISCLOSURES 2021)

GRI standardi	Raportointisisältö	Sijainti, sivu
Organisaation kuvaus ja raportointikäytännöt		
2-1	Organisaation yleistiedot	7, 63, 149
2-2	Vastuullisuusraportointiin sisältyvät yhtiöt	7-11, 107, 162
2-3	Raportointikausi, julkaisu tiheys ja yhteyshenkilö	162
2-4	Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	119-122, 174
2-5	Ulkoinen varmennus	162
Toimialat ja työntekijät		
2-6	Toimialat, arvoketju ja muut liiketoimintasuhteet	7-11, 47-50, 65-66, 85, 87, 123-124
2-7	Henkilöstö	63-64
2-8	Tietoa muista työntekijöistä	63, 65-69
Hallinto		
2-9	Hallintorakenne ja kokoonpano	157-161
2-10	Hallituksen nimittäminen ja valitseminen	157
2-11	Hallituksen puheenjohtaja	157
2-12	Hallituksen rooli toiminnan vaikutusten valvonnassa	18-20, 40-41, 71, 149-151
2-13	Vaikutusten johtamisen vastuunjako	19-20, 48, 107-108
2-14	Hallituksen rooli vastuullisuusraportoinnissa	162, Metsähallituksen johtoryhmä hyväksyy vastuullisuusraportin ja se saatetaan tiedoksi hallitukselle
2-15	Eturistiriitojen välttäminen	45

GRI 2: YLEINEN SISÄLTÖ (GENERAL DISCLOSURES 2021)

GRI standardi	Raportointisisältö	Sijainti, sivu
2-16	Kriittisistä huolenaiheista viestiminen	44-45
2-17	Hallituksen kestävän kehityksen osaaminen	34, 158
2-18	Hallituksen suorituksen arviointi	Hallitus tekee itsearviointin noin joka kolmas vuosi ja se tehdään sisäisesti käyttäen anonyymiä kyselyä.
2-19	Palkitseminen	155-156
2-20	Palkitsemisen määrittelykäytännöt	155
2-21	Kokonaisvuosiansion suhde	tietoa ei saatavilla
Strategiat, politiikat ja toimintatavat		
2-22	Lausunto kestävän kehityksen strategiasta	4-5
2-23	Politiikat joihin yhtiö on sitoutunut	19, 23, 43-44, 51, 55-57, 71, 107, 153, 155
2-24	Politiikkojen ja ohjeistusten jalkauttaminen	19-20, 43-44, 47-49, 51-53, 56-58, 71-72, 107-110, 153-154
2-25	Prosessit negatiivisten vaikutusten välttämiseksi ja korjaamiseksi	28-29, 44, 55-56, 62, 67-68, 78-79, 93, 102
2-26	Mekanismit eettisen toiminnan tukemiseksi ja kanavat väärinkäytösten ilmoittamiseen	43-44
2-27	Lakien ja sääntöjen noudattaminen (sis. Ympäristölainsäädännön)	46, 68, 110-113
2-28	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	163-172

GRI-TAULUKKO

GRI 2: YLEINEN SISÄLTÖ (GENERAL DISCLOSURES 2021)

GRI standardi	Raportointisisältö	Sijainti, sivu
Sidosryhmävuorovaikutus		
2-29	Lähestymistapa sidosryhmävuorovaikutukseen	24-31, 163-172
2-30	Työehtosopimukset	Kaikki Metsähallituksen työntekijät ovat työehtosopimusten piirissä.

GRI 3: OLENNAISET AIHEET (MATERIAL TOPICS 2021)

GRI standardi	Raportointisisältö	Sijainti, sivu
3-1	Prosessi olennaisten aiheiden määrittämiseksi	33-35
3-2	Luettelo olennaisista aiheista	35
3-3	Olellaisten aiheiden hallinta	Vastuullisuusraportti 32-147

GRI 200: TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

GRI standardi	Raportointisisältö	Sijainti, sivu
Taloudelliset tulokset (GRI 201: Economic Performance 2016)		
201-1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	80-82
201-2	Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset ja muut vaikutukset Metsähallituksen toiminnalle	"116-119 (Monetaarisia määriä riskeille ei ole avattu)"
201-4	Valtiolta saatu rahoitus	8
Välilliset taloudelliset vaikutukset (GRI 203: Indirect Economic Impacts 2016)		
203-1	Infrastruktuuri-investoinnit ja yleishyödyllisten palvelujen tuki sekä niiden vaikutukset	87-89, 103-104
203-2	Merkittävät epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	80-83
Hankintakäytännöt (GRI 204: Procurement Practises 2016)		
204-1	Ostot paikallisilta toimittajilta	81 (Paikallisuus ei voi olla valintakriteerinä julkisissa hankinnoissa)
Korruption vastainen toiminta (GRI 205: Anti-Corruption 2016)		
205-2	Korruption vastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä viestintä ja koulutus	45, 47-48
205-3	Vahvistetut lahjontatapaukset ja niihin liittyvät toimenpiteet	Ei vahvistettuja lahjontatapauksia 2023
Verot (GRI 207: Tax 2019)		
207-1	Verostrategia	82
207-4	Maakohtainen veroraportointi	82

GRI-TAULUKKO

GRI 300: YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

GRI standardi	Raportointisisältö	Sijainti, sivu
Vesi ja päästöt veteen (GRI 303: Water and Effluents 2018)		
303-1	Vesi jaettuna resurssina	141-147
303-2	Jätevesien vaikutusten hallinta	113, 117, 143
Luonnon monimuotoisuus (GRI 304: Biodiversity 2016)		
304-1	Toimipaikat, jotka sijaitsevat luonnonsuojelualueilla tai luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävillä alueilla	12
304-2	Toiminnan, tuotteiden ja palvelujen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	126-140
304-3	Suojellut ja kunnostetut elinympäristöt	143-145
304-4	UCN:n uhanalaisten lajien listalla olevat tai kansallisesti suojeltavat lajit Metsähallituksen vaikutuspiirissä olevilla alueilla	136-140, 144-145
Päästöt (GRI 305: Emissions 2016)		
305-1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 1)	122
305-2	Energian epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 2)	122
305-3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 3)	122
305-5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	120-121

GRI 400: SOSIAALISET VAIKUTUKSET

GRI standardi	Raportointisisältö	Sijainti, sivu
Työsuhteet (GRI 401: Employment 2016)		
401-1	Uuden palkatun henkilöstön määrä ja vaihtuvuus	64
Työterveys ja -turvallisuus (GRI 403: Occupational Health and Safety 2018)		
403-2	Riskien tunnistaminen, arviointi ja tapausten tutkiminta	62, 65, 67
403-5	Työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvät koulutukset	62
403-7	Työterveys- ja työturvallisuushaittojen ehkäisy läpi arvoketjun	62, 67-68
403-9	Työtapaturmat	62
Koulutukset (GRI 404: Training and Education 2016)		
404-1	Keskimääräiset koulutustunnit vuodessa henkilöä kohden	59
404-2	Osaamisen kehittämiseen ja muutokseen liittyvät ohjelmat	59-60
Monimuotoisuus ja yhdenvertaiset mahdollisuudet (GRI 405: Diversity and Equal Opportunity 2016)		
405-1	Hallinnon ja henkilöstön monimuotoisuus	63-64
405-2	Naisten ja miesten peruspalkkojen sekä palkitsemisen suhde	60
Syrjinnän ehkäisy (GRI 406: Non-discrimination 2016)		
406-1	Syrjintätapaukset ja korjaavat toimenpiteet	61
Pakkotyövoima (GRI 409: Forced or Compulsory Labour 2016)		
409-1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä pakko- ja rangaistustyövoiman käytön riski	55-56, 68-69

GRI-TAULUKKO

GRI 400: SOSIAALISET VAIKUTUKSET

GRI standardi	Raportointisisältö	Sijainti, sivu
Paikallisyhteisöt (GRI 413: Local Communities 2016)		
413-1	Toiminnot, joissa on toteutettu paikallisyhteisövuorovaikutus, vaikutusarviointi ja kehitysohjelmaa	71-73, 76-79, 170
413-2	Toiminnot, joilla on nykyisiä tai mahdollisia negatiivisia vaikutuksia paikallisyhteisöihin	70-71
Toimittajien sosiaalinen arviointi (GRI 414: Supplier Social Assessment 2016)		
414-1	Toimittajat, jotka on arvioitu sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien mukaisesti	55-56, 67
414-2	Negatiiviset sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	65-69
Julkinen päätöksenteko (GRI 415: Public Policy 2016)		
415-1	Poliittiset tuet	Metsähallitus ei maksa tukia poliittisille toimijoille
Asiakkaiden terveys ja turvallisuus (GRI 416: Customer Health and Safety 2016)		
416-1	Palveluiden terveys ja turvallisuusvaikutusten arviointi	56, 102
Asiakkaiden yksityisyydensuoja (GRI 418: Customer Privacy 2016)		
418-1	Asiakkaiden yksityisyydensuojan rikkomiseen ja asiakatietojen häviämiseen liittyvät valitukset	44, 53

Tilinpäätös ja toimintakertomus

[Tästä »](#)

